

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	I <i>Meddelelser</i>	
	.....	
	II <i>Forberedende retsakter</i>	
	Det Økonomiske og Sociale Udvalg	
	Forsamling af september 1996	
97/C 30/01	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelse af et netværk til epidemiologisk overvågning af og kontrol med smitsomme sygdomme i Det Europæiske Fællesskab«	1
97/C 30/02	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om Det Europæiske Fællesskabs vandpolitik«	5
97/C 30/03	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens grønbog om retlig beskyttelse af krypterede tjenester i det indre marked«	10
97/C 30/04	Udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af artikel 12 i direktiv 77/780/EØF om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut og artikel 2, 6, 7, 8 og bilag II og III i direktiv 89/647/EØF om solvensnøgletal for kreditinstitutter samt artikel 2 og bilag II i direktiv 93/6/EØF om kravene til investeringsselskabers og kreditinstitutters kapitalgrundlag«	13

Pris: 25 ECU

(Fortsættes på omslagets anden side)

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
97/C 30/05	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Samhørighedspolitikken og miljøet«	15
97/C 30/06	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om fastlæggelse og gennemførelse af Fællesskabets politik for post og telekommunikation«	18
97/C 30/07	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets ottende direktiv om bestemmelser vedrørende sommertid«	20
97/C 30/08	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om "Det almene tjenesteudbud for telekommunikation i perspektivet af et fuldt liberaliseret marked"«	22
97/C 30/09	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering af tekniske krav og administrative procedurer inden for civil luftfart«	25
97/C 30/10	Det Økonomiske og Sociale udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne«	26
97/C 30/11	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Landbrugets problemer i Den Europæiske Unions rand- og ø-områder«	30
97/C 30/12	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 66/400/EØF, 66/401/EØF, 66/402/EØF, 66/403/EØF, 69/208/EØF og 70/458/EØF om handel med bederoefrø, frø af foderplanter, sædekorn, læggekartofler, frø af olie- og spindplanter og grøntsagsfrø«	34
97/C 30/13	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om den fjerde ændring af forordning (EF) nr. 3699/93 om kriterier og betingelser for EF-strukturinterventioner inden for fiskeri, akvakultur og forarbejdning og afsætning af fiskerivarer og akvakulturprodukter«	36
97/C 30/14	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: — »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om undtagelse for produktionsåret 1996/1997 fra forordning (EØF) nr. 1035/77 om særlige foranstaltninger til fremme af afsætningen af produkter, forarbejdet på basis af citroner«, og — »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af forordning (EF) nr. 1543/95 for så vidt angår anvendelsesperioden«	37
97/C 30/15	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af forordning (EØF) nr. 2081/92 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler«	39

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
97/C 30/16	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om betingelserne for transportvirksomheders adgang til at udføre personbefordring ad landevej i en medlemsstat, hvor de ikke er hjemmehørende«	40
97/C 30/17	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »EU's rolle i byspørgsmål«	44
97/C 30/18	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om støtte til skibsbygningsindustrien«	55
97/C 30/19	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 76/207/EØF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse og arbejdsvilkår«	57
97/C 30/20	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Hvidbog om forberedelse af de associerede central- og østeuropæiske landes integration i Unionens indre marked«	59
97/C 30/21	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Virkningerne af den økonomiske og monetære union: økonomiske og sociale aspekter af konvergen- sen og forberedelse på den fælles valuta«	73
97/C 30/22	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens ændrede forslag til Rådets forordning (EF) om fastlæggelse af tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne«	93
97/C 30/23	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens rapport om gennemførelsen af direktiv 90/88/EØF og Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 87/102/EØF, som ændret ved direktiv 90/88/EØF, om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstater- nes love og administrative bestemmelser om forbrugercredit«	94
97/C 30/24	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 89/647/EØF om solvensnøgletal for kreditinstitutter«	99
97/C 30/25	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om overgangsbestemmelser til forordning (EF) nr. 1626/94 om tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne i Middelhavet«	101
97/C 30/26	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om det første flerårige program til støtte for turismen i Europa (1997-2000) PHILOXENIA«	103
97/C 30/27	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om søgsmål med nedlæggelse af påstand om forbud inden for området beskyttelse af forbrugernes interesser«	112
97/C 30/28	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets beslutning nr. 1254/96/EF om opstilling af et sæt retningslinjer for transeuropæiske net på energiområdet«	114

II

(Forberedende retsakter)

DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelse af et netværk til epidemiologisk overvågning af og kontrol med smitsomme sygdomme i Det Europæiske Fællesskab«⁽¹⁾

(97/C 30/01)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 11. april 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 129 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Miljø-, Sundheds- og Forbrugerspørgsmål, som udpegede Christoph Fuchs til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 82 stemmer for, 4 imod og 3 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

oplysninger og at harmonisere metoderne til analyse af de forskellige data.

Baggrunden for Kommissionens forslag

1.1. Som det fremgår af indledningen og begrundelsen til Kommissionens forslag til afgørelse, har Kommissionen tidligere offentliggjort en grundlæggende meddelelse om rammerne for en indsats til fremme af folkesundheden⁽²⁾ og en meddelelse om forebyggelse af AIDS og visse andre smitsomme sygdomme⁽³⁾. I sidstnævnte foreslog Kommissionen udtrykkeligt, at man skulle oprette og udbygge et net til overvågning af smitsomme sygdomme.

1.2. Det Økonomiske og Sociale Udvalg har i sine forskellige udtalelser om »folkesundheden« og i sin seneste udtalelse om sundhedsovervågning⁽⁴⁾ fremhævet, hvor vigtigt det er at udvikle en forebyggende indsats, som koordineres på EU-plan, at forbedre udvekslingen af

1.3. Hvad angår overvågningsnet på europæisk plan, anbefalede ØSU i udtalelsen om handlingsprogrammet vedrørende forebyggelse af AIDS og visse andre smitsomme sygdomme, at man undgår overlapninger med bestående koordineringsnet; disse net skal vurderes og formaliseres, idet man udvælger de ekspertcentre, der vil være mest velegnede til at spille en pilotrolle (jf. punkt 3.7).

1.4. Derudover henstillede ØSU, at man er særlig opmærksom på emnet »infektionsudbrud« og gennemførelse af epidemiologiske ad hoc-undersøgelser (punkt 3.8), og at der oprettes en europæisk »beredskabs-tjeneste« med henblik på nødsituationer på sundhedsområdet (punkt 3.9).

2. Generelle bemærkninger

2.1. Mens handlingsprogrammet vedrørende forebyggelse af AIDS og visse andre smitsomme sygdomme giver mulighed for at udvikle og afprøve konkrete,

⁽¹⁾ EFT nr. C 123 af 26. 4. 1996, s. 10.

⁽²⁾ EFT nr. C 388 af 31. 12. 1994.

⁽³⁾ EFT nr. C 133 af 31. 5. 1995.

⁽⁴⁾ EFT nr. C 174 af 17. 6. 1996.

samordnede foranstaltninger for en begrænset periode, skal det foreliggende forslag danne grundlag for at drive et permanent, EU-dækkende netværk til overvågning af og kontrol med et bredt spektrum af smitsomme sygdomme.

2.2. Det Økonomiske og Sociale Udvalg konstaterer, at et europæisk netværk til overvågning og kontrol kun kan sammensættes af kompatible nationale netværk, og at de organer og eksperter, der har ansvaret for overvågningen og kontrollen i de enkelte medlemsstater, derfor i sagens natur også bør spille en central rolle i udviklingen og udformningen af det europæiske netværk.

2.3. ØSU understreger, at infektionssygdomme ikke kender nogen grænser. Der findes derfor også andre overvågnings- og kontrolinitiativer, som rækker ud over EU's grænser. F.eks. handler WHO på internationalt plan. Der er indledt et samarbejde med USA med henblik på at indføre et globalt alarmerings- og modforanstaltningssystem inden for rammerne af den fælles EU-USA-handlingsplan. Inden for rammerne af G7-projektet om global anvendelse af ny teknologi på sundhedsområdet spiller international udveksling af oplysninger i forbindelse med overvågning af smitsomme sygdomme en central rolle. Dette projekt omfatter også Canada og Japan. Mellem disse aktiviteter og det netværk, Kommissionen foreslår oprettet, er der berøringspunkter eller endog overlapninger. Efter ØSU's mening må dobbeltarbejde eller dobbelte strukturer undgås, og de forskellige aktiviteter skal supplere hinanden på en hensigtsmæssig måde. En væsentlig forudsætning herfor er, at der gennemføres en nøje, nutidstro statusopgørelse over alle bi- og multilaterale aktiviteter inden for overvågning af og kontrol med smitsomme sygdomme.

2.4. ØSU konstaterer, at Kommissionens meddelelse om netværk til overvågning af smitsomme sygdomme i EU er et vigtigt grundlag for den foreslåede afgørelse. I meddelelsen er definitionen af begrebet »overvågning« breder. Her lægges der vægt på begrebets epidemiologiske karakter i relation til dets lovgivningsmæssige karakter. Også i definitionen af »kontrol med smitsomme sygdomme« i den foreslåede afgørelse lægges vægten dels på »... samtlige de foranstaltninger, som myndighederne med kompetence på folkesundhedsområdet træffer med henblik på at standse spredningen af smitsomme sygdomme ...«, dels på foranstaltningernes epidemiologiske karakter. Denne vægtning bifalder ØSU udtrykkeligt, da mere vidtgående beskyttelsesforanstaltninger kun kan udformes hensigtsmæssigt, hvis der tages tilstrækkeligt højde for de særlige vilkår og forudsætninger i den enkelte medlemsstat. ØSU er derfor af den opfattelse, at udformningen af specifikke beskyttelsesforanstaltninger bør overlades til medlemsstaternes kompetenceområde. Kommissionens aktiviteter vedrørende kontrolforanstaltninger i snæver betydning bør i første række være af koordinerende art. Det

gælder så meget desto mere, som de foranstaltninger, der vedtages på grundlag af afgørelsen, kan betragtes som bindende for medlemsstaterne i medfør af Maastricht-traktatens artikel 129, stk. 4.

2.5. På baggrund af disse generelle bemærkninger og ØSU's hidtidige udtalelser om det emneområde, som behandles i den foreslåede afgørelse, bifalder ØSU principielt Kommissionens forslag, som i mange henseender peger i samme retning som ØSU's udtalelser. Dog vil ØSU fremsætte en række mere specifikke bemærkninger til selve indholdet.

3. Hovedpunkterne i Kommissionens forslag

3.1. Forslaget tager udgangspunkt i EU's og medlemsstaternes fælles kompetence og har til formål at oprette et netværk for epidemiologisk overvågning af og kontrol med smitsomme sygdomme. Medlemsstaterne deltager fuldt ud i opbygningen og iværksættelsen af det pågældende netværk, og netværket skulle derfor åbne mulighed for samarbejde og koordinering i forbindelse med indsamling, behandling og udveksling af de nødvendige informationer.

3.2. Aktionen er derfor centreret om sygdomsforebyggelse i ordets bredeste forstand og gennemføres under iagttagelse af princippet om subsidiaritet og kravet om proportionalitet.

3.3. Oplysningerne om smitsomme sygdomme skal indsamles i aggregeret eller fuldstændig anonymiseret form og gør det ikke i noget tilfælde muligt at identificere enkeltpersoner. De skulle derfor ikke være i modstrid med EU's bestemmelser om beskyttelse af personoplysninger.

3.4. Ved oprettelsen af overvågningsnetværket tages der hensyn til og udgangspunkt i de givne strukturer på europæisk plan. Det tilstræbes endvidere at undgå dobbeltarbejde ved at få medlemsstaterne til at indføre et fælles overvågningsbegreb og ved sammen med dem at definere nødvendige oplysninger og hensigtsmæssige metoder for hver gruppe af smitsomme sygdomme.

3.5. Efter en fremgangsmåde, som skal fastlægges nærmere, skabes der forbindelse til kompetente internationale organisationer, til tredjelande, f.eks. USA, som man allerede har planlagt at samarbejde med, og til overvågningsnetværk, som medlemsstaterne allerede indgår i.

3.6. De smitsomme sygdomme, der er anført i bilaget, og den valgte kategorisering er blot indikative. Kommissionen agter løbende at ajourføre kataloget af sygdomme

og kategoriseringen, som hidtil har været foranstaltningsrelateret. De smitsomme sygdomme, som der oprettes overvågningsnet for, opdeles i henhold til bilaget indtil videre i to grupper:

- 1) — sygdomme, som kan forebygges ved vaccination (tuberkulose, stivkrampe, polio, difteri, meningitis, mæslinger, fåresyge, røde hunde, influenza-syndromer etc.);
  - sygdomme, som overføres seksuelt (hepatitis B, AIDS/HIV, klamydia etc.);
  - viral hepatitis (hepatitis C og andre endnu ikke klassificerede tilfælde af hepatitis);
  - sygdomme, som hidrører fra levnedsmidler (listeriøse, salmonellose etc.);
  - sygdomme, som hidrører fra vand og miljø (legionærsyge etc.);
  - nosokomielle infektioner;
  - andre smitsomme sygdomme, som overføres via ikke-konventionelle agenser (Jakob-Creutzfeldts sygdom etc.);
- 2) — sygdomme, som omfattes af det internationale sundhedsregulativ (gul feber, kolera, gnaverpest);
  - andre sygdomme (rabies, plettyfus, afrikanske haemoragiske febre, malaria og alle andre alvorlige epidemiske sygdomme, som endnu ikke er klassificeret etc.).

4. Særlige bemærkninger

Oprettelsen af et grænseoverskridende epidemiologisk netværk i EU for smitsomme sygdomme må principielt bifaldes, dels som et skridt til effektiv forebyggelse og bekæmpelse af disse sygdomme, dels på grund af de dermed forbundne synergifordele.

Der rejser sig dog en række spørgsmål, og visse præciseringer og forslag synes påkrævede:

4.1. Artikel 1

4.1.1. I artikel 1 karakteriseres det planlagte netværk entydigt som en horisontal struktur, idet det beskrives som en permanent forbindelse mellem de tilsvarende strukturer i de enkelte medlemsstater. Også af finansieringsoversigten — der kun beskriver omkostningerne ved denne »permanente forbindelse« — fremgår det, at det er op til medlemsstaterne at gennemføre de enkelte foranstaltninger og afholde de dermed forbundne omkostninger. På baggrund af situationen i de forskellige medlemsstater synes det nødvendigt at undersøge, om der i opstartsfasen for det fælles overvågningsnet er behov for en medfinansiering fra EU's side, som går ud over den påtænkte finansiering af den »permanente forbindelse«.

4.1.2. ØSU påpeger, at de eksisterende nationale strukturer afviger meget fra hinanden, med hensyn til både den tilstræbte og den mulige overvågning og kontrol. Kommissionens forslag må ikke forstås derhen, at EU's foranstaltninger og krav sætter spørgsmålstegn ved de enkelte medlemsstaters strukturer, uden at EU samtidig stiller de ressourcer til rådighed, der er nødvendige for at oprette de påkrævede nationale strukturer.

4.1.3. Et generelt EU-dækkende netværk skal bidrage til at harmonisere overvågningen af og kontrollen med smitsomme sygdomme i EU yderligere. Dette må principielt bifaldes. De særlige forhold i de enkelte medlemsstater tilsiger i forbindelse med forskellige tænkelige scenarier, at især beskyttelsesforanstaltninger i havne og lufthavne og ligeledes ved grænseovergange til tredjelande ikke må være ensartede, men derimod skal udformes under hensyntagen til geopolitiske, fysiske, sociokulturelle og andre forhold på lokalt plan. Det er derfor ØSU's opfattelse, at sådanne foranstaltninger, der udformes på EU-plan, som hovedregel bør have karakter af henstillinger.

4.1.4. I sin nylige udtalelse om BSE⁽¹⁾ gav ØSU udtryk for bekymring over forsinkelserne i forskningen og sundhedsbeskyttelsen i forbindelse med den mulige sammenhæng mellem BSE og den nye variant af Jakob-Creutzfeldts sygdom, men glædede sig samtidig over, at det pågældende program endelig omhandlede en overvågning af Jakob-Creutzfeldts sygdom. Behovet for en hurtig indsats på dette område og nødvendigheden af at mobilisere alle påkrævede finansielle ressourcer fører imidlertid frem til spørgsmålet, om det nuværende program, der ikke er udstyret med tilstrækkelige egne bevillinger, er på højde med situationen. ØSU opfordrer derfor til, at man i lyset af den seneste udvikling tager spørgsmålet om bevillingsrammen op til fornyet overvejelse.

4.2. Artikel 2

I definitionen af »kontrol med smitsomme sygdomme« skal det forebyggelsespolitiske element fremhæves, dvs. kontrol bør udlægges som »udarbejdelse af fælles retningslinjer og afstemning eller harmonisering af bekæmpelsesforanstaltningerne«. Denne udlægning bør afspejles i artiklens formulering for at sikre opfyldelsen af de forebyggelsespolitiske målsætninger på alle områder.

4.3. Artikel 3

4.3.1. Som i artikel 2 skal »kontrollens« forebyggelsespolitiske dimension fremhæves. ØSU pointerer, at

(1) EFT nr. C 295 af 7. 10. 1996, s. 53.

»kontrollen« på EU-plan skal udformes og gennemføres i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet og afstemmes med kontrolforanstaltninger på nationalt plan.

4.3.2. Artikel 3 indeholder kriterier for, hvornår der skal træffes foranstaltninger i overensstemmelse med den foreslåede afgørelse. De relaterer udelukkende til infektionssygdomme, opdelt i sygdomme, som »optræder for første gang eller på ny på medlemsstatens område«, og sygdomme, som »indføres på medlemsstatens område«. Det er ikke svært at forestille sig, at forskellige infektionssygdomme, der gør sig bemærkede i et samfunds sygdomsbillede i mere eller mindre dramatisk og mere eller mindre overskuelig grad, også kræver forskellige overvågnings- og kontrolforanstaltninger. ØSU henstiller derfor, at det undersøges, om det spektrum af sygdomme, der er fastlagt i den foreslåede afgørelse, er fyldestgørende, og om opdelingen af sygdommene er hensigtsmæssig i forhold til de kategorier af foranstaltninger, der kan udledes af undersøgelsen. Bilagets fortegnelse over sygdomme og de anvendte klassifikationskriterier kan eventuelt danne grundlag for planlægning af foranstaltningerne. Andre sygdomme kunne nævnes indikativt. Man kunne også forestille sig andre klassifikationskriterier og tilhørende kataloger over foranstaltninger. Foretages der for eksempel en kategorisering af sygdomme, »som overføres via blod«, så vil hovedvægten skulle lægges på specifikke foranstaltninger vedrørende blodtransfusion og medicinsk-teknisk forarbejdning af blod. Indføres der en kategori, som hedder »nye sygdomme«, skal der fokuseres på planlægning af beredskabsforberedende foranstaltninger eller trinvisse kriserplaner. Vigtige sygdomme som f.eks. hepatitis A, psittakose, Q-feber, bacillær dysenteri eller lepra bør under alle omstændigheder figurere i fortegnelsen, også selv om det er planen at ajourføre bilaget. Nationale eksperter bør i øvrigt deltage meget aktivt i en sådan ajourføring.

4.3.3. Det må ikke mindst undersøges, om ikke man burde udvikle andre kriterier for anvendelse af foranstaltninger end de foreslåede sygdomskategorier. Det gælder f.eks. forberedende foranstaltninger i forbindelse med laboratoriediagnostik og tilvejebringelse af transport- og plejeenheder inklusive de påkrævede, kvalificerede personaleressourcer.

4.4. Artikel 4

4.4.1. I artikel 4 beskrives strukturerne og procedurerne for beslutningstagningen om foranstaltningernes karakter og gennemførelse. ØSU lægger stor vægt på og tager det for givet, at EU's udvalgsprocedurer overholdes nøje.

4.4.2. ØSU har været inde på foranstaltningernes muligvis bindende karakter og de ressourcekonsekvenser, det har for medlemsstaterne (jf. punkt 4.1.1 og 4.1.2). Det er derfor af afgørende betydning, at medlemsstaterne og især nationale »overvågningsexperter« re-

præsenteres i det udvalg, der forbereder foranstaltningerne. De foreslåede to repræsentanter pr. medlemsstat må i den forbindelse betragtes som et absolut minimum.

4.4.3. Efter ØSU's mening bør det undersøges, om ikke forslag til foranstaltninger principielt bør forberedes i et forum bestående af repræsentanter for de nationale strukturer, der har ansvaret for overvågning og kontrol i medlemsstaterne. Et sådant forum bør bygge på de horisontale kommunikations- og arbejdsstrukturer, der allerede findes i samarbejdet mellem medlemsstaterne.

4.5. Artikel 5

4.5.1. De i artikel 5, første, andet og tredje led, opførte typer af foranstaltninger relaterer til epidemiologiske eller sero-epidemiologiske aktiviteter. ØSU kan kun bifalde, at man sikrer større sammenlignelighed mellem de nationale aktiviteter og et samlet billede af de indsamlede informationer på EU-plan.

4.5.2. Ud over at udvikle fælles epidemiologiske arbejdsregler i EU må man sikre, at reglerne også overholdes i samme udstrækning overalt. ØSU anser det derfor for påkrævet, at der indføres en ensartet kvalitetsstyring i medlemsstaterne.

4.5.3. Spørgsmålet om de i fjerde led omtalte beskyttelsesforanstaltninger har ØSU allerede taget op i punkt 4.1.3. Efter ØSU's mening skal Kommissionens rolle i den forbindelse udtrykkeligt begrænses til koordinering af beskyttelsesforanstaltninger.

4.5.4. Ved den type foranstaltninger, der er omhandlet i femte led, er der først og fremmest tale om primærpræventive tiltag. I den forbindelse spiller de specifikke sociokulturelle forhold i den enkelte medlemsstat en stor rolle. Foranstaltninger af denne art kan derfor være mere effektive, hvis de hovedsageligt udvikles og gennemføres på nationalt plan.

4.6. Artikel 6

4.6.1. I artikel 6 fastlægges det i abstrakte formuleringer, hvilke oplysninger medlemsstaterne skal videregive til Kommissionen. Det afhænger i det enkelte tilfælde af arten af de trufne foranstaltninger, om informationerne relaterer til personer/patienter eller til adfærdsregler. Det er heller ikke fastsat, om personoplysninger kun skal videregives i aggregeret form, i lighed med de oplysninger om HIV-/AIDS-situationen, der indsamles i Paris, eller om de skal videregives i personrelateret form. Det skal pointeres, at der på disse punkter må findes en løsning, som alle medlemsstater kan acceptere.

4.6.2. Når det drejer sig om epidemiologiske eller anamnetiske data, skal det afklares, hvem der kan få ret til at disponere over disse data med henblik på yderligere videnskabelige analyser og efter hvilke regler. Principielt bør alle nationale informationskilder kunne deltage i yderligere analyser i deres egenskab af ophavsmænd.

4.7. Den moderne informations- og kommunikationsteknologi og en nutidig samarbejdsfilosofi åbner mulighed for og forventninger om, at den decentrale eller horisontale netstruktur, der lægges vægt på i denne udtalelse, også gennemføres i tilstrækkelig grad i praksis. Der bør oprettes en struktur, som giver alle deltagende institutioner i medlemsstaterne direkte adgang til ind-

samlede fællesmængde af informationer. Det er ikke nødvendigt, at Kommissionens tjenestegrene filtrerer informationerne.

4.8. Det skal fremhæves endnu en gang, at man bør benytte sig af eksisterende strukturer for samarbejde og arbejdsdeling, som har vist sig vellykkede. Enheder, der er tilknyttet nationale epidemiologiske centre, og som beskæftiger sig med indsamling, dokumentation samt informationspolitisk og foranstaltningsrelateret forarbejdning af data for Europa som helhed, har vist sig effektive inden for sygdomsområder som HIV/AIDS (Paris), salmonella (London) og legionærsyge (London). Lignende centre kunne oprettes i andre medlemsstater for andre sygdomsområder.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om Det Europæiske Fællesskabs vandpolitik«

(97/C 30/02)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 5. marts 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Miljø-, Sundheds- og Forbrugerspørgsmål, som udpegede Maria Candelas Sanchez Miguel til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 97 stemmer for og 2 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Denne meddelelse skal ses som et led i Kommissionens femte handlingsprogram på miljøområdet og som et svar på en anmodning om en tilbunds gående revision af EU's vandpolitik. Meddelelsen fokuserer på beskyttelse af vandressourcerne og strejfer kun andre vandpolitikrelaterede emner, da de ikke er hovedemnet.

1.2. EU søger med denne revision at sikre en bæredygtig vandpolitik, der opfylder følgende mål, som dog ikke altid kan realiseres samtidig:

- sikre drikkevandsforsyninger i tilstrækkelige mængder og af tilstrækkelig god kvalitet,
- sikre, at der er vandressourcer i tilstrækkelige mængder og af tilstrækkelig kvalitet til at imødekomme de økonomiske behov,

- sikre, at der er vandressourcer i tilstrækkelige mængder og af tilstrækkelig kvalitet til at opretholde terrestriske økosystemer og vådområder,
- forebygge tørke og oversvømmelser.

Meddelelsen konkluderer, at der er behov for et ramedirektiv, som integrerer og ajourfører den gældende lovgivning.

1.3. ØSU har efterlyst større sammenhæng i EU's vandpolitik bl.a. i sin udtalelse⁽¹⁾ om ændringen af direktivet om drikkevandskvalitet⁽²⁾.

ØSU ser derfor meget positivt på forslaget om et ramedirektiv til beskyttelse af mængden og kvaliteten af vandressourcerne i EU.

2. Vandressourcernes mængde

2.1. Et aspekt, som Kommissionen ikke har overvejet tilstrækkeligt, er definitionen af vand som en fornyelig og begrænset naturressource, der kan blive knap som følge af klimatiske forstyrrelser i visse EU-regioner, især i Middelhavsområdet. Undersøgelser af den virkning, som den aktuelle klimaændring kan forventes at få på den naturlige vandcyklus i hele EU's område, bør fortsat prioriteres højt.

2.2. I definitionen af en bæredygtig vandpolitik bør der indføres et nyt element, vandressourcernes mængde, da denne er tæt forbundet med deres kvalitet (fortynding af forurening, økologisk værdi, fastlæggelse af mindsteværdier for udledning osv.).

2.3. For at sikre tilstrækkelige vandressourcer, dvs. i de nødvendige mængder til at opfylde befolkningens og de naturlige økosystemers behov, bør man ikke konstant søge nye forsyningskilder, hvilket ofte er meget kostbart og forbundet med enorme sociale, økonomiske og miljømæssige påvirkninger. I stedet for en sådan udbuds- politik bør man basere sig på en efterspørgselspolitik, der søger at tilpasse de forskellige anvendelser af vand til de eksisterende og begrænsede ressourcer.

2.4. I tråd hermed bør der i EU gennem en bedre beskyttelsespolitik, rimelige vandafgifter og bedre forbrugeroplysning udvikles nye vaner for vandanvendelse, som bygger på genanvendelse og vandbesparelser, hvorved kvaliteten og mængden af de aktuelle ressourcer beskyttes under hensyntagen til de særlige regionale vilkår. Disse nye vaner er afgørende for at opnå en bæredygtig udnyttelse af vandressourcerne, som sikrer,

at de tidligere (punkt 1.2) definerede mål for vandpolitikken altid er forenelige.

2.5. ØSU mener, at det vil være hensigtsmæssigt at indføre en prioritering af de mål, der opstilles i meddelelsen. Miljøkravene bør tillægges større betydning, da de er afgørende for at sikre drikkevandsforsyningen, forebygge tørke og oversvømmelser samt opnå en bæredygtig økonomisk udvikling af industri, landbrug og tjenesteydelser.

Følgende bør derfor prioriteres i nævnte rækkefølge:

- forsyning af befolkningen,
- sikring af miljøkravene,
- anvendelse i landbrug og industri,
- fritid og anden luksuspræget anvendelse.

3. Faktorer, som har indflydelse på, om vandpolitikens mål nås

3.1. ØSU finder det hensigtsmæssigt at opregne og klassificere de faktorer, som har indflydelse på, om målene for en bæredygtig vandpolitik nås.

3.2. Analysen af »andre antropogene påvirkninger«, som det hedder i meddelelsen, er imidlertid utilstrækkelig, hvor kort den end bør være. Det er nødvendigt at udvikle begrebet bæredygtig forvaltning af vandressourcerne og beskyttelse af vandressourcerne i relation til de infrastrukturer, der kan anvendes, og deres indvirkning på miljøet samt til andre berørte politikker som f.eks. erosionsforebyggelse og skovrejsning.

4. Grundprincipperne for EU's vandpolitik

4.1. Den generelle ramme for EU's politik findes i EF-traktatens artikel 130 R, som fastsætter miljøpolitikens grundprincipper. Blandt disse fremhæver ØSU specielt forurenere-betaler-princippet.

4.2. Hvad angår udnyttelsen af eksisterende videnskabelige og tekniske data på grundlag af forsigtighedsprincippet, mener ØSU, at der bør stilles krav til myndighederne om tilbundsgående undersøgelser, som kan garantere pålideligheden af de prognoser, der stilles for bestemte økonomiske og sociale variabler, f.eks. erhvervslivets forventede vandforbrug eller anvendelsen af tilladte farlige stoffer i industri og landbrug. Sådanne aktiviteter kan nemlig medføre store udgifter til infrastruktur, anlæg og behandling, som måske ikke svarer

⁽¹⁾ EFT nr. C 82 af 19. 3. 1996.

⁽²⁾ KOM(94) 612 endelig udg.

til behovene, og som får negative følger for deres effektivitet og rentabilitet.

4.3. Ved fastlæggelsen af de særlige mål for miljøpolitikken kræver traktaten, at der tages hensyn til både fordele og ulemper ved en foranstaltnings gennemførelse eller undladelse af at gennemføre den i et forsøg på at finde den løsning, der bedst svarer til den valgte strategi.

Det er dog almindeligt erkendt — og burde derfor overvejes både i Kommissionens meddelelse og i forbindelse med den senere udformning af et direktiv — at en økonomisk værdiansættelse af naturressourcerne nok er et af den bæredygtige udviklings mål, men at man ikke som udgangspunkt kan betragte disse ressourcer udelukkende som varer. Det er der flere grunde til:

- a) En naturressource som vand er af vital betydning for menneskets og økosystemernes overlevelse. Det er et gode, som ikke kan gøres op i penge.
- b) Det er vanskeligt at foretage en økonomisk vurdering af andre aspekter og fænomener, som har med vandressourcerne at gøre: omkostningerne i forbindelse med erosion og ørken dannelse, beskyttelse af de landskabelige herlighedsværdier og af den genetiske mangfoldighed i økosystemerne, som rammes af forurening af eller rovdrift på ressourcerne.
- c) Priserne på produktion, distribution og forbrug af vand er til dels fastsat uden indregning af de miljømæssige omkostninger. De afspejler derfor ikke de reelle omkostninger for samfundet.

En costbenefitanalyse af lovgivningen på vandområdet kræver, at der opstilles prioriteter og udvikles rentable og omkostningseffektive programmer, således at man undgår, at forbrugerne kommer til at betale for de samlede følger af EU's forskellige politikker.

4.4. På baggrund af disse overvejelser har ØSU dannet sig følgende opfattelse:

- Vandressourcerne kan ikke betragtes som enhver anden vare, fordi de karakteriseres ved at være uerstattelige for menneskelivet, for alle økosystemers overlevelse og for opretholdelsen af de nødvendige erhvervsaktiviteter. Beskyttelse og forvaltning af vandressourcerne kræver derfor en stor indsats af hele samfundet og specielt af de socioøkonomiske aktører.
- Vandpolitikken bør aldrig anvendes som politisk våben mod andre folk.
- EU skal sikre, at hverken EU-lovgivningen eller de økonomiske miljøpolitiske instrumenter anvendes

til at forvride konkurrencen i en situation, hvor disse ressourcer er ulige fordelt.

5. Forslag til rammedirektiv om vandressourcerne

5.1. Kommissionen finder den gældende EU-lovgivning på området forældet og mener, at der kan skabes større sammenhæng og effektivitet, hvis der vedtages et rammedirektiv om vandressourcerne. Direktivet skal skabe integration mellem:

- vandets kvantitative og kvalitative aspekter,
- forvaltning af overfladevand og af grundvand,
- vandforbrug og miljøbeskyttelse,
- forureningsbekæmpelse gennem emissionskontrol og gennem kvalitetsmålsætninger,
- vandpolitik og politikken på andre områder.

5.2. ØSU støtter dette rammedirektiv, men mener, at effektiviteten øges, hvis det udvides på et punkt, som er meget vigtigt for dets gennemførelse:

5.2.1. mere intensiv integration af vandpolitikken i landbruget, fra fremme af forskning i mere effektive overrislingsteknikker og nye miljøvenlige gødningsstoffer og pesticider til genanvendelse af spildevand; desuden bør man fremme dyrkningsmetoder, kræver færre kemikalier for at opnå samme resultater;

5.2.2. integration af de aspekter af forvaltningen af grundvand og kystvand, som berører denne nye politik.

5.3. Rammedirektivets gennemførelse kræver, at der udarbejdes integrerede planer for forvaltning af vandløbssystemer.

ØSU bifalder disse ideer, da de falder godt i tråd med en bæredygtig forvaltning af vandressourcerne og kan sikre udvikling og beskyttelse af såvel terrestriske som akvatiske økosystemer.

5.4. ØSU finder det imidlertid nødvendigt

- at tage hensyn til internationale aftaler, der er indgået med tredjelande, ved opregningen af problemer i forbindelse med forvaltning af vandløbssystemer, der ligger uden for EU's grænser. Hvor sådanne aftaler ikke findes, må Kommissionen tage skridt til at bringe dem i stand;

— at foretage en klassificering af de forskellige typer vandløbssystemer i EU for at kunne opstille integrerede vandforvaltningsplaner, der tager hensyn til deres særlige karakteristika (klimatiske betingelser, afhængige økosystemer, morfologi, forbindelse med erhvervsaktiviteter jordbundens beskaffenhed osv.).

For at disse planer reelt skal kunne anvendes i vandforvaltningen, må direktivet også indeholde bestemmelser om:

- a) inddragelse af alle sociale og økonomiske aktører i planernes udformning,
- b) oprettelse af opfølgings- og overvågningsorganer, hvori de sociale og økonomiske aktører er repræsenteret,
- c) etablering af særlige kanaler for hel eller delvis finansiering af de foranstaltninger, som planerne omfatter.

5.5. ØSU mener, at »en naturlig økologisk tilstand« er det højeste mål, men at udtrykket »en god økologisk tilstand«, som ØSU foreslog i sin udtalelse om direktivet om vands økologiske kvalitet⁽¹⁾, på nuværende tidspunkt er mere passende. Det er selvfølgelig stadig endemålet at opnå en naturlig økologisk tilstand.

5.6. ØSU ser velvilligt på det af Kommissionen foreslåede licenssystem, hvor vandets kvantitative og kvalitative aspekter kædes sammen. Hvis vandindvindingen kun berører et enkelt land, kan kravet om at følge systemet frafalde for at reducere bureaukratiske procedurer.

6. Særlige emner inden for vandforvaltning

6.1. I Kommissionens meddelelse opregnes og analyseres en række emner, som er specifikke for forvaltningen af vandressourcerne i EU's aktuelle vandpolitik.

6.2. I forbindelse med bekæmpelse af forurening fra punktkilder og vandkvalitetsovervågning anbefaler ØSU vedtagelse af de henstillinger, som blev afgivet på Kommissionens nyligt afholdte konference om EU's vandpolitik (28.-29. maj 1996). Især fremhæves følgende:

— anvendelse af en metode, der kombinerer emissionsgrænseværdier og vandkvalitetsmålsætninger,

— etablering af en fælles begrebsramme for de to metoder,

— medtagelse af biologiske parametre ved fastsættelsen af vandkvaliteten,

— fastsættelse af EU-grænseværdier for emissioner af alle stoffer, som udgør prioriterede mål for den gældende lovgivning — hvilket ØSU allerede stillede krav om i sin udtalelse⁽²⁾ om Kommissionens forslag til direktiv om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening⁽³⁾, i overensstemmelse med principperne i direktivforslaget,

— etablering af et system, som gør det muligt om nødvendigt at fastsætte vandkvalitetsmålsætninger på EU-plan,

— fremme af den teknisk-videnskabelige forskning, som er nødvendig for at fastslå, hvad der er »den bedste tilgængelige teknik«⁽⁴⁾, som emissionsgrænseværdierne skal baseres på,

— etablering af et passende informations- og overvågningssystem, som sikrer, at de forskellige medlemsstaters data og teknikker kan sammenlignes,

— indførelse af EU-regler for at reducere risikoen for forureningstilfælde forårsaget af industri, landbrug eller transport i vandindvindingsområder. En sådan rammelovgivning ville indebære, at de enkelte landes vandforvaltningsmyndigheder i overensstemmelse med markedsprincippet skulle træffe bindende foranstaltninger for at sikre, at den blev overholdt.

6.3. Kommissionen overvejer i sin meddelelse muligheden af at udpege og klassificere områder på baggrund af det beskyttelsesniveau, der er påkrævet for at bevare dem. Et sådant skridt kræver efter ØSU's mening, at zoneinddelingen respekterer den overordnede beskyttelse af vandløbssystemerne og afspejler den eksisterende teknisk-videnskabelige viden. Der kræves også en indsats for at standardisere og revidere de kriterier og begreber, som skal anvendes af alle EU's medlemsstater, og man må sikre, at de er i overensstemmelse med indholdet af de forskellige internationale konventioner om beskyttelse af vandmiljøet, som EU har undertegnet (Helsingfors, OSPAR osv.). Vandkvalitetsvurdering er et komplekst emne, som i høj grad afhænger af de kriterier, som anlægges.

⁽²⁾ EFT nr. C 195 af 18. 7. 1994.

⁽³⁾ KOM(93) 423 endelig udg.

⁽⁴⁾ Som defineret i artikel 2, stk. 11, i Rådets fælles holdning om Kommissionens forslag til integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening, EFT nr. C 87 af 25. 3. 1996.

⁽¹⁾ EFT nr. C 397 af 31. 12. 1994.

6.4. Information af offentligheden er en forudsætning for borgernes og de socioøkonomiske aktørers deltagelse i og overvågning af vandpolitikken. Det bør fremgå eksplicit af rammedirektivet, som ikke blot skal pålægge de offentlige myndigheder større åbenhed om vandressourcernes tilstand, men også garantere offentlig adgang på lige vilkår overalt i EU til oplysninger vedrørende opfyldelsen af de forpligtelser, som virksomheder og foretagender af privat karakter har ifølge den gældende nationale lovgivning og EU-lovgivning i forbindelse med anvendelse, produktion og emission af forurenende og farlige stoffer.

6.5. Informationen af offentligheden bliver mest effektiv, hvis markedsprincippet holdes i hævd, og de enkelte medlemsstater bevarer eller finder deres egen måde at informere på. Rammedirektivet bør dog fastsætte mindstekrav til denne information, som bør opdateres regelmæssigt. Alle interesserede skal sikres permanent adgang til oplysningerne.

Kommissionens begrundelser skal af forskellige årsager suppleres med følgende:

- vandressourcernes vitale betydning for overlevelse og for de fleste erhvervsaktiviteter,
- vandressourcernes ofte grænseoverskridende natur,
- optimering af den viden og teknisk-videnskabelige forskning, der er nødvendig for vandressourcernes bevarelse og vedligeholdelse, på grundlag af sammenlignelige oplysninger.

7. Afsluttende bemærkninger

7.1. I Kommissionens forslag overvejes det at ophæve fire direktiver og et direktivforslag, som ville blive erstattet af rammedirektivet, og at overføre definitioner og overvågningskrav fra syv andre direktiver og et direktivforslag til rammedirektivet.

Følgende direktiver ville blive ophævet og erstattet af rammedirektivet:

- Overfladevandsdirektivet⁽¹⁾ [og det relaterede direktiv 79/869/EØF⁽²⁾]
- Fiskevandsdirektivet⁽³⁾
- Skaldyrvandsdirektivet⁽⁴⁾
- Grundvandsdirektivet⁽⁵⁾
- Direktivforslaget om vandområdets økologiske kvalitet⁽⁶⁾.

7.2. ØSU støtter dette skridt, men gør opmærksom på, at man bør bevare de dele af direktiverne, som har udgjort en forbedring af den tidligere lovgivning, og at rammedirektivets ikrafttræden tidsmæssigt skal falde sammen med ophævelsen af de nævnte direktiver for at sikre, at der ikke opstår et tidsmæssigt tomrum med reduceret miljøbeskyttelse.

Rammedirektivet skal give mulighed for at udvikle alle de direktiver, der er nødvendige for at nå rammedirektivets mål, og ikke blot de direktiver, der ikke ophæves, eller de foreslåede direktiver i meddelelsens punkt 10 »Procedurespørgsmål«.

7.3. ØSU forbeholder sig ret til at udtale sig om det kommende rammedirektiv uden at være bundet af de vurderinger, der fremsættes i denne udtalelse.

7.4. ØSU anbefaler Kommissionen at iværksætte særlige skoleundervisningsprogrammer i EU, for at de nye miljøbegreber kan få størst mulig effekt.

7.5. Det ville endvidere være nyttigt at udarbejde et kort over vandressourcerne i Europa med specifikation af vandløbssystemernes mængde og kvalitet.

(1) EFT nr. L 194 af 25. 7. 1975.

(2) EFT nr. L 271 af 29. 10. 1979.

(3) EFT nr. L 222 af 14. 8. 1978.

(4) EFT nr. L 281 af 10. 11. 1979.

(5) EFT nr. L 20 af 26. 1. 1980.

(6) KOM(93) 680 endelig udg.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens grønbog om retlig beskyttelse af krypterede tjenester i det indre marked«

(97/C 30/03)

Kommissionen besluttede den 12. marts 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens grønbog om retlig beskyttelse af krypterede tjenester i det indre marked«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Industri, Handel, Håndværk og Tjenesteydelser, som udpegede Jean Pardon til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 17. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 91 stemmer for, 2 imod og 3 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Problemstillingen i grønbogen

1.1. Kommissionen foretager en høring om behovet for en EF-foranstaltning om retlig beskyttelse af krypterede tjenester i det indre marked.

2.

2.1. Ved »krypterede tjenester« forstås ifølge definitionen i grønbogen tjenester, hvis signal er krypteret for at sikre betaling af licens. I denne kategori indgår traditionel krypteret radio- og tv-spredning (pr. kabel, radiokæder eller via satellit), de nye radio- og tv-spredningstjenester (digital-tv, pay-per-view, video-on-demand), og informationssamfundets tjenester, dvs. teleformidlede tjenester, der bestilles af en modtager (f.eks. video-on-demand, bestillingsspil, elektronisk handel, multimedie-informationstjenester).

2.2. Dekoderudstyr defineres som apparater, udstyr eller andre anordninger, der helt eller delvis er specialfremstillet eller tilpasset for at muliggøre adgang til dekryptering af en krypteret tjeneste, dvs. uden at ændre tjenestens karakteristika.

3. Udviklingen af nye radio- og tv-spredningstjenester, hvis signal krypteres, så kun licensbetalere kan modtage det, er udsat for piratvirksomhed. Ved siden af de officielle dekodeudstørsfabrikanter har der udviklet sig en blomstrende industri af ulovlige fabrikanter. Uden operatørens tilladelse fremstiller og markedsfører disse udstyr, som gør det muligt at modtage tjenesten uden at have betalt licens. Denne ulovlige modtagelse medfører store tab for tjenestens leverandør og går indirekte ud over programleverandørers og fabrikanters udnyttelsesmuligheder.

4.

4.1. Markedsføring af ulovligt dekoderudstyr, dvs. uden tilladelse fra tjenestens leverandør, har negative følger for operatørerne af krypterede tjenester. Ud over tab (af potentielle markedsandele og af indtægter) påføres disse ekstraudgifter, fordi de er nødt til at etablere distributionssystemer for dekoderudstyret (hvilket er særdeles kostbart), således at de kan kontrollere udstyrets anvendelse.

4.2. Markedsføring af ulovligt udstyr medfører indtægsttab for leverandørerne af udsendelsesprogrammer, fordi de privatpersoner, som modtager programmet via ulovligt udstyr, ikke er taget med i billedet under forhandlingerne om vederlag for rettighedsoverdragelse, hvor der kan være taget hensyn til tjenestens abonnentantal.

4.3. For teknologileverandørerne medfører salget af ulovligt udstyr, at markedets tillid til deres system ødelægges, hvilket resulterer i tab af indtægter, idet det ulovlige udstyr har sat sig på en del af det potentielle marked.

4.4. Endelig udgør salget af det ulovlige udstyr en risiko for forbrugerne, der kunne tage fejl af dets oprindelse og tro, at de køber autoriseret udstyr, mens der i virkeligheden er tale om en piratdekode.

5.

5.1. For at stoppe piratindustrien har lovtiltag vist sig nødvendige, hvilket har sat lovgivningstendenser i gang i medlemsstaterne.

5.2. De problemer, som ulovlig modtagelse af krypterede tjenester rejser, er ikke blevet tacklet ensartet og systematisk i EU.

5.3. I nogle lande findes der særlovgivning; andre tyr til eksisterende bestemmelser såsom lovgivningen om ophavsret; i atter andre lande findes der ingen retsmidler, som sikrer beskyttelse.

6. ØSU's mening

6.1. ØSU rejser spørgsmålet om det kommende EU-tiltags anvendelsesområde.

6.2. Kryptering af meddelelser i almindelighed er helt nødvendig, bl.a. af hensyn til meddelelsens fortrolighed, integritet og ægthed, og for at forhindre uvedkommende i at få adgang til den eller ændre den.

6.3. Dette spørgsmål behandles i Kommissionen om Edb-, telekommunikations- og informationspolitik under Det Internationale Handelskammer, som for nylig vedtog vejledende principper for international kryptografi. I dette dokument sammenfattes de rejste problemer, og der slås til lyd for internationalt samarbejde om en klar formulering af en konsekvent kryptografipolitik.

6.4. Spørgsmålet behandles i OECD og i en henstilling fra Ministerrådet til Europarådets medlemsstater.

6.5. ØSU erfarer, at grønbogen kun omhandler krypteret beskyttelse af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder, og i øjeblikket kun søger at løse problemet med piratfremstilling og dekoderudstyr.

6.6. ØSU godkender denne indfaldsvinkel som et første skridt i retning af at tackle de forskellige problemer, som kryptering i almindelighed opkaster, men opfordrer Kommissionen til efterfølgende at tage de generelle problemer op og fremsætte forslag desangående.

6.7. På denne baggrund godkendes den definition af anvendelsesområdet, som foreslås i grønbogen, idet det henstilles at definere krypterede tjenester som værende tjenester, hvor der benyttes kryptering, og hvortil adgang er mulig mod licensbetaling; derudover henvises der til svaret på spørgsmål nr. 5.

6.8. Da ulovlig modtagelse er et globalt problem, bør der på internationalt plan, f.eks. i bilaterale aftaler og i WTO, sættes ind med fastlæggelse af effektive regler på verdensplan. Reglerne på det indre marked må

nødvendigvis udbygges med en international løsning, bl.a. for at beskytte mod import fra tredjelande.

6.9. ØSU erkender, at EU-niveaue i første omgang er det mest velegnede, men insisterer på, at indsatsen snarest må videreføres på internationalt plan.

6.10. ØSU vurderer allerede nu, at den beskyttelse, som EU-foranstaltningen indebærer, ikke må begrænses til krypterede tjenester, som leverer signaler med oprindelse i en medlemsstat, men bør tage højde for, at rettighedshavernes væsentlige interesser berøres af alle former for signalpiratvirksomhed, som optræder i EU, uanset signalets kilde.

7.

7.1. Med ovenstående forbehold mener ØSU, at de nuværende lovforskelle kan hæmme den frie bevægelighed for varer og tjenesteydelser samt skade det indre marked.

7.2. Nationale lovforskelle og mangelen på lovgivning i nogle lande kan forvride konkurrencen på det indre marked.

7.3. Disse forskelle i nationale konkurrencevilkår kan ramme udviklingen af krypterede tjenester på det indre marked, da operatørerne ikke er underkastet samme markedsvilkår overalt i EU.

7.4. EU-regler er også nødvendige for at værne om ophavsret og beslægtede rettigheder. Reglerne bør ikke blot komme leverandørerne af krypterede tjenester til gode, men bør også omfatte dem, der har rettighederne til programmer, som sendes og/eller opfanges med ulovlige metoder.

7.5. Det harmoniseringsinstrument, som skal tilskynde til udvikling af en industri for krypterede tjenester, bør som forbillede have ophavsrettighedsreglerne og indeholde civilretlige og strafferetlige sanktioner for både ulovlig modtagelse, videredistribution af krypterede tjenester og for bestemte forberedende aktiviteter, der letter signalpiratvirksomhed.

7.6. De forbudte forberedende aktiviteter bør omfatte bl.a. fremstilling, distribution, salg, import, eksport (og fremstilling til eksport), markedsføring, brug og besiddelse af ulovligt dekoderudstyr og ulovlige dekodersystemer.

7.7. Desuden kan det være tilrådeligt at forbyde den særskilte og stadig mere udbredte aktivitet i elektronikin-

teresserede kredse, som består i offentliggørelse af oplysninger om dekryptering.

8. Endelig bør der sørges for kompatibilitet mellem de krypterede net, da der ellers vil opstå oligopoler. For at undgå dette opfordres Kommissionen til at tilvejebringe forudsætningerne for teknisk standardisering af dekoderudstyret, så forbrugerne ikke tvinges til at købe en dekoder for hver kanal, som de ønsker at modtage.

SVAR PÅ SPØRGSMÅLENE

9. (Spørgsmål 3 i grønbogen)

9.1. Et ensartet beskyttelsesniveau i samtlige medlemsstater er nødvendigt for at fjerne de identificerede hindringer og supplere det regelsæt for det europæiske audiovisuelle område, som er indført med direktiverne om »Fjernsyn uden grænser« (89/552/EØF)⁽¹⁾ og »Kabel og satellit« (93/83/EØF)⁽²⁾.

9.2. Målet er at fjerne de hindringer for det indre markeds funktion, som skyldes nationale forskelle i de krypterede tjenesters retsbeskyttelse. Dette mål kan kun nås effektivt via EU-harmonisering.

9.3. En klar regelramme, som gør det muligt at opnå retsbeskyttelse mod ulovlig modtagelse af tjenesten og at sikre fri bevægelighed for tjenesteydelser og varer i hele EU, er en nødvendig forudsætning for, at der kan udvikles nye tjenester.

10. (Spørgsmål 4 i grønbogen)

10.1. ØSU mener, at Kommissionen bør foreslå en rådsforordning, som har den fordel, at den medfører en

⁽¹⁾ EFT nr. C 301 af 13. 11. 1995.

⁽²⁾ EFT nr. C 98 af 21. 4. 1992.

mere effektiv harmonisering, idet en forordning finder direkte anvendelse i medlemsstaterne uden at skulle omsættes i national lovgivning, hvilket altid medfører forsinkelser.

11. (Spørgsmål 5 i grønbogen)

11.1.

11.1.1. ØSU mener, at man ikke bør begrænse harmoniseringsforanstaltningens anvendelsesområde til radio- og tv-spredningstjenester, men lade det omfatte samtlige krypterede tjenester.

11.1.2. Det valgte kriterium, en krypteret tjeneste som der opnås adgang til mod licensbetaling, forekommer passende.

11.2. Harmoniseringsforanstaltningens anvendelsesområde bør omfatte privatpersoners besiddelse af dekoderudstyr, som de pågældende ved er ulovligt.

11.3. Der bør kunne anlægges sag om erstatnings-søgsmål.

11.4.

11.4.1. I strafferetlig henseende bør man lade sig inspirere af Kommissionens meddelelse om strafferetlige sanktioner (se tillige den sidste betragtning og artikel 2 i Rådets direktiv af 10. juni 1991 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge) (91/308/EØF)⁽³⁾.

11.4.2. ØSU finder på ingen måde, at sidstnævnte henstilling er uforenelig med bemærkningen om, at der bør opereres med en forordning i stedet for et direktiv, selv om bestemmelsen, hvad strafferetlige sanktioner angår, ikke finder direkte anvendelse, men forudsætter, at medlemsstaterne selv gennemfører lovgivning.

⁽³⁾ EFT nr. C 166 af 28. 6. 1991.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af artikel 12 i direktiv 77/780/EØF om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut og artikel 2, 6, 7, 8 og bilag II og III i direktiv 89/647/EØF om solvensnøgletal for kreditinstitutter samt artikel 2 og bilag II i direktiv 93/6/EØF om kravene til investerings-selskabers og kreditinstitutters kapitalgrundlag«⁽¹⁾

(97/C 30/04)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 28. maj 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Industri, Handel, Håndværk og Tjenesteydelser, som udpegede Robert Pelletier til ordfører.

Sektionen vedtog sin udtalelse den 17. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 88 stemmer for, 2 imod og 6 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Formålet med det direktivforslag, der er forelagt ØSU til udtalelse, er at foretage en række ændringer af teknisk karakter og af meget varierende betydning i de grundlæggende direktiver om kreditinstitutters virksomhed (herefter kaldet bankdirektiver):

- direktiv 77/780/EØF om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut,
- direktiv 89/647/EØF om solvensnøgletal for kreditinstitutter og
- direktiv 93/6/EØF om kravene til investerings-selskabers og kreditinstitutters kapitalgrundlag.

1.2. Der er ingen rød tråd, som knytter de forskellige ændringsforslag sammen.

1.3. Der er tale om en procedure for tilpasning af visse artikler i de grundlæggende bankdirektiver, som erfaringsmæssigt er påkrævet for at udfylde visse lakuner eller mere generelt for at tage højde for resultaterne af det arbejde vedrørende den tilsynsmæssige behandling af OTC-derivater, der er udført i Basel inden for rammerne af 10-landegruppen.

1.4. I lyset af ovennævnte må ØSU's udtalelse nødvendigvis baseres på en gennemgang af de enkelte artikler.

2. Særlige bemærkninger

2.1. *Ændring af direktiv 77/780/EØF om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut*

2.1.1. Artikel 1: Ændring af artikel 12, stk. 3

2.1.1.1. Artikel 12 i direktiv 77/780/EØF som ændret ved andet bankdirektiv af 15. december 1989 omhandler udveksling af oplysninger mellem tilsynsmyndigheder i EU under iagttagelse af tavshedspligten.

Det kræves, at også tilsynsmyndigheder fra tredjelande overholder tavshedspligten.

2.1.1.2. Artikel 12 åbner ikke mulighed for, at der indgås samarbejdsaftaler med ikke-bankrelaterede tilsynsmyndigheder i tredjelande om udveksling af oplysninger.

2.1.1.3. Som følge af den tætte sammenfletning mellem bankvirksomhed og andre former for finansiel virksomhed (f.eks. forsikringsvirksomhed) gør Kommissionen ret i at udvide samarbejdet med de forskellige ikke-bankrelaterede tilsynsmyndigheder i tredjelande, idet det dog kræves, at de er underkastet den samme tavshedspligt.

2.1.1.4. ØSU bifalder dette ændringsforslag fra Kommissionens side.

2.2. *Ændring af direktiv 89/647/EØF om solvensnøgletal for kreditinstitutter*

2.2.1. Artikel 2: Ændring af artikel 2, stk. 2

2.2.1.1. Den foreslåede bestemmelse sigter mod at lempe egenkapitalkravene i forbindelse med solvensnøg-

(1) EFT nr. C 208 af 19. 7. 1996, s. 8.

letallet, når der er tale om en særlig kategori af låntagere, nemlig kirker og religiøse samfund, der har hjemmel til at opkræve skat.

2.2.1.2. Det må medgives Kommissionen, at denne type lån ikke frembyder en højere kreditrisiko end lån til regionale og lokale myndigheder, der også kan opkræve skat.

2.2.1.3. Denne bestemmelse vedrører kun tre EU-lande: Tyskland, Sverige og Finland.

2.2.1.4. ØSU har ingen indvendinger mod dette forslag.

2.2.2. Artikel 3: Ændring af artikel 6, stk. 1, litra a), nr. 8, og litra c), nr. 2

2.2.2.1. Formålet med denne artikel er at åbne mulighed for at anvende en vægtning på 0 % på aktiver, der indgår i periodeafgrænsningsposter, hvis disse aktiver er opført af rent regnskabstekniske grunde.

2.2.2.2. Disse aktiver er ikke forbundet med nogen risiko og har ikke nogen modpart; der er blot tale om en regnskabsmæssig afspejling af et passiv.

2.2.2.3. Den foreslåede bestemmelse giver ikke anledning til indvendinger.

2.2.3. Artikel 4: Ændring af artikel 6, stk. 2

2.2.3.1. Formålet med denne artikel er at undgå, at man i forbindelse med risikovægtningen »straffer« kapitaldeltagelser i Den Europæiske Investeringsfond, som er tegnet, men endnu ikke indbetalt.

2.2.3.2. Den Europæiske Investeringsfond, som er en ny struktur, skal bidrage til at styrke det indre marked og fremme det økonomiske opsving.

Man bør derfor ikke »straffe« de finansielle institutter, der bidrager med op til 30 % af fondens kapital, hvoraf kun 20 % rent faktisk indbetales.

2.2.3.3. Den forpligtelse, der påhviler de finansielle institutter, der er medlem af fonden, synes tilstrækkelig sikret til at retfærdiggøre Kommissionens forslag om at anvende en vægtning på 20 % på den ikke-indbetalte andel.

2.2.4. Artikel 5

2.2.4.1. De ændringer, der foreslås til direktivet om kravene til investeringsselskabers og kreditinstitutters

kapitalgrundlag (artikel 8-10), sigter mod at udvide bilag II med en række tekniske bestemmelser, der er nødvendige for at sikre en mere stringent og koncis tilsynsmæssig behandling af OTC-derivater, idet viften af omfattede instrumenter udvides.

Det ville dog være formålstjenligt at undersøge, hvilke konsekvenser de valgte vægtninger af kontrakter vedrørende råvarer må forventes at få for små og mellemstore virksomheder.

2.2.4.2. De metoder, der er beskrevet i bilag II, kan anvendes på ikke-balanceførte afledte instrumenter i form af kontrakter. De finder ikke anvendelse på kontrakter, der handles på anerkendte børser, når de er underkastet et krav til den daglige sikkerhedsmargen, og ej heller på valutakurskontrakter (dog med undtagelse af kontrakter vedrørende guld), hvor den oprindelige løbetid er på fjorten kalenderdage eller mindre.

2.2.4.3. Med henblik på at måle de kreditrisici, der er forbundet med de omfattede kontrakter, skal kreditinstitutterne beregne:

— de aktuelle genanskaffelsesomkostninger (vurderet på grundlag af den gældende markedsværdi) for alle kontrakter med en positiv værdi;

— et beløb svarende til den potentielle fremtidige udlånsrisiko beregnet som en procentdel af de nominelle værdier, der ligger bag institutternes samlede udlånsportefølje, afhængig af den resterende løbetid og kontraktens art (tabel I).

2.2.4.4. For kreditinstitutter, der anvender denne gængse metode til beregning af kreditrisici, skal kreditrisikoen for kontrakter, der er omfattet af en bilateral netting-aftale, beregnes som summen af følgende elementer:

Nettogenanskaffelsesomkostningerne til markedspris, hvor værdien er positiv, med tillæg af en potentiel risikofaktor, som beregnes på grundlag af de underliggende nominelle værdier. For kontrakter, der indgår i netting-aftaler, vil denne risikofaktor (PCE red) være lig med det vægtede gennemsnit af bruttorisikofaktoren (PCE gross) og bruttorisikofaktoren korrigeret med forholdet mellem nettogenanskaffelsesomkostninger og bruttogenanskaffelsesomkostninger, dvs. »netto/bruttoforholdet« (NGR). Beregningen kan opstilles i følgende ligning:

$$\text{PCE red} = 0,4 \text{ PCE gross} + 0,6 \text{ NGR} \times \text{PCE gross}.$$

2.2.4.5. Den risikoberegning, der foreskrives i direktivet, er i tråd med Basel-komiteéns anbefalinger og giver ikke anledning til indvendinger.

2.2.5. Artikel 6

2.2.5.1. Medlemsstaterne kan anvende en vægtning på 50 % på poster under strengen, der repræsenterer en kaution eller en lånegaranti, der udgør et kreditsubstitut, og som er fuldt ud sikret ved pant i fast ejendom.

2.2.5.2. Også denne artikel svarer til Basel-komiteéns anbefalinger. ØSU har ikke noget at indvende mod denne artikel.

2.2.5.3. I artikel 6, stk. 1, litra b), bør det præciseres, at der fremover anvendes en 20 % vægtning på aktivposter, som er garanteret ved sikkerhedsstillelse i form af værdipairer udstedt af regionale eller lokale myndighed-

er i medlemsstaterne, med forbehold af bestemmelserne i artikel 7 (såfremt forslaget i artikel 8 ikke ændres).

3. Konklusion

ØSU bifalder Kommissionens forslag og ønsker, at de vedtages hurtigst muligt, så det undgås, at kreditinstitutter i EU udsættes for konkurrenceforvridning i forhold til deres partnere fra tredjelande.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Samhørighedspolitikken og miljøet«

(97/C 30/05)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 9. februar 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Samhørighedspolitikken og miljøet«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Regionaludvikling og Fysisk Planlægning, som udpegede Ramón Mercé Juste til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 17. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 96 stemmer for, ingen imod og 3 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

Hensigten med Kommissionens meddelelse er at skabe grundlag for en større synergi mellem samhørighedspolitikken og miljøpolitikken i forbindelse med gennemførelsen af strukturfondenes og samhørighedspolitikens programmer.

ØSU betragter strukturfondene og Samhørighedsfonden som de vigtigste midler til at opnå økonomisk og social samhørighed⁽¹⁾. Det er derfor hensigtsmæssigt at bruge disse instrumenter til at skabe større synergi mellem

samhørighed og miljø. Integrationen af miljødimensionen i strukturfondsforordningerne ved reformen i 1993 har desuden medført officiel anerkendelse af miljøets betydning, som senere blev bekræftet ved oprettelsen af Samhørighedsfonden. ØSU har udtalt sig om disse emner⁽²⁾ og om EU-programmet »Mod en bæredygtig udvikling«⁽³⁾, som er rammen for denne meddelelse.

⁽¹⁾ EFT nr. C 153 af 28. 5. 1996.

⁽²⁾ EFT nr. C 201 af 26. 7. 1993; EFT nr. C 82 af 19. 3. 1996.

⁽³⁾ EFT nr. C 138 af 17. 5. 1993.

Miljøets kvalitet er en potentiel social velstandsindikator, og det er en kendsgerning, at sociale indikatorer har direkte indvirkning på den økonomiske udvikling via deres tiltrækningskraft. ØSU er derfor enig i, at der er behov for at forny den politiske forpligtelse til at iværksætte miljøforanstaltninger.

ØSU har altid kæmpet for bedre koordinering af de forskellige politikker på nationalt plan og EU-plan og støtter derfor de forslag, der sigter på at fremme miljøets integration i de øvrige politikker, i dette konkrete tilfælde i anvendelsen af strukturfondene.

ØSU ser positivt på Kommissionens meddelelse, men ønsker dog at fremsætte nogle bemærkninger og understrege nogle principper.

2. Bemærkninger

2.1. ØSU er klar over, at der med den gældende lovgivning er begrænsede muligheder for at opnå større synergi mellem samhørighedspolitikken og miljøpolitikken, men understreger, at man bør gøre forsøg i den retning for at få erfaringer, der kan give nye ideer til den generelle revision af strukturfondsforordningerne i 1999.

2.2. ØSU erkender, at der er gjort fremskridt med hensyn til at inkorporere miljøet i samhørighedspolitikken, dels ved revisionen af strukturfondsforordningerne i 1993, hvor miljøaspektet integreredes i alle faser af programmernes udarbejdelse og gennemførelse, dels ved oprettelsen af Samhørighedsfonden. ØSU peger ikke desto mindre på betydningen af den udfordring, EU står over for i de kommende år, nemlig at sikre, at samhørighedspolitikken udformes og gennemføres i overensstemmelse med princippet om bæredygtig udvikling og med respekt for miljøbestemmelserne og de fremskridt, der sker i disse år.

2.3. ØSU finder det vigtigt at udnytte den horisontale dynamik, som integrationen af miljøfaktoren i strukturfondspolitikken indebærer, til at gøre programmerne mere rationelle i forhold til resultaterne (forbedre balancen mellem sociale og miljømæssige omkostninger og fordele) og sikre synergien mellem fondene mere effektivt. I fondenes evalueringsrapporter kan man f.eks. ofte læse om Regionalfonds- eller Landbrugsfondsinvesteringer i miljøet (rensingsanlæg, anlæg til affaldshåndtering), men intet om Socialfondsmidler til uddannelse af operatørerne.

2.4. Der bør ligeledes skabes større synergi mellem miljøpolitikken og indsatsen inden for forskning og

teknologisk udvikling, især i forbindelse med særprogrammerne og integrationen af miljøhensyn i disse.

2.5. En vellykket integration af miljøbeskyttelsesforanstaltninger i samhørighedspolitikken afhænger efter ØSU's mening af omfanget af det samarbejde, som etableres med medlemsstaterne og de berørte regioner i henhold til subsidiaritetsprincippet.

2.6. Hvad angår Samhørighedsfonden som bindeled mellem samhørighedspolitikken og miljøpolitikken, er ØSU enig med Kommissionen i, at målet skal være at finde en passende ligevægt (50/50 %) mellem tildelingen af fondsmidler til transportinfrastrukturprojekter og miljøprojekter, og at der skal anvendes en fleksibel strategi for at nå dette mål. ØSU minder i denne forbindelse om, at denne ligevægt skal opnås for den samlede programperiode (1993-1999), ikke for hvert år for sig.

Da miljøinvesteringer generelt er mindre bekostelige end transportinvesteringer, skal der finansieres flere projekter for at opnå den omtalte ligevægt. ØSU henviser til sin udtalelse om Kommissionens årsberetning om det finansielle samhørighedsinstrument 1993/1994 og årsberetningen for 1994 om Samhørighedsfonden, hvor en sådan ligevægt efterlystes.

Man skal endvidere være opmærksom på, at mange af transportprojekterne (f.eks. fremme af offentlig transport) kan bidrage til at forbedre miljøet. ØSU opfordrer derfor Kommissionen til at tage størst muligt hensyn til miljøet ved udvælgelsen af transportprojekter.

2.7. Strukturfondsstøtten til direkte investeringer i miljøprojekter har udviklet sig positivt i de seneste år. Mens der i 1989-1993 blev anvendt 2,8 mia. ecu på direkte miljøforanstaltninger i mål 1-, 2- og 5b-områder, er der i de aktuelle programmeringsdokumenter for perioden 1994-1999 afsat mere end 9,4 mia. ecu til sådanne miljøforanstaltninger. ØSU bifalder denne udvikling og støtter alle supplerende foranstaltninger, som kan øge opmærksomheden om miljøaspekterne.

ØSU understreger også, at det i EF-initiativerne er vigtigt at være særlig opmærksom på de foranstaltninger af nyskabende karakter, som bidrager til en bedre beskyttelse af miljøet.

2.8. Kommissionens meddelelse insisterer specielt på at øge finansieringsstøtten til erhvervsinvesteringer, ikke

blot på grund af deres indirekte positive virkninger på miljøet, men også fordi de bidrager til en bæredygtig udvikling og forbedring af beskæftigelsesperspektiverne.

ØSU støtter Kommissionens initiativ til — både ved revisionen af programmeringsdokumenterne og i bestemte EF-initiativer — at pege på de typer projekter af forebyggende karakter, som skal prioriteres fremover. ØSU understreger, at der bør lægges vægt på regional- eller lokaludviklingsprojekter, som markedsfører produkter og tjenesteydelser, især inden for SMV, og som samtidig er med til at skabe nye arbejdspladser med respekt for miljøet. ØSU mener, at miljøet er et område, hvor der kan vedtages lokale udviklingsinitiativer, initiativer, der fortjener særlig opmærksomhed⁽¹⁾, især hvad angår udnyttelsen af nye erfaringer samt spredning og fremme af god udviklingspraksis og oprettelse af arbejdspladser gennem tværnationale informations- og samarbejdsnet.

ØSU peger endvidere på betydningen af en miljøorienteret politik for menneskelige ressourcer med uddannelsesforanstaltninger, der øger befolkningens bevidsthed om miljøspørgsmål og forbedrer arbejdskraftens kvalifikationer, så at de mere effektivt kan opfylde arbejdsmarkedets behov.

2.9. Ved udvælgelsen af projekter bør hensynet til miljøet være et kriterium. Det indebærer, at der skal foretages en systematisk vurdering af projekternes virkning på miljøet. ØSU mener ligeledes, at det er overvågningsudvalgenes ansvar at evaluere miljøvirkningen i forbindelse med opfølgningen og evalueringen af programmerne.

ØSU minder om, at pålidelige indikatorer er vigtige for en bedre vurdering af de vedtagne foranstaltningers indvirkning på miljøet. Det insisterer på, at der tages skridt til at fremskaffe flere og mere detaljerede miljøoplysninger, der kan bidrage til en mere objektiv vurdering. ØSU mener endvidere, at der i højere grad bør benyttes teknisk bistand for at forbedre metoderne for økonomisk vurdering af projekterne.

2.10. ØSU beklager, at Kommissionen ikke tidligere har spillet en mere aktiv rolle med hensyn til forebyggelse af overtrædelser af miljøreglerne inden for strukturfondenes og Samhørighedsfondens aktiviteter. ØSU opfordrer Kommissionen til snarest muligt at træffe forholdsregler, der afhjælper denne mangel. ØSU støtter endvidere enhver sanktion, som Kommissionen måtte iværksætte, når det konstateres, at de gældende regler ikke er overholdt, herunder tilbagebetaling af den støtte, strukturfondene har udbetalt. ØSU mener, man burde udarbejde en liste over egentlige miljøforanstaltninger — med fokus på forebyggelse, genoprettelse eller bære-

dygtig udvikling — som et didaktisk eller vejledende katalog, der kunne lede programlæggerne (nationale og regionale myndigheder) i deres valg og afværge eventuelle senere overtrædelser.

2.11. ØSU understreger betydningen af at inddrage arbejdsmarkedets parter og økonomiske interesseorganisationer i alle faser — udarbejdelse, gennemførelse og opfølgning — af strukturfondsforanstaltningerne i overensstemmelse med rammeforordningens artikel 4⁽²⁾. Desuden bør lokale miljøorganisationer, som spiller en særlig rolle i denne sammenhæng, også konsulteres.

2.12. For at skabe større gennemsigtighed og bedre information om resultatet af initiativerne, der omtales i denne meddelelse, opfordrer ØSU Kommissionen til at udarbejde en årsberetning, der vurderer, i hvor høj grad miljødimensionen er blevet integreret i anvendelsen af strukturfondene og Samhørighedsfonden. Det ville være hensigtsmæssigt med en analyse af de miljøprojekter, som finansieres over artikel 10 i rammeforordningen for strukturfondene.

2.13. Et væsentligt aspekt ved miljøet er dets tværnationale karakter. EU's rolle på miljøområdet bør være en model for landene udenfor, især de lande, der har anmodet om optagelse, eller som har meddelt, at de agter at gøre det. Deres kommende integration i EU indebærer, at de bliver underlagt EU's miljølovgivning. Miljøaspekterne bør derfor have en rimelig plads i aftalerne før tiltrædelsen.

Samtidig bør man undersøge, hvorledes disse lande kan bibringes en industripolitik, som tager hensyn til miljøet, og som omfatter udvikling og anvendelse af rene teknologier. Dette skal ske som led i EU's udviklingsbistand.

Med EU's øvrige nabolande (Middelhavslandene og de baltiske lande) bør man styrke samarbejdet ved at fremme instrumenter, der giver mulighed for at tage hensyn til miljøet. Her må man benytte sig af EF-initiativer af typen INTERREG II C eller af andre instrumenter der kan fremme udviklingen af tværnationalt samarbejde på miljøbeskyttelsesområdet.

2.14. ØSU mener, at det ville være meget nyttigt, hvis man kunne udnytte Det Europæiske Miljøagentur interventionspotentiale og viden til at gennemføre principperne i Kommissionens meddelelse så effektivt som muligt. ØSU finder det derfor væsentligt at udbygge samarbejdet med Miljøagenturet, hvis rolle desuden bør styrkes.

(1) EFT nr. C 18 af 22. 1. 1996.

(2) EFT nr. C 127 af 7. 5. 1994.

2.15. ØSU ville gerne vide, hvordan Kommissionen agter at følge denne meddelelse op. Kommissionen

opfordres derfor til at udmønte de beskrevne principper i konkrete foranstaltninger.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om fastlæggelse og gennemførelse af Fællesskabets politik for post og telekommunikation«⁽¹⁾

(97/C 30/06)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 20. maj 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til ØSU's Sektion for Transport og Kommunikation, som udpegede Lars Kritz til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 24. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 94 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Kommissionen har besluttet at foreslå et retsgrundlag for en række budgetposter som bebudet i dens meddelelse fra 1994 (SEK(94) 1106 endelig udg.). En af disse budgetposter vedrører fastlæggelse og gennemførelse af Fællesskabets politik inden for post og telekommunikation (B5-401).

1.2. I henhold til traktaten samt Rådets og Europa-Parlamentets resolutioner og direktiver skal Kommissionen på forskellig måde undersøge og opstille målsætninger og aktivitetsforløb med sigte på yderligere at fastlægge og gennemføre Fællesskabets politik for post og telekommunikation. Det drejer sig bl.a. om at iværksætte indledende undersøgelser, indhente udtalelser fra industrien og offentligheden, fremsætte forslag til lovgivning og overvåge lovgivningens anvendelse.

1.3. Disse aktioner kræver en række støtteaktiviteter, heriblandt undersøgelser, seminarer og samråd for at analysere markederne, teknologien, målsætningerne og de politiske retningslinjer. Uddelegering af opgaver til

standardiserings- og frekvensorganer er også omfattet. Disse aktiviteter finansieres over budgetpost B5-401.

2. Kommissionens forslag

2.1. Kommissionens dokument omfatter følgende:

— begrundelse;

— forslag til Rådets beslutning;

— fortegnelse over de hidtil vedtagne retsakter på post- og telekommunikationsområdet (dette bilag indeholder ikke de direktiver, afgørelser, resolutioner osv., der er vedtaget i 1995 og 1996);

— finansieringsoversigt.

2.2. Formålet med Rådets beslutning fremgår af artikel 1.

2.3. I henhold til artikel 2 er Kommissionen ansvarlig for udførelsen af de opgaver, der er defineret i artikel 1. Under udførelsen af opgaverne skal Kommissionen tage hensyn til målsætningerne for Fællesskabets politik for post og telekommunikation; de vigtigste målsætninger er gengivet i artikel 2.

⁽¹⁾ EFT nr. C 192 af 3. 7. 1996, s. 4.

2.4. For at udføre opgaverne i artikel 2 kan Kommissionen i henhold til artikel 3 iværksætte formålstjenlige aktioner af enhver art, heriblandt:

- indgåelse af kontrakter om udførelse af analyseopgaver og særlige undersøgelser;
- tilrettelæggelse af, deltagelse i og støtte til ekspertmøder, konferencer og seminarer;
- medvirken til udvikling af samarbejdet mellem Fællesskabet og tredjelande;
- uddelegering af opgaver til standardiserings- og frekvensorganer;
- indkøb og drift af det nødvendige udstyr.

2.5. I artikel 4 understreges det bl.a., at bestemmelser, som skal forebygge svig, skal indføres i alle aftaler og kontrakter mellem Kommissionen og betalingsmodtagerne.

2.6. Hvert tredje år skal Kommissionen forelægge Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om aktiviteterne (artikel 5).

2.7. Det fremgår af finansieringsoversigten, at budgettet for B5-401 for 1995 er fastsat til 8,5 mio. ecu. FBF 96 (det foreløbige budgetforslag for 1996) omfatter samme beløb. Omkostningernes fordeling på foranstaltningens elementer viser, at Kommissionen agter at

fokuserer på de strategiske aspekter som følge af den hastige teknologiske udvikling, på markedsudviklingen, især inden for telekommunikation, og på retsforskrifterne.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Det Økonomiske og Sociale Udvalg er enig med Kommissionen i, at der er behov for et retsgrundlag for budgettet for fastlæggelse og gennemførelse af Fællesskabets politik for post og telekommunikation (budgetpost B5-401).

3.2. De støtteaktiviteter, der finansieres under B5-401, er nu blevet gennemført i en årrække uden et formelt retsgrundlag. Efter ØSU's opfattelse skal forslaget om en rådsbeslutning imidlertid ikke blot ses som et administrativt tiltag, der skal afhjælpe en lovgivningsmangel, men også som et middel til at fremme en sund finansiel og administrativ praksis i Kommissionen.

3.3. ØSU finder det overordentlig vigtigt, at Kommissionen råder over finansielle midler til de støtteaktioner, der er nævnt i artikel 3. Det er af stor værdi for Kommissionen at få indsigt i uafhængige synspunkter via kontrakter om analyse af f.eks. markeder og teknologier.

3.4. I forbindelse med sådanne støtteaktiviteter bør der efter ØSU's mening lægges særlig vægt på overvågningen af EU-lovgivningens anvendelse.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets ottende direktiv om bestemmelser vedrørende sommertid«

(97/C 30/07)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 28. maj 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 100 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Transport og Kommunikation, som udpegede Francis J. Whitworth til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 24. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 96 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. I november 1993 afgav Det Økonomiske og Sociale Udvalg udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets syvende direktiv om bestemmelser vedrørende sommertid.

1.2. Det syvende direktiv dækkede årene 1995-1998 inklusive. Direktivet bibeholdt den sidste søndag i marts som fælles begyndelsestidspunkt for sommertiden i alle fire år, men det fastsatte for første gang et fælles ophørstidspunkt for alle medlemsstater i 1997 og 1998, nemlig den sidste søndag i oktober.

1.3. ØSU bifaldt Kommissionens direktivforslag, som blev vedtaget uden ændringer den 30. maj 1994.

1.4. Hensigten med det foreliggende direktivforslag er at videreføre disse bestemmelser (den sidste søndag i marts som fælles begyndelsestidspunkt og den sidste søndag i oktober som fælles ophørstidspunkt) for yderligere fire år, dvs. årene 1998-2001 inklusive.

1.5. Direktivforslaget ledsages af en rapport, hvori Kommissionen redegør for resultaterne af en undersøgelse, som et rådgivningsfirma i 1995 gennemførte på Kommissionens vegne. I undersøgelsen evalueres sommertidens virkning inden for områder som energiforbrug, folkesundhed, arbejdsvilkår og levevis, landbrug, miljøbeskyttelse, trafiksikkerhed og turist- og fritidsindustrien. Der er tale om en omfattende undersøgelse på 263 sider med udgangspunkt i resultaterne af 38 tidligere undersøgelser på dette område. Man har til brug for undersøgelsen indhentet synspunkter fra 215 organisationer i de forskellige medlemsstater.

1.6. Ifølge rapporten er der en klar præference for at opretholde sommertidsordningen i EU, ligesom der er generel enighed om, at tidspunkterne for sommertidens begyndelse og ophør bør harmoniseres fuldt ud i EU som helhed.

2. Bemærkninger til direktivforslaget

2.1. Selv om det syvende direktiv fortsat vil gælde i halvandet år, og det fælles ophørstidspunkt (den sidste søndag i oktober) endnu ikke er trådt i kraft, finder ØSU det betimeligt, at der nu fremsættes et direktivforslag for den næste fireårsperiode, så industrien og de forskellige sektorer kan planlægge på dette grundlag.

2.2. På baggrund af ØSU's bemærkninger i udtalelsen om det syvende direktiv sammenholdt med den generelt positive modtagelse, direktivets bestemmelser har fået i henhold til Kommissionen og undersøgelsesrapporten, tilslutter ØSU sig bestemmelserne i forslaget til det ottende direktiv.

3. Bemærkninger til rapporten

3.1. I undersøgelsen opereres der med tre valgmuligheder:

- opretholdelse af status quo i alle medlemsstater;
- Irlands og Storbritanniens overgang til kontinentets normale tidssystem (den mellemeuropæiske tidszone);
- ophævelse af sommertidsordningen i alle medlemsstater og indførelse af mellemeuropæisk tid i Storbritannien og Irland.

3.2. I rapporten anfører Kommissionen — på linje med ØSU's udtalelse fra 1993 — at det må være op til den enkelte medlemsstat selv at træffe afgørelse om tidszonen.

3.3. Ifølge rapporten fremgår det af undersøgelsens konklusioner, at der er en klar præference for at opretholde sommertidsordningen i alle medlemsstater, og at en ophævelse af ordningen ville indebære økonomiske og sociale tilbageskridt på en række områder. Dermed skulle den tredje valgmulighed bortfalde.

3.4. Ifølge rapporten viser undersøgelsen endvidere, at Irland og Storbritannien kunne drage stor fordel af at vedtage den mellemeuropæiske tid, der gælder i de fleste af de øvrige EU-lande, og at en sådan harmonisering også ville komme disse EU-lande til gode.

3.5.1. ØSU finder, at undersøgelsen har resulteret i en række nyttige og relevante data på forskellige områder, men at den er behæftet med en række mangler, hvilket er uundgåeligt. Navnlig må forsøget på at gøre fordele og ulemper op i økonomiske (termer) betragtes med nogen skepsis. Det er forståeligt, at undersøgelsens data, når det drejer sig om valgmulighed nr. 2, primært stammer fra Storbritannien og Irland. Undersøgelsen blev gennemført inden Portugals nylige skift til mellemeuropæisk tid minus en time (samme tidssystem som Storbritannien og Irland).

3.5.2. For så vidt angår det vigtige spørgsmål om trafiksikkerheden på vejene indgav kun fire medlemsstater fyldestgørende oplysninger, mens fem medlemsstater kom med delvise oplysninger. Konsekvenserne for børn, hvis skoletid ville begynde i de mørke timer, var ikke specifikt behandlet, ej heller i hvilket omfang det ville få betydning for disse, hvis mellemeuropæisk tid blev indført i Irland, Det Forenede Kongerige (og Portugal). Imidlertid fremgår det af oplysningerne, at ulykkesfrekvensen i alle ni lande topper omkring kl. 16.00, og at man med valgmulighed nr. 2 i Storbritannien ville opnå en nedgang i antallet af dræbte og tilskadedekomne.

3.5.3. I undersøgelsen fokuseres der mere på fordelene ved lyse aftener end på ulemperne ved mørke morgener, men det konkluderes, at førstnævnte fordele er betydelige for så vidt angår energiforbruget, fritidsaktiviteter og

turisme, mens sidstnævnte ulemper kan indebære visse problemer for landbruget og i byggeindustrien.

3.6. I rapporten ses der bort fra den østeuropæiske tid (der anvendes i Finland, Grækenland og de østeuropæiske lande, der søger om optagelse), som er en time forud for mellemeuropæisk tid. Efter ØSU's mening er det urealistisk at antage, at alle medlemsstater nogen sinde skulle vedtage den samme tidszone.

3.7. Spørgsmålet om sommertid er meget subjektivt og vækker stærke individuelle følelser, hver gang eventuelle ændringer drøftes. Trods de påpegede mangler skal det medgives, at rapporten leverer os en betragtelig mængde objektive data og dermed yder et værdifuldt bidrag til debatten. Rapporten viser især, at fordelene ved at skifte til mellemeuropæisk tid for Irlands og Storbritanniens vedkommende ville mere end opveje ulemperne på hele den sociale og økonomiske front.

4. Konklusioner

4.1. ØSU støtter direktivforslaget.

4.2. Trods visse mangler kan ØSU anbefale rapporten og undersøgelsen til interesserede parter i de medlemsstater, der måtte overveje en omstilling, idet de indeholder en række objektive data, der kan danne basis for en stillingtagen til spørgsmålet.

4.3. ØSU er enig med Kommissionen i, at dennes opgave er begrænset til at harmonisere tidsplanen for sommertidsperioden, og at enhver beslutning om ændring af det gældende tidssystem i den enkelte medlemsstat udelukkende henhører under medlemsstatens eget kompetenceområde.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om "Det almene tjenesteudbud for telekommunikation i perspektivet af et fuldt liberaliseret marked"«

(97/C 30/08)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 26. marts 1996 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Transport og Kommunikation, som udpegede Alexander-Michael von Schwerin til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 11. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 107 stemmer for og 2 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. I Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om det almene tjenesteudbud for telekommunikation i perspektivet af et fuldt liberaliseret marked betegnes det almene tjenesteudbud som et af grundelementerne i informationssamfundet.

1.2. I Kommissionens meddelelse om en høring med henblik på en vurdering af situationen i teletjenestesektoren (KOM(93) 159 endelig udg.), Rådets resolution (94/C 48) af 8. februar 1994 om fastlæggelse af principper for et alment udbud af teletjenester, Rådets resolution (95/C 258) af 18. september 1995 om udarbejdelse af den fremtidige lovgivningsmæssige ramme for teletjenester, Europa-Parlamentets beslutning af 19. maj 1995 om grønbogen om liberalisering af teleinfrastruktur og kabel-tv-net, ØSU's udtalelse af 13. september 1995 om liberalisering af teleinfrastruktur og ligeledes Regionsudvalgets udtalelse om Kommissionens meddelelse er der samstemmende lagt vægt på, at en liberalisering skal gå hånd i hånd med sideløbende foranstaltninger med henblik på at skabe de lovgivningsmæssige rammer, som sikrer tilrådhedsstillelse af det almene tjenesteudbud.

2. Kommissionens meddelelse

2.1. Kommissionens meddelelse består af fem kapitler:

- I en indledning, som omhandler baggrunden for meddelelsen,
- II den nuværende definition af begrebet det almene tjenesteudbud inden for telekommunikation i Det Europæiske Fællesskab,
- III spørgsmål vedrørende det almene tjenesteudbuds udvikling på kort sigt,
- IV udviklingen af det almene tjenesteudbud for telekommunikation og adgangen til avancerede tjenester inden for rammerne af informationssamfundet og
- V konklusioner.

2.2. Der er vedføjet fire bilag, som indeholder tidsplanen for foranstaltningerne, spørgeskemaet til medlemsstaterne vedrørende det almene udbud af telefontjenester, en liste over de organisationer, der har indsendt skriftlige svar på temadokumentet om det almene tjenesteudbud samt et sammendrag af de vigtigste emner, som er taget op under den offentlige høring om temadokumentet om det almene tjenesteudbud.

2.3. I lyset af de politiske aftaler fra 1993 og 1994 som følge af Kommissionens gennemgang af telemarkedet i 1992⁽¹⁾, hvor man slog til lyd for fuldstændig liberalisering af denne sektor, har Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg⁽²⁾ og Regionsudvalget alle erkendt, at en liberalisering skal gå hånd i hånd med sideløbende foranstaltninger med henblik på at skabe de lovgivningsmæssige rammer, som sikrer tilrådhedsstillelse af det almene tjenesteudbud.

2.4. Kommissionen har udarbejdet meddelelsen i lyset af resultaterne af en undersøgelse af niveauet og kvaliteten af de tjenester, der findes i medlemsstaterne, og en offentlig høring om spørgsmål vedrørende det almene tjenesteudbud i løbet af efteråret 1995. Der er tre formål med meddelelsen:

- at beskrive den nuværende definition af begrebet det almene tjenesteudbud inden for telekommunikation både i forhold til de lovgivningsmæssige rammer og til den nuværende tilrådhedsstillelse af det almene tjenesteudbud i medlemsstaterne;
- at tage praktiske spørgsmål op og foreslå løsninger og foranstaltninger med hensyn til den fremtidige udvikling af det almene tjenesteudbud og
- at anbringe det almene tjenesteudbud inden for telekommunikation i en større sammenhæng, nemlig informationssamfundet.

2.5. Ifølge Kommissionen afspejler den grundlæggende definition af begrebet det almene tjenesteudbud (der er defineret mere detaljeret i direktiv 95/62/EF) forpligtelsen til at give adgang til det offentlige telefonnet og til at levere en prismæssigt overkommelig telefontjeneste for alle brugere, der anmoder om det.

⁽¹⁾ EFT nr. L 32 af 30. 12. 1995; EFT nr. C 236 af 11. 9. 1995.

⁽²⁾ EFT nr. C 301 af 13. 11. 1995.

2.6. Kommissionen lægger vægt på, at prisstigninger i landdistrikter ikke må bruges til at dække operatørernes indtægtstab fra prissænkninger andetsteds, og at eventuelle prisforskelle mellem landdistrikter og byområder ikke må gøre det almene tjenesteudbud prismæssigt uoverkommeligt. Kommissionen agter endvidere at sikre særlige ordninger for sårbare brugergrupper, f.eks. ældre og handicappede, at fremme indførelsen af digitalnet i EU's mindre begunstigede regioner og at påse, at en kombination af liberalisering og ny teknologi mindsker snarere end øger de eksisterende regionale forskelle inden for EU.

2.7. Hvad angår finansieringen af det almene tjenesteudbud ønsker Kommissionen en vis fleksibilitet, så der kan tages højde for de meget forskelligartede forhold, der gør sig gældende i medlemsstaterne.

3. Generelle bemærkninger til Kommissionens meddelelse

3.1. Det Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder den meget udførlige beskrivelse af den nuværende definition af begrebet det almene tjenesteudbud inden for telekommunikation. Beskrivelsen omfatter såvel den lovgivningsmæssige ramme som omfanget af tjenesternes tilrådighedsstillelse i medlemsstaterne.

3.2. ØSU understreger, på linje med Kommissionen, at det almene tjenesteudbud inden for telekommunikation nødvendigvis skal integreres i den generelle udvikling af informationssamfundet.

3.3. ØSU tilslutter sig de praktiske spørgsmål og mulige løsninger og foranstaltninger med hensyn til den fremtidige udvikling af det almene tjenesteudbud, der er taget op i meddelelsen.

3.4. I meddelelsen behandler Kommissionen ganske vist det almene tjenesteudbuds omfang og prismæssige overkommelighed samt de generelle principper for omkostningsregnskaber og finansiering, men ØSU finder det beklageligt, at meddelelsen ikke indeholder et konkret, detaljeret forslag om sikring af det almene tjenesteudbud hvad angår omkostningsregnskaber og finansiering. ØSU finder det tvingende nødvendigt, at meddelelsen om det almene tjenesteudbud for telekommunikation og retningslinjerne for omkostningsregnskaber og finansiering behandles sideløbende.

3.5. ØSU er enig med Kommissionen i, at informationssamfundet rejser spørgsmål, som rækker langt ud over det almene tjenesteudbud for telekommunikation. I meddelelsen erkender Kommissionen, at der er behov for en overordnet EU-politik for informationssamfundet, som skal omfatte aspekter af undervisning, sundhedssektoren og socialpolitik, men dette forhold beskrives ikke tilstrækkeligt udførligt.

3.6. Selv om det er lige så vigtigt, at beskæftigelsespolitikken inddrages i overvejelserne om informationssamfundets indførelse og de grundlæggende elementer i det almene tjenesteudbud, ignoreres dette aspekt fuldstændigt i meddelelsen. I den forbindelse henviser ØSU til den undersøgelse, Kommissionen har bestilt af de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af liberaliseringen/privatiseringen⁽¹⁾ og anvendelsen af nye teknikker på telekommunikationsområdet.

3.7. I samme forbindelse skal der også peges på EF-traktatens artikel 2, som indeholder en generel forpligtelse til at nå et højt beskæftigelsesniveau i Fællesskabet. Dette mål kan fremmes ved at fastlægge et vidtfaavnende alment tjenesteudbud, som åbner mulighed for en lang række nye tjenesteydelser.

4. Særlige bemærkninger

4.1. ØSU påpeger, at beskyttelsen, udviklingen og finansieringen af det almene tjenesteudbud for kommunikation er nøglefaktorer for samfundets fremtidige udvikling. ØSU er af den opfattelse, at det almene tjenesteudbud i første række skal fremme borgernes aktive deltagelse i fællesskabet og dermed styrke den økonomiske og sociale samhørighed. Derfor nærer alle brugere legitime forventninger om et omfattende alment tjenesteudbud, som videreudvikles i takt med deres behov, fremmer udviklingen i det europæiske samfund og følger med den tekniske udvikling. Det er derfor nødvendigt, at det almene tjenesteudbud videreudvikles dynamisk og gradvist inden for rammerne af en samfundsdialog og under hensyntagen til markedsvilkårene. Definitionen af det almene tjenesteudbud skal udvides i overensstemmelse hermed.

4.2. Hvad angår det omfang af almene tjenesteforpligtelser, der defineres i meddelelsen, henviser ØSU til sin udtalelse af 29. februar 1996 om Kommissionens »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om samtrafik på teleområdet med hensyn til sikring af det almene tjenesteudbud og interoperabiliteten ved anvendelse af ONP-principperne« [KOM(95) 379 endelig udg. — 95/0207 (COD)]⁽²⁾.

Samtidig henviser ØSU til sin udtalelse af 25. april 1996 om Kommissionens »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 90/387/EØF og 92/44/EØF med henblik på tilpasning til konkurrenceforhold på telekommunikationsområdet« (KOM(95) 543 endelig udg.)⁽³⁾.

⁽¹⁾ KOM(95) 512 endelig udg.

⁽²⁾ EFT nr. C 313 af 24. 11. 1995, s. 7; EFT nr. C 153 af 28. 5. 1996, s. 21.

⁽³⁾ EFT nr. C 62 af 1. 3. 1996, s. 3; EFT nr. C 204 af 15. 7. 1996, s. 14.

4.3. Det værdsættes, at Kommissionen pr. 1. januar 1998 og derefter med regelmæssige mellemrum vil aflægge rapport om omfanget, kvaliteten og overkommeligheden af det almene tjenesteudbud i Fællesskabet og undersøge, om der i lyset af de gældende forhold er behov for at tilpasse omfanget af det almene tjenesteudbud på europæisk plan. ØSU finder det dog nødvendigt, at Kommissionen ikke begrænser sig til at påtage sig en undersøgelsespligt, men i stedet — under hensyntagen til markedsvilkårene — fastlægger klare kriterier for indførelse af et omfattende, alment tjenesteudbud, der bygger på fremtidsorienteret teknik (f.eks. ISDN-adgang), for således at give alle berørte et sikkert planlægningsgrundlag. Det omfang, der er beskrevet i meddelelsen, kan derfor kun betragtes som et første skridt. Med en sådan fremgangsmåde ville alle medlemsstater være forpligtede til at tage de fornødne skridt for at nå målet og til at underrette Kommissionen om de trufne foranstaltninger, så Europa kan sikres gunstige fremtidsperspektiver i den globale konkurrence.

4.4. Det har allerede vist sig, at de politiske beslutninger i EU om fuldstændig liberalisering på telekommunikationsområdet inden den 1. januar 1998 (Rådets resolution af 22. juli 1993 om forholdene inden for telekommunikationssektoren og behovet for yderligere udvikling på telekommunikationsmarkedet, 93/C 213/01) har skabt et sikkert planlægningsgrundlag for alle berørte brugere og producenter. Ikke mindst de små og mellemstore virksomheder i medlemsstaterne skal med sikker hånd kunne planlægge både de påkrævede investeringer og de nye tjenester, der er mulighed for at udbyde, hvis de skal kunne gøre sig gældende på markedet, når det er fuldstændigt liberaliseret. Samtidig ville et EU-dækkende, alment tjenesteudbud inden for f.eks. ISDN give producenterne og tjenesteleverandørerne et gunstigt udgangspunkt og favorable vilkår for at udvikle en række tillægstjenester, som ville åbne yderligere udviklingsmuligheder inden for forskellige sektorer.

4.5. Når man fastlægger omfanget af det almene tjenesteudbud, skal man efter ØSU's mening fremme den økonomiske og sociale samhørighed i alle EU-lande (i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 2 og resolutionen fra det særlige G7-topmøde om informationssamfundet).

4.6. Det er ØSU's opfattelse, at alle udbydere af teletjenester skal bidrage i et retfærdigt og rimeligt omfang til alle aspekter af disse tjenester, herunder de økonomiske elementer. Der skal ikke mindst tages behørigt hensyn til omkostningerne ved etableringen af nettene, deres hidtidige udvikling, vedligeholdelsen og de investeringer, der er nødvendige af hensyn til nettens modernisering. Det er derfor presserende nødvendigt, at Kommissionen meget hurtigt fremlægger kriterier for finansieringen af det almene tjenesteudbud, så de økonomiske byrder ved tilrådighedsstillelsen af det almene tjenesteudbud kan fordeles på samtlige markedsdeltagere. ØSU må konstatere, at der til dato ikke foreligger

nogen undersøgelsesresultater angående forbrugernes efterspørgsel og behov, selv om ØSU vedholdende har efterlyst sådanne undersøgelser⁽¹⁾.

4.7. Begrebet alment tjenesteudbud indebærer, at tjenesterne skal tilbydes alle borgere, og dermed også, at priserne skal være overkommelige for alle. Målet må altså være at undgå, at vort fælles samfund splittes op i to klasser. Prisen for det almene tjenesteudbud skal derfor fastlægges på grundlag af sociale og efterspørgselsorienterede kriterier. For befolkningen som helhed og bestemte befolkningsgrupper i særdeleshed (handicappede, ældre mv.) er det dog altafgørende at skabe sikkerhed for, at tjenesterne rent faktisk leveres. ØSU kan derfor kun tilslutte sig Kommissionens krav om, at medlemsstaterne skal træffe foranstaltninger (priskontrolmekanismer osv.) for at sikre, at tjenesterne leveres til priser, der er overkommelige for alle brugere. Det skal dog påses, at der tages hensyn til udbydernes omkostningsdækning.

4.8. ØSU anmoder Kommissionen om at undersøge mulighederne for, at medlemsstaterne opretter »Greenpoints« (jf. Holland) på offentlige pladser i byerne. Dette ville give alle deltagere mulighed for at foretage og modtage opkald med deres egen trådløse telefon uden ekstragebyrer for mobiltelefoni. Dermed bortfalder omkostningerne til vedligeholdelse og istandsættelse af telefonbokse.

5. Afsluttende bemærkninger

5.1. ØSU er lige som Kommissionen af den opfattelse, at begrebet alment tjenesteudbud skal udgøre en fast referenceramme for medlemsstaternes lovgivningsmæssige reformer vedrørende den fuldstændige liberalisering i den europæiske telekommunikationssektor. ØSU anser det for vigtigt, at medlemsstaterne tilskyndes til at indføre det almene tjenesteudbud hurtigst muligt.

Oprettelse af et regulerende organ på europæisk plan, således som ØSU anbefalede i sin udtalelse af 28.-29. februar 1996 om ONP-direktivet (KOM(95) 379 endelig udg.), skulle kunne bidrage til, at denne udvikling forløber harmonisk.

5.2. ØSU støtter Kommissionen i, at forbrugerne på både nationalt og europæisk plan skal inddrages mere aktivt i beslutninger om fastsættelse af kvalitetsmålsætninger og normer for samt omfanget af det almene tjenesteudbud. Derudover bifalder ØSU, at der oprettes et europæisk tilsynsudvalg, der skal repræsentere brugerne interesser. Det er dog ønskeligt, at forbrugerorganisationerne — der har deltaget aktivt i Kommissionens høring — repræsenteres i udvalget. Tilsynsudvalget bør udstyres med de fornødne midler, så det kan varetage sine opgaver effektivt.

(1) EFT nr. C 110 af 2. 5. 1995.

5.3. ØSU henstiller, at Kommissionen i forbindelse med rapporten om overvågningen, omfanget, niveauet, kvaliteten og overkommeligheden af det almene tjenesteudbud i EU også lægger den fornødne vægt på forpligtelsen til at sikre et højt beskæftigelsesniveau (i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 2).

5.4. Med henblik på informationsfundets indførelse opfordres Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at støtte ugunstigt stillede regioner, så etableringen af digitalnet kan fremskyndes i disse regioner, og de regionale skævheder inden for EU kan mindskes, således at målsætningen om at give alle borgere adgang til et omfattende udbud af almene tjenester af høj kvalitet kan opfyldes.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering af tekniske krav og administrative procedurer inden for civil luftfart«⁽¹⁾

(97/C 30/09)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 13. juni 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 84 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Transport og Kommunikation, som udpegede Robert J. Moreland til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 24. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 95 stemmer for, 4 imod og 5 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Kommissionens forslag

Denne ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering af de tekniske krav og administrative procedurer inden for civil luftfart betyder en udvidelse af samme forordning [efter aftale med Joint Aviation Authority (JAA)] til også at omfatte små kommercielle

fly og propeldrevne helikoptere, som ikke var omfattet af bilaget til forordning (EØF) nr. 3922/91.

2. ØSU's udtalelse

Dette forslag har fået bred støtte fra luftfartsindustrien og tekniske eksperter, og det må ses som et bidrag til forbedring af sikkerhedsnormerne inden for luftfartsindustrien. ØSU godkender forslaget.

---

(1) EFT nr. C 179 af 22. 6. 1996, s. 9.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne«

(97/C 30/10)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 8. juli 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 43 og 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede John Little til ordfører. ØSU vedtog sin udtalelse den 5. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 97 stemmer for, 2 imod og 9 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Baggrund

1.1. Den nugældende forordning (EØF) nr. 3094/86 om tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne i Atlanterhavet er ændret gennemgribende siden vedtagelsen i oktober 1986. Imidlertid har kun meget få af ændringerne større betydning for indholdet, og kun to af ændringerne har haft større betydning for ressourcebevarelsen.

1.2. I den seneste af de to ændringer (11. ændring vedtaget i oktober 1991) stod de vedtagne tiltag på ingen måde mål med Kommissionens forslag, men Rådet lovede at forøge maskestørrelserne yderligere i 1994, hvis fiskebestandene ikke forøgedes i den mellemliggende tid. Disse forøgelser er hidtil blevet udskudt.

1.3. I beretningen til Rådet fra december 1995 (KOM(95) 669) skrev Kommissionen, at de nugældende tekniske bestemmelser ikke har været effektive nok til at nedbringe fangsten af ungfisk. Kommissionen drog sammen med sine eksperter den konklusion, at den grundlæggende struktur i de forslag, som Rådet forkastede eller udsatte i 1990/1991, burde opretholdes.

1.4. Kommissionen foreslår nu, at der vedtages en ny forordning til erstatning for Rådets forordning (EØF) nr. 3094/86.

2. Resume af Kommissionens forslag

2.1. Hovedmålet med forslaget er yderligere at reducere fangsten af ungfisk ved at ændre de tekniske foranstaltninger for at forbedre disses effektivitet. Den vigtigste af disse ændringer, som hovedsagelig gælder for trukne redskaber, går ud på følgende:

- ophævelse af begreberne tilladte maskestørrelser og beskyttede arter og indførelse af mindsteprocenter for målarter, som beholdes om bord, set i forhold til specificerede maskestørrelseskategorier,
- en generel forøgelse af maskestørrelsen for trukne redskaber,

- obligatorisk brug af kvadratmaskede netstykker for større maskestørrelser,
- store begrænsninger i antallet af net af forskellig størrelse, som haves ombord,
- harmonisering af maskestørrelser i hele Atlanterhavet (undtagen Skagerrak og Kattegat),
- mindstemålene for landede fisk harmoniseres og tilpasses til maskestørrelsesselektiviteten,
- en begrænset udvidelse af de områder, som er lukket for fiskeri i visse perioder af året.

2.2. Et andet mål med forslaget er at forenkle reglerne for at gøre dem lettere at forstå og lettere at håndhæve. De nye bestemmelser skal også give fiskerne mere smidige betingelser og formindske udsmid.

3. Generelle bemærkninger

3.1. *Bevarelse*

3.1.1. I en initiativudtalelse⁽¹⁾, som ØSU vedtog i september 1995, konkluderedes det, at foranstaltningerne til bevarelse af fiskebestandene var utilstrækkelige, og at de opnåede resultater ikke var tilfredsstillende; ØSU vurderede, at målene var for beskedne, at foranstaltningerne var utilstrækkelige, eller at de ikke var gennemført ordentligt.

3.1.2. ØSU deler således fuldt ud Kommissionens bekymringer angående mange fiskebestande og støtter i princippet bestræbelserne på at forbedre de tekniske bevarelsesforanstaltninger som et middel til at bevare og forbedre bestandene.

(1) EFT nr. C 39 af 21. 2. 1996, s. 32.

3.1.3. Udover de tekniske foranstaltninger har ØSU allerede givet udtryk for støtte til andre bevarelsesforanstaltninger, såsom støtte til oplægning med det sigte at nedbringe fiskerikapaciteten og fiskeriaktiviteternes omfang.

3.2. Økonomiske og sociale virkninger

3.2.1. Det forekommer at være tydeligt, at nogle af de foreslåede regler forudsætter store ændringer i fiskeripraksis med medfølgende reelle økonomiske konsekvenser, og at de må forventes at få alvorlig indvirkning på fiskeindustrien på kort og mellemlang sigt, selv om der kan høstes store fordele på lang sigt. Kommissionen har hidtil ikke gjort noget forsøg på at vurdere de kortsigtede økonomiske og sociale omkostninger ved forslaget og kommer slet ikke ind på de uheldige virkninger. ØSU skønner, at manglen på sådan information gør det umuligt at afgøre, om forslagene udgør en fornuftig balance mellem beskyttelse af fiskeindustriens kort og mellemfristede interesser og bedre fiskeressourcebevarelse.

3.2.2. Det er sandsynligt, at uanset hvilke reviderede tekniske foranstaltninger der vedtages til sin tid, vil der optræde negative kortsigtede virkninger (f.eks. tab af indkomster og ekstraudgifter til udstyr) for fiskeindustriene i EU og i de berørte lokalsamfund. ØSU erkender, at socioøkonomiske foranstaltninger ikke falder ind under den foreslåede forordning, men skal dog lige som i ovennævnte initiativudtalelse gøre opmærksom på det mulige behov for udligningsforanstaltninger som en hjælp til at modvirke de kortsigtede virkninger og bistå med de nødvendige strukturændringer.

3.3. Konsultation

3.3.1. En række af de ændrede tekniske foranstaltninger, som nu foreslås, ligger stort set på linje med Kommissionens forslag fra juli 1990, som Rådet forkastede, efter en periode med dødvande, i oktober 1995. Imidlertid blev alle detaljerne i Kommissionens nye forslag først kendt sidst i juni 1996, og det erfares, at konsultationerne om forslaget skal være afsluttet i tide til, at Rådet (fiskeriministre) kan træffe afgørelse i oktober 1996. Efter ØSU's mening er en så kort konsultationsperiode helt utilstrækkelig i lyset af de foreslåede foranstaltningers vidtrækkende konsekvenser og deres kontroversielle karakter.

3.3.2. Der er ikke ført direkte drøftelser mellem Kommissionen og fiskeriindustrien om de foreslåede specifikke ændringer. I de fleste andre erhvervssektorer er større forslag, som har driftsmæssige, økonomiske og sociale virkninger, genstand for indledende drøftelser med de erhvervsdrivende i den pågældende sektor, inden specifikke forslag offentliggøres. I nogle medlemsstater har vellykkede tekniske bevarelsesforanstaltninger tidligere været resultatet af en sådan dialog. Det erkendes,

at nogle medlemsstater vil drøfte forslaget med deres respektive fiskeindustrier, men ØSU anser det ikke desto mindre for såre beklageligt, at man ikke på forhånd har drøftet de foreslåede foranstaltninger direkte med fiskerne.

3.3.3. Efter ØSU's mening vil det være særdeles uklogt af Rådet og Kommissionen at haste en afgørelse igennem uden tilfredsstillende samråd med fiskerne og deres repræsentanter om de radikale og komplekse tanker, som er lagt frem med kort varsel efter at have været i gryden i årevis.

3.4. Håndhævelse

3.4.1. ØSU har tidligere udtrykt bekymring⁽¹⁾ for vanskelighederne ved at håndhæve EU's fiskeripolitik og den generelle mangel på inspektionstjenester, som er medlemsstaternes ansvar. Kommissionen erkendte disse vanskeligheder i den nylige rapport om »Kontrollen med den fælles fiskeripolitik«⁽²⁾. ØSU mener ikke, at inspektionerne på havet bør nedsættes som følge af de nye forslag. ØSU opfordrer medlemsstaterne til at tilvejebringe passende ressourcer, så deres tilsynspligt kan håndhæves bedre.

3.4.2. Trods Kommissionens gode vilje til at forenkle og tydeliggøre de tekniske bevarelsesforanstaltninger, vil de nye regler fortsat være overmåde indviklede og i nogle tilfælde unødvendigt stive. ØSU vurderer, at de foreslåede nye regler fortsat er svære at forstå og dermed vanskelige at håndhæve.

3.4.3. Håndhævelse af regelsættene forudsætter stiltiende aftale og samarbejde fra fiskernes side. Dette vil langt lettere kunne opnås, hvis fiskerne har deltaget fuldt ud og på tilfredsstillende vis i debatten om de nye foranstaltninger, således som det henstilles i punkt 3.3 ovenfor.

3.5. Mere smidige betingelser

3.5.1. ØSU er tilfreds med indsatsen for at give fiskerne mere smidige driftsbetingelser. Imidlertid vil fordelene ved forslaget om at formindske udsmid ved, at man tillader opbevaring ombord af arter, ud over det tilladte indtil fisketuren er afsluttet, blive annulleret af den manglende fleksibilitet i forslaget om at begrænse antallet af net af forskellig størrelse, som må medtages om bord.

⁽¹⁾ EFT nr. C 108 af 19. 4. 1993, s. 36.

⁽²⁾ KOM(96) 100.

4. Særlige bemærkninger

4.1. *Mindstemasketørrelser og mindsteprocent af større målarter (art. 5)*

4.1.1. Kommissionen har ikke fremlagt videnskabeligt belæg for, at de betydelige generelle forøgelse af mindstemasketørrelserne, som er forslagernes hovedindhold, vil føre til den ønskede reduktion i fangsten af ungfisk. Det er klart, at hvis fiskeriindsatsen holdes konstant, vil de samlede fangster blive reduceret, og dette vil uvægerligt true visse fiskeriaktiviteters rentabilitet.

4.1.2. ØSU er enig i, at det generelt er ønskeligt at få harmoniseret masketørrelserne, men mener, at man bør erkende de forskellige biologiske forhold, som findes inden for de forskellige fiskerityper. Man kan ikke skære hele dette aspekt over en kam, således som Kommissionen gør, fordi det ikke harmonerer med fiskeriets faktiske forhold.

4.1.3. Det er sandsynligt, at for at lette fangsterne vil den foreslåede ophævelse af tilladte masketørrelser for særlige arter tilskynde til udstrakt brug af net med mindre masketørrelse end relevant; dette vil føre til omfattende udsnid ved rejsens afslutning, således at den ønskede procent af målarter opnås. Endvidere er den mulighed, som foreslås givet fisk med masketørrelser på under 110 mm, ikke et praktisk alternativ for arter som hvilling, tunge, rødspætte kulmule og glashvar, da der her gælder et mindsteindhold af målarter på 70 %. Hovedparten af disse arter fanges ved blandet fiskeri; dette vil derfor tilskynde til større udsnid. Et fartøj, som bruger en masketørrelse på 80 mm under foregivende af at rette fangsten mod f.eks. hvilling, men som overskrider bifangstprocessen for torsk og kuller, vil kunne medtage de overskydende torsk og kuller helt hen til landingsstedet for derpå at udsnide overskuddet.

4.1.4. I sådanne tilfælde er alternativet til storstilet udsnid, at overskydende bifangster landes ulovligt. En mindsteprocent af målarter, som beholdes ombord ved rejsens afslutning, vil medføre, at inspektionen begrænses til fiskeriaktivitetens afsluttende stadium. ØSU vurderer, at det på baggrund af de utilstrækkelige inspektionsressourcer vil blive sværere i stedet for lettere at opnå håndhævelse. ØSU vurderer, at det vil være mere effektivt at fastholde det vigtigste tekniske kriterium og specificere masketørrelser for hver fiskeart, således at håndhævelsen fortsat gennemføres via inspektioner på havet.

4.1.5. ØSU støtter princippet om en generel forøgelse af masketørrelserne, men opfordrer Kommissionen til

at genoverveje de foreslåede vilkårlige forøgelse og nedsættelse samt at fastholde tilladte masketørrelser for hver fiskeart som det vigtigste kontrolmiddel.

4.2. *Kvadratmaskede netstykker (art. 8)*

4.2.1. Den obligatoriske brug af kvadratmaskede netstykker i net med en masketørrelse på 70 mm eller derover principgodkendes. Imidlertid skønnes det, at de ønskede bevarelsesforskelle kan opnås uden at pålægge et krav om, at de i alle tilfælde skal være af samme størrelse som den benyttede ruderformede masketørrelse. Dette vil være alt for strengt og vil medføre for stort tab af salgbar fangst. ØSU henstiller derfor, at Kommissionen nyovervejer mindsteprocenten af den foreslåede obligatoriske kvadratmaskede netstykke.

4.3. *Begrænsninger i antallet af net af forskellig størrelse, som medføres ombord (art. 9)*

4.3.1. Den foreslåede »minimering« (som beskrevet af Kommissionen) i antallet af net af forskellig masketørrelse vil i praksis give stødet til en »en-net-regel« for fiskeri med stormaskede net og en »to-net-regel« for alt andet fiskeri. Dette vil fuldstændig sætte en stopper for den fleksibilitet, som er så nødvendig, både praktisk og økonomisk, for fiskeri efter forskellige arter, f.eks. hummer og demersale fisk, på samme rejse. ØSU erkender, at den foreslåede regel teoretisk set virker tiltrækkende, fordi den vil lette håndhævelsen, særligt i lyset af den foreslåede fleksibilitet med hensyn til at udsnide fisk når som helst. Imidlertid vil opretholdelse af tilladte masketørrelser (som henstillet i 4.1.4 ovenfor) kombineret med de reviderede mindstemål for landede fisk svarende til masketørrelsesselektiviteten nok kunne medvirke til at forebygge brug af forbudte masketørrelser uden den overflødige indførelse af en »en-net-regel«, som vil få dramatiske økonomiske følger for en stor del af fiskeindustrien.

4.3.2. ØSU går imod indførelse af en »en-net-regel«, fordi den vil afskære fiskerne fra alt for mange legitime fiskerimuligheder.

4.4. *Begrænsning i garnmaterialets trådtykkelse (art. 10)*

4.4.1. ØSU erkender, at specificering af en maksimal trådtykkelse på 8 mm og forbuddet mod garnmateriale med paralleltrullet garn vil føre de trukne redskabers selektivitet, men anser sådanne regler for uigennemførlige for en del af fiskeriet. For bomtrawl f.eks. er

paralleltrullet garn af afgørende betydning for styrken på grund af det større slid.

4.5. *De landede fisks mindstemål (art. 19-22)*

4.5.1. ØSU mener, at Kommissionen har undladt at benytte lejligheden til at forøge den mindste tilladte størrelse for skaldyr. De foreslåede mindstemål for landede fisk vil gøre det muligt at fange og at lande unge skaldyr, inden de har haft mulighed for at gyde blot én gang.

4.6. *Fiskerirestriktioner på visse årstider (art. 23-34)*

4.6.1. ØSU tilslutter sig, at der bør gælde strenge betingelser for områder, hvor der sædvanligvis er stor forekomst af ungfisk af truede arter, og støtter generelt den foreslåede begrænsede udvidelse af områder, som er lukket for fiskeri efter nogle arter i visse perioder.

4.7. *Særlige bestemmelser for Skagerrak og Kattegat (art. 40-46)*

4.7.1. Selv om ingen biologiske årsager gør det berettiget, at bestemmelserne for Skagerrak og Kattegat adskiller sig fra bestemmelserne for Nordsøen, må eventuelle ændringer i foranstaltningerne for disse farvande nødvendigvis aftales med Norge. Der bør øjeblikkeligt tages skridt til at bringe foranstaltningerne for disse områder på linje med de nye foranstaltninger, som i sidste instans vedtages for EU's del af Nordsøen. Der bør også sættes alt ind på at overtale Norge til at vedtage fælles foranstaltninger i den norske del af Nordsøen.

5. Konklusioner

5.1. ØSU deler fuldt ud Kommissionens bekymringer angående mange fiskebestande og støtter bestræbelserne på at forbedre de tekniske bevarelsesforanstaltninger som værende et middel til at bevare og forbedre bestandene. Bedre bevarelse af fiskebestandene er i både producenters og forbrugeres interesse.

5.2. En række af de foreslåede ændringer vil direkte være med til at reducere fangsten af ungfisk og godkendes derfor af ØSU, hvilket også gælder de ændringer som vil medføre mere smidige driftsbetingelser og måske føre til et fald i udsmid af døde fisk.

5.3. Imidlertid er nogle af hovedforslagene fremsat uden fuld hensyntagen til det praktiske fiskeri og uden en vurdering af de økonomiske og sociale virkninger. ØSU er ikke overbevist om, at de nuværende forslag udgør en fornuftig balance mellem beskyttelse af fiskeindustriens kort- og mellemfristede interesser og bedre fiskeressourcebevarelse. De vigtigste specifikke punkter, som opmærksomheden henledes på, er følgende:

5.3.1. ØSU opfordrer Kommissionen til at genoverveje de foreslåede ændringer i maskestørrelser og at fastholde tilladte maskestørrelser for hver art som det vigtigste tekniske kriterium for kontrol med fiskeriet.

5.3.2. ØSU henstiller, at den foreslåede obligatoriske mindstestørrelse af kvadratmaskede netstykker i net med en ruderformet maskestørrelse på 70 mm eller derover tages op til ny vurdering.

5.3.3. ØSU går imod indførelsen af en »en-net regel«, fordi den vil afskære fiskerne fra alt for mange legitime fiskerimuligheder.

5.4. ØSU opfordrer Rådet og Kommissionen til at sørge for, at der foregår reelle og ikke blot symbolske drøftelser med fiskerne og deres repræsentanter, inden der træffes beslutninger om de fremsatte forslag. Håndhævelse af regelsættene forudsætter stiltiende godkendelse og samarbejde fra fiskernes side. Dette vil nok langt lettere kunne opnås, hvis fiskerne har været fuldt medinddraget i drøftelserne.

5.5. Af hensyn til håndhævelsen af de tekniske foranstaltninger og andre EU-fiskeriregler må der ikke gennemføres færre inspektioner på havet i kølvandet på de nye foranstaltningers vedtagelse og medlemsstaterne bør tilvejebringe passende ressourcer, så deres tilsynspligt kan håndhæves bedre.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Landbrugets problemer i Den Europæiske Unions rand- og ø-områder«

(97/C 30/11)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 25. oktober 1995 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at udarbejde en udtalelse om »Landbrugets problemer i Den Europæiske Unions rand- og ø-områder«.

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Leopoldo Quevedo Rojo til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 97 stemmer for, 2 imod og 3 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Vedtagelsen og anvendelsen af POSEIDOM-programmet for de franske oversøiske departementer var det første konkrete udtryk for Fællesskabets interesse for regionerne i dets yderste periferi. Det særlige program for de franske oversøiske departementer som følge af disses afsides beliggenhed (POSEIDOM) blev vedtaget af Rådet den 22. december 1989, og i 1991 blev det efterfulgt af POSEICAN (for De Kanariske Øer) og POSEIMA (for Madeira og Azorerne).

1.2. Ved undertegnelsen i Maastricht den 7. februar 1992 af Traktaten om Den Europæiske Union stadfæstede denne vilje til at indføre passende udviklingsforanstaltninger for afsides regioner. I denne traktat indføjedes en erklæring (nr. 26) om regioner i Fællesskabets yderste periferi (Azorerne, Madeira, De Kanariske Øer og de franske oversøiske departementer), hvori konferencen erkender, at disse regioner lider under et stort udviklings efterslæb på grund af en række strukturbestemte fænomener (stor afstand til det europæiske kontinent, øsamfund, produktionssektorerne og markedernes ringe udstrækning, vanskelige topografiske og klimatiske forhold, økonomisk afhængighed af nogle få produkter). Derfor anses det for nødvendigt at vedtage specifikke foranstaltninger for disse regioner⁽¹⁾.

1.3. POSEI-programmerne er baseret på erkendelsen af, at disse regioner — til forskel fra andre oversøiske territorier under visse medlemsstaters jurisdiktion — indgår i Den Europæiske Union, og at deres permanente

handicaps og særlige situation gør det berettiget at tilpasse den afledte ret til deres specifikke forhold. Disse programmer består derfor i en række tværsektorielle aktioner, der omfatter lovgivningsmæssige foranstaltninger og finansiell støtte især inden for områder som transport, afgifter, forskning og udvikling, fiskeri, toldpolitik og miljøbeskyttelse, hvor disse regioners strukturelle skrøbelighed gør sig særligt gældende. Det accepteres således, at strukturfondene ikke er tilstrækkelige til at sikre disse regioners fulde økonomiske og sociale udvikling.

1.4. Endvidere har landbruget i randområderne ud over dets store andel af det lokale BNP — i hvert fald over gennemsnittet i EU — afgørende betydning for disse områders økonomi (med stor indirekte indvirkning på transport og andre tilknyttede erhverv), arbejdsmarkedet, den fysiske planlægning, bevarelsen af natursourcerne og kulturværdierne samt forsyningsikkerheden. Det kan derfor ikke undre, at en stor del af foranstaltningerne under POSEI-programmerne vedrører landbruget.

1.5. Den 30. oktober 1995 vedtog Rådet forordning (EF) nr. 598/95 om ændring af POSEIDOM-programmet for så vidt angår visse landbrugsvarer. Kommissionen er ved at forberede forslag om ændringer af landbrugsaspekterne i POSEIMA og POSEICAN.

1.6. Landbrugets særlige vilkår i EU's nordligste regioner (barskt klima, små markeder, ringe befolknings-tæthed og fjern beliggenhed) er også taget i betragtning i forbindelse med disse medlemsstaters tiltrædelse af traktaten. Opretholdelse af et dynamisk landbrug og en dynamisk følgeindustri, som kan medvirke til de pågældende regioners udvikling, er også af vital betydning for den sociale stabilitet og bevarelsen af miljøet i disse egne.

⁽¹⁾ Det Europæiske Råd vedtog på sit møde i Torino den 29. marts 1996, hvor det tog fat på forberedelsen af regeringskonferencen, at spørgsmålet om fjernområdernes status skal tages op på denne konference. For de berørte medlemsstater er målet at forbedre og konsolidere det nuværende retsgrundlag, således at erklæring nr. 26 afløses af en ad hoc-bestemmelse i den nye traktat.

1.7. På denne baggrund besluttede ØSU's plenarfor-samling at pålægge Sektionen for Landbrug og Fiskeri at udarbejde denne initiativudtalelse, som ikke kun omhandler randområderne, men ligeledes de arktiske egne i EU's nye medlemsstater. En delegation fra sektionens arbejdsgruppe besøgte i denne forbindelse Martinique, Guyana og Nordsverige og takker hermed de ansvarlige for dette besøg. Derved kunne medlemmerne indhente en række oplysninger og vurdere situationen på stedet, hvilket har været af stor værdi for udarbejdelsen af udtalelsen.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Selv om der er forskelle fra region til region har landbruget i randområderne to træk til fælles: det er tostrengt og afhængigt af eksterne vilkår. Side om side med et moderne landbrug, der producerer til eksport, findes traditionelle brug, der mere eller mindre har karakter af subsistenslandbrug. Generelt er landbruget i disse egne stærkt afhængigt af eksterne markeder med hensyn til import af inputvarer og afsætning af produktionen på lokale eller eksterne markeder. Handelsbalancen viser klart, at eksporten består af et eller to specialiserede produkter, og at der importeres en bred vifte af landbrugsvarer til det hjemlige forbrug.

2.2. Landbrugets udvikling hæmmes under alle omstændigheder af en række fælles problemer af permanent karakter, som først og fremmest skyldes disse regioners geografiske og økonomiske isolation og den lange afstand til den øvrige del af EU, og som forværres af ovennævnte naturbestemte handicaps. Blandt disse problemer kan nævnes følgende:

2.2.1. Høje transportomkostninger i forbindelse med distribution og afhentning såvel ved import af fødevarer og inputvarer som markedsføring og eksport af slutprodukterne.

2.2.2. Begrænsede disponible ressourcer, både hvad angår de naturgivne (vand, jord, energi og andre råstoffer) og de menneskeskabte (teknologi, specialiseret arbejdskraft).

2.2.3. Ingen muligheder for stordrift, små lokale — og ofte opsplittede — markeder (ø-samfund, hvor de mindre øer er afhængige af de større, som på deres side er afhængige af fastlandet), hvilket gør de i punkt 2.2.1 omtalte problemer endnu større (opbygning af strategiske lagre).

2.2.4. Afhængighed af monokulturer og dermed følgende sårbarhed over for teknologiske forandringer eller markedsændringer samt mangel på et »bagland«, som kan afbøde de økonomiske konjunkturudsving.

2.2.5. Et yderst sårbart miljø, som rammes særligt hårdt af naturkatastrofer og miljødelæggelser (skovbrande, dumpning af affald, forurening af kysterne osv.).

2.2.6. Bedrifterne, hvor den kvindelige arbejdskraft spiller en afgørende rolle, er i reglen små familiebrug, der ofte drives som bibeskæftigelse. Det er under sådanne forhold meget vanskeligt at drive ekstensivt landbrug (for små jordlodder og vanskelig mekanisering).

2.2.7. Mangelen på en livskraftig industrisektor bevirker, at den økonomiske udvikling centrerer om turistsektoren, hvilket belaster miljøet og stiller landbruget i en ufordelagtig konkurrenceposition med hensyn til erhvervelse af den bedste jord, vandforbrug og disponibel arbejdskraft. Landbefolkningens afvandring til kystområderne fører til erosion og ørkendannelse i indlandet.

2.2.8. De naturlige begrænsninger og vanskeligheder med forsyningen af produktionsmidler og passende teknologi medfører høje produktionsomkostninger. Sammenlignet med nabolandene giver anvendelsen af EU-niveauet for løn, social sikring og miljønormer nogle meromkostninger, som ikke kan dækkes ind.

2.2.9. Den lokale produktion, som er dyrere end varer fra EU's fastland, har på hjemmemarkedet meget vanskeligt ved at klare sig i konkurrencen med importerede varer, også fordi produktionen er spredt ud over et stort område med få kommunikationsforbindelser og der savnes en passende infrastruktur til oplagring og forarbejdning efter høst samt markedsføring. Udbredelsen af supermarkeder og distributionskæder gør ikke ligefrem situationen bedre.

2.2.10. I flere tilfælde fører naboskabet til AVS-lande eller udviklingslande, som nyder godt af EU's præferencereordninger, til skarp konkurrence (social dumping) uden nogen form for modydelse. Denne konkurrence gør sig gældende såvel på markederne på det europæiske kontinent som på ø- og randområdenes hjemmemarked.

2.2.11. Den lokale forædlingsindustri, som plages af de samme hindringer for dens udvikling, er heller ikke en egnet aftager af den lokale produktion, og muligheden for at skabe værditilvækst er derfor meget begrænset.

2.2.12. Eksportsektoren har lignende vanskeligheder: spredt og opsplittet udbud, mangelfulde markedsføringssystemer og -infrastrukturer, besværlig adgang til distributionscentre på importmarkederne og vanskeligheder ved i tide at reagere på markedsændringer m.m.

2.3. I de arktiske egne har landbruget også permanente strukturproblemer på grund af sine helt specielle afgrøder og særlige ekstraomkostninger, som kræver særbehandling. I alle tilfælde går sektionen såvel af sociale som kulturelle og miljømæssige grunde ind for

iværksættelse af aktioner, der giver mulighed for at bevare og skabe arbejdspladser i den agroindustrien i alle EU's rand- og ø-områder.

2.4. Det forekommer derfor indlysende, at disse problemer, som fører til, at landbrugserhvervet opgives, kan afhjælpes ved at opretholde støtten fra strukturfonde og erkende nødvendigheden af, at EU's institutioner udvider de relevante aktioner med særlige foranstaltninger til gavn for EU's ø- og randområder, og samtidig udbygger de aktioner, der allerede er iværksat under POSEI-programmerne.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Målet bør være at bevare landbrugserhvervet og fastholde befolkningen i landdistrikterne under levevilkår, der svarer til landbrugernes vilkår i det øvrige EU, gennem støtte til den traditionelle produktion, fremme af diversificering og udvikling af alternative erhverv.

3.2. ØSU fremhæver den vigtige rolle, som agroindustrien spiller i bekæmpelsen af arbejdsløsheden i disse regioner, hvor den skjulte arbejdsløshed er stor. For en del af befolkningen, måske især for kvinderne, er beskæftigelse i landbrugets følgeerhverv den eneste indtægtskilde.

3.3. Fiskerisektoren har også stor betydning for disse regioner, og den står over for tilsvarende problemer:

- traditionelt kystfiskeri uden udviklingsmuligheder på grund af smalle overudnyttede fastlandssokler;
- højsøfiskeri med mange udviklingsmuligheder (især for de vandrende arters vedkommende), men som lider under mangel på egnede fartøjer og redskaber samt de problemer, som de internationale aftaler og foranstaltningerne til begrænsning af fiskeriet giver;
- generelt en høj gennemsnitsalder for den arbejdsdygtige, men utilstrækkeligt uddannede befolkning, samt mangel på infrastruktur på land og mangelfuld markedsføring.

3.3.1. Der er behov for udforskning af lokale ressourcer, især inden for akvakultur, tilpasning af fiskeriindsatsen til de ressourcer, der er til rådighed i de enkelte regioner, opretholdelse og udvidelse af markedsføringsstøtten til andre arter (herunder dem, der opdrættes i dambrug). Lystfiskeriet kan også spille en vigtig rolle i udviklingen af turismen i disse regioner.

3.4. Bekæmpelsen af arbejdsløsheden i rand- og ø-områderne må baseres på integrerede udviklingsprogrammer, der sigter mod skabelse af arbejdspladser i alternative erhverv samt opretholdelse og modernisering af traditionelle erhvervssektorer.

3.5. En udvidelse af den del af produktionen, der afsættes på det lokale marked, kan medvirke til at forhøje den nuværende selvforsyningsgrad. Derfor er det nødvendigt at forbedre de egnstypiske produkters image, og der bør sættes ind allerede ved forskning og teknologioverførsel, som i dag — i det omfang disse aktiviteter overhovedet finder sted — næsten udelukkende er rettet mod produktionen af eksportvarer. En forbedring af varernes kvalitet og af deres markedsføring kræver desuden passende infrastrukturer (slagterier, mejerier, faciliteter til standardisering og emballering osv.). De nuværende infrastrukturer lever i mange tilfælde ikke op til disse krav eller savnes helt. På grund af de særlige produktionsvilkår vil der i mange tilfælde ikke kunne knyttes stordriftsfordele til disse infrastrukturer, og derfor bør man snarere sigte mod små produktionsenheder, idet store enheder ikke vil kunne udnyttes fuldt ud. Indførelse af en oprindelsesbetegnelse samt mærkning af traditionelt fremstillede kvalitetsvarer og økologiske varer kan være af stor interesse.

3.6. Interessekonflikterne mellem producenter og importører/distributører bør kunne løses inden for rammerne af brancheaftaler, hvor producenterne forpligter sig til regelmæssige forsyninger, der lever op til kravene med hensyn til kvantitet og kvalitet, mens de øvrige økonomiske aktører — herunder forædlingsindustrien — forpligter sig til fortrinsvis at forhandle de lokale produkter. Økonomisk støtte til sådanne aftaler ville have vidtrækkende betydning.

3.7. En udvikling af turismen, der prioriterer miljøvenlig kvalitetsturisme, behøver ikke at lægge sig i vejen for disse bestræbelser. Tværtimod kan den være et supplement hertil ikke alene ved at øge efterspørgslen på hjemmemarkedet (hvis det som nævnt ovenfor lykkes at markedsføre egnstypiske kvalitetsprodukter), men også ved at fremme udviklingen af kunsthåndværk og andre tilknyttede aktiviteter. Støtte til turismen i landdistrikterne bør være en af de aktionsformer, der prioriteres højest.

3.8. Produktionen af eksportvarer kræver transportstøtte som kompensation for de ekstraudgifter, der følger med den lange afstand til afsætningsmarkederne. En yderligere hindring er den omsiggribende liberalisering af EU-markedet såvel i WTO-sammenhæng som inden for rammerne af de internationale aftaler med udviklingslandene. Disse aftaler, som udvander princippet om fællesskabspræference, omfatter heller ikke passende ledsageforanstaltninger, der kan kompensere randområderne for de negative følger af disse aftaler, hvis positive aspekter randområderne ikke nyder godt af.

3.9. I denne forbindelse kan man ikke undlade at komme ind på de jævnlige angreb på den fælles markedsordning for bananer, som er en vigtig eksportvare i de

fleste af EU's randområder. EU må gøre alt, hvad der er muligt, for at forhindre, at EU-markedet møttes gennem en for stor forhøjelse af »dollar«-banankvoten, og for at opretholde sammenkædningen mellem markedsføringen af EU- og AVS-bananer og »dollar«-bananer ved hjælp af importlicenser. Ligeledes bør EU kræve, at produktionen foregår på samme miljømæssige og sociale vilkår.

3.10. Under alle omstændigheder må landmændene i EU's randområder gøre en indsats for at modernisere deres bedrifter og forbedre deres produktivitet. Dette forudsætter forbedringer af infrastrukturen og derudover blandt andet følgende:

3.10.1. forskning og udvikling, der tager udgangspunkt i de specifikke problemer med henblik på den bedst mulige udnyttelse af lokale ressourcer (»importerede« løsnings er ikke altid nyttige eller gennemførlige);

3.10.2. støtte til forsyningen med passende inputvarer såvel med hensyn til pris — kompensation for transportudgifter — som kvalitet (udvalgte plantesorter og avlsdyr, som er godt tilpasset de lokale forhold);

3.10.3. bedre organisering af sektoren gennem en styrkelse af producentorganisationer og kooperativer over en bred front lige fra markedsføring af inputvarer og andre produkter til disse organisationers deltagelse i forskning, forsøgsvirksomhed, erhvervsuddannelse, forvaltning af støtte osv.

3.11. En del af de her nævnte foranstaltninger indgår i POSEI-programmerne, andre henhører under de respektive medlemsstater eller regionale myndigheder. Imidlertid kræver en stor del af disse foranstaltninger særordninger eller undtagelser fra den fælles landbrugs politik og andre fælles politikker såsom handelspolitik og afgiftspolitik. Derudover er det nødvendigt, at betingelserne for disse regioners deltagelse i EU's horisontale programmer tilpasses deres særlige karakteristika (dette gælder navnlig programmerne om informationssamfundet, miljø, erhvervsuddannelse samt støtte til forskning og teknologisk udvikling).

3.12. Set i et EU-perspektiv er det alene et spørgsmål om at fremme randområdernes konkurrenceevne ved at føre princippet om lige muligheder ud i livet, således at landmændene i disse områder opnår ikke-diskriminerende leve- og arbejdsvilkår. Der mindes i denne forbindelse om, at Domstolen i en afgørelse har fastslået, at det er diskriminerende at behandle situationer, der er forskellige, på samme måde.

4. Konklusion

4.1. EU har reageret positivt på landbrugets problemer i EU's randområder gennem indførelsen af POSEI-programmerne, selvom der stadig er behov for forbedringer.

4.2. Programmerne omfatter støtte til en produktion af visse landbrugsvarer, som er utilstrækkelig til at gøre de pågældende varer konkurrencedygtige, samt markedsføringsstøtte, der bør udvides til det lokale marked.

4.3. Visse begrænsninger for udvidelse af produktionen eller for støtte til visse infrastrukturer er blevet ophævet. Sålænge der ikke er opnået et tilstrækkeligt højt selvforsyningsniveau bør disse begrænsninger ikke genindføres.

4.4. En stor del af programmerne består i en særordning, som skal give det lokale marked mulighed for — til internationale priser — at dække sit behov for bestemte basale produkter til direkte forbrug eller til fødevarerindustrien, idet der gives mulighed for toldfri import fra tredjelande eller for indførsel fra EU-lande med et tilskud svarende til denne toldfritagelse. Tilnærmelsen mellem priserne på verdensmarkedet og på EU-markedet er ved at udhule denne foranstaltning. Der er behov for en beskyttelsesmekanisme, der kan sikre et minimumstilskud i de tilfælde, hvor det ikke er tilstrækkeligt at ty til det internationale marked for at afhjælpe de forsyningsvanskeligheder, som randområdernes geografiske beliggenhed medfører.

4.5. De særlige ordninger vedrørende fødevarerforsyning kan skabe konflikt mellem den lokale produktion og den subventionerede import. ØSU opfordrer til, at der i de årlige budgetoverslag tages hensyn til den lokale produktion, således at der kun ydes importstøtte til produkter, der går til direkte forbrug, og som ikke med rimelighed kan produceres lokalt, samt til landbrugets og agroindustriens inputvarer. Endvidere bør man altid søge at skabe størst mulig værditilvækst »på stedet« (f.eks. løs vægt i stedet for emballerede varer), og importstøtten til produkter til direkte forbrug må — når den sammenholdes med importstøtten til de respektive råvarer — ikke være så høj, at den lokale produktion diskrimineres.

4.6. Afviklingen af programmerne har vist, at det er nødvendigt at udvide samarbejdet mellem de berørte forvaltninger (EU, nationalt og regionalt), erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter og støttemodtagerne ved udformningen og gennemførelsen af visse foranstaltninger. Manglende samarbejde forringer eller ophæver helt foranstaltningernes virkning. Ligeledes har der været tilfælde af ineffektivitet fordi forvaltningerne har været længe om at forberede og anvende visse foranstaltninger, og det må der rettes op på.

4.7. ØSU konstaterer, at problemerne i de arktiske områder i de nye medlemslande i lighed med de øvrige rand- og ø-områder er kendetegnet ved en permanent ugunstig situation hvad angår produktion og afsætning, hvilket forringer landbrugets konkurrenceevne. På den baggrund foreslår sektionen en tilpasning af den fælles landbrugspolitikks ordninger samt satsninger på forskning og udvikling (F&U) til støtte for lokale produkter

(f.eks. planteekstrakt, tropiske blomster, rensdyrkød, osv.). Kommissionen bør sammen med de berørte medlemsstater undersøge muligheden for — inden for tiltrædelsesprotokollens rammer — at indføre et integreret program i de arktiske områder for at fremme produktionen inden for landbruget og tilknyttede erhverv.

4.8. I EU's randområder er der med god grund store forventninger til resultaterne af regeringskonferencen,

som formentlig vil ændre traktaten for Den Europæiske Union. En styrkelse af randområdernes status gennem indføjeelse af en bestemmelse, som giver mulighed for de undtagelser eller justeringer af fællesskabsretten, der måtte vise sig nødvendige, og gennem vedlæggelse af en protokol, hvori en sådan bestemmelses anvendelsesområde fastlægges nærmere, vil være af afgørende betydning for disse regioner, som konfronteres med de udfordringer, der følger med den nye verdensorden og den fremtidige udvidelse af Den Europæiske Union.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 66/400/EØF, 66/401/EØF, 66/402/EØF, 66/403/EØF, 69/208/EØF og 70/458/EØF om handel med bederoefrø, frø af foderplanter, sædekorn, læggekartofler, frø af olie- og spindplanter og grøntsagsfrø«

(97/C 30/12)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 26. september 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 43 og 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Antoon Stokkers til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 18. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 94 stemmer for og 5 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

Der foretages for øjeblikket en officiel kodificering af ovennævnte direktiver. I dette øjemed har Kommissionen fremsat forslag til Rådet, som ØSU allerede godkendte i sin udtalelse af 28. februar 1996 (CES 257/96).

Disse direktiver indeholder henvisninger til forkortelsen »EØF« i visse bestemmelser om emballering og mærkning.

I Maastricht-traktaten er udtrykket »Det Europæiske Økonomiske Fællesskab« ændret til »Det Europæiske Fællesskab«; det samme bør derfor gøres i de nævnte

direktiver. Hvis der skal anvendes etiketter med påskriften »EF« i stedet for »EØF«, må medlemsstaterne gennemføre denne rent redaktionelle ændring i deres nationale lovgivning. Når ændringerne er blevet foretaget i de eksisterende direktiver, indføjes de i kodificeringsforslaget.

2. Indholdet af Kommissionens forslag

Kommissionen foreslår at afkorte »EØF« til »EF« i visse bestemmelser i direktiverne og at forpligte medlemsstaterne til at efterkomme dette direktiv senest den 1. juli 1996.

For at begrænse de finansielle følger af en umiddelbar indføjeelse af de nye etiketter foreslås det, at etiketter med forkortelsen »EØF« fortsat kan anvendes indtil den 31. december 1996.

3. Bemærkninger

3.1. Eftersom det ikke er nødvendigt at gennemføre et kodificeringsdirektiv i national lovgivning, må de eksisterende direktiver fuldstændigt tilpasses til den nugældende terminologi, før de kodificeres.

Af de samme grunde kan den foreslåede ændring ikke indgå i kodificeringsforslaget som en rent redaktionel ændring.

3.2. ØSU godkender kommissionsforslagets mål og rækkevidde, men fremsætter følgende kommentarer til dets konkrete indhold.

3.3. Den frist, inden for hvilken medlemsstaterne skal have omsat den foreslåede ændring i deres nationale lovgivning, nemlig den 1. juli 1996, må anses for overskredet og derfor ikke anvendelig.

ØSU peger på, at der i et forslag til ændring af direktiv 67/549/EØF om emballering og etikettering er tale om en lignende redaktionel ændring.

I den fælles holdning (EF) nr. 18/96, som Rådet fastlagde herom den 4. marts 1996, er 1. juni 1998 anført som sidste frist for omsættelsen af de ændrede bestemmelser i national lovgivning.

Afklarhedshensyn og for at sikre en effektiv implementering af bestemmelserne i det berørte erhvervsliv opfordrer ØSU til at angive samme frist i de forskellige direktiver for omsættelse i national lovgivning.

3.4. I henhold til Kommissionens forslag kan restbeholdninger af etiketter med forkortelsen »EØF« kun fortsat anvendes i en periode på et halvt år efter de nye bestemmelser ikrafttræden.

Denne overgangsperiode må anses for at være for kort.

Med hensyn til de finansielle følger for erhvervslivet er det ønskeligt, at denne periode kommer til at strække sig over mindst et helt produktionsår fra den dato, hvor bestemmelserne er omsat i national lovgivning.

ØSU henviser i øvrigt ligeledes til dette punkt i den ovennævnte fælles holdning i Rådet om etikettering af farlige stoffer. Deri løber overgangsperioden fra den 1. juni 1998 til og med den 31. december 2000.

For at sikre gennemsigtighed og effektivitet i erhvervslivet bør det anbefales, at der også for overgangsperioden indføres de samme frister i de forskellige direktiver.

4. Konklusion

Med forbehold af de under punkt 3 nævnte indsigelser mod den foreslåede frist om omsættelse i national lovgivning samt overgangsperioden godkender ØSU Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om den fjerde ændring af forordning (EF) nr. 3699/93 om kriterier og betingelser for EF-strukturinterventioner inden for fiskeri, akvakultur og forarbejdning og afsætning af fiskerivarer og akvakulturprodukter«⁽¹⁾

(97/C 30/13)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 5. juni 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 43 og 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede John Little til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 18. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling den 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 96 stemmer for og 9 imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Rådets forordning (EF) nr. 3699/93 danner den generelle ramme for strukturinterventioner i fiskerisektoren under Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet (FIUF). Kommissionens seneste forslag tager sigte på tre ændringer af forordningen.

1.2. I henhold til forordningen er FIUF-støtte i øjeblikket udtrykkeligt udelukket til afsætningsfremmende foranstaltninger og opsøgning af nye afsætningsmuligheder for fiskerivarer og akvakulturprodukter, hvis der henvises til bestemte lande eller regioner. Selv om kvaliteten af fiskearter i de fleste tilfælde ikke afhænger af de områder, hvor de fanges, har visse arter, navnlig inden for akvakultur, ifølge Kommissionen imidlertid særlige kvaliteter, som hænger sammen med bundforholdene og fremstillingsmetoden. I sådanne tilfælde giver henvisningen til produktets geografiske oprindelse eller fremstillingsmetoden forbrugerne objektive oplysninger om kvaliteten. Kommissionen foreslår følgelig nu også at yde støtte til de pågældende foranstaltninger, forudsat at der opnås en anerkendelse af oprindelse svarende til den, der er fastsat i Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92.

1.3. I henhold til forordning (EØF) nr. 3699/93 kan støtten til producentorganisationer gives til foranstaltninger, der falder ind under artikel 7 i forordning (EØF) nr. 3759/92. I en ny artikel 7b i sidstnævnte forordning udvides støtten til at også at gælde for iværksættelse af en plan til forbedring af kvaliteten og afsætningen af sådanne organisationers produkter. Af hensyn til sammenhængen foreslår Kommissionen at nævne denne nye artikel i forordning (EF) nr. 3699/93.

1.4. Eftersom den agromonetære ecu-kurs ikke anvendes i forbindelse med FIUF-støtte, foreslår Kommissionen af hensyn til klarheden, at det udtrykkeligt

stsættes i forordning (EØF) nr. 3699/93, at budgetomregningskursen for ecu siden den 1. januar 1994 er den eneste gældende kurs.

2. Bemærkninger

2.1. Det er urimeligt at udelukke FIUF-støtte til fremme af nye afsætningsmuligheder, hvis der henvises til bestemte lande eller regioner, hvor det kan fastslås, at de pågældende fiskeriprodukter har særlige kvaliteter, som hænger sammen med bundforholdene og fremstillingsmetoden. ØSU ser derfor i princippet positivt på Kommissionens forslag om at udvide støttebetingelserne til også at gælde for produkter, der er anerkendt for at have sådanne særlige kvaliteter. Det vil imidlertid ikke være tilfredsstillende, hvis anerkendelse kun kan opnås ved registrering i henhold til artikel 2 og 6, stk. 3, således som den er formuleret for øjeblikket.

2.2. De to andre ændringer, Kommissionen foreslår, er berettigede af hensyn til sammenhængen og klarheden.

2.3. Med forbehold af bemærkningerne i punkt 3.2 støtter ØSU Kommissionens forslag.

3. Særlige bemærkninger

3.1. I sin udtalelse⁽²⁾ om indførelse af forordning (EØF) nr. 2081/92 udstrykte ØSU tilfredshed med forslaget om at beskytte geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsvarer og fødevarer og støttede dets generelle indfaldsvinkel og rækkevidde. Fiskeriprodukter er i princippet ikke udelukket fra en sådan beskyttelse, men så vidt vides er ingen hidtil blevet

(1) EFT nr. C 178 af 21. 6. 1996, s. 20.

(2) EFT nr. C 269 af 14. 10. 1991, s. 62.

registreret i henhold til forordningens artikel 6, stk. 3. For øjeblikket kan ingen fisk, der fanges, blive registreret på denne måde, fordi de ikke opfylder de grundlæggende geografiske betingelser, der er fastsat i artikel 2, stk. 2, og fristen for dispensation i henhold til artikel 2, stk. 4, og artikel 2, stk. 7, er overskredet. Udvidelsen af støttemuligheden vil således kun komme til at gælde for akvakulturprodukter, som er støtteberettigede i henhold til artikel 2, stk. 2.

3.2. I de tilfælde, hvor produkter af fisk, der fanges i havet, har særlige kvaliteter som følge af den

anvendte fremstillingsmetode, og hvor betingelserne for dispensation i henhold til artikel 2, stk. 4, kan opfyldes, bør sådanne fiskeprodukter være berettiget til FIUF-støtte på lige fod med akvakulturprodukter. Kommissionen ser ud til at acceptere dette i sin begrundelse. ØSU henstiller, at Kommissionen foreslår Rådet en passende ændring af artikel 2, stk. 7, i forordning (EØF) nr. 2081/92, således at de fisk, der fanges i havet, som har sådanne særlige kvaliteter, og som ellers opfylder betingelserne i artikel 2, stk. 4, ikke udelukkes fra at kunne registreres.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

- »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om undtagelse for produktionsåret 1996/1997 fra forordning (EØF) nr. 1035/77 om særlige foranstaltninger til fremme af afsætningen af produkter, forarbejdet på basis af citroner«, og
- »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af forordning (EF) nr. 1543/95 for så vidt angår anvendelsesperioden«⁽¹⁾

(97/C 30/14)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. juli 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 43 og 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Giuseppe Pricolo til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling den 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 101 stemmer for, 1 stemme imod og 4 stemmer hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Den gældende EF-ordning for støtte til forarbejdning af citroner består i at udbetale en præmie til de forarbejdningsvirksomheder, som har indgået leveringskontrakter med citronproducenter, der sikrer disse en EU-»minimumspris« på leveringstidspunktet.

1.2. Denne støtteforanstaltning betragtes som et »udligningstilskud«, fordi den skal udligne forskellen mellem

råvareprisen i EU og i konkurrerende tredjelande, der notorisk er mere konkurrencedygtige som følge af et lavere lønniveau.

1.3. I forbindelse med fastsættelsen af landbrugspriserne for sidste år gav Rådet med vedtagelsen af forordning (EF) nr. 1543/95 medlemsstaterne mulighed for at udbetale den såkaldte »forarbejdningspræmie«, der blev begrænset til produktionsåret 1995/1996 — direkte til producenterne af appelsiner, mandariner og clementiner som følge af den betydelige forsinkelse i udbetalingen af minimumspriserne til landbrugsproducenterne.

⁽¹⁾ EFT nr. C 208 af 19. 7. 1996, s. 16.-17.

1.4. Med de to rådsforordningsforslag understreger Kommissionen det hensigtsmæssige i, at mekanismen for udbetaling af præmie direkte til landbrugsproducenterne i stedet for til forarbejdningsvirksomhederne udvides til også at omfatte citroner, samt at den bestemmelse, der — for appelsiner, mandariner og clementiner — tillader anvendelse af denne undtagelse, forlænges for hele produktionsåret 1996/1997.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU er enig med Kommissionen i, at undtagelsesbestemmelsen, som giver medlemsstaterne mulighed for at udbetale udligningstilskud direkte til citrusproducenterne, bør anvendes generelt, dvs. gælde for hele citrusfrugtsektoren.

2.2. Nok går ØSU ind for at lade denne undtagelse gælde for produktionsåret for citrusfrugter 1996/1997, men den understreger det uhensigtsmæssige i at operere med årlige forlængelser. Der er et klart behov for at institutionalisere mekanismen for udbetaling af forarbejdningspræmie til landbrugsproducenterne, dvs. at gøre den permanent.

2.3. Årsagerne til de forsinkelser, der klages over i forbindelse med udbetaling af minimumsprisen, er ikke forsvundet, og de vil også være der fremover.

Det er nu en kendsgerning, at forarbejdningsvirksomhederne ikke betaler ved varernes levering, men når de modtager forarbejdningspræmien.

2.4. Eftersom denne præmie først udbetales efter visse kontrol- og administrative procedurer, er forsinkelserne i fastlæggelsen af udbetalingsprocedurerne vanskelige at få fjernet og forårsager »likviditetsmangel« blandt producenterne.

2.5. ØSU vil gerne benytte behandlingen af dette spørgsmål som en lejlighed til at gøre Rådet opmærksom på, at det er tvingende nødvendigt at tage den gældende EU-ordning for forarbejdnings af citrusfrugter op til en radikal revision. Erfaringen har vist, at minimumsprisen ikke altid overholdes fra industriens side, og at de leveringskontrakter, der indgås, kun bliver delvis overholdt (gennemsnitlig halvdelen).

2.6. Kommissionens forslag til en reform af denne ordning går i den rigtige retning. ØSU håber derfor, at Rådet hurtigt kan vedtage det, således at den nye ordning kan finde fuld anvendelse fra produktionsåret 1997/1998.

2.7. Målet er faktisk, at salgsprisen til industrien fremover frit skal forhandles mellem de berørte parter. Minimumsprisen afskaffes, og der ydes kun en »direkte støtte« til citrusfrugtproducenterne, som er betinget af den leverede mængde (et vist beløb pr. kg.) og af EU's tilbagekøbspris.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Udformningen af de to forordningsforslag er i fuld overensstemmelse med de tilstræbte mål og giver ikke anledning til nogen bemærkninger.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af forordning (EØF) nr. 2081/92 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler«⁽¹⁾

(97/C 30/15)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 2. august 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 43 og 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Staffan Nilsson til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 97 stemmer for, 2 imod og 6 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Kommissionens forslag

1.1. Kommissionen foreslår (KOM(96) 266 endelig udg. af 12. juni 1996) at ændre overgangsperioden i forordning (EØF) nr. 2081/92 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler.

1.2. Ifølge forordningens nuværende ordlyd er overgangsperioden på 5 år efter datoen for forordningens offentliggørelse. Dette betyder, at overgangsperioden udløber den 25. juli 1997.

1.3. Kommissionens forslag indebærer, at overgangsperioden begynder den dag, betegnelserne er blevet registreret, dvs. den 12. juni 1996, hvor Kommissionen vedtog forslaget om registrering efter forordningens forenklede procedure (artikel 17 i forordningen).

2. Baggrund

2.1. I forordning (EØF) nr. 2081/92 indførtes en beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler. De produkter, som er omfattet heraf, skal registreres, og Kommissionen træffer beslutning herom.

2.2. ØSU udtalte sig om Kommissionens forslag i 1991⁽²⁾. ØSU hilste det velkomment og godkendte dets udformning, men fremsatte dog visse kommentarer hertil.

2.3. Registreringen indebærer, at visse geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser kan beskyttes og kun må anvendes af virksomheder i et afgrænset område.

2.4. Ifølge forordningen kan medlemsstaterne bibeholde de nationale bestemmelser i en overgangsperiode

på 5 år, dersom produkterne har været lovligt markedsført i mindst 5 år inden forordningens offentliggørelse, og produktets oprindelse klart og tydeligt er angivet på etiketten.

2.5. Det første forslag om en sådan registrering blev dog først forelagt i marts 1996.

3. Bemærkninger

3.1. Den nu foreslåede ændring af forordningen om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser omhandler kun en ændring af overgangsperioden.

3.2. Det er vigtigt, at registreringen i medfør af forordningen foretages med stor omhu og efter en grundig undersøgelse. Sagsbehandlingen forekommer at have taget urimelig lang tid, hvilket har undergravet hensigten med forordningen.

3.3. Derfor har det i praksis været umuligt for virksomhederne at tilpasse sig forordningen. Der er ikke foregået nogen registrering af betegnelser eller af områder, som kunne blive berørt.

3.4. En tilpasning gennem ændring af produktnavnet kan være meget dyr for virksomhederne. Her tænkes der på såvel de direkte omkostninger til emballage o.lign., som på indarbejdelse af nye produktnavne.

3.5. En ændring af overgangsperioden er derfor ud fra et retligt synspunkt helt uomgængelig.

3.6. Kommissionen foreslår også, at overgangsperioden — hvor der vil være mulighed for at bibeholde nationale bestemmelser — ligeledes kommer til at omfatte stk. 1, litra a) i artikel 13 og ikke blot stk. 1, litra b). Dette er en fornuftig ændring.

⁽¹⁾ EFT nr. C 241 af 20. 8. 1996, s. 7.

⁽²⁾ EFT nr. C 269 af 14. 10. 1991, s. 62.

4. Konklusion

4.1. ØSU godkender forslaget om at lade overgangsperioden gælde fra den dag, hvor registreringen offentliggøres, og at lade perioden gælde for både litra a) og b) i artikel 13, stk. 1.

4.2. ØSU er dog utilfreds med, at registreringen, og dermed gennemførelsen af forordningen, er blevet så stærkt forsinket.

5. Afsluttende bemærkninger

5.1. Spørgsmålet om mærkning, oprindelsesbetegnelse og udformning af forbrugeroplysninger er i alle henseender blevet vigtigere i den senere tid for både producenter og forbrugere.

5.2. Det er vigtigt for det indre marked som helhed, at der udarbejdes sådanne oplysninger, således at reglerne kan følges af alle aktører på markedet. Det er også vigtigt, at Kommissionen er lydhør over for de krav, som forbrugerne stiller. Dette er afgørende for producenternes troværdighed, efterspørgslen på markedet, forbrugerbeskyttelsen og dermed beskæftigelsen i EU.

5.3. ØSU vil derfor også opfordre Kommissionen til snarest at fremlægge forslag om regler for en mere omfattende oprindelsesmærkning af landbrugsprodukter og levnedsmidler, som defineret i artikel 38, bilag II i Traktaten, for således at styrke det indre marked og forbrugernes tillid til de produkter, som fremstilles i EU.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om betingelserne for transportvirksomheders adgang til at udføre personbefordring ad landevej i en medlemsstat, hvor de ikke er hjemmehørende«⁽¹⁾

(97/C 30/16)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 7. februar 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 75 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Transport og Kommunikation, som udpegede Hubert Ghigonis til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 24. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 77 stemmer for, 8 imod og 6 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Hovedpunkterne i det nye forslag til forordning

1.1. Forslaget til forordning indeholder dels bestemmelser fra forordning (EØF) nr. 2454/92⁽²⁾, som Domstolen har annulleret⁽³⁾, dels nye elementer, hvoraf følgende er de vigtigste:

— Forbudet mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet styrkes med indførelsen af en supplerende bestemmelse.

— Der indføres en sondring mellem »rutekørsel« og »international rutekørsel«. Der er medtaget en definition på international rutekørsel, som stammer fra Rådets forordning (EØF) nr. 684/92⁽⁴⁾.

— Der indarbejdes en definition på »lejlighedsvis kørsel«, som i et vist omfang er taget fra forordning 684/92. Pendulkørsel figurerer ikke længere som kategori, eftersom denne befordringsydelse er ukendt i medlemsstaternes lovgivninger. Pendulkørsel falder, afhængigt af kørselens karakter, ind under enten »rutekørsel« eller »lejlighedsvis kørsel«.

⁽¹⁾ EFT nr. C 60 af 29. 2. 1996, s. 10.

⁽²⁾ EFT nr. L 251 af 29. 8. 1992, s. 1.

⁽³⁾ Sag C-388/92.

⁽⁴⁾ EFT nr. L 74 af 20. 3. 1992, s. 1.

— Anvendelsesområdet er udvidet til også at omfatte rutekørsel og alle former for speciel rutekørsel.

1.2. I det nye forslag tillades cabotagekørsel i forbindelse med:

— lejlighedsvis kørsel: fra den 1. januar 1996 på grundlag af et kørselsblad, der tjener som kontrol dokument;

— alle former for speciel rutekørsel: fra den 1. januar 1996 på grundlag af en kontrakt mellem transportvirksomheden og transportarrangøren samt et kørselsblad, idet begge tjener som kontrol dokumenter;

— international rutekørsel, der udføres af ikke-hjemmehørende transportvirksomheder: fra den 1. januar 1996, dog under forudsætning af værtsmedlemsstatens tilladelse;

— alle andre former for rutekørsel: fra den 1. januar 1996 under de forudsætninger, som er anført i artikel 5, stk. 2.

1.3. Principperne for ansøgning om og udstedelse af tilladelse til cabotagekørsel i forbindelse med international rutekørsel er hentet i forordning (EØF) nr. 684/92. Dog er grundene til at afslå tilladelse blevet ændret. Bestemmelsen i forordning (EØF) nr. 684/92 om, at en tilladelse kan afslås, »hvis det kan påvises, at nævnte kørsel i alvorlig grad vil true levedygtigheden af tilsvarende jernbanekørsel på de pågældende direkte forbindelser«, er således ikke medtaget.

1.4. Udførelse af cabotagekørsel er fortsat underkastet de love og administrative bestemmelser, der gælder i værtsmedlemsstaten.

1.4.1. Der er dog indføjet en særlig bestemmelse vedrørende cabotagekørsel, der ikke udføres i tilknytning til international rutekørsel (artikel 5, stk. 2). I henhold til denne bestemmelse er sådanne kørsler ved anvendelse af fællesskabslovgivningen underkastet værtsmedlemsstatens love og administrative bestemmelser vedrørende de forbindelser, der skal betjenes, regelmæssighed, kontinuitet, hyppighed samt ruterne.

1.4.2. Transportvirksomheder, som ønsker at udføre cabotagekørsel, skal fortsat have tilladelse hertil (artikel 6).

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU har med stor interesse set på Kommissionens nye forslag om cabotagekørsel inden for personbefordring ad landevej. Det påskønner, at princippet om

liberalisering af tjenesteydelser er blevet styrket sammenlignet med forordning (EØF) nr. 2454/92.

2.1.1. Eftersom rutekørsel slet ikke er omfattet af ovennævnte forordning, overrasker det ØSU, at liberaliseringen gennemføres så hurtigt.

2.1.2. Det er spørgsmålet, om ikke en gradvis liberalisering af cabotagerutekørsel ville være at foretrække.

2.1.3. Den foreslåede liberalisering vil uvægerligt medføre store ændringer og få en række følgevirkninger for markedet for både grænseoverskridende og national personbefordring i medlemsstaterne. ØSU finder det derfor beklageligt, at Kommissionen — i modstrid med artikel 12 i forordning (EØF) nr. 2454/92 — ikke har udarbejdet en rapport om forholdene inden for cabotagekørsel inden forelæggelsen af det nye forslag og heller ikke har rådført sig med transportsektorens aktører.

2.1.4. Eftersom der netop er offentliggjort et nyt forslag til ændring af forordning (EØF) nr. 684/92, som danner grundlag for en række bestemmelser i det nye forslag om cabotage, mener ØSU, at de to forslag burde have været behandlet sideløbende for at sikre en harmonisering af de forskellige lovbestemmelser, som regulerer personbefordring ad landevej.

2.1.5. Forslaget til ændring af forordning (EØF) nr. 684/92 indeholder en række nye bestemmelser vedrørende definitionen af befordringsydelserne (for eksempel afskaffes begrebet pendulkørsel), proceduren for anmodning om tilladelse til cabotagekørsel i forbindelse med rutekørsel samt indførelse af en EF-tilladelse til at udføre personbefordring ad landevej, som træder i stedet for de nationale tilladelser, der udstedes af de kompetente myndigheder i etableringsmedlemsstaten, og som attesterer, at transportvirksomheden har adgang til markedet for international personbefordring ad landevej.

2.1.6. De nye bestemmelser i forslaget til ændring af forordning (EØF) nr. 684/92 har så vidtrækkende konsekvenser for teksten i det nye forslag om cabotagekørsel, at der er al mulig grund til at tage hensyn hertil.

2.2. ØSU har forskellige bemærkninger til det nye forslag om cabotage inden for personbefordring ad landevej.

2.2.1. For så vidt angår definitionen af cabotage, kan ØSU kun bifalde, at forbudet mod forskelsbehandling på grund af nationalitet eller hjemsted er blevet styrket yderligere. ØSU foreslår dog, at begrebet »hjemsted eller andet forretningssted« defineres nøjere, da en transportvirksomhed kan have hjemsted i flere medlemsstater.

2.2.2. ØSU har endvidere noteret sig, at der nu sondres mellem cabotage i national rutekørsel og i international rutekørsel, og at cabotage i forbindelse med speciel rutekørsel ikke længere er begrænset til grænseregioner.

2.2.3. ØSU mener, at betingelserne for adgang til markedet for national rutekørsel og speciel rutekørsel er underkastet forskellige regler i de forskellige medlemsstater.

2.2.4. ØSU mener endvidere, at man må undgå at skabe problemer for disse to sektorer, som i flere medlemsstater står i en vanskelig situation, der medfører en stadig voldsommere konkurrence. Det er nødvendigt at gå mere forsigtigt til værks, når det drejer sig om disse befordringsydelse.

2.2.5. ØSU foreslår, at cabotage i forbindelse med speciel rutekørsel underkastes samme regler som alle andre former for national rutekørsel, der i forslaget omtales som »anden rutekørsel«.

2.2.6. I den forbindelse foreslår ØSU også, at man venter med at udvide cabotageområdet til andre former for rutekørsel til et senere tidspunkt, så denne sektor kan få bedre tid til at forberede sig på konkurrencen.

2.2.6.1. For at sektoren kan forberede sig på konkurrencen, må de forudsætninger, der beskrives i bl.a. artikel 4 og 5 i forordningsforslaget, præciseres, så alle konkurrenter sikres lige muligheder på markedet.

2.2.6.2. Det gælder også udtrykket »midlertidigt«, som anvendes i artikel 1 i forordning (EØF) nr. 2454/92 i tilknytning til cabotagefriheden, og som bør overtages i den nye forordning og defineres nærmere.

2.2.7. Med hensyn til cabotage i den internationale rutekørsel mener ØSU, at det bør præciseres, på hvilke betingelser denne transporttjeneste kan ydes, så man

undgår at skabe en alt for voldsom konkurrence for den rent nationale rutekørsel, herunder rutekørsel i byer.

2.2.8. ØSU konstaterer, at der indføres to forskellige procedurer for ansøgning om og udstedelse af cabotage-tilladelser, nemlig én for international cabotagekørsel og én for cabotagekørsel i national rutekørsel.

2.2.8.1. Sidstnævnte form for cabotagekørsel er underlagt en strengere ansøgnings- og tilladelsesprocedure. Proceduren er imidlertid ikke helt klar. Eventuelt interesserede virksomheder vil derfor stå over for en række usikkerhedsmomenter i proceduren, hvilket kan føre til en situation, hvor cabotageordningen vanskeligt lader sig kontrollere.

2.2.8.2. En sådan procedure vil også føre til 15 forskellige cabotageordninger, hvilket afgjort vil bevirke, at konkurrencen mellem transportvirksomheder af forskellig nationalitet forvrides. Det er derfor ønskeligt, at de nationale bestemmelser harmoniseres snarest muligt. I den forbindelse skal der også tages hensyn til de indenlandske transportvirksomheders konkurrencevilkår.

2.2.9. Endelig konstaterer ØSU med hensyn til kontroldokumenterne, at det nye forslag om cabotagekørsel, trods indførelsen af en EF-tilladelse til at udføre personbefordring ad landevej, opretholder krav om andre tilladelser for de transportvirksomheder, der ønsker at udføre cabotagekørsel.

2.2.10. ØSU mener, at man må forsøge at begrænse antallet af kontroldokumenter til et absolut minimum for at lette transportvirksomhedernes aktiviteter.

2.2.11. Kommissionen fremlagde i øvrigt i januar 1996 en grøn bog om »Borgernes Transportnet« med det formål at igangsætte en debat om den offentlige transport og dens rammelovgivning. Da det nye forslag også omhandler offentlig transport, beklager ØSU, at Kommissionen ikke har ventet med at foreslå nye bestemmelser for denne sektor, til konklusionerne af den igangsatte debat forelå. ØSU henstiller, at Kommissionen under alle omstændigheder tager hensyn til dets udtalelse om grønbogen.

3. Forslag til ændringer

Kommissionens forslag

Artikel 1, 1. led

Enhver transportvirksomhed, der udfører personbefordring for fremmed regning, og som: er etableret i en medlemsstat, i det følgende benævnt »etableringsmedlemsstaten«, i overensstemmelse med denne medlemsstats lovgivning, (...)

ØSU's forslag

Artikel 1

Enhver transportvirksomhed, der udfører personbefordring for fremmed regning, og som: er etableret i den medlemsstat, hvor den har sin hovedvirksomhed eller sit officielle hjemsted, herefter benævnt »etableringsmedlemsstaten«, i overensstemmelse med denne medlemsstats lovgivning, (...)

Kommissionens forslag

Artikel 3, stk. 2

Rutekørsel som defineret i artikel 2, stk. 1, forudsat at denne kørsel udføres af en transportvirksomhed, der er hjemmehørende i en anden medlemsstat end værtsmedlemsstaten, i forbindelse med en international rutekørsel i overensstemmelse med Rådets forordning (EØF) nr. 684/92.

Artikel 3, stk. 3

Anden rutekørsel.

Artikel 5, stk. 1, litra c)

Forskrifter vedrørende transport af visse kategorier af passagerer, navnlig skoleelever, børn og bevægelseshæmmede.

Bruxelles, den 25. september 1996.

ØSU's forslag

Artikel 3, stk. 2

Rutekørsel som defineret (...) i Rådets forordning (EØF) nr. 684/92, dog således, at tilladelse til at udføre cabotagekørsel kun gives til køretøjer, der betjener den samlede rute i international rutekørsel.

Artikel 3, stk. 3

Rådet undersøger situationen for alle øvrige former for rutekørsel end den, som er omhandlet i stk. 2, når Kommissionens rapport (jf. artikel 13) foreligger, navnlig under hensyntagen til medlemsstaternes nationale bestemmelser.

Artikel 5, stk. 1, litra c)

Forskrifter vedrørende visse kategorier af rejsende, nemlig skoleelever, børn og bevægelseshæmmede, arbejdstagere, militærpersoner og deres familier.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »EU's rolle i byspørgsmål«

(97/C 30/17)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 26. oktober 1995 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »EU's rolle i byspørgsmål«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Regionaludvikling og Fysisk Planlægning, som udpegede Gianni Vinay til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 25. juni 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 89 stemmer for, 1 imod og ingen hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. De politisk-kulturelle retningslinjer vedrørende byspørgsmål

1.1. Baggrund

1.1.1. Siden slutningen af 1980'erne har EU-institutionerne vist stigende interesse for bypolitiske anliggender. I 1989 iværksatte Kommissionen det første innovative handlingsprogram, som tre år senere mandede ud i meddelelsen »Europa år 2000« og udviklingen af fællesskabsinitiativet Urban.

1.1.2. I 1990 offentliggjorde Kommissionen grønbogen om bymiljø⁽¹⁾, som blev startskuddet til indgående overvejelser om bysystemernes fremtidsudsigter og udviklingsmønstre, og som klart viste, at bymiljøets kvalitet og borgernes velfærd nødvendigvis må være en grundlæggende målsætning for den økonomiske og sociale udvikling, således som ØSU klart påpegede det i sin udtalelse⁽²⁾.

1.1.3. I 1992 offentliggjorde Kommissionen Europa år 2000, hvor det europæiske bysystem for første gang skitseres som led i en analyse af udviklingstendenserne i det europæiske område. To år senere, i Europa 2000+, uddybes spørgsmålet om det europæiske områdes udvikling, herunder især aspekterne vedrørende samarbejde og udviklingsperspektiver⁽³⁾. ØSU har udtalt sig om begge dokumenter og fremhævet, at udviklingsplanen for EU's område er af stor strategisk værdi. I den forbindelse pegede ØSU navnlig på de samarbejdsrelaterede aspekter⁽⁴⁾.

1.1.4. I 1993 beskæftigede OECD og Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkår sig med

spørgsmålet om bypartnerskab. De har således foretaget en analyse af de grundlæggende linjer i bypolitikkerne i Europa med særlig vægt på relationerne mellem målsætningerne økonomisk effektivitet, social lighed og kontrol over eksterne faktorer (»control of externalities«). Der peges på tenderende konflikter mellem effektivitetspolitik og politik for social samhørighed samt på risikoen for bysamfundenes isolering og forfald som følge af de nye præmisser i verdensøkonomien⁽⁵⁾.

1.2. De nuværende retningslinjer

1.2.1. På »European Conference of Ministers responsible for Regional Planning« (den europæiske konference af ministre for regionalplanlægning) i Oslo og på rådsmødet (regionalplanlægning) i Leipzig i 1994 pegedes der på det fordelagtige i en europæisk politik for områdeudvikling. I 1994 gjorde Kommissionen en første status over EU's aktiviteter til fordel for byområder. Den opregnede mere end 40 programmer og aktionslinjer, som direkte eller indirekte vedrører store og mellemstore europæiske byer. Næsten alle større byer og mange mellemstore byer er involverede i gennemførelsen af projekter og aktioner, der støttes af Kommissionen. Der er således ingen tvivl om, at »storbyerne ... i stigende grad har nydt godt af fællesskabstiltag, både af økonomisk og politisk art«⁽⁶⁾. Man skal dog holde sig for øje, at disse aktioner for en stor dels vedkommende måske nok afvikles i byer, men ikke er udviklet specifikt med henblik på byer.

1.2.2. Størstedelen af de programmer, der har affødt projekter i byområder, relaterer til specifikke sektorer (ungdomsbeskæftigelse, teknologisk innovation etc.), og

(1) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Grønbog om bymiljø, 1990.

(2) EFT nr. C 269 af 14. 10. 1991.

(3) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, »Europa år 2000 — Fremtidsudsigterne for udviklingen af Fællesskabets område«, 1992, og »Europa 2000+ — Samarbejde med henblik på udviklingen af Fællesskabets område«, 1994.

(4) EFT nr. C 301 af 13. 11. 1995.

(5) EFT nr. C 153 af 28. 5. 1996.

(6) »Fællesskabsaktiviteter inden for byanliggender«; Europa-Kommissionen, september 1994.

selv om de har givet gode resultater på områder som konkurrenceevne, beskæftigelse, borgernes livskvalitet etc., har der aldrig været tale om en strategi for den samlede bystruktur.

1.2.3. De grundtanker, der er udtrykt af komitéen af højtstående embedsmænd under »European Conference of Ministers responsible for Regional Planning« (CEMAT) og forberedelseskomitéen for FN's konference om boligmiljø og bebyggelsesmiljø (Habitat II), spiller i øvrigt en særlig rolle for den politiske og kulturelle nytænkning inden for byspørgsmål. I 1995 arrangerede CEMAT et seminar om offentlig deltagelse i beslutnings-tagningen inden for fysisk planlægning, herunder byplanlægning. På seminaret stadfæstedes princippet om, at de lokale samfund og de sociale og økonomiske interessegrupper på lokalt plan skal inddrages i beslutninger inden for fysisk planlægning, som direkte eller indirekte indvirker på livskvaliteten og de økonomiske udviklingsperspektiver i det pågældende lokalområde⁽¹⁾. Forberedelseskomitéen for Habitat II foreslår en tværsektoriel tilgang til byudviklingspolitikken, hvor boligpolitikken og byplanlægningen integreres med de politikker, der skal sikre konkurrenceevnen og en bæredygtig udvikling⁽²⁾.

1.3. De nye perspektiver

1.3.1. I sommeren 1995 afgav Regionsudvalget en udtalelse om »Byudvikling og Den Europæiske Union«⁽³⁾. Med udgangspunkt i det synspunkt, at »nogle af de mest innovative økonomiske aktiviteter i EU er lokaliseret i byområderne«, og at »byområderne er afgørende for regionernes og medlemsstaternes økonomi og for EU's konkurrenceevne som helhed«, peger Regionsudvalget på »traktatens manglende bypolitik« og på »behovet for et nyt kapitel i traktaten, som skal gøre det lettere at koordinere de igangværende aktiviteter inden for en sammenhængende bypolitik...«. Regionsudvalget foreslår mere konkret, at traktaten revideres på specifikke områder som byudvikling, transport, social og økonomisk samhørighed, miljø, transeuropæiske net, sundhedsvæsen, kultur, det multikulturelle samfund og subsidiaritet.

1.3.2. I tilknytning til subsidiaritetsprincippet understreger Regionsudvalget, at formålet med en bypolitik

ikke er at indskrænke de lokale eller regionale myndigheds beføjelser, men at samordne de eksisterende EU-beføjelser og at »give Kommissionen en retlig forpligtelse til at samordne de eksisterende politikker, for så vidt angår deres indvirkning på byområderne, sikre at disse politikker supplerer de lokale og regionale myndigheders arbejde samt fremme byområdernes interesser«⁽⁴⁾.

1.3.3. Få måneder senere, på det uformelle møde i Rådet af ministre for regionalpolitik og fysisk planlægning i Madrid i slutningen af 1995, konstaterede kommissæren for regionalpolitik og samhørighed, at den fysiske planlægning på europæisk plan ikke skal være summen af femten nationale planer, men resultaterne af deres integrering i en helhedsvision for udviklingen af det europæiske område, som nok skal bygge på markante fællesnævne, men også på områdets forskelligartethed og specifikke karakteristika.

1.3.4. Netop fordi EU's politik på forskellige områder har så stor indvirkning på den fysiske planlægning og byplanlægningen, understreges behovet for en større og mere systematisk sammenhæng og komplementaritet mellem de forskellige EU-politikker, så man i hele området kan sikre effektiviteten på grundlag af en helhedsvision af den europæiske dimension i områdets udvikling på lang sigt.

1.3.5. Som et sidste vidnesbyrd om den nye, specifikke interesse for byspørgsmål har ØSU i to nylige udtalelser (»Fysisk planlægning og interregionalt samarbejde i Middelhavsområdet« og »Samhørighedspolitikens fremtid og følgerne for strukturfondene på lang sigt«) peget på det europæiske bysystems store betydning for udviklingen og den økonomiske og sociale samhørighed og ikke mindst på behovet for at styrke EU's indsats i byanliggender for at fremme en mere afbalanceret bystruktur i Middelhavsområdet og for i højere grad at målrette strukturfondsmidlerne mod de store byområder i ugunstigt stillede regioner⁽⁵⁾.

2. EU's bypolitiske aktionslinjer

2.1 De nuværende aktionslinjer

2.1.1. EU-institutionernes gradvist stigende interesse for byspørgsmål knytter an til en række aktioner, der vidner om EU's stærke engagement på området. Det er vigtigt at holde sig for øje, at 90 % af strukturfonds-

(1) Europarådet — CEMAT, »The challenges facing European Society with the approach of the year 2000: public participation in regional/spatial planning in different European countries«, Bath, UK, 26.-27. april 1995.

(2) FN's generalforsamling, forberedelseskomitéen for FN's konference om boligmiljø og bebyggelsesmiljø (Habitat II), udkast til erklæringen om principperne og forpligtelserne samt den globale handlingsplan, Agenda Habitat, 26. oktober 1995.

(3) Regionsudvalget — Udtalelse om »Byudvikling og Den Europæiske Union«, Bruxelles, den 19.-20. juli 1995, CdR 235/95.

(4) Regionsudvalget — Udtalelse om »Byudvikling og Den Europæiske Union«, Bruxelles, den 19.-20. juli 1995, CdR 235/95; del IV, punkt 1. Subsidiaritet.

(5) Henholdsvis EFT nr. C 133 af 31. 5. 1995 og EFT nr. C 153 af 28. 5. 1996.

midlerne går til projekter under fællesskabsstøtterammerne, og at en betydelig del af midlerne kommer byerne til gode. EU har i øvrigt iværksat 13 EF-initiativer, som tegner sig for i alt 9 % af EU's strukturfondsmidler, heriblandt URBAN-programmet, der er specifikt rettet mod byer.

2.1.2. Det har alligevel vist sig, at man langt fra har tilstrækkelig indsigt i EF-initiativernes faktiske målretning mod byudvikling og resultaterne deraf til at kunne foretage en nøje analyse af investeringernes »afkast« i form af økonomisk vækst og jobskabelse, øget social samhørighed, forbedring af infrastrukturnetene og tjenesterne, højnelse af bymiljøet, aktiv inddragelse og repræsentation af alle berørte aktører inden for erhvervs- og samfundsliv og på arbejdsmarkedet⁽¹⁾ samt sammenhængen mellem EU's tiltag og de nationale, regionale og lokale tiltag på området.

2.2. Nyskabende aktioner inden for regionaludvikling og pilotprojekter på byområdet

2.2.1. Samtidig med at en ny fælles politik for udvikling af Fællesskabets område og for det europæiske bysystem ser dagens lys, afvikler Kommissionen programmet af nyskabende aktioner 1995-1999 (artikel 10 i EFRU-forordningen), hvortil der er afsat et budget svarende til 1 % af strukturfondsmidlerne. Programmet omfatter to aktionslinjer: fysisk planlægning og bypolitik.

2.2.2. Førstnævnte emne, fysisk planlægning, er relevant på nationalt og tværnationalt plan og svarer til en horisontal tilgang, der gør det muligt at danne sig et overblik over fællesskabspolitikernes territoriale konsekvenser og især at forudse eventuelle skadelige eller u hensigtsmæssige virkninger set ud fra det overordnede mål om social og økonomisk samhørighed⁽²⁾. Det understreges endvidere, at disse aktioner er af tværsektoriel karakter, og at et overblik over hele foranstaltningen — og ikke mindst dens følgevirkninger — er påkrævet⁽³⁾.

2.2.3. Det andet emne, pilotprojekter på byområdet, vedrører specifikt byen som midtpunkt for og kilde til økonomisk udvikling, teknologisk nyskabelse og

offentlige tjenesteydelser. Disse aktionslinjer synes i højere grad at sigte mod særlige områder eller specifikke problemer end mod bystrukturen som helhed.

2.2.4. Når man sammenholder de to aktionslinjer, viser der sig at være en kløft: bystrukturen som helhed synes hverken at være fuldt dækket ind i den første aktionslinje (det meget overordnede niveau, hvor de økonomiske aspekter dominerer) eller i den anden (hvor der er tale om et underordnet eller sektorielt niveau). Alligevel synes EU's tiltag på byområdet at være meget bredtfaavnende: ud over de talrige programmer, der er omtalt ovenfor, påregnes det, at man i perioden 1995-1999 (helt eller delvist) vil gennemføre mere end 130 byrelaterede projekter⁽⁴⁾.

3. Motiverne bag en europæisk bypolitik

3.1 De grundlæggende politiske rammer og regionaludviklingens centrale rolle

3.1.1. Udviklingen mod nye perspektiver for den fysiske planlægning og bysystemet finder politiske støtrepunkter i to dokumenter, som udgør et ideelt bindeled mellem den linje i politikken for fysisk planlægning og bypolitik, der tog form i løbet af 1980'erne, og de nye politikoplæg, der har været under udvikling siden begyndelsen af 1990'erne: hvidbogen om »Vækst, konkurrenceevne, beskæftigelse. Udfordringer og veje ind i det 21. århundrede« og »Et program for Fællesskabets politik og virke inden for miljø og bæredygtig udvikling«.

3.1.2. Ifølge den nye vision er territoriet ikke kun det sted, hvor de forskellige sektorielle tiltag gennemføres, men, betragtet under en helhedssynsvinkel, det sted, hvor man gennemfører de politiktiltag, der sigter mod at sammenknytte hensyn som økonomisk udvikling, social og økonomisk samhørighed, beskæftigelse, højnelse og beskyttelse af miljøværdierne osv. Lokaludviklingen bliver dermed en grunddimension i den nye model for bæredygtig udvikling, som foreslås i hvidbogen.

3.1.3. I samme retning peger ØSU's udtalelse om »Lokaludviklingsinitiativer og regionalpolitikken«, hvor det påpeges, at lokaludviklingens særlige karakter bunder i evnen til at »mobilisere de forskellige lokale ressourcer« og at »forstærke et bestemt områdes evne til at finde retningen for sin egen udvikling«⁽⁵⁾.

(1) I det følgende er anvendt samlebetegnelsen »erhvervs- og samfundslivets partnere«.

(2) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber: Regional Policy and Cohesion, »Guide to Innovative Actions for Regional Development (ERDF Article 10) 1995-1999«. ECSC-EC-EAEC, Brussels, 1995. Se især kapitlet »Actions in Spatial Planning«, afsnit 11.

(3) Som emner, der relaterer til en plan for fysisk planlægning, nævnes følgende: bysystemet og de kollektive tjenester, overordnede infrastrukturer, økonomiske aktiviteter, historie- og kulturarven, særlige lovgivningsaspekter i området.

(4) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber: Regional Policy and Cohesion — »Guide to Innovative Actions for Regional Development (ERDF Article 10) 1995-1999«; ECSC-EC-EAEC, Brussels, Luxembourg, 1995, kapitlet »Urban Pilot Actions«, afsnit IV.

(5) EFT nr. C 18 af 22. 1. 1996.

3.2. *Byudviklingspolitikken særlige karakteristika*

3.2.1. Hvad angår lokaludviklingsstrategiernes særlige karakteristika, er det kendetegnende for byudviklingspolitikken, at den giver mulighed for at integrere målsætningerne for den lokale udvikling med målsætningerne for byens udvikling og forbedring, beskyttelsen af byens historiske og kulturelle arv, borgernes identifikation med deres egen by og de forskellige samfundsgruppers inddragelse i de beslutninger, der har konsekvenser for udviklingen og livskvaliteten.

3.2.2. Byudviklingspolitikken »benytter« således sektorielle tiltag som »råmateriale« til at iværksætte et helhedsprojekt, der skal sikre den udvikling og balance, der er en forudsætning i lokalområdet for at opfylde målet om bæredygtig udvikling og for at øge graden af samhørighed. Byplanlægning kan således blive det »værktøj«, der sikrer dels sammenhæng i de forskellige sektorpolitikker (på EU-plan, nationalt, regionalt og lokalt plan), dels forenelighed og sammenhæng i udviklingen på tre områder, det sociale, det økonomiske og det miljømæssige⁽¹⁾.

3.3. *Bypolitikken europæiske dimension*

3.3.1. På baggrund af ovenstående forekommer det indlysende, at de mere overordnede aspekter af byudviklingspolitikken, dvs. mulighederne for at integrere økonomisk udvikling, social samhørighed og bymiljøets kvalitet, også har en europæisk dimension, ikke blot fordi de relaterer til tiltag af tværnationalt omfang, men også fordi byudviklingspolitikken tilgodeser principper, hensyn og betingelser af stor strategisk betydning for udviklingen i hele EU og for EU-borgernes livskvalitet.

3.3.2. Behovet for en europæisk dimension i bypolitikken udspringer således ikke af kravet om at forbedre infrastrukturen på bestemte punkter, at højne bykvaliteten eller at beskytte og pleje kulturarven i de europæiske byer. Alle disse nok så vigtige aspekter kan — afhængigt af, hvordan den enkelte medlemsstat er organiseret — tackles på lokalt, regionalt eller nationalt plan.

3.3.3. Efter ØSU's mening er der behov for en europæisk dimension i bypolitikken for at fremme udformningen og udbredelsen af integrerede byudviklingsstrategier, som bidrager til at udmønte de hovedprincipper, EU har opstillet for at kunne tage næste århundredes udfordringer op. Set fra denne synsvinkel udgør politikken til udvikling af de europæiske bysystemer en nøgelfaktor for den sociale udvikling, for

forbedring af de økonomiske vilkår og ikke mindst for forbedring af EU-borgernes livskvalitet, idet der interverneres i de byområder, hvor der er behov for det, under hensyntagen til de krav og behov, som medlemsstaterne og de regionale og lokale myndigheder giver udtryk for.

3.4. *Fra byer til et europæisk bysystem*

3.4.1. Også andre hensyn stiller krav om en europæisk dimension i bypolitikken. En undersøgelse, som Kommissionen for nylig offentliggjorde, viser, at en lang række tilbagestående europæiske regioner til trods for EU's ihærdige indsats ikke har formået at nedbringe afstanden til de mere udviklede regioner⁽²⁾. Lignende konklusioner er anført i den femte periodiske beretning om den sociale og økonomiske situation og udvikling i Fællesskabets regioner⁽³⁾.

3.4.2. De regionale skævheder og i endnu højere grad skævhederne mellem de forskellige byer i det europæiske bysystem pålægger alle nationale myndigheder umådeligt store byrder i form af støtte til lokalsamfund, der ikke er i stand til at indhente deres udviklings efterslæb.

3.4.3. På det lange sigt vil en konkurrencebaseret udvikling, hvor konkurrencen ikke modereres af komplementaritet og samarbejde, være utilfredsstillende i både social og økonomisk henseende. I Kommissionens dokument om fællesskabsaktiviteter inden for byanliggender anføres »samarbejde og komplementaritet frem for konkurrence mellem store byer« som en af grundforudsætningerne for udviklingen og forbedringen af bystrukturerne⁽⁴⁾.

3.4.4. Som følge af økonomiens tiltagende globalisering og det stadig større antal tværnationale net af byer, der samarbejder om projekter for økonomisk udvikling, synes det påkrævet, at strategierne og retningslinjerne for samarbejde og bypartnerskaber udvikles i fællesskab og simultant på europæisk og nationalt niveau, så der

⁽¹⁾ EFT nr. C 301 af 13. 11. 1995.

⁽²⁾ Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber: Regional Policy and Cohesion — »Cohesion and the development challenge facing the lagging regions«, 1995.

⁽³⁾ Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber: »Femte periodiske beretning om den sociale og økonomiske situation og udvikling i Fællesskabets regioner«, 1994.

⁽⁴⁾ Europa-Kommissionen: Fællesskabsaktiviteter inden for byanliggender, september 1994, side 1.

ikke opstår yderligere skævheder i det europæiske bysystem.

4. Problemer, krav, aktionsmuligheder

ØSU kortlægger i det følgende en række strategiske knudepunkter i byudviklingen, hvor en specifik EU-aktion synes påkrævet. Kortlægningen bygger på ovennævnte og på resultaterne af det uddybende møde, som studiegruppen afholdt i Rom efter indbydelse fra generaldirektoratet for samordning af den fysiske planlægning under det italienske ministerium for offentlige anlægsarbejder i anledning af det italienske formandskab. I mødet deltog repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, statsforvaltningen, de regionale og lokale myndigheder inden for bypolitik og andre interessegrupper⁽¹⁾.

4.1. *Konkurrence og samarbejde: bynet og samhørigheden mellem byerne*

4.1.1. Som følge af økonomiens globalisering er bysamfundene blevet mere følsomme over for både national og international konkurrence, samtidig med at konkurrencens følger tenderer til at blive både mere umiddelbare og mere følelige. Hertil kommer, at den økonomiske vækst i højt udviklede lande ikke automatisk fører til flere job, bedre livskvalitet, sociale fremskridt og miljøforbedringer.

4.1.2. På den baggrund skal byudviklingsstrategierne leve op til fire grundlæggende udfordringer:

- I) Bysamfundet udsættes i høj grad for de lokale virkninger af den globale økonomi. Dette forhold tilskynder til innovation og forbedring af konkurrenceevnen, men stiller også krav om, at byerne væbner sig med en passende vifte af styringsredskaber, ressourcer og kompetencer, da ethvert håb om succes ellers vil være meget spinkelt.
- II) Der synes at blive mindre og mindre spillerum for en udvikling, der udelukkende bygger på udnyttelse af de lokale ressourcer. Med de nye informationsteknologier (telematik, distancearbejde) kan ressourcer i forskellige regioner og lande til gengæld sammenlægges og integreres som brikker i en fælles udviklingsstrategi.
- III) Den stadig hurtigere rytme, forandringerne finder sted i, og accelerationen i innovationsprocessen muliggør nok en hurtig forbedring af konkurrenceevnen og livskvaliteten, men gør det også stadig vanskeligere at holde trit med innovationstempoet.

⁽¹⁾ Studiegruppemøde afholdt hos »Consiglio Nazionale dell'Economia e del Lavoro« i Rom, den 9.-10. maj 1996.

IV) Eftersom det er nødvendigt at fastholde et højt effektivitetsniveau på områder som infrastrukturer, produktionssteder, ledelsescentre samt forskning og udvikling, der danner forudsætningerne for byernes konkurrenceevne og økonomiske udvikling, stilles der krav om massive investeringer og en klar prioritering.

4.1.3. ØSU finder det derfor formålstjenligt at stimulere oprettelsen af samarbejdsnetværk inden for det europæiske bysystem, ikke for at underbinde konkurrenceevneforbedrende tiltag, men for at det europæiske bysystem som helhed kan finde frem til en udvikling, der bygger på både komplementaritet og konkurrenceevneforbedringer, men således, at skævhederne ikke øges, da dette ville tære alvorligt på EU's ressourcer og medføre social og økonomisk splittelse⁽²⁾. I den forbindelse sigter samarbejdet mellem de europæiske byer dels mod at forbedre livskvaliteten, dels mod at øge konkurrenceevnen over for andre højtudviklede lande (USA, Japan etc.) og de nyindustrialiserede lande.

4.1.4. Med udsigten til, at EU udvides med central- og østeuropæiske lande, og givet det stadig tættere samspil mellem EU og regionerne og byerne i Middelhavsområdet⁽³⁾, bør der udvikles særlige metoder til at informere og støtte partnerskaber med byer i Central- og Østeuropa samt Middelhavsområdet, dels for at intensivere og målrette samarbejdet med de lande, der engang vil indgå i Fællesskabet, dels for at skabe en mere dynamisk og systematisk ramme om samarbejdet med Middelhavslandene og -regionerne.

Endelig skal det påpeges, at byer i nogle tilfælde er opdelt i — til tider mange forskellige geografiske forvaltningsområder. I sådanne tilfælde synes det uomgængeligt nødvendigt, at der udvikles et samarbejde og et samråd mellem lokale administrationer, som forvalter dele af én og samme by. EU må derfor stimulere samarbejdet ved at fremme pilotprojekter og udbrede kendskabet til de bedste resultater.

4.2. *Bypartnerskabet*

4.2.1. De generelle nedskæringer i de offentlige midler til infrastrukturforanstaltninger og serviceydelse har

⁽²⁾ I den forbindelse er det klart, at venskabsalliancer mellem byer yder et nyttigt bidrag til integrationsprocessen inden for det europæiske bysystem.

⁽³⁾ Jf. de nylige konferencer i Rom og Barcelona om interregionalt samarbejde i Middelhavsområdet.

bidraget til (og i nogle tilfælde gjort det nødvendigt) at fremme forsøg med partnerskaber mellem den offentlige og den private sektor om projekter, der sigter mod at udvikle infrastrukturen og serviceydelserne til gavn for hele lokalsamfundet.

4.2.2. Bypartnerskaber kan fremme en samordnet udviklingsplanlægning, der med den rette styring kan blive en strategisk faktor i byplanlægningen i en situation, hvor staten i stadig mindre grad gør sin tilstedeværelse gældende i sektorer, der er afgørende for udviklingen, for den sociale og økonomiske samhørighed, for forbedringen af bymiljøet og for borgernes livskvalitet.

4.2.3. ØSU mener derfor, at man bør fremme veludviklede former for bypartnerskab med henblik på at styrke medlemsstaternes og de regionale og lokale myndigheders engagement i sektorer af strategisk betydning for den sociale og økonomiske udvikling (almene tjenester, forsknings- og innovationsstrukturer, transport- og kommunikationsinfrastrukturer, miljø- og byforbedring, beskyttelse af kulturgoderne osv.), idet knowhow, organisatoriske ressourcer og privat kapital knyttes sammen i programmer og tiltag, der tilgodeser lokalsamfundets interesser. Når det gælder fremme af partnerskabet mellem det offentlige og det private, spiller rettidighed, gennemsigtighed og forsyningssikkerhed i de fysiske planlægningsmyndigheders indsats en afgørende rolle.

4.3. Subsidiaritet

4.3.1. I et bysystem, der tenderer stadig stærkere til at organisere sig i bynetværk og lignende på tværregionalt og tværnationalt plan, sker det stadig hyppigere, at regionale og lokale myndigheder fra forskellige lande samarbejder om at udtænke og gennemføre et fælles udviklingsprojekt. Ud over de traditionelle samarbejdsproblemer inden for et net af bystrukturer opstår der i dette tilfælde yderligere problemer som følge af forskelle i de nationale systemer og i udmøntningen af subsidiaritetsprincippet.

4.3.2. I den forbindelse peger ØSU på, at EU bør spille en rolle som drivfjeder, idet der udarbejdes retningslinjer og skabes et system til udveksling af erfaringer med partnerskaber og interinstitutionelt samråd og til vurdering af mulighederne for kopiering og videreudvikling af sådanne erfaringer. Under udarbejdelsen af udviklingsstrategierne og aktionslinjerne bør EU derfor via hensigtsmæssige former for høring tage højde

for de erfaringer, kommuner og regioner har indhøstet, og for de behov, disse enheder og deres organisationer giver udtryk for.

4.4. Aktiv inddragelse

4.4.1. Økonomiens globalisering medfører som påpeget bl.a., at bysamfundene i højere grad udsættes for de lokale virkninger af nationale eller tværnationale udviklingsprogrammer. Samspelet mellem disse tiltag og de forskellige bystrukturers økonomiske og sociale udviklingsmuligheder gør det vanskeligere at sikre en rimelig inddragelse af de forskellige samfundsgrupper i de beslutninger, der påvirker den sociale, økonomiske, miljømæssige og bymæssige udvikling i deres eget lokalområde. Under disse omstændigheder gør følgende forhold sig gældende:

- de grundlæggende informationer, der er nødvendige for at vurdere virkninger og konsekvenser, tenderer til at blive komplekse og vedrører ikke en enkelt bystruktur, men territoriale subsystemer bestående af alle de byer, der direkte eller indirekte påvirkes af et givet tiltag;
- den aktive inddragelse hæmmes af et system af beslutninger og alternativer, der er affødt af overordnede hensyn og krav, som vedrører flere forskellige lokalsamfund.

4.4.2. I forbindelse med ovennævnte finder ØSU det påkrævet, at EU på lokalt plan fremmer:

- gennemsigtigheden og giver de europæiske borgere et direkte ansvar for prioritering i bypolitikken;
- aktiv inddragelse af erhvervs- og samfundslivets partnere i overensstemmelse med bestemmelserne i strukturfondsrammeforordningen.

4.4.3. Man bør i øvrigt holde sig for øje, at Europa er destination for en konstant strøm af indvandrere fra tredjelande, hvis borgere er vokset op i en kultur og med forventninger og værdinormer, der til tider adskiller sig markant fra værtssamfundets. Det multikulturelle islæt i mange europæiske regioner er en potentiel faktor bag social og økonomisk udvikling, der imidlertid stiller krav om, at der udvikles særlige former for aktiv inddragelse, som tager specifik højde for de forskellige kulturmodeller, og som kan fremme og »ledsage« integrationsprocessen⁽¹⁾.

4.4.4. Kvaliteten af de informationer, der stilles til rådighed, og gennemsigtigheden i processen for inddra-

(1) Et yderligere, omend indirekte, drivmiddel til integrationsprocessen kan komme fra det partnerskab med Middelhavslandene, som er omtalt i punkt 4.2.

gelse i beslutningerne er i den forbindelse af afgørende betydning, ikke kun set fra en demokratisk synsvinkel, men også af hensyn til den multikulturelle integration og samhørighed.

4.5. *Strategier til integration af de økonomiske mål og målsætningen om social lighed*

4.5.1. I takt med, at infrastruktursystemerne og viften af serviceydelser får stadig større betydning for den økonomiske udvikling, opstår der en tendens til at betragte byerne som en maskine, der skal skabe gunstige rammevilkår for erhvervslivets konkurrence. Denne situation kan tvinge nogle forvaltninger til at satse på politikker og tiltag, der primært sigter mod økonomiske effektivitetsmålsætninger, mens politikker til fremme af samhørighed, solidaritet og sociokulturel udvikling trænges i baggrunden. Der kan således konstateres en tendens til en konflikt mellem økonomisk udvikling og sociale fremskridt og mellem effektivitets- og lighedsmålsætninger ⁽¹⁾.

4.5.2. Uden en strategi, der effektivt kan udnytte effekten af det enkelte tiltag, så den kommer den samlede bystruktur til gode, og forene konkurrenceevnehensyn og social og økonomisk samhørighed, vil enhver anvendelse af budgetmidler til fremme af solidaritet og bymiljøets kvalitet — i det mindste på kort sigt — gøre indhug i de ressourcer, der er til rådighed for fremme af den økonomiske effektivitet og konkurrenceevnen.

4.5.3. Vi befinder os i en situation, der byder på to klart forskellige muligheder. Hvis det ikke lykkes at definere og gennemføre integrerede byudviklingsstrategier, kan der opstå en konflikt mellem de økonomiske effektivitetsmålsætninger og målet om social lighed; hvis de lokale myndigheder derimod formår at planlægge og gennemføre indsatsen hensigtsmæssigt, skulle det være muligt at forene de økonomiske effektivitetsmålsætninger og målet om social lighed ved at styre og optimere de direkte og indirekte effekter af interventionerne (kontrol over eksterne faktorer — »control of externalities«) ⁽²⁾.

4.5.4. I mangel af støtte- og ledsagepolitik for bystrukturer, der er mindre veludviklede eller ikke er i stand til at udvikle og gennemføre integrerede byudviklingsstrategier, kan ovennævnte situation føre til en skærpelse af skævhederne i det europæiske bysystem. ØSU mener, at byudviklingen primært skal sigte mod at forbedre borgernes livskvalitet, og ønsker derfor, at der udvikles et tostrengt system af referencepunkter og retningslinjer.

— For det første bør man fremme evnen til at kombinere konkurrenceevnekrav og krav om social og økonomisk samhørighed i integrerede byudviklingsprojekter ved at fremme dels uddannelsestiltag dels undersøgelser og pilotprojekter.

— For det andet synes det hensigtsmæssigt at oprette net til overvågning, sammenligning og vurdering af sådanne politikkers teknikker, vilkår og resultater i de forskellige bysammenhænge og udbrede kendskabet til de bedste resultater.

4.6. *Bæredygtig udvikling og social samhørighed på byplan*

4.6.1. Det er også en sådan kurs, der giver de bedste muligheder for at tilvejebringe forudsætningerne for en bæredygtig udvikling på byplan. Hvis man fremmer ikke-integrerede byudviklingspolitikker, der sigter snart mod økonomiske effektivitetsmålsætninger, snart mod social samhørighed eller kvalitetsmålsætninger for bymiljøet, vil det efter ØSU's mening på lang sigt indebære voksende byrder, som et stadig større antal medlemslande ikke vil være i stand til at bære.

4.6.2. Spørgsmålet om en bæredygtig byudvikling omfatter således ikke kun miljømæssige, men også økonomiske og sociale aspekter, der udgør indbyrdes supplerende elementer i et helhedsprojekt. ØSU mener derfor, at overvindelsen af de alvorlige økonomiske og sociale skævheder og af den by- og miljøforringelse, der kan registreres i store dele af det europæiske bysystem, i høj grad afhænger af, om det lykkes at formulere (og gennemføre) byudviklingsprojekter, der sigter mod at tilvejebringe de praktiske muligheder og de økonomiske, administrative og tekniske forudsætninger for at forbedre den sociale samhørighed og miljøkvaliteten. Med dette for øje vil det være hensigtsmæssigt at fremme udviklingen af pilotprojekter og udvekslingen af erfaringer, som — under behørig hensyntagen til de forskellige europæiske bystrukturers særlige karakteristika og indbyrdes forskelle — bidrager til at tilvejebringe bæredygtige udviklingsvilkår for bymiljøet.

4.6.3. Her spiller politikken for områdefornyelse også ind. Denne politik skal ved at fremme en mere ligelig fordeling af serviceydelser og infrastruktur og forbedre bystrukturernes miljømæssige kvalitet imødegå og om muligt eliminere den affolkning og det miljømæssige og

⁽¹⁾ Organisation for Economic Co-operation and Development — European Foundation for Improvement of Living and Working Conditions, Partnership for People in Cities. Proceedings of a Joint Conference. Dublin, 18.-21. oktober, 1993.

⁽²⁾ EFT nr. C 153 af 28. 5. 1996.

sociale forfald, der præger snart bykerne, snart satellitbyerne og snart de store forstadsområder⁽¹⁾.

4.7. Byudvikling og beskæftigelse

4.7.1. Man skal i øvrigt holde sig for øje, at det er i byerne, størstedelen af arbejdsløsheden er koncentreret, og selv om der ikke er nogen automatisk sammenhæng mellem økonomisk udvikling på den ene side og beskæftigelsesudvikling/forbedring af den sociale samhørighed/forbedring af livskvaliteten på den anden side, så er der ingen tvivl om, at en langsigtet beskæftigelsestilvækst og forbedring af livskvaliteten ikke er mulig uden økonomisk vækst og dermed uden en forbedring af den gennemsnitlige konkurrenceevne og produktivitet i byområderne.

4.7.2. Det synes derfor hensigtsmæssigt at understrege, at en udvikling i beskæftigelsen forudsætter, at det lykkes at forene to forskellige politikvinkler. På den ene side synes det således nødvendigt at skabe et klima, som generelt er gunstigt for etableringen af nye erhvervsaktiviteter og for udviklingen af de eksisterende aktiviteter, det være sig indirekte (ved at forbedre infrastrukturens og tjenesteydelsens kvalitet) eller direkte, dvs. ved at tydeliggøre, hvor store muligheder byerne kan byde virksomhederne.

4.7.3. På den anden side er det påkrævet, at de økonomiske udviklingsmuligheder drejes over mod løb, sektorer og rammevilkår, som gearer arbejdsudbuddet til arbejdskraftefterspørgselsens krav. ØSU ønsker især at understrege, at der er et snævert samspil mellem den beskæftigelse, som aktioner til forbedring og omstrukturering af bymiljøet fører med sig, den forbedring af virksomhedernes konkurrencevilkår, som disse aktioner fører til, og de mulige beskæftigelsesmæssige virkninger af etableringen af nye erhvervsområder.

4.8. Byfornyelsesprocesser og social samhørighed

4.8.1. Årsagerne til trafikbelastning, forurening, industriel tilbagegang og social udstødelse i mange byer skal bl.a. søges i den skærpede konkurrence mellem sociale grupper og forskellige lokalsamfund, krisen i de

offentlige finanser og den høje ledighed, den voksende kløft mellem rige og fattige lande og den dertil knyttede indvandring til europæiske byer af borgere fra tredjelande med et lavt udviklingsniveau.

4.8.2. Når det bliver vanskeligere at finde de fornødne offentlige midler til at sikre alle borgere et passende serviceniveau og en rimelig infrastruktur, opstår der en tendens til at skabe privilegerede områder, hvor man — ofte på privat initiativ — tilvejebringer en bykvalitet og et serviceniveau, der ikke forefindes andetsteds. På den måde risikerer byen at miste sin indre dynamik og at bidrage til, at borgerne opdeles i klart adskilte sociale lag. Der er især risiko for, at byen ophører med at være rammen om opbygningen og styrkelsen af den kulturelle identitet og om den sociale udvikling, med at være hjemsted for historiske minder og smedje for borgernes tekniske og ledelsesmæssige kvalifikationer.

4.8.3. Byudviklingen skaber og fordeler faktisk velstand. Tilvejebringelse af infrastruktur, servicecentre, tekniske og ledelsesmæssige kvalifikationer er afgørende faktorer bag en progressiv byforbedring. Via tiltag, der sigter mod etablering af infrastruktur og byforbedring, sættes der således gang i en proces, der øger og omfordeler bysystemets værdier og kvaliteter, ved at serviceniveauet, infrastrukturen, mobilitetsvilkårene, den arkitektoniske kvalitet og miljøkvaliteten forbedres.

4.8.4. I mange bysamfund fremmer denne proces en homogen udvikling af bysamfundet som helhed. I andre tilfælde virker disse omfordelingsmekanismer mindre effektivt, og byforbedringen og omstruktureringen kan føre til udstødelse og forarmelse i de svageste sociale grupper.

4.8.5. I lyset af denne potentielle konsekvens bør man efter ØSU's mening evaluere mulighederne for at fastlægge et system af kriterier og retningslinjer, som kan fremme en effektiv og retfærdig deltagelse i både omkostningerne ved og frugterne af byudviklingen. I den forbindelse synes det afgørende at bidrage til at forbedre bystrukturens kvalitet, at fremme de kulturelle udvekslinger og udvekslingen af de bedste erfaringer med tiltag til byforbedring, herunder forbedring af bystrukturen, og endelig at sikre, at borgerne inddrages aktivt i udviklingsbeslutningerne på de vilkår, der tidligere er nævnt.

4.8.6. ØSU ønsker især, at der på EU-plan ydes en indsats for at skærpe brede kredsens bevidsthed om:

- I) krav til bykvalitet (arbejdstilbud, serviceydelsens og bymiljøets kvalitet, adgangsvilkår og mobilitet mv.), som skal sikres alle borgerne;

⁽¹⁾ Det varierer stærkt fra land til land, hvordan disse bymæssige skævheder ytrer sig. I størstedelen af byerne synes der imidlertid at være mærkbare og målelige interne forskelle i serviceniveauet, infrastrukturens kvantitet og kvalitet, adgangsforhold og de enkelte byområders kvalitet.

II) de mest effektive bypolitiske, økonomiske og administrative instrumenter til at igangsætte en systematisk byforbedringsproces i overensstemmelse med ovennævnte krav;

III) aktionsformer, der kan fremme en retfærdig social omfordeling af de økonomiske resultater og andre fordele, der hidrører fra forskellige tiltag til forbedring af byen.

4.8.7. Med henblik på ovennævnte finder ØSU det nødvendigt, at der afstikkes kriterier og retningslinjer, som kan fremme en gradvis overgang fra støttestrategier til fordel for marginale byområder, som primært har karakter af bistand, til strategier, som primært sigter mod en økonomisk og socialt afbalanceret udvikling.

5. Forslag

5.1. Ovenstående overvejelser kræver en målrettet styrkelse af EU's engagement på byområdet med hensyn til projekter, organisation og finansiering. I den forbindelse foreslår ØSU:

I) at EU's initiativer til fordel for pilotprojekter i byområder (nyskabende aktioner under artikel 10 i EFRU-forordningen) udbygges. Denne aktionslinje bør have karakter af systematiske forsøg og målrettet sigte mod projekter inden for global byudvikling og styrkelse af den sociale og økonomiske samhørighed, dels i de enkelte byer, dels mellem forskellige europæiske byer;

II) at strukturfondenes målsætninger (og aktioner) differentieres i takt med resultaterne af ovennævnte forsøgsaktioner og under hensyntagen til bykvalitetens store betydning for den sociale og økonomiske samhørighed generelt; det er nødvendigt, at der sondres mellem en aktionslinje med hovedvægten på de økonomiske elementer, som skal nedbringe skævhederne mellem regionerne, og en aktionslinje med hovedvægten på byudvikling, som bygger på formulering og gennemførelse af integrerede byudviklingsprojekter og sigter mod at nedbringe de sociale, kulturelle, miljømæssige, bymæssige og økonomiske forskelle inden for den enkelte by;

III) at der sikres en dynamisk samordning mellem de to nævnte aktionslinjer;

IV) at byudviklingsprojekterne kan varetage en to-strengt funktion, dels som middel til at igangsætte en samlet proces til forbedring af konkurrenceevnen, den sociale og økonomiske samhørighed,

beskæftigelsen, serviceydelse og mobiliteten, miljøet og bystrukturen, dels som middel til at skabe sammenhæng i sektorrelaterede aktioner og programmer, som dermed forenes i en integreret byudviklingsmodel;

V) at man fremmer procedurer og instrumenter til undersøgelse af de territoriale og miljømæssige virkninger af alle handlingsprogrammer, der direkte eller indirekte vedrører bymiljøet;

VI) at de specifikke målsætninger for byudviklingsprojekterne stemmer overens med et sæt af socioøkonomiske målsætninger, som sigter mod at sikre maksimal effekt inden for ledighedsbekæmpelse og integrering af borgere fra tredjelande og mere generelt mod at imødegå udstødelsen af svagere sociale grupper, de økonomiske skævheder og bymiljøets forfald, som altsammen kan udgøre en alvorlig trussel mod den sociale samhørighed⁽¹⁾;

VII) at der inden for rammerne af strukturfondenes nye aktionslinje på byområdet også udvikles en specifik aktionslinje, der skal fremme partnerskabet mellem europæiske byer og byer i de central- og østeuropæiske lande samt Middelhavslandene med henblik på at etablere et tættere samarbejde, som kan fremme oprettelsen af net mellem europæiske bysystemer og bysystemer i de tilstødende lande med henblik på at gøre det lettere at integrere byer i Østeuropa og de sydlige Middelhavslande i det europæiske net af økonomiske forbindelser;

VIII) at man sikrer tiltag, der målrettet skal tilskynde til en »horisontal« og global anvendelse af de forskellige sektorrelaterede programmer og interventioner på byområdet, og at man med dette for øje fremmer oprettelsen af fora med deltagelse fra EU, medlemsstaterne, regionerne, de lokale myndigheder, erhvervs- og samfundslivets partnere og andre involverede med henblik på at fastlægge og løbende ajourføre EU's strategier på byområdet;

IX) at retningslinjerne for udviklingen af det europæiske område også får karakter af et fælles, samordnet instrument (mellem EU, medlemsstaterne, de regionale og lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter), der kan anvendes til at analysere, evaluere og ajourføre en global EU-strategi for det europæiske bysystem;

X) at EU's engagement inden for byudvikling styrkes betydeligt i strukturfondsregi, især hvad angår

⁽¹⁾ EFT nr. C 153 af 28. 5. 1996.

social og økonomisk samhørighed i og mellem byer⁽¹⁾.

5.2. Af hensyn til samhørigheden synes det i øvrigt nødvendigt at vie særlig opmærksomhed og afsætte specifikke budgetmidler til byområder i tilbagestående regioner med særligt ugunstige socioøkonomiske vilkår, et BNP-niveau pr. indbygger, der ligger klart under EU-gennemsnittet, og markant høje ledighedstal. I disse byer er der en høj koncentration af de uligevægte og mangler, som generelt karakteriserer regioner under mål nr. 1, og her er de sociale skævheder særligt alvorlige, og risikoen for social udstødelse dermed overhængende. Det synes derfor påkrævet, at EU's bestræbelser på at styrke den sociale og økonomiske samhørighed er særligt koncentreret om disse områder, som EU bør holde et meget vågent øje med, så årsagerne til social uligevægt og mulige afhjælpningsaktioner kan kortlægges med sikker hånd.

5.3. For at ovennævnte målsætninger kan realiseres i praksis, finder ØSU det desuden nødvendigt, at tre yderligere grundlæggende forudsætninger opfyldes.

- i) Hvis bestræbelserne skal krones med held, og de anvendte budgetmidler skal give et højt socialt og økonomisk afkast, er det afgørende vigtigt, at alle aktioner og programmer, der iværksættes inden for én og samme bystruktur, hænger sammen som et hele. Det synes derfor påkrævet, at de lokale og regionale myndigheder og erhvervs- og samfundslivets parter inddrages aktivt i fastlæggelsen af udviklingslinjerne, og at de udtrykkeligt påtager sig et direkte ansvar, så man kan sikre en nøje sammenhæng mellem EU-støttede byudviklingsprojekter og de centrale og lokale forvaltningers egne tiltag.
- ii) Eftersom en byudviklingsaktion af denne art indeholder stærkt fornyende elementer, synes det påkrævet at sikre Kommissionen bedre muligheder for at styre ikke alene fastlæggelsen af målsætningerne og kriterierne for støtteberettigelse, men også byudviklingsprojekternes strukturelle karakter. Det synes særligt ønskeligt, at Kommissionen udarbejder retningslinjer for det europæiske bysystem og udviklingsstrategierne under iagttagelse af principper som subsidiaritet, samarbejde og partnerskab, social og økonomisk samhørighed og fornyet balance i det europæiske bysystem.
- iii) Eftersom kendskabet til vurdering af de socioøkonomiske, bymæssige, miljømæssige og infrastrukturelle aspekter i byerne er klart mangelfulde og ikke tillader en evaluering af resultaterne af de truffede foranstaltninger, er det tvingende nødvendigt, at EU indfører et system til udveksling af erfaringer, som

giver byerne og de forskellige samfundsgrupper mulighed for at få indsigt i initiativer og erfaringer inden for byplanlægning og at vurdere deres potentiale og begrænsninger, udvikle former for aktivt partnerskab og samarbejde aktivt om en gradvis udvikling af stadig mere avancerede og effektive interventionsstrategier.

5.4. Eftersom byudviklingsprojekter er en specifik aktionslinje under strukturfondene, ønsker ØSU at understrege den forpligtelse, der påhviler alle medlemsstater til at sikre de vilkår, instrumenter og procedurer, der er nødvendige for at fremme en aktiv og effektiv inddragelse af arbejdsmarkedets parter i udviklingen og forvaltningen af byudviklingsprojekterne i overensstemmelse med kravene i artikel 4 i strukturfondsforordningen.

5.5. Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt eller ej at give EU den overordnede juridiske kompetence på området, har Regionsudvalget ganske vist selv rejst spørgsmålet om revision af traktaten og peget på de relevante punkter for en revision, men der er ingen tvivl om, at det allerede i dag, dvs. på grundlag af gældende lovgivning, er muligt at igangsætte en mere systematisk, intensiv og effektiv aktion. Man må i øvrigt ikke glemme, at strukturfondsforordningerne skal revideres i 1999. ØSU påpeger, at der må være en snæver, organisk sammenhæng mellem fastlæggelsen af de nye aktionslinjer vedrørende bysystemet i Europa og reformen af strukturfondene.

5.6. Endelig er det spørgsmålet, om det ikke vil være formålstjenligt, at man formelt stadfæster igangsættelsen af den nye og mere systematiske europæiske strategi på byområdet, ved at indføre en specifik reference hertil i traktaten, især i artikel 130 A og 130 C.

6. Prioriterede aktionsområder

6.1. Med hensyn til de europæiske byer anfører ØSU to eksempler på prioriterede aktionsområder: dels mobilitetssystemet i byen, dels bymiljøets kvalitet.

6.2. Mobilitetssystemet i byen

6.2.1. Hvad angår mobilitetssystemet i byen, bør EU's indsats efter ØSU's mening sigte mod at overvinde den traditionelle opdeling mellem områdeplanlægning og mobilitetsplanlægning og fremme integrerede modeller, som kan sikre:

- tilfredsstillende vilkår for adgang til serviceydelser, rekreative områder, arbejdspladser og uddannelse for alle borgere, især for de svageste befolkningsgrupper;

⁽¹⁾ EFT nr. C 153 af 28. 5. 1996.

- et transportsystem med et sikkerhedsniveau, som er klart højere end det nuværende⁽¹⁾;
- en miljøpåvirkning, som er mindre belastende end nu, hvor der kan registreres en stærk luft- og støjforurening og en klar forringelse af bykvaliteten og af byens egnethed som bosted.

6.2.2. På den baggrund mener ØSU, at man må gøre alt for at identificere og udbrede modeller for bystrukturer og arbejdstilrettelæggelse, som kræver mindre transport med samme tilgængelighed, og som modvirker, at de byarealer, der er til rådighed for borgerne, til stadighed inddrages til trafik- og parkeringsarealer. I den forbindelse synes det klart nødvendigt at fremme udviklingen og udbredelsen af telekommunikation og telematikapplikationer i produktionsprocessen og i distributionen af serviceydelser for at tilvejebringe forudsætningerne for at nedbringe den »nødvendige trafik«⁽²⁾.

6.2.3. Det forekommer især ønskeligt at fremme og støtte byudviklingsprogrammer, som sigter mod at nedbringe luftforureningen og trafikbelastningen ved at demotivere privatbilismen og fremme den kollektive banetrafik; at forbedre gennemsnitsadgangen til områder og dermed opnå en forbedring af borgernes livskvalitet og en byforbedring; at bruge de økonomiske frugter af byfornyelsen til at finansiere investeringer i forbedring af serviceydelser og infrastrukturer; at forbedre virksomhedernes forbindelser til forsknings- og innovationscentre, bl.a. ved hjælp af telematik, og indirekte at forbedre konkurrenceevnen og beskæftigelsesperspektiverne; at udvikle former for bypartnerskaber, der kan inddrage finansielle, organisatoriske, erhvervsmæssige og private ressourcer.

6.2.4. Under disse omstændigheder vil indsatsen til fordel for mobiliteten i byen miste sit sektorielle præg og i stedet blive et overordnet strategisk instrument, hvor forbedringen af den sociale samhørighed, af de lokale produktionsvirksomheders konkurrenceevne og af livskvaliteten bliver elementer, der indgår i et samspil i en større helhed.

6.3. Bymiljøet

6.3.1. Eftersom der er en tendens til, at miljøforringelsen og bymanglerne koncentrerer sig i afgrænsede

byområder, øger risikoen for social og økonomisk udstødelse og begrænser de svageste samfundsgruppers udsigter til beskæftigelse og fremgang markant, mener ØSU, at man som et af de vigtigste aktionsområder i forbindelse med bymiljøet skal forbedre stærkt forfaldne byområder og især kortlægge de specifikke årsager til forfaldet og identificere tiltag, der kan igangsætte en systematisk forbedringsproces i disse områder.

6.3.2. En sådan målsætning kan man ikke opfylde ved blot at sanere bygninger eller gennemføre byfornyelser, da sådanne tiltag i nogle tilfælde blot består i at flytte marginale sociale grupper til andre områder og derved »eksportere« forfalds- og udstødesfænomenerne til disse områder. Tværtimod skal man tilstræbe at ændre de sociale, økonomiske, beskæftigelsesmæssige og kulturelle årsager, der ligger til grund for social og bymæssig udstødelse.

6.3.3. Når fokus flyttes fra virkning (forfald af bygninger og byområder, arbejdsløshed, social udstødelse) til årsag (mangel på arbejdstilbud, kulturelle modellens sårbarhed og lave prioritet, mangel på indkomst etc.), indebærer det nødvendigvis en omlægning af de mekanismer, der retter sig mod byudviklingen og omfordelingen af goder, og hvis hovedparametre er servicesystemet, infrastrukturen, transportmulighederne m.v.

6.3.4. I den forbindelse er det integrerede byforbedringsprojekt frem for alt et projekt, der justerer investerings- og politikindsatsen over for byen som helhed; lægger grunden til et bredt samråd mellem institutioner (lokale, regionale, nationale og EU-institutioner) og erhvervs- og samfundslivets parter; identificerer udviklingsmodeller, som er forenelige med målene om bæredygtighed, samhørighed, social lighed; definerer et integreret sæt af tiltag, som kan igangsætte en omlægning over mod afbalancerede byudviklingsmodeller; sikrer den politiske, administrative, tekniske og finansielle gennemførlighed af sådanne tiltag.

6.3.5. Set fra denne synsvinkel falder det integrerede projekt til forbedring af bymiljøet fint i tråd med den nye anskuelse af (by)området som en nøglefaktor, der kan skabe en snæver sammenhæng mellem politikken for udvikling og økonomisk effektivitet og politikken for social lighed.

6.3.6. Endelig mener ØSU, at overvejelserne om EU's rolle i byspørgsmål viser, at visse problemer, der er

⁽¹⁾ Man må ikke glemme, at der årligt er 42 000 europæiske borgere, der mister livet i færdselsulykker i byområder, og at andre 1 550 000 såres (EUROSTAT, alle EU-lande med undtagelse af Østrig, Sverige og Finland).

⁽²⁾ EFT nr. C 212 af 22. 7. 1996.

relevante for EU's udvikling og borgernes livskvalitet, ikke kan behandles i en udtalelse, men kræver konstant bevågenhed og punktuelle overvejelser, som bl.a. skal medtænke resultaterne af EU's, medlemsstaternes, regionernes og de lokale myndigheders tiltag på området. På den baggrund gentager ØSU, at det er ønskeligt, at EU

udvikler en systematisk aktion til overvågning af det europæiske bysystem, af de integrerede byudviklingsprogrammer og de opnåede resultater, og at EU stiller resultaterne af denne overvågning til rådighed for alle interesserede parter, ikke mindst erhvervs- og samfundslivets parter.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om støtte til skibsbygningsindustrien«⁽¹⁾

(97/C 30/18)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 4. juli 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede at udpege John Simpson til hovedordfører.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 85 stemmer for, 3 imod og 4 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Kommissionen foreslår, at Rådets syvende direktiv om støtte til skibsbygningsindustrien forlænges yderligere. Dette direktiv⁽²⁾ skulle egentlig træde ud af kraft den 1. januar 1996, hvor den nye internationale aftale, der er indgået inden for rammerne af OECD, skulle være trådt i kraft, hvis alle signatarlande havde ratificeret den.

1.2. I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 3094/95 af 22. december 1995⁽³⁾, der har til formål at gennemføre statsstøttebestemmelserne i OECD-aftalen, skal Rådets syvende direktiv fortsat anvendes ad interim, dog senest indtil den 1. oktober 1996. Det erkendtes således, at OECD-aftalen først ville træde i kraft på et tidspunkt efter den 1. januar 1996. Det Økonomiske og Sociale Udvalg behandlede forslaget og vedtog på sin plenarforsamling i november 1995 en udtalelse, der støttede den midlertidige ændring⁽⁴⁾.

1.3. Mens EU, Korea, Norge og på det seneste også Japan har ratificeret aftalen, ventes der stadig på USA's ratificering. Til trods for at den 15. juli 1996 blev fastsat som revideret mældato for ratificeringen, har den amerikanske regering endnu ikke vedtaget den nødvendige lovgivning.

2. Kommissionens forslag

2.1. Rådet har derfor anmodet Kommissionen om at fremsætte forslag til foranstaltninger, der kan træde i kraft pr. 1. oktober 1996, hvor den midlertidige forlængelse af det syvende direktiv udløber.

2.2. I henhold til direktivet kan der for indeværende ydes produktionsstøtte til EU's skibsbygningsindustri til bygning af alle skibe over en vis minimumsstørrelse, idet støtten dog i øjeblikket er begrænset til 9 % af byggeomkostningerne for skibe af højere værdi og 4,5 % for mindre fartøjer. På tilsvarende måde gælder lofterne også for driftsstøtte, der ikke ydes i forbindelse med en individuel kontrakt, for støtte i tilknytning til en godkendt omstrukturingsplan, støtte til lukning og redningsstøtte.

(1) EFT nr. C 213 af 23. 7. 1996, s. 14.

(2) EFT nr. L 351 af 31. 12. 1994.

(3) EFT nr. L 332 af 30. 12. 1995.

(4) EFT nr. C 39 af 12. 2. 1996.

2.3. Med OECD-aftalens ikrafttræden ville produktionsstøtte være forbudt i de vigtigste skibsbygningsnationer på verdensplan. Det ville være et væsentligt skridt i retningen af at normalisere det globale skibsbygningsmarked.

2.4. Hvis der ikke opnås enighed om at gennemføre OECD-aftalen, foreslår Kommissionen, at bestemmelserne i det syvende direktiv fortsat anvendes ad interim, dog senest indtil den 31. december 1998.

3. ØSU's bemærkninger

3.1. ØSU finder det skuffende, at der er indtrådt yderligere forsinkelser i ratificeringen af OECD-aftalen. Dette modvirker målet om at normalisere udviklingen af EU's skibsbygningsindustri på grundlag af fair konkurrence og åbent udbud af kontrakter. Det er ikke mindst uheldigt, at de bestemmelser, der skal muliggøre foranstaltninger til modgåelse af ødelæggende prisfastsættelse, udsættes.

3.2. Det er særligt beklageligt, at de amerikanske myndigheder ikke har kunnet tilvejebringe den fornødne lovhjemmel til at ratificere aftalen.

3.3. Forslaget om at forlænge det syvende direktiv for yderligere en periode accepteres som det formodentlig mindst skadelige middel til at støtte skibsbygningsindustrien i den umiddelbare fremtid.

3.4. ØSU tager ad notam, at direktivets bestemmelser kan bibeholdes i overensstemmelse med »standstill«-bestemmelserne i OECD-aftalen, men foreslår, at der i forlængelsesperioden ikke tages yderligere skridt til at sænke loftet for produktionsstøtten, medmindre sådanne skridt kan begrundes i markedsdata, der klart viser, at omkostnings-/prisforskellen er blevet mindre. Hvis omkostnings-/prisforskellen fastholdes på det nuværende niveau eller endog øges, bør princippet om degressivitet også bortfalde. Nøglesatsen for støtteloftet på de 9 % ville dermed fortsat være i kraft frem til udgangen af 1996 med mulighed for at ændre loftet pr. 1. januar 1997, såfremt markedsforholdene tillader det.

3.5. Hvis der ikke sker fremskridt i retningen af fuld gennemførelse af OECD-aftalen inden udgangen af 1996, foreslår ØSU, at Kommissionen i mangel af bedre overvejer mulighederne for at indgå en international aftale uden USA. Det erkendes, at en sådan løsning ville rejse vanskelige spørgsmål om, hvordan man kan udforme og gennemføre sanktioner mod skibsværfter, der modtager utilstødelig støtte, og som ikke falder ind under aftalens anvendelsesområde. Som et minimum burde EU og andre nationale myndigheder indføre retsregler med aftalte sanktioner og aftalte metoder til at håndhæve sanktionerne over for skibsværfter, der profiterer af ødelæggende prissætningsmetoder.

3.6. Det dødvande, der er opstået som følge af forsinkelsen i OECD-aftalens gennemførelse, kunne måske udnyttes positivt, hvis Kommissionen benyttede lejligheden til at se aftalens bestemmelser om anvendelse af ødelæggende prissætningsmetoder efter i sømmene. Det erkendes i både skibsbygnings- og søfartsindustrien, at det kan blive vanskeligt at anvende de nuværende bestemmelser effektivt. Fornyede undersøgelser og overvejelser kan — også uden at der nødvendigvis skal foretages gennemgribende ændringer i OECD-aftalens principper — være nyttige, uanset hvad resultatet af den nuværende forsinkelse måtte blive.

4. Konklusion

4.1. Det bekymrer ØSU, at OECD-aftalens gennemførelse på ny er blevet forsinket. Dermed fastholdes en alvorlig krise for europæiske skibsværfter.

4.2. Forslaget om yderligere forlængelse af det syvende direktiv om støtte til skibsbygningsindustrien er den blidest mulige reaktion og en nødvendig ad interim løsning, som ØSU tilslutter sig. Den foreslåede ændring til forordning (EF) nr. 3094/95 støttes derfor.

4.3. Af hensyn til den fremtidige udvikling i EU's skibsbygningsindustri bør Kommissionen i samarbejde med andre velvilligt indstillede partnere fra OECD-aftalen allerede nu begynde at overveje alternative løsninger, som kan forhandles på plads og gennemføres, hvis OECD-aftalen ikke ratificeres inden for de næste seks måneder.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 76/207/EØF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, fremmelse og arbejdsvilkår«

(97/C 30/19)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 5. juni 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Social-, Familie-, Uddannelses- og Kulturspørgsmål, som udpegede Anne-Marie Sigmund til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 12. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 97 stemmer for, 2 imod og 8 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. I oktober 1995 afsagde EF-Domstolen dom i sag C-450/93 (Eckhard Kalanke mod Freie Hansestadt Bremen). Denne dom blev siden tolket så forskelligt, at der opstod almindelig usikkerhed om, om en række positive foranstaltninger til forøgelse af antallet af kvinder i visse sektorer og på visse ansættelsesniveauer, herunder særlig kvoteordninger, er lovlige.

1.2. Problemkomplekset er behandlet i direktiv 76/207/EØF. Det generelle indhold i dette direktiv er »princippet om ligebehandling«.

1.3. I Kalanke-sagen drejede det sig om, om kvoteordningen i delstaten Bremens ligestillingslov er forenelig med bestemmelserne i direktiv 76/207/EØF. EF-Domstolen fastslog, at Bremen overtræder direktivet med sin bestemmelse om, at man i dele af den offentlige sektor, hvor kvinderne er underrepræsenterede, i forbindelse med ansættelse eller fremmelse automatisk skal foretrække en kvindelig ansøger, hvis hun har samme kvalifikationer som mandlige ansøgere.

1.4. I den debat, der fulgte, er dommen blevet fortolket forskelligt:

Spektret spænder fra den opfattelse, at EF-Domstolen kun har kendt en »stiv« kvoteordning som den, der — automatisk — blev anvendt på Eckhard Kalanke, i strid med EF-lovgivningen, til den opfattelse, at en hvilken som helst kvoteordning er ulovlig. Der hersker således så stor usikkerhed i dette spørgsmål, at det ikke står klart for medlemsstaterne, om kvoter er lovlige.

1.5. Den 27. marts 1996 forelagde Kommissionen et forslag om ændring af direktiv 76/207/EØF. I begrundelsen for forslaget fastholder Kommissionen, at det kun

er af forklarende art, og at det ikke ændrer direktivets anvendelsesområde. Ændringsforslaget erstatter imidlertid formuleringen »kvindernes muligheder« med »det underrepræsenterede køns muligheder« og stiller den betingelse for anvendelse af fortrinsbestemmelser, at de »ikke udelukker en vurdering af de særlige omstændigheder i forbindelse med hvert enkelt tilfælde«.

1.5.1. ØSU tager Kommissionens opfattelse til efterretning, at EF-Domstolen i Kalanke-sagen kun afviser en fuldstændig stiv kvoteordning, og at medlemsstaterne og arbejdsgiverne kan benytte undtagelsesbestemmelsen i artikel 2, stk. 4, til at træffe andre positive foranstaltninger til fordel for kvinder, herunder fleksible kvoteordninger.

1.6. Det fremgår af ovenstående, at Kommissionens ændringsforslag skal forstås som en reaktion på EF-Domstolens dom i Kalanke-sagen. Efter ØSU's opfattelse må en sådan juridisk præcisering besvare spørgsmålet, om positive foranstaltninger (specielt kvoteordninger) er lovlige.

2. Generelle bemærkninger

Skønt udtalelsen i princippet kun drejer sig om det foreliggende direktivforslag, er det efter ØSU's opfattelse nødvendigt at se emnet i en større sammenhæng.

2.1. I den forbindelse henvises først og fremmest til ØSU's tidligere udtalelse om »Lige muligheder for mænd og kvinder — Fællesskabets program på mellemlang sigt 1986-1990«⁽¹⁾, hvori det konstateres, at lige muligheder er et emne, der berører hele samfundet, og at retsregler ganske vist er nødvendige, men ikke i sig

(¹) EFT nr. C 189 af 28. 7. 1986, s. 31.

selv tilstrækkelige til at korrigere forældet rolleadfærd og ændre en dybt rodfæstet tankegang.

I udtalelsen om »Ligelig deltagelse af mænd og kvinder i beslutningstagningen«⁽¹⁾ betegnes kvindernes underrepræsentation som en grundlæggende udfordring for demokratiet.

2.2. Ligebehandlingsprincippet og foranstaltningerne til dets gennemførelse er efter ØSU's opfattelse et nødvendigt element i samfundets selvforståelse. ØSU støtter derfor alle politiske og retlige foranstaltninger til realisering af dette mål. Navnlig positive foranstaltninger er et vigtigt redskab til at bekæmpe diskrimination og fremmelighed mellem mænd og kvinder. Kommissionen, medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter bør intensivere deres bestræbelser for at udvikle og fremme programmer for positive foranstaltninger for kvinder, særligt i den private sektor.

2.3. Det er EU's opgave at bevare denne selvforståelse under hensyntagen til historiske og kulturelle forskelle mellem medlemsstaterne og til deres økonomiske baggrund og sociale strukturer. Med dette som udgangspunkt bør der udvikles et humanistisk, liberalistisk og pluralistisk inspireret europæisk ligeberettigelsesprogram, der kan danne grundlag for Fællesskabets og den øvrige verdens foranstaltninger.

2.4. I den forbindelse henviser ØSU til FN's konvention om afskaffelse af enhver form for diskrimination af kvinder (1979). ØSU finder, at der i Fællesskabets politiske og retlige foranstaltninger bør tages større hensyn til denne konventions indhold, som er udtryk for verdenssamfundets vilje. Det er også, hvad nutidens europæiske borgere forventer.

2.5. ØSU finder emnet så vigtigt, at det bør tilstræbes at formulere primærretlige regler på området. Det er derfor glædeligt, at der på regeringskonferencen allerede foregår drøftelser om at forankre ligebehandlingsprincippet i den primære fællesskabsret.

2.6. ØSU opfordrer derfor de implicerede parter til at indføje en artikel i EF-traktaten, som ud over et forbud mod diskriminering indeholder et principielt krav om ligebehandling af mænd og kvinder.

3. Særlige bemærkninger

ØSU bifalder i princippet Kommissionens initiativ, der skal afklare spørgsmålet om ligebehandling af mænd og kvinder.

3.1. ØSU har forståelse for, hvor vanskeligt det er at afklare dette spørgsmål entydigt. Men Kommissionen bør efter ØSU's opfattelse klart tage stilling til, om positive foranstaltningers — herunder navnlig kvoteordningers — lovlighed for fremtiden principielt bør forankres i fællesskabsretten. ØSU finder ikke, at forslaget opfylder det krav om endegyldig afklaring, som Kommissionen selv formulerer.

3.2. ØSU er sig bevidst, at startgrundlaget for positive foranstaltninger varierer fra medlemsstat til medlemsstat. Hvis det er Kommissionens opfattelse, at individets ret til ligebehandling, som er fastslået i direktivet, kan forenes med begrebet gruppe — og dermed med kvoteordninger — bør den derfor klart tilkendegive og begrunde dette.

3.3. I den forbindelse gør ØSU endnu en gang opmærksom på, at det i henhold til subsidiaritetsprincippet fortsat må være medlemsstaternes sag, hvilke positive foranstaltninger de iværksætter til gennemførelse af princippet om ligebehandling.

3.4. ØSU understreger, at et direktiv efter dets opfattelse ikke er det rigtige retsinstrument, hvis man ønsker en entydig og endegyldig afklaring af dette principielle spørgsmål.

3.5. Efter ØSU's opfattelse foregriber man med det foreliggende forslag til ændring af direktivet den afklaring, der bør gennemføres på primærretligt plan, og derfor er forslaget på nuværende tidspunkt uhensigtsmæssigt. ØSU anbefaler, at man afventer resultatet af regeringskonferencen.

3.6. På grund af denne principielle holdning undlader ØSU i detaljer at drøfte forslagets formuleringer.

3.7. Som vogter af de europæiske borgeres interesser går ØSU ind for, at et emne af så vidtrækkende betydning som ligebehandlingsprincippet bør behandles i det traktatværk, som regeringskonferencen formulerer, så medlemsstaterne primærretligt forpligtes til at sikre ligestilling af mænd og kvinder.

3.8. Afslutningsvis udtrykker ØSU håb om, at reglerne om ligebehandling og om fremme af ligebehandling via positive foranstaltninger kan formuleres i EU's primærret på en måde, der er forståelig og tilfredsstillende for de europæiske borgere. Under alle omstændigheder må det efter ØSU's opfattelse være et fælles anliggende, at det mål, der er opstillet i artikel 1 i direktiv 76/207/EØF

⁽¹⁾ EFT nr. C 204 af 15. 7. 1996, s. 21.

— gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i medlemsstaterne — realiseres på

grundlag af klare og umisforståelige retlige bestemmelser.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Hvidbog om forberedelse af de associerede central- og østeuropæiske landes integration i Unionens indre marked«

(97/C 30/20)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 14. juli 1995 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 C at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Hvidbog om forberedelse af de associerede central- og østeuropæiske landes integration i Unionens indre marked«.

Det forberedende arbejde henvises til ØSU's Sektion for EF's Eksterne Forbindelser, Handels- og Udviklingspolitik, som udpegede Ettore Masucci til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 101 stemmer for, 2 imod og 2 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Det var ganske vist Det Europæiske Råd i København, der gav grønt lys for EU-medlemskab til de associerede lande i Central- og Østeuropa (CØ-10), der ønskede det, men det var Rådet i Essen, der lagde den før-tiltrædelsesstrategi, som med udgangspunkt i de »strukturerede forbindelser« gav startsignalet til en egentlig integrationsproces.

1.2. Der har lige fra starten været et klart ønske om at lade overgangen til markedsøkonomi og demokrati følge den udviklingskurs, der er en forudsætning for integrationsprocessen, og at trække på erfaringerne fra den europæiske integrationsproces.

1.3. De vanskeligheder, de problemer og den skævhed, der i løbet af denne proces nødvendigvis må opstå ikke alene i CØ-10 men også i EU-landene, kan ikke mindske den historiske rækkevidde af disse beslutninger.

1.3.1. Det nye genforenede Europa vil opnå nogle meget betydelige fordele, ikke alene takket være udvidelsen, hvorved der dannes et område med et stort økono-

misk vækstpotentiale, men også takket være såvel de tætte kulturelle bånd, der er knyttet gennem tiderne, som udvidelsen af EU's sikkerhedszone.

ØSU håber, at udvidelsen bliver til gensidig fordel, og at den bliver til gavn for befolkningerne i de lande, der bliver optaget i EU.

1.4. De problemer og skævheder, der allerede nu kan spores, var for en stor dels vedkommende, hvad man kunne forvente, og bør med en tidlig indsats tages i opløbet eller afbødes.

1.4.1. For EU's vedkommende ligger det største problem i konsekvenserne for den fælles landbrugspolitik, regionalpolitikken og ressourcebehovet i forbindelse med finansieringen af politikkerne.

På et mere overordnet plan skal man også huske på, at såvel beslutningsprocessen som administrationen vil blive mere og mere vanskelig i et EU bestående af 25 eller flere medlemsstater.

1.5. At ville integrere CØ-10 i Den Europæiske Union er en meget ambitiøs målsætning, som forudsætter, at der tages stilling til to grundlæggende problemer:

— overtagelse af hele den gældende fællesskabsret af lande med forskellig baggrund, hvad angår institutio-

ner, forvaltnings- og markedsstrukturer, sociale forhold og borgerrettigheder;

- den økonomiske og sociale tilbagegang, der er fulgt i kølvandet på de store politiske forandringer, som startede i 1989, og som giver sig udslag i et økonomisk tilbageslag, høj inflation, reallønsnedgang for løn- og pensionsmodtagere og en ringere socialbeskyttelse og høj arbejdsløshed⁽¹⁾.

1.6. På det økonomiske plan skal integrationen af et stort, potentielt marked af forbrugere ses i sammenhæng med vanskelighederne med at omlægge et stærkt centraliseret, ineffektivt produktions- og handelssystem.

1.6.1. Den totale mangel på indenlandsk kapital og faren for kraftige inflationspres står i grel kontrast til behovet for store investeringer i infrastruktur og tjenesteydelser.

I forbindelse med omstruktureringen af den offentlige administration er der et regnskab at gøre op med det nedarvede bureaukrati.

1.7. Manglende politisk stabilitet har sammen med økonomisk og juridisk usikkerhed lagt en dæmper på tilstrømningen af udenlandsk kapital, der især har været rettet mod Tjekkiet, Ungarn og Polen. I de øvrige associerede lande har de udenlandske investeringer ofte været koncentreret om storbyerne, først og fremmest hovedstæderne, hvor denne kapitalindsprøjtning har sat gang i udviklingen og skabt et betydeligt antal jobs. Imidlertid har denne situation samtidig skærpet de økonomiske og sociale skævheder mellem regionerne i de enkelte lande.

1.8. I arbejdsmarkedssammenhæng har de økonomiske reformer og arbejdsløsheden tvunget mange arbejdere til at udvandre til Vesten, omend denne udvandring i løbet af de seneste to år er faldet kraftigt bl.a. som følge af skærpet kontrol i modtagerlandene. Der er også eksempler på udvandrere, der vender tilbage til hjemlandet, hvilket i nogle tilfælde skyldes, at forholdene i det pågældende land er blevet bedre, mens det i andre tilfælde skyldes, at en del af udvandlerne ikke har kunnet finde arbejde i værtslandet og er blevet marginaliseret.

1.9. Alt dette har i store dele af befolkningerne skabt skuffelse og modvilje mod ændringer og har i visse tilfælde ført til stigende støtte til politiske kræfter, der ledes af moderate repræsentanter for det tidligere styre, som går ind for en blidere overgang til markedsøkonomi, for derved, i hvert fald i et vist omfang, at begrænse de høje sociale omkostninger ved omstillingen. Tiden vil vise, om denne strategi er den rette vej.

1.10. Siden 1993 er situationen i samtlige de associerede lande blevet bedre, omend i forskelligt omfang. Man mangler dog fortsat at løse alle de strukturelle problemer ved en stærkt centraliseret økonomi. Det stiller krav om radikale ændringer, men der mangler et velfunderet erhvervsliv, moderne ledelse, den fornødne teknologi samt massiv kapitaltilførsel.

1.10.1. EU's PHARE-program har i de seneste år spillet en væsentlig rolle. ØSU har foretaget en grundig undersøgelse af værdien og effekten af dette program (samt af de dermed forbundne problemer)⁽²⁾.

1.10.2. Til trods for store vanskeligheder er privatiseringen og den økonomiske omlægning i CØ-10 sket forbausende hurtigt, og landenes produktions- og handelsmønstre har undergået radikale ændringer (somme tider i første omgang til det værre).

I de fleste af de associerede lande tegner den private sektor sig nu for mindst 50 % af BNP (se bilag II).

1.11. Det er i denne politiske, økonomiske og sociale sammenhæng, Kommissionens hvidbog skal ses.

2. Hvidbogens målsætninger og indhold

2.1. Hvidbogen markerer starten på en ny fase i før-tiltrædelsesstrategien, der forud har gennemgået følgende faser:

- indgåelse af associeringsaftaler;
- indledning af en »struktureret dialog« mellem EU og CØ-10 på områder, der rummer en transeuropæisk dimension (energi, transport, miljø, videnskab og teknik), og inden for de udenrigs- og sikkerhedspolitiske områder samt retlige og indre anliggender;
- iværksættelse af politikker og ydelse af teknisk bistand baseret på et tæt samarbejde, der især har taget udgangspunkt i PHARE-programmet.

2.2. Regeringskonferencen, der blev indledt den 29. marts 1996 i Torino, har blandt andet til formål at forberede EU's institutioner og politikker på udvidelsen.

Der vil først blive indledt tiltrædelsesforhandlinger efter afslutningen på regeringskonferencen. Tiltrædelse kan kun ske gennem accept af fællesskabslovgivningen som helhed, men Kommissionen har meget passende foreslået, at der for tiltrædelsesfasen fastlægges »en hensigtsmæssig rækkefølge, hvori de associerede landes lovtil-

⁽¹⁾ Kommissionen, Europa 2000+, 1994, s. 234.

⁽²⁾ ØSU's informationsrapport om »Vurdering af PHARE-programmet«, ordfører José Gafó Fernández, CES 1281/94.

pasning kan gennemføres inden for hvert større område«⁽¹⁾.

Formålet med før-tiltrædelsesstrategien er at udarbejde en arbejdsplan, som CØ-10 kan bruge i deres gradvise overtagelse af den gældende fællesskabsret. Ved tiltrædelsen bliver de pågældende lande en integreret del af det indre marked, og Det Europæiske Råd i Essen mente derfor, at forberedelsen på det indre marked bør stå i centrum for tilnærmelsesstrategien. Kommissionen blev derfor anmodet om at udarbejde en hvidbog om forberedelse til det indre marked med det formål at udarbejde et program for »opfyldelse af forpligtelserne i det indre marked, som hvert associeret land kunne følge under Unionens opsyn«.

2.3. Hvidbogen henvender sig til de seks lande, der allerede har associeringsaftaler med EU (Polen, Ungarn, Tjekkiet, Slovakiet, Bulgarien og Rumænien) og gælder ligeledes de lande, der er i færd med at indgå associeringsaftaler (de baltiske lande og Slovenien). Det er derfor vigtigt, at før-tiltrædelsesstrategien allerede på nuværende tidspunkt ligeledes anvendes over for de sidstnævnte lande.

Hvidbogen har universel karakter, forstået på den måde, at den ikke peger på en handlingsplan for hvert enkelt land, men tager sigte på alle landene under ét.

2.4. Hvidbogen består af to dele: den første, kortere del har politisk karakter, og indeholder en grundig analyse af det indre markeds målsætninger, sammenhæng og natur; den anden del, der egentlig er et bilag, er meget mere omfattende og teknisk, idet den indeholder en detaljeret gennemgang af hele fællesskabsretten set i relation til alle aspekterne ved det indre marked.

2.4.1. Første del er struktureret således:

- kapitel 1 beskriver hvidbogens indfaldsvinkel;
- kapitel 2 belyser det indre marked, hindringerne for den frie bevægelighed, og beskriver, hvordan fællesskabsretten har fjernet disse hindringer. Endelig behandler det konkurrencepolitikens rolle;
- kapitel 3 redegør for udvælgelseskriterierne for henholdsvis den fællesskabslovgivning, der fremlægges i bilaget, og oversigterne over de forskellige sektorer samt formålet hermed;
- kapitel 4 indeholder en beskrivelse af situationen i de central- og østeuropæiske lande i relation til det indre marked og peger på en række særlige vanskeligheder i forbindelse med tilpasningen til Fællesskabets regler og praksis;

- kapitel 5 indeholder de enkelte strategier og EU-støtteprogrammer til fordel for CØ-10;
- kapitel 6 runder af med at påpege, hvilke fordele der kan opnås ved at følge hvidbogens henstillinger, samt hvilke opgaver Kommissionen, CØ-10 og medlemslandene skal løse for at sikre, at disse fordele opnås.

2.4.2. Bilaget indeholder en analyse af de enkelte sektorer, fra den frie bevægelighed til socialpolitikken, fra veterinærretlige problemer til miljøproblemer, fra transport til audiovisuelle medier. Der gøres rede for de afgørende valg, Fællesskabet har foretaget, for fællesskabslovgivningen samt for, hvilke strukturer der er nødvendige for at sikre gennemførelse og håndhævelse af lovgivningen.

2.5. Det centrale træk ved hvidbogen er nemlig, at den »fokuserer på de vigtigste foranstaltninger i hver enkelt sektor og skitserer, i hvilken rækkefølge tilnærmelsen af lovgivningerne skal foretages«⁽²⁾.

Som det blev understreget i formandskabets konklusioner fra Rådet i Cannes, opstiller hvidbogen ikke nogen rangfølge mellem de forskellige sektorer og angiver heller ikke hverken prioriteringer eller tidsplan. Det påhviler de pågældende lande selv at fastlægge deres program ud fra deres interne forhold og egne prioriteringer og under hensyntagen til den overordnede ramme, der er fastlagt i associeringsaftalerne.

2.6. I nærværende udtalelse giver ØSU sit syn på, hvordan hvidbogen lever op til Kommissionens målsætninger og til indholdet af disse målsætninger. ØSU foretager en samlet vurdering af det politiske, økonomiske og sociale udviklingsniveau i CØ-10 og EU og påpeger eventuelle mangler og foreslår tilføjelser i det omfang, det skønnes nødvendigt.

3. Et nøgleinstrument

3.1. Det er hensigten, at nærværende udtalelse skal have bred politisk værdi. De efterfølgende vurderinger vedrører hvidbogens overordnede indfaldsvinkel, da det forekommer hensigtsmæssigt at overlade gennemgangen af de enkelte sektorer (fri bevægelse, socialpolitik, transport, energi, telekommunikation, konkurrence, miljø, forbrugerbeskyttelse osv.) til eventuelle senere udtalelser fra de kompetente sektioner i ØSU.

På den måde kan der foretages en mere tilbunds gående og præcis analyse, og dermed kan Kommissionen få nogle mere detaljerede forslag til tilføjelser og ændringer.

(1) Pkt. 3.16 i Kommissionens hvidbog, »Forberedelse af de associerede central- og østeuropæiske landes integration i Unionens indre marked«, KOM(95) 163 endelig udg.

(2) Kommissionens hvidbog, 1995, s. 1.

Imidlertid virker det som en god idé også at fremsætte nogle generelle kommentarer om visse overordnede emner af horisontal karakter (se bilag I).

3.1.1. Kommissionen selv synes også at bevæge sig i denne retning, idet den allerede har udarbejdet tekster om specifikke emner, der vedrører udvidelsen af EU med CØ-10, både for så vidt angår virkningen på EU's politik og konsekvenserne internt i de pågældende lande.

Et første dokument af denne type om handelspolitik og bistand til CØ-10 [og NIS⁽¹⁾] viser ved hjælp af et righoldigt statistisk materiale, hvordan EU er blevet CØ-10's største handelspartner. Et andet dokument om landbruget⁽²⁾ peger på, at der er behov for at give førsteprioritet til modernisering og teknisk bistand og kortlægger endvidere, hvilke konsekvenser udvidelsen vil få for den fælles landbrugspolitik.

3.2. Først og fremmest skal Kommissionens hvidbog anerkendes som et referencedokument, idet den har karakter af et sandt »Europa-kompendium« og indeholder en analytisk gennemgang af hele det indre marked, såvel de rent juridiske forhold som den institutionelle og administrative integrationsproces, der er foregået gennem de seneste årtier.

Også repræsentanterne for det civile samfund i CØ-10 har — såvel i svarene i spørgeskemaerne som under høringen i Warszawa — givet udtryk for, at de ser hvidbogen som et nyttigt og vigtigt bidrag.

3.2.1. En gennemlæsning af de forskellige generelle kapitler og de detaljerede sektoroversigtskort i bilaget giver et umiddelbart indtryk af den — ofte møjsommelige — udviklingsproces, landene har været igennem. De mange store vanskeligheder er blevet ryddet af vejen takket være medlemslandenes og regeringernes fornuftige og positive holding til en stadig bredere og dybere europæisk integration.

3.2.2. Der er derfor ingen tvivl om, at såvel regeringerne som de socio-økonomiske interesseorganisationer i CØ-10 vil se hvidbogen som et vigtigt redskab til at takle problemerne vedrørende deres optagelse i EU.

3.2.3. Det er især beskrivelsen i kapitel 2 og 3 af principperne bag det indre marked og konkurrencepolitikken og af lovgivningen vedrørende afskaffelse af handelshindringerne og sikringen af den frie bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital, der giver de associerede landes regeringer en oversigt over, hvilke lovgivningsmæssige og administrative reformer,

der kræves for at forberede deres lande på harmonisering med EU og indtræden i det indre marked.

3.2.4. Under hensyntagen til de dybe forskelle, der til trods for de seneste års ændringer fortsat eksisterer mellem CØ-10's økonomiske og administrative strukturer, foreslår hvidbogen, at landene i før-tiltrædelsesfasen følger en slagplan for overtagelsen af lovgivningen, der indebærer nogle mere radikale ændringer. Der skelnes derfor mellem »nøgleforanstaltninger« og de øvrige gældende foranstaltninger, og nøgleforanstaltningerne underropedes yderligere i to faser.

3.2.5. Et andet ligeså vigtigt aspekt ved hvidbogen er, at der lægges stor vægt på forudsætningerne for at gennemføre og håndhæve lovgivningen, dvs.:

— reform af administrationsapparatet og samfundet som helhed;

— tilstedeværelse af institutioner og strukturer, der er i stand til at håndhæve lovene.

3.3. Det virkelige problem ligger nemlig ikke så meget i at opnå identiske, tilpassede retsakter som i at tilpasse administrationerne og skabe de sociale, politiske, økonomiske og tekniske betingelser, der kræves for at gennemføre lovgivningen.

3.4. Høringen i Warszawa har vist, at hvidbogen kan virke som katalysator internt i CØ-10. Dette er endnu en grund til at tage højde for den sociale dimension og følge opfordringen til at tage hensyn til interessegruppernes, f.eks. forbrugernes, synspunkter.

4. Generelle bemærkninger

4.1. ØSU støtter Kommissionens forslag om, at tiltrædelsesforhandlingerne først skal indledes efter afslutningen af regeringskonferencen. Tiltrædelse forudsætter overtagelse af hele den gældende fællesskabsret, og de enkelte landes tiltrædelsestidspunkt afhænger bl.a. af, hvor langt de er kommet med tilpasningen. ØSU ønsker, at man i tide opfylder de krav, der er nødvendige for, at man på samme tid kan indlede tiltrædelsesforhandlingerne med samtlige lande, hvad enten de har indgået en associeringsaftale eller er på vej til at blive et associeret land. Motivet hertil er, at de lande, som har mest at indhente for at leve op til EU's krav, stimuleres til at intensivere deres anstrengelser.

4.1.1. Overtagelse og indarbejdning af hele den gældende fællesskabsret udgør uden tvivl en vanskelig opgave for CØ-10, men det er et nødvendigt skridt for at blive optaget som fuldgældigt medlem af EU.

(1) Kommissionen. Mod en større økonomisk integration, 1995.

(2) Kommissionen. De alternative strategier for udviklingen af forbindelserne på landbrugsområdet mellem Den Europæiske Union og de associerede lande med henblik på disse landes fremtidige tiltrædelse. Studie (dokument om landbrugsstrategien), IP/95/1314.

Det EU, som de vil blive optaget i, bygger jo netop på et eget regelkompleks, og det kan ikke drages i tvivl.

4.1.2. Den integrationsproces, der er i gang i CØ-10 har global karakter, da den omfatter alle lovgivningsområder. Eventuelle forskelle, der måtte forekomme på grund af særlige økonomiske, sociale eller kulturelle forhold, kan overvindes ved hjælp af et teknisk instrument kaldet rammedirektiver, der gør det muligt at respektere særlige forhold og stadig bevare en overordnet indfaldsvinkel.

4.1.3. I mellemtiden ville det være en fordel, hvis CØ-10 udvidede deres interne samarbejde og som et minimum bragte det op på samme niveau som samarbejdet med EU.

Det interne samarbejde i CØ-10 støder på vanskeligheder som følge af historisk betingede forbehold. EU-institutionerne burde i deres programmer og indsats opmuntre og fremme dette interne samarbejde.

4.2. ØSU anser hvidbogen for at være et vigtigt middel til at fremskynde integrationen af CØ-10 i EU og til at fremme disse landes indbyrdes samarbejde. På langt sigt vil integrationen være til gavn for såvel de østeuropæiske som de vesteuropæiske lande, hvilket er det endelige sigte for forbindelserne mellem EU og CØ-10.

Der er behov for en særlig indsats i forbindelse med oprettelsen af integrerede energi-, transport- og telekommunikationsnet mellem CØ-10 og EU. Dannelsen af uafhængige interessegrupper som eksponenter for et aktivt civilt samfund, er ligeledes en vigtig faktor for såvel det økonomiske som det demokratiske fremskridt.

For at fremme den økonomiske vækst og konvergens i CØ-10 skal der gøres en indsats for at tilskynde til økonomiske reformer og modernisere økonomien specielt inden for industrien og den offentlige administration, ligesom de indenlandske og udenlandske investeringer skal fremmes.

Disse forandringer skal så hurtigt som muligt bidrage til at forbedre borgernes leve- og arbejdsvilkår, hvilket er hovedformålet med den europæiske integration.

4.3. En forudsætning for at fremme investeringerne og udviklingsprocessen er, at der findes en klar lovramme med faste regler og en indarbejdet praksis.

Det største problem er imidlertid, at det ikke er nok at tilpasse lovene, men at der også er behov for strukturer og dermed de nødvendige ressourcer. Derfor vil den tekniske og finansielle bistand, som EU kan yde gennem PHARE og andre bistandsprogrammer, være afgørende for at sikre en ensartet gennemførelse af lovgivningen om det indre marked.

For at opnå størst mulig gennemslagskraft bør disse gennemførelsesbestræbelser være koncentreret om de økonomiske, juridiske og administrative »flaskehalse«, der kan identificeres med hjælp fra bl.a. de nationale og udenlandske økonomiske aktører, der er aktive i de enkelte associerede lande⁽¹⁾.

En bedre overvågning med deltagelse af organisationerne gør det muligt at føre bedre tilsyn med, om EU-midlerne anvendes effektivt.

4.3.1. Der er ligeledes behov for »retssikkerhed«, dvs.: »Retssystemet må nødvendigvis sikre den enkelte borger domstolsadgang, især med hensyn til de offentlige myndigheders beslutninger«⁽²⁾. Denne domstolsadgang skal i øvrigt være forholdsvis hurtig.

4.4. Et andet internt problem i EU med betydelige konsekvenser for hele tiltrædelsesforløbet for CØ-10 er den fulde gennemførelse af det indre marked. Fuldførelsen af det indre marked er allerede er i fuld gang, og disse lande vil jo ikke træde ind i det indre marked, som det ser ud i dag, men som det vil se ud på tiltrædelsestidspunktet.

ØSU påpegede med rette i sin udtalelse⁽³⁾ vedrørende status over udviklingen af det indre marked: »at de forestående udfordringer og tidsfrister for EU, det være sig det internationale konkurrencepres, planlægningen af den kommende monetære union eller udsigten til nye udvidelser, klart taler for, at der må ydes en politisk kraftanstrengelse for hurtigt at sikre gennemførelsen af et ægte enhedsmarked«.

4.4.1. Det er med andre ord nødvendigt, at EU snarest muligt iværksætter de resterende foranstaltninger, der er nødvendige for at færdiggøre det indre marked med EU-15, før der sker en udvidelse med de nye lande. Ud over lovgivningen om fjernelsen af de fortsat eksisterende tekniske handelshindringer vedrører disse foranstaltninger først og fremmest den frie bevægelighed for personer, et komplet, endeligt fastlagt beskatningssystem for transaktioner inden for EU samt et tættere toldsamarbejde i forhold til tredjelande. Dette ønske er kommet klart til udtryk i ØSU's seneste udtalelse om gennemførelsen af det indre marked⁽⁴⁾.

4.5. De associerede landes overtagelse af hele den gældende fællesskabsret vil omfatte foranstaltninger,

(1) En bevilling til dækning af omkostninger vedrørende personer fra de central- og østeuropæiske lande, der deltager i EU-finansierede tiltag, er opført i undersektion B3, budgetkonto 4 004, der er indført af Europa-Parlamentet.

(2) Kommissionens hvidbog, pkt. 2.30.

(3) ØSU's udtalelse om »Beretning fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — Det indre marked 1994« (Ordfører: Vever), EFT nr. C 39 af 12. 2. 1996.

(4) ØSU's udtalelse om »Beretning fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet: Det indre marked 1995« (Ordfører: Vever), EFT nr. C 212 af 22. 7. 1996.

som endnu ikke er iværksat i de nuværende medlemsstater.

Desuden vil møntunionen sandsynligvis allerede være en realitet på tiltrædelsestidspunktet, hvilket giver en helt anden økonomisk og politisk situation. Dette forhold taler for, at der aftales nogle klart afgrænsede tilpasnings- og overgangsperioder på de områder, hvor de enkelte lande har store tilpasningsvanskeligheder.

5. Konsekvenserne af udvidelsen

5.1. En bedre vurdering af hvidbogen kræver, at der også tages højde for de konsekvenser, som udvidelsen med CØ-10 vil have for EU's politikker. Kommissionen fremlagde i december 1995 en delrapport⁽¹⁾ om dette emne efter anmodning fra Rådet i Essen.

5.2. I nævnte rapport bekræftes det først og fremmest, at tidsplanen for udvidelsen i første omgang skal afhænge af, hvor hurtigt ansøgerlandene gør fremskridt med de politiske og økonomiske reformer, der kræves som forberedelse til EU-medlemskab. Det anslås derfor at være for tidligt på nuværende stadi at fastsætte en tidsplan, da hver enkelt ansøgning skal behandles separat for bl.a. at undgå, at et enkelt lands forsinkelse har konsekvenser for de øvrige ansøgerlande.

5.3. I betragtning af at den gradvise integrering af CØ-10 og dermed udvidelsen af EU allerede er påbegyndt, mener Kommissionen, at Unionen bør tage hensyn til dette udvidelsesperspektiv, når den træffer beslutninger om den fremtidige udvikling af sine politikker.

5.4. Kommissionen forudser i denne forbindelse, at hvis der på regeringskonferencen »ikke skabes reformer i institutionernes funktionsmåde og beslutningstagning, kan udvidelsen føre til lammelse og endog opløsningstendenser«⁽²⁾.

Nævnte reformer anses for at være »en absolut forhånds-betingelse ikke alene for indledningen af tiltrædelsesaftalerne, men også for et vellykket udvidelsesforløb«.

5.5. Med hensyn til udvidelsens virkninger ser Kommissionen særligt positivt på de politiske konsekvenser, idet udvidelsen med CØ-10 i væsentlig grad vil bidrage til fred, sikkerhed og stabilitet i Europa samt styrke EU's rolle i international sammenhæng. Specielt forventer

Kommissionen, at udvidelsen vil øge samarbejdsmulighederne inden for den internationale indsats mod kriminalitet og narkotika.

5.5.1. Kommissionen påpeger, at beskyttelse af mindretal fortsat i visse tilfælde er et ømtåleligt emne, og mener, at det er nødvendigt, at der tages større hensyn til de forfatningsmæssige spilleregler. ØSU er enig i dette synspunkt.

5.6. Hvad angår de økonomiske virkninger, understreges betydningen af, at det indre marked udvides med mere end 100 millioner forbrugere, men der gøres ligeledes opmærksom på det alvorlige problem, der ligger i den nuværende store økonomiske afstand, der er mellem CØ-10 og EU.

Kommissionen fremhæver især det faktum, at med udgangspunkt i et gennemsnitligt BNP per capita på ca. 30 % af EU-gennemsnittet (undtagen Slovenien med 50 % og Tjekkiet med godt 40 %) vil mange af landene — ifølge de mest anerkendte vækstprognoser for Central- og Østeuropa og resten af verden — endnu i år 2005 ikke være nået op på et BNP per capita svarende til mere end 40 % af EU-gennemsnittet.

5.6.1. Men Kommissionen opfordrer dog til »ikke at overvurdere de økonomiske tilpasningsproblemer for Unionen«⁽³⁾.

5.7. Med hensyn til hvilke foranstaltninger, der skal iværksættes på de forskellige områder, oplyser Kommissionen, at den er i færd med at undersøge, hvilke problemer der kan opstå i forbindelse med arbejdskraftens fri bevægelighed, frie kapitalbevægelser, finansielle ydelser, energi, transport, miljø, socialpolitik og forbrugerbeskyttelse. Kommissionen vil i en efterfølgende rapport underrette Rådet om resultatet af sine undersøgelser.

5.8. Hvad specielt angår samhørighedspolitikken siger Kommissionen: »Det er selv for Unionen i dens nuværende sammensætning vanskeligt at forudsige, hvorledes Unionens fremtidige politik på samhørighedsområdet vil forme sig, og hvilke finansielle virkninger den vil have; for den udvidede Union kan teoretiske overslag baseret på en simpel ekstrapolation af de nuværende arrangementer ikke udgøre et anvendeligt grundlag«⁽⁴⁾. Kommissionen mener dog, at en reform nødvendigvis må indføres gradvist, og at den derfor vil tage en vis tid.

5.8.1. Hvis samhørighedsprincippet udstrækkes fuldt ud til de nye medlemsstater, forudser Kommissionen, at der efter tiltrædelsen indgås aftaler om overgangsordninger, og minder om, at »Erfaringen viser, at det er vanskeligt effektivt at anvende bistandsbeløb, der er af betydelig størrelse i forhold til modtagernes BNP, og at for store bistandsbeløb endog kan fordreje deres økonomiske struktur«⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Delrapport til Det Europæiske Råd fra Kommissionen om de virkninger, som udvidelsen med de associerede lande i Central- og Østeuropa har for Den Europæiske Unions politikker, CSE(95) 605.

⁽²⁾ Idem, pkt. 5.

⁽³⁾ Idem, pkt. 24.

⁽⁴⁾ Idem, pkt. 38.

⁽⁵⁾ Idem, pkt. 42.

5.9. Rapporten berører også landbrugspolitikken og nævner de reformer, der allerede er indført for at gøre denne politik mere markedsorienteret, men henviser i øvrigt til den allerede omtalte rapport. Det bekræftes imidlertid, at det uafhængigt af udvidelsen efter Kommissionens opfattelse ikke vil være ønskeligt at bevare status quo.

5.9.1. Efter Kommissionens opfattelse »Vil det være langt bedre at videreudvikle den approach, der allerede blev benyttet under 1992-reformerne. Dette indebærer mindre anvendelse af prisstøtte, opprioritering af miljøhensyn og sociale hensyn og udvikling af en integreret politik for landdistrikter«⁽¹⁾.

En sådan strategi ville fremme integrationen af CØ-10's landbrug, da den i første linje vil fremme programmer til sikring af strukturelle forbedringer og udvikling af landdistrikter, hvilket er afgørende for disse lande, uden dermed at forvride prisniveauet.

Der er i ØSU ved at blive udarbejdet en særlig udtalelse om dette emne.

6. Forholdet mellem hvidbogen og den overordnede før-tiltrædelsesstrategi

6.1. På den ene side må det påskønnes, at Kommissionen har udarbejdet et instrument af grundlæggende betydning ikke alene for CØ-10's tilnærmelse af EU med også for den fremtidige tilrettelæggelse af EU's politikker. På den anden side bør man være opmærksom på, at hvidbogen på visse punkter er utilstrækkelig, hvilket kan svække dens objektive værdi.

6.2. I denne forbindelse skal man først og fremmest være opmærksom på, at hvidbogens fremstilling af forholdet mellem a) tilpasning til det indre marked og accept af hele den gældende fællesskabsret og mellem b) »nøgleforanstaltninger« og den samlede lovgivning vedrørende det indre marked ikke bidrager til at skabe klarhed om optagelseskriterierne, men tværtimod er årsag til en vis forvirring.

6.2.1. I hvidbogen siges det f.eks.⁽²⁾, at »... tiltrædelse af Unionen (...) vil kræve accept af hele den gældende fællesskabsret«. Senere (i punkt 3.4) står der, at »man i praksis ikke kan udskille nogen del af den allerede gældende fællesskabsret fra resten«, og at »De senere tiltrædelsesforhandlinger med de central- og østeuropæiske lande vil omfatte hele den gældende fællesskabsret«.

6.2.2. Det er nødvendigt at læse formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råd i Cannes for at forstå, at »først ved de associerede landes tiltrædelse overtager de hele den gældende fællesskabsret og Fællesskabets politikker med de overgangsperioder, der måtte være nødvendige«.

6.3. Denne indfaldsvinkel giver grund til endnu større bekymring, hvad angår hvidbogens behandling af »den sociale dimension«.

Den sociale dimension omtales specifikt i kapitel 3, punkt 3.8 og 3.9 og igen i kapitel 4, punkt 25.

6.4. I punkt 3.8 står der, at »Den sociale dimension er et afgørende element i politikken for det indre marked«, medens det i punkt 3.9 bekræftes, at »Et højt socialt beskyttelsesniveau er et af Unionens fundamentale mål, der bl.a. tilgodeses af de økonomiske fordele, som det indre marked indebærer«. Det fastslås med andre ord, at disse aspekter ganske korrekt er to sider af samme sag.

6.5. Ovenstående fremstår imidlertid som tom tale, eftersom hvidbogen efter alt at dømme er mere optaget af at sikre det indre marked maksimal »funktionsdygtighed« end at sikre EU-borgerne bedre leve- og arbejdsvilkår. De væsentlige bevæggrunde, der fik medlemslandene til at tillægge den sociale dimension stor vægt i traktaten, forudsættes bekendte, men her har man valgt at understrege, at »Hvis medlemsstaternes lovgivning anskuede arbejdstagernes rettigheder eller sundheden og sikkerheden på arbejdspladsen forskelligt, kunne dette føre til uensartede omkostninger for virksomhederne og derved true med at fordreje konkurrencen« (punkt 3.8).

6.5.1. Her kunne man med rette have forventet en henvisning til en anden hvidbog om socialpolitik med sigte på en velstruktureret samfundsmodel.

6.6. Tværtimod står der i punkt 3.9, at »Hvidbogens gennemgang af den lovgivning, der vedrører det indre marked, omfatter de dele af den sociale lovgivning, der har betydning for det indre markeds funktion, eller som er nødvendige ledsageforanstaltninger for andre foranstaltninger, der betragtes som centrale retsakter, ikke mindst på det selskabsretlige område«.

6.7. Hvidbogen bruges af EU som en slags »visitkort« over for de lande, der ønsker at blive medlemmer af EU. Selv om hovedvægten i hvidbogen er lagt på det indre marked, turde det indre marked imidlertid blot være en del af et rigt facetteret samfundsøkonomisk system. Kommissionen indrømmer da også selv, at hvidbogen ikke behandler alle EU's aktivitetsområder og skal følges op med et supplement. Man må spørge sig selv, om det portræt, hvidbogen tegner af EU, stemmer overens med, dels hvordan EU ønsker at blive opfattet, dels hvordan EU kunne ønske sig se ud.

6.8. Ud fra dette synspunkt kan man næppe tilslutte sig hvidbogens fortolkning af den sociale dimension som værende blot en teknisk detalje i forbindelse med konkurrencen og det indre marked. Med denne »fortolkning« risikerer man jo at frarøve den sociale dimension sin selvstændighed.

(1) Idem, pkt. 45.

(2) Hvidbogen, s. 1.

6.8.1. Det indre marked udgør EU's merværdi, men det endelig mål for udvidelsen bør være at fremme sikkerheden, stabiliteten og den europæiske samfundsmodel.

Det indre marked må ikke ses som et mål i sig selv, men som et redskab til at forbedre borgernes arbejds- og levevilkår samt en betingelse for, at erhvervslivet frit kan drive økonomisk virksomhed.

6.8.2. De fire friheder, der garanteres af det indre marked, skal ses i snæver sammenhæng med den sociale dimension. Den sociale dialog skal derfor være et element i opbygningen af det indre marked.

6.8.3. Socialpolitikken må ikke behandles som et udelukkende sektorielt aspekt, men skal behandles som en »dimension«, der skal løbe som en rød tråd gennem alle integrationens aspekter. Tilrædelsesstrategien skal løbe over to hovedfronter: den økonomiske og den sociale.

6.8.4. Det skal understreges, at det indre marked og den sociale dimension er uadskillelige, idet det bl.a. skal undgås, at udvidelsen med CØ-10 begrænser sig til dannelsen af en »frihandelszone« i stedet for opbygningen af et Europa kendetegnet ved social markedsøkonomi. Socialpolitikken skal derfor også stå i centrum for integrationen.

6.9. Det er helt klart, at man ikke med rette kan hævde, at hvidbogen kun beskæftiger sig med foranstaltningerne vedrørende det indre marked, da det sociale bidrag tydeligvis spiller en stor rolle for konkurrencebetingelserne.

6.10. Et meget vigtigt aspekt ved denne problemstilling er utvivlsomt faren for »social dumping«, der med sine produktionsudflytninger risikerer at rive tæppet væk under hele sektorer i EU. Den fjendtlighed over for integrationsprocessen, som dette fænomen vækker hos offentligheden i de pågældende medlemslande, virker naturligvis ikke befordrende for en yderligere udvidelse af EU.

6.11. Der er ingen tvivl om, at den snævre fortolkning af før-tiltrædelsesstrategien, som Kommissionen anvender i hvidbogen, er betinget af den politiske prioritering i det dokument, der ligger til grund for hvidbogen, dvs. bilag IV til formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råd i Essen, hvor socialpolitikken ikke nævnes med ét ord.

6.12. I det pågældende dokument lægges der endnu en gang vægt på en filosofi, der bidrager til at øge afstanden mellem borgerne og de europæiske institutioner, hvilket gav anledning til store problemer i forbindelse med ratificeringen af Maastricht-traktaten.

6.13. I punkt 4.25 gengives endelig følgende udsagn fra de associerede lande uden yderligere kommentarer: »Hvad socialpolitik angår, er de associerede lande af

den opfattelse, at en stor del af deres lovgivning ligger tæt op ad EU's standarder«. Denne påstand gendrives imidlertid af de fagforbund, der var til stede ved høringen i Warszawa. Det burde i det mindste bevæge Kommissionen til at revidere den måde, den præsenterer tingene på.

6.14. I denne hvidbog ser Kommissionen dermed bort fra de problemer, der nødvendigvis må opstå i forbindelse med en såvel formel som reel tilpasning af forholdene i CØ-10 til EU-niveau.

Eksempelvis tages der ikke højde for, at indkomstfordelingen er ændret som følge af, at man har afskaffet de tidligere styrers planøkonomi og bureaukratiske administrationsapparat og er gået over til markedsøkonomi, hvorved der er opstået nye sociale klasser, medens andre tidligere beskyttede grupper nu rammes hårdt med de konsekvenser, det har på det politiske og sociale plan.

7. Konklusioner

7.1. ØSU opfordrer til, at der lægges en strategi, der både omfatter tiltrædelse og reel integration af CØ-10. Dette forudsætter for det første, at EU melder klart ud om, hvilke ændringer det agter at foretage for at berede vejen for optagelsen af CØ-10, for det andet, at de associerede lande accepterer EU's samfundsøkonomiske model, hvis målsætning bør være at forbedre borgernes levestandard og arbejdsvilkår samt betingelserne for virksomhedernes frie økonomiske aktivitet, og for det tredje, at EU-institutionerne ser nærmere på visse tiltag på det sociale område i de associerede lande.

7.1.1. Med henblik på blandt andet at skabe større forståelse hos offentligheden i EU og CØ-10 understreger ØSU, hvor vigtigt det er, at EU's »hovedbudskab« er en helstøbt samfundsøkonomisk model, der sætter socialpolitikken i højsædet.

7.2. ØSU opfordrer Kommissionen til at vurdere de sociale virkninger af foranstaltningerne i hvidbogen og til at komme med forslag til ledsageforanstaltninger, der ikke begrænser sig til den tekniske bistand, der ydes gennem PHARE-programmet.

Den rapport, Kommissionen af det nyligt afholdte Madrid-topmøde blev pålagt at udarbejde for hvert land vedrørende de fremskridt, der er gjort på lovgivningsområdet og mht. de administrative bestemmelser, der kræves for at blive optaget i EU, skal også dække sociallovgivning, arbejdsvilkår og beskyttelse af arbejdstagere, kvinder, mindreårige osv.

7.3. Dette er et vigtigt aspekt, hvis man ønsker at undgå, at der — selv i en overgangsperiode, hvis længde i øvrigt ikke kan forudses — mellem EU og CØ-10

skabes en »frihandelszone« uden noget reelt samhörighedselement.

De eksisterende Europa-aftaler vil kunne munde ud i en lignende situation, og den strukturerede dialog fører ikke i sig selv ud over dette indledende stadie, hvor alliancen udelukkende har økonomisk karakter. Der er derfor behov for at betone viljen til reelt at integrere de associerede lande.

7.3.1. Målet må ikke kun være at udvide forbrugermarkedet, der, som det kan ses af EU's handelsoverskud, fortsat domineres af vestlige producenter (i 1988 var import og eksporten omtrent lige store). Hovedmålet må være at integrere de almindelige borgere i en samfundsmodel kendetegnet ved social markedsøkonomi, hvor arbejdsmarkedets parter spiller en væsentlig rolle.

7.4. Man må forsøge at undgå at begå den samme fejl, som EU har begået gennem de seneste årtier ved udelukkende at betroe udformningen af først EF og dernæst EU til en elite af politiske, økonomiske og juridiske eksperter uden at inddrage og informere borgerne via interesseorganisationerne og lade dem deltage aktivt.

Et sådant engagement er omend endnu vigtigere i lande, der gennemgår en radikal politisk og økonomisk omvæltning med store sociale omkostninger til følge, og hvor befolkningerne derfor risikerer at udvikle en holdning til integrationen i EU alene baseret på forventninger om eventuelle yderligere sociale omkostninger uden at kunne få øje på de overordnede politiske, økonomiske, sociale og kulturelle visioner.

7.5. Det er vigtigt at bide mærke i, at såvel arbejdsmarkedets parter i CØ-10 som de videnskabelige eksperter er opmærksomme på, at integrationsprocessen ikke alene er et regeringsanliggende, og under høringen har de klaget over, at de ikke har været inddraget i dialogen mellem regeringerne og EU-myndighederne.

En så snæver indfaldsvinkel vil ikke føre positive resultater med sig — hverken hvad angår et velfungerende indre marked eller opbygningen af erhvervsmæssige og faglige organisationer.

Kommissionen bør officielt insistere på, at interesseorganisationerne bliver inddraget, og at den sociale dialog kommer til at spille en vigtig rolle som et af de grundlæggende elementer i den samfundsmodel, vi sammen er ved at opbygge. Det civile samfund spiller en afgørende rolle for styrkelsen af demokratiet.

7.5.1. De informationsmekanismer, Kommissionen har iværksat i de associerede lande, er tydeligvis ikke tilstrækkelige til at sikre hverken indsigt eller gennemsigthed i de igangværende integrationsprocesser. Kommissionens informationsindsats kan ikke gøre det ud for det arbejde, som først og fremmest burde udføres af

de pågældende landes nationale institutioner, der for øjeblikket virker mangelfulde, omend ikke i samme omfang overalt.

7.5.2. Den nuværende generelle opbakning om integrationsperspektiverne fra såvel offentligheden som de socioøkonomiske interesseorganisationer giver det indtryk, at en omfattende informering og medinddragelse ikke vil forsinke processen på rund af den deraf følgende uundgåelige lobbyvirksomhed, men vil tværtimod fremme og styrke den. Desuden vil man ved at inddrage interessegrupperne, selv dem der i første omgang kommer til at opleve integrationen som noget negativt, modvirke, at nogen udnytter andres uvidenhed til på et givent tidspunkt at modsætte sig tiltrædelsen.

7.6. ØSU skal for sit vedkommende opfordre til, at der som aftalt nedsættes nogle blandede økonomiske og sociale udvalg mellem EU og CØ-10. Her tre år efter at denne beslutning blev truffet, er det kun det ungarske udvalg, der er ved at komme på plads takket være en beslutning i Associeringsrådet i juli 1996.

Sådanne udvalg kunne være yderst nyttige, eftersom de ville give arbejdsmarkedets parter og andre interessegrupper mulighed for at udtale sig om de emner, der er genstand for den strukturerede dialog mellem CØ-10's regeringer og Det Europæiske Råd.

7.6.1. Som opfølgning på det ønske, der kom til udtryk fra adskillige repræsentanter fra CØ-10 under høringen i Warszawa, har ØSU besluttet at indlede og løbende føre en dialog direkte med disse repræsentanter. Dette er ensbetydende med oprettelsen af et Observatorium, som kan følge integrationsprocessen på nært hold.

7.7. I lyset af ovennævnte problemer bør længden af overgangsperioden for de enkelte lande afstemmes efter deres forskellige udgangssituationer og efter, hvilket trin de har nået i tilpasningssprocessen.

Dette stemmer overens med den linje, der blev lagt på topmødet i Madrid, hvor det blev besluttet at indlede tiltrædelsesforhandlingerne samtidigt, men med en individuel køreplan for hvert af de associerede lande.

7.8. På den anden side ligger der i den manglende politiske og sociale stabilitet, der i den seneste tid er opstået som en reaktion på de negative konsekvenser, der følger i kølvandet på omvæltningerne, et stærkt argument mod at forhale integrationsprocessen yderligere.

EU og de associerede lande må hver især have en klar strategi og behandle integrationsspørgsmålet som deres egen målsætning og dermed noget, der direkte vedrører deres egen fremtidige økonomiske og sociale udvikling.

En vellykket integration kan betyde en afgørende styrkelse af Europas rolle og konkurrencemæssige stilling i forhold til andre store økonomiske regioner.

EU bør ikke forsinke de interne reformer, der er et nødvendigt led i forberedelsen.

7.9. Derudover er det vigtigt at understrege det hensigtsmæssige i, at de associerede lande sideløbende med deres forhåndstilpasning til EU tilstræber den størst mulige indbyrdes integration, herunder ved at harmonisere deres tiltrædelsesprogrammer.

En sådan integration kunne bl.a. ske ved at overvinde de politiske og økonomiske modsætningsforhold og

intensivere det regionale samarbejde. Denne indgangsvinkel afspejles i øvrigt også i en række bistandsprogrammer til fremme af regionale initiativer.

7.10. ØSU anmoder Kommissionen om at blive holdt løbende orienteret om, hvilke fremskridt der sker i forberedelsen på integrationsprocessen, og om de forskellige foranstaltninger der træffes, så det har mulighed for at fremkomme med sine synspunkter i rette tid, det være sig i form af initiativudtalelser eller høringsudtalelser.

7.11. ØSU overlader de mere dybtgående analyser af de forskellige aspekter ved udvidelsen til eventuelle supplerende udtalelser fra ØSU's kompetente sektioner.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG I

Bemærkninger til bilaget til hvidbogen

1. Inden for frie kapitalbevægelser er det vanskeligt at operere med en opdeling i henholdsvis nøgleforanstaltninger og andre foranstaltninger, men beskrivelsen af de fremskridt, som EU har gjort siden 1960, kan være særdeles nyttig. Radikale ændringer på de finansielle markeder i forhold til 60'erne og 70'erne har ført til, at det ikke længere er så vigtigt at foretage en skarp skelnen mellem langfristede og kortfristede kapitalbevægelser. Rækken af foranstaltninger kan derfor variere og afpasses efter de særlige økonomiske forhold, der gør sig gældende i et givent land.

1.1. Under alle omstændigheder ser det ud til, at fuldstændig liberalisering er en absolut forudsætning for at kunne tiltrække udenlandske investorer og skabe en konkurrencedygtig finanssektor.

Bilaget til hvidbogen (herefter bilaget) anviser — muligvis lidt for upræcist — hvilke ledsageforanstaltninger der er behov for.

2. De industrielle produkters frie bevægelighed og sikkerhed er af vital betydning for optagelsen i det indre marked og for udviklingen i samhandelen. ØSU støtter fuldt ud bilagets indfaldsvinkel, og er enig i, at harmoniseringen på dette felt er en — ikke kun teknisk set — yderst vanskelig proces, som sigter mod at omlægge et stift, centraldirigeret system til et demokratisk system.

Bilaget understreger især to aspekter, der betydningsmæssigt strækker sig ud over den pågældende sektor.

2.1. For det første, hvad angår forebyggelse af nye handelshindringer (Direktiv 83/139/EØF), er forslaget om at oprette et sammenligneligt system til udveksling af informationer mellem de associerede lande med henblik på efterfølgende at indgå en aftale mellem EU og CØ-10, dvs. mellem to kompatible systemer, et skridt i retningen af et tættere regionalt samarbejde.

2.2. For det andet, hvad angår direktiverne med den »nye metode« for så overordnede spørgsmål som sikkerhed, sundhed og miljø, er ønsket om engagement og deltagelse fra de pågældende interessegrupper, forbrugerne, arbejdsmarkedets parter sammen med udskiftningen af de statslige organer med demokratiske, konsensusbaserede standardiseringsorganer tydeligvis en overgang med vidtrækkende politiske og sociale konsekvenser.

3. På konkurrenceområdet er genindførelsen af markedsøkonomiske principper en af de vanskeligste opgaver for CØ-10, hvis flertal har planøkonomi. Sideløbende med den vanskelige privatiseringsproces ville det være naturligt som det første at foretage en skelnen mellem staten og de statskontrollerede virksomheder og give dem forskellig juridisk status.

I før-tiltrædelsesfasen bliver CØ-10 også nødt til at oprette en national myndighed med tilsvarende kontrolbeføjelser som pendanten i EU.

4. På det socialpolitiske område ønsker ØSU igen at påpege, at den sociale dimension skal ses separat og ikke blot i sammenhæng med det indre marked, og at Fællesskabspagten om Arbejdstagernes Grundlæggende Arbejdsmarkedsmæssige og Sociale Rettigheder og Aftalen om Social- og Arbejdsmarkedspolitikken, der er vedføjet Maastricht-traktaten som bilag, derfor kan tjene som vejviser i før-tiltrædelsesfasen. ØSU er dog enig i, at de anførte prioriteringer er vigtige, og fremfører nedenfor nogle foreløbige generelle bemærkninger.

4.1. Især hvad angår ligebehandling af mænd og kvinder, er det vigtigt at huske på, at EU-lovgivningen ikke har til formål at træde i stedet for mere progressive nationale bestemmelser. Kvindens tilstedeværelse og stilling på arbejdsmarkedet er for tiden genstand for ændringer i CØ-10 som følge af et dalende BNP og forringede levevilkår.

4.2. Henvisningen til artikel 118 A i traktaten kunne føre til den misforståelse, at de små og mellemstore virksomheder ikke vil blive ramt af de administrative byrder, der måtte følge af lovgivningen om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Traktatteksten lyder faktisk således: »... byrder af en sådan art, at de hæmmer oprettelse og udvikling af små og mellemstore virksomheder.«

I den indledende fase bør alle direktiver af generel karakter imidlertid være omfattet.

4.3. Hvad angår arbejdsmarkedslovgivning og arbejdsvilkår, ville det være tilrådeligt at inkludere direktiv 94/45/EF om europæiske samarbejdsudvalg i den første fase for derved bl.a. at bekræfte den faktiske situation, idet bedriftsråd allerede findes i CØ-10.

5. Miljøpolitikken bør være blandt politikkerne under de »strukturerede forbindelser« og — som det siges i associeringsaftalerne — skal de dertil hørende foranstaltninger integreres i udviklingspolitikkerne helt fra starten. Forurening er et særligt alvorligt problem i næsten alle de associerede lande, og ingen undtagelse kan tolereres.

Ej heller miljøpolitikkerne bør udelukkende ses i relation til det indre marked. De skal betragtes som et selvstændigt område, der har behov for et særligt konvergens- og harmoniseringsprogram, hvilket der også blev udtrykt ønske om på mødet den 5. oktober 1994 i Rådet (miljøministrene).

5.1. Ledsageforanstaltninger spiller i denne sammenhæng en særlig vigtig rolle som praktisk udmøntning af lovgivningen. Det Europæiske Miljøagentur kunne ligeledes spille en rolle i denne forbindelse.

6. En selskabslovgivning, der indebærer fælles grundlæggende regler, er afgørende for det indre markeds funktionsdygtighed.

ØSU er enig med hvidbogen i at give prioritet til reglerne vedrørende retten til at starte virksomhed, oprette datterselskaber og eje aktier og alle regler, der sigter mod at sikre gennemsigtighed og beskyttelse af kreditorer, samt endelig de væsentlige administrative bestemmelser og ledsagebestemmelser.

7. Beskyttelse af intellektuel ejendomsret er en uomgængelig betingelse på et stadigt mere konkurrencepræget marked og en forudsætning for at fremme den intellektuelle kreativitet og den frie bevægelighed for ideer.

ØSU er enig i, at CØ-10's (minus Bulgariens) tiltrædelse af Uruguay-rundens aftaler og dermed også til »Trade related aspects of Intellectual Property Rights« ikke er tilstrækkelig til at tilfredsstille kravene i det indre marked, og at der derfor er behov for at skabe et juridisk harmoniseret område.

I mellemtiden ville det være hensigtsmæssigt at vedtage nogle overgangsftaler om beskyttelse af varer og tjenesteydelser.

8. Endelig bifalder ØSU Kommissionens indfaldsvinkel til emnet forbrugerbeskyttelse, som det er vigtigt at anerkende og bekræfte som et selvstændigt område med specifikke målsætninger. Dette emne bør ikke opfattes som et biprodukt af indremarkeds- og konkurrencepolitikken, men tværtimod som et vigtigt bidrag til udviklingen af en markedsøkonomi.

Der gives endelig en yderst detaljeret oversigt over de betingelser, der kræves for at kunne implementere lovene og især sikre anerkendelse af de grundlæggende forbrugerrettigheder, forbrugeroplysning og -uddannelse, domstolsadgang samt fremme af interessegrupper.

BILAG II

Oversigt over den økonomiske udvikling

1.1. Med henblik på at tegne et omend groft, men dog brugbart billede af den økonomiske udvikling i CØ-10 oplyses nedenstående nøgletal med det forbehold, at kvaliteten af det statistiske materiale fra disse lande fortsat lader meget tilbage at ønske med hensyn til indsamling og bearbejdelse⁽¹⁾.

I treårs perioden 1992-1995 har BNP udtrykt i USD udviklet sig som følger:

- Bulgarien: en fremgang fra 8,6 til 12,9 mia.;
- Tjekkiet: fra 28,0 til 45,0 mia.;
- Ungarn: fra 36,5 til 44,0 mia.;
- Polen: fra 84,3 til 121,0 mia.;
- Rumænien: fra 22,1 til 33,7 mia; og
- Slovakiet: fra 10,9 til 16,0 mia.

1.2. Udlandsgælden beløb sig i Bulgarien (1995) til USD 10,7 mia., i Tjekkiet (1995, 2. kvartal) til USD 13,0 mia., i Ungarn (1995, 2. kvartal) til USD 33,0 mia., i Polen (1995, 4. kvartal) til USD 44,3 mia., i Rumænien (1995, 2. kvartal) til USD 4,8 mia. og i Slovakiet (1995, 2. kvartal) til USD 5,0 mia.

1.3. Privatiseringen er sket med forskellig hastighed i de forskellige lande. I 1994 lå den private sektors andel af BNP i Bulgarien på 27,2 %, i Tjekkiet på 56,3 %, i Rumænien på 35 % og i Slovakiet på 58 %. I 1993 var tallene for Ungarn og Polen henholdsvis 50 % og 55,3 %.

1.4. Udviklingen i det private forbrug har været meget ujævn. Medens nogle lande i perioden 1992/1993 oplevede et fald, som f.eks. Bulgarien med et fald på 13,2 %, var der i andre lande tale om en stigning. I Tjekkiet var der fra 1992 til 1994 en stigning på 23,3 %. I Ungarn steg tallet med 1,3 % om året i perioden 1993/1994 efter et mindre fald i 1992 på 1,3 %. Polen oplevede en stigning på 11,8 procentpoint i perioden 1992-1994. Den eneste oplysning om Rumænien er et fald i 1992 på 9,8 %. I Slovakiet har udviklingen været modsat, idet der i 1993 var en stigning i privatforbruget på 1,2 % og i 1994 et fald på 3,4 %.

1.5. Inflationstakten har generelt været høj i alle landene, dog med visse forskelle: i Bulgarien nåede den i 1994 helt op på 122 %, men faldt i 1995 til 28,6 %. I Polen lå inflationen i 1992 på 44,4 %, men faldt i 1995 til 20,7 %. I Rumænien var inflationen i 1993 helt oppe på 295 %, men faldt markant til 27,4 % i 1995. Efter en stigning i 1992 fra 9,1 % til 25,1 % i 1993 faldt inflationen i Slovakiet i 1994 til 11,7 % og i 1995 til 6,7 %. Også i Tjekkiet oplevede man i 1993 en stigning fra de 12,7 % i 1992 til 18,2 %, men allerede i 1994 faldt tallet igen til omkring 10,25 %, og i 1995 lå inflationen på 8,7 %.

⁽¹⁾ Oplysningerne i dette bilag er hentet fra følgende kilder:

- Key Economic Indicators. 1992 — andet kvartal 1995, Stockholm Institute of East European Economics.
- Eurostat, Statistics in focus — External trade. 1995-7.
- Business Central Europe, maj 1996.

1.6. Arbejdsløshedsprocenten så i slutningen af 1995 således ud: 11,0 % i Bulgarien, 10,4 % i Ungarn, 14,9 % i Polen, 13,1 % i Slovakiet. Rumænien havde en arbejdsløshed på 8,7 %, medens Tjekkiet med sine 3,1 % havde det laveste ledighedstal.

Den gennemsnitlige månedsløn lå i 1995 på henholdsvis USD 123 i Bulgarien, USD 380 i Tjekkiet, USD 346 i Ungarn, USD 294 i Polen, USD 146 i Rumænien og USD 279 i Slovakiet.

1.7. Prognoserne for 1996 fra henholdsvis EBRD, OECD og IMF peger samstemmende på, at CØ-10 tilsammen udgør det mest dynamiske vækstområde.

1.8. Når man beskriver udviklingen i disse lande fra 1990 og frem til i dag, må man ikke glemme, at det statistiske materiale lader meget tilbage at ønske. Dette skyldes bl.a., at den sorte økonomi er eksploderet og ikke figurerer i statistikkerne, men alligevel har stor betydning, hvilket bl.a. fremgår af afstanden mellem på den ene side udviklingen i købekraften og på den anden side stigningen i forbruget. Til eksempel har der i Polen fra 1990 til 1992 været et fald i købekraften på 30 %, og samtidig er forbruget steget eksplosivt, hvilket har hjulpet landet over recessionen. Den sorte økonomi skønnes at udgøre 30 % af BNP i Ungarn og mindst 20 % i Polen⁽¹⁾.

1.9. De associerede lande har gennem de seneste år modtaget stor økonomisk bistand fra EU: fra 1990 til 1993 blev der under PHARE-programmet udbetalt mere end 2 200 mio. ecu, hvortil kommer 1 308 mio. ecu fra EIB og 29 212 mio. ecu fra EBRD.

1.10. I 1990'erne er der sket en markant fremgang i samhandlen mellem EU og Østeuropa. Statistikken for gruppen af central- og østeuropæiske lande (CØEL)⁽²⁾ viser for 1994 en stigning på 21,7 % i importen fra EU og en stigning på 26,7 % i eksporten til EU, svarende til en værdi på henholdsvis 40,0 og 33,6 mia. ecu. For at danne sig et billede af, hvor stor stigning der er tale om, skal man blot huske på, at den totale samhandel import + eksport i 1988 lå på 20 mia. ecu.

Im- og eksporten mellem EU og CØ-10 udgør mere end tre fjerdedele af samhandlen mellem EU og CØEL, nemlig ca. 77 % (i 1994).

EU har et handelsoverskud på 6,4 mia. ecu.

Tre medlemsstater (Tyskland, Italien og Frankrig) tegner sig tilsammen for mere end 76 % af samhandlen (Tyskland alene for mere end 50 %).

1.10.1. EU's import: Polen er den største leverandør (27 % svarende til 9,1 mia. ecu) fulgt af Tjekkiet (19 %) og Ungarn (15 %). Tyskland er med sine 53 % af den samlede import den største aftager af varer fra CØEL efterfulgt af Italien (16 %) og Frankrig (8 %).

EU's eksport: Også her ligger Polen i spidsen som den største aftager med en andel på 27 % svarende til en værdi på 10,8 mia. ecu, efterfulgt af Tjekkiet med 20 % og Ungarn med 15 %. Inden for EU er Tyskland med 50 % den største eksportør til CØEL, efterfulgt af Italien (18 %) og Frankrig (8 %).

1.11. EU's overskud på handelsbalancen (6,4 mia. ecu i 1994) skyldes først og fremmest eksporten af motorer, maskiner, mekaniske udstyr, biler, plastik og plastprodukter. Inden for vareområderne ikke-forarbejdede beklædningsgenstande, træ og træprodukter, jern og stål har EU et handelsunderskud.

Mere end halvdelen af overskuddet stammer fra samhandlen med Polen (1,7 mia. ecu), Tjekkiet (1,6 mia. ecu) og Ungarn (1,2 mia. ecu).

Italien er det EU-land, der har det største handelsoverskud med 2,1 mia. ecu, medens Portugal og Irland i 1993 har oplevet den procentvise største fremgang i forhold til det foregående år (på henholdsvis 68 % og 53 %). Importen fra CØEL er steget mest i Benelux og Spanien med en vækst fra 1993 til 1994 på henholdsvis 60 % og 58,5 %.

(1) Beregningerne for Ungarn er foretaget af Lazlo CSABA, senior economist hos markedsinstituttet Kopint-Datorg. Oplysningerne om Polen stammer fra en fælles rapport fra det centrale statistiske kontor (GUS) og det polske videnskabsakademi.

(2) De central- og østeuropæiske lande omfatter: Estland, Litauen, Letland, Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Rumænien, Bulgarien, Albanien, Slovenien, Kroatien, Bosnien-Hercegovina, samt den tidligere jugoslaviske republik Makedonien.

BILAG III

Forsøg på at klassificere de realiserede fremskridt i omstillingen til markedsøkonomi

	Tjekkiet	Slovakiet	Polen	Ungarn	Bulgarien	Rumænien
1. Omfanget af privatisering						
a) Den private sektors værditilvækst i % af BNP ⁽¹⁾						
1989	11	uoplyst	29	15(29)	uoplyst	13
1991	17	22(32) ⁽²⁾	45	33(41)	17	24
1994	56	44(58)	56	52(56) ⁽³⁾	40	35
1995 (skøn)	70	60	60	60	45	40
b) Den private sektors værditilvækst i % for hovederhvervene (1994)						
Landbrug	82	uoplyst	uoplyst	68	80	85
Industri	59	53	38	54	18	15
Service	50	uoplyst	89	60	49	35
2. Klassifikation af graden af fremskridt mod markedsøkonomi, efter en skala fra 1-4⁽⁴⁾						
Privatisering						
store virksomheder	4	3	3	4	2	2
mindre virksomheder	4*	4*	4*	4*	3	3
Omstrukturering af virksomheder	3	3	3	3	2	2
Liberalisering af priser	3	3	3	3	3	3
Valutakursregime og udenrigshandel	4*	4*	4*	4*	4	4*
Konkurrencepolitik	3	3	3	3	2	1
Reformer af bankvæsenet og liberalisering af rentesatserne	3	3	3	3	2	3
Finansielle markeder	3	3	3	3	2	2

Kilde: EBRD, Beretning om omstillingen (1995).

⁽¹⁾ Tal i parentes: inklusive kooperativer.

⁽²⁾ 1992.

⁽³⁾ 1993.

⁽⁴⁾ Skalaen går fra 1 (meget begrænsede fremskridt) til 4 (markante fremskridt). Angivelsen 4* betyder, at landet på det pågældende område er nået op på den standard, der er kendetegnende for et industriland.

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Virkningerne af den økonomiske og monetære union: økonomiske og sociale aspekter af konvergensen og forberedelse på den fælles valuta«

(97/C 30/21)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 9. juli 1996 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »Virkningerne af den økonomiske og monetære union: økonomiske og sociale aspekter af konvergensen og forberedelse på den fælles valuta«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Økonomiske, Finansielle og Monetære Spørgsmål, som udpegede Umberto Burani, Michael Geuenich og Bernard du Granrut til ordførere. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 26. september 1996, med 116 stemmer for, 8 imod og 11 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledende bemærkninger

1.1. Efter anmodning fra Kommissionen afgav Det Økonomiske og Sociale Udvalg den 26. oktober 1996 en udtalelse⁽¹⁾ om »Grønbog om de praktiske foranstaltninger i forbindelse med indførelsen af den fælles valuta«⁽²⁾. Som et supplement til nævnte udtalelse, som omhandlede de tekniske problemer i forbindelse med indførelsen af den fælles valuta, vil ØSU i nærværende udtalelse uddybe konsekvenserne af indførelsen af den fælles mønt og komme ind på problemstillinger, der rækker ud over de praktiske problemer.

1.2. ØSU stiller sig positivt til den planlagte monetære union i Europa, som det i øvrigt klart vil fremgå af de tilkendegivelser, det er kommet med ved forskellige lejligheder. Det forurolicher imidlertid ØSU, at der i offentligheden stilles stadig flere spørgsmål, efterhånden som tidspunktet for indledningen af den tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU) rykker nærmere. At gå bort fra den nationale valuta anses af mange europæiske borgere for at være en høj pris at betale, også selv om det handler om at realisere et mål, som der er principiel opbakning bag, nemlig en øget integration af Europa i dybden. Den undertiden udtalte skepsis kan bl.a. tilskrives en fortsat mangel på behørig oplysning af befolkningen. På den baggrund finder ØSU grund til i begyndelsen af nærværende udtalelse endnu en gang udtrykkeligt at pege på de velfærdsgevinster, ØMU'en vil føre med sig til gunst for Europas borgere.

1.2.1. Det vel nok vigtigste aspekt ved ØMU'en er, at der ikke længere vil være nogen valutakurssvingninger. En væsentlig hindring for handel og investeringer i EU bringes hermed ud af verden. På dette punkt er ØSU enig i de resultater, Kommissionen når frem til i sit dokument »Virkningen af valutakursbevægelser på det indre marked«⁽³⁾, herunder især, at den fælles

valuta som et uomgængeligt supplement til det indre marked:

- fjerner valutariske fluktuationer, der påfører økonomien alvorlige problemer,
- muliggør en forstærket konvergens via mekanismer, der er forudset i EF-traktaten.

1.2.2. Desuden må det forventes, at den forudsete vækst i investeringerne vil blive ledsaget af en proces, der sikrer en bedre og mere rationel allokering af investeringer og arbejdskraft inden for det indre marked. Det skulle i høj grad forstærke de positive impulser, det indre marked i sig selv har på vækst og beskæftigelse.

1.2.3. Med ophævelsen af de nationale valutaer bortfalder samtidig den bekostelige valutakurssikring, lige som der ikke længere vil være nogen vekselomkostninger. Dette vil stimulere produktion, handel og service.

1.2.4. På grund af den større dybde i det fælles kapitalmarked vil den fælles valuta danne en klart større modvægt til US-dollaren og yennen og ligeledes vinde i betydning som reservevaluta. Herudfra må det forventes, at investorer, der diversificerer deres porteføljer gennem internationale placeringer, vil øge den andel af deres portefølje, der er anbragt i euroen. En øget kapitalimport vil virke til gunst for såvel den fælles valuta som realrenteniveauet. En stabil valuta og lavere finansieringsomkostninger er væsentlige forudsætninger for øgede investeringer og øget vækst og beskæftigelse.

1.2.5. I en bredere sammenhæng vil Europa ved begyndelsen af det 21. århundrede i kraft af en fælles mønt og et fuldført indre marked kunne træde frem på den økonomiske og politiske verdensscene som en af de tre eller fire største blokke. Intet europæisk land vil alene kunne gøre fordring på en så indflydelsesrig position.

(1) EFT nr. C 18 af 22. 1. 1996.

(2) KOM(95) 333 endelig udg. af 31. 5. 1995.

(3) KOM(95) 503 endelig udg. af 31. 10. 1995.

1.2.6. Den fælles valuta letter sammenligningen af priserne på vare- og faktormarkederne på tværs af de nationale grænser. Dette betyder ikke, at prisen på et homogent gode bliver den samme på alle europæiske markeder. Men det bliver nemmere for markedsdeltagerne at observere relative ændringer i prisen. Dette sikrer en effektiv indsats af de disponible ressourcer, hvorved der opnås en velfærdsgevinst i EU.

1.2.7. Etableringen af en valutazone med en fælles mønt stiller i udsigt, at effektiviteten af pengepolitikken øges. De første empiriske undersøgelser⁽¹⁾ peger således i retning af, at den aggregerede pengeefterspørgsel i Europa er mere stabil end den tilsvarende efterspørgsel i de enkelte medlemsstater.

1.3. Ud fra ovennævnte må det konkluderes, at Den Monetære Union frembyder rige muligheder for Europa. Imidlertid kan en forhastet og uigennemtænkt indfasning af unionen også rumme faremomenter. Efter indtræden i tredje fase af Den Monetære Union vil det monetære samarbejde være uafvendeligt. Derfor er det vigtigt, at man forud for Den Monetære Union har gennemdrøftet alle relevante problemer og fundet frem til de bedste mulige rammeregler for det monetære samarbejde og relationerne til borgerne. I betragtning af det væld af spørgsmål, der melder sig i forbindelse med en fælles mønt, koncentrerer ØSU sig i det følgende om et begrænset antal punkter, som det finder særligt vigtige. De udvalgte temaer afspejler prioriteringen i de interessegrupper, der er repræsenteret i ØSU. Herudover vil der blive set nærmere på problemstillinger, som det under udarbejdelsen af ØSU's udtalelse om grønbogen viste sig ønskeligt at behandle nærmere. Specielt vil følgende aspekter af Den Monetære Union blive behandlet mere indgående:

- fortolkning og anvendelse af EF-traktatens konvergenskriterier (punkt 2),
- fastlæggelse af omregningskurser (punkt 3),
- datoen for starten på Den Monetære Union (punkt 4),
- den fremtidige europæiske centralbanks stilling (punkt 5),
- medlemsstater »med dispensation«: økonomiske aspekter og monetært samarbejde (punkt 6),
- Den Monetære Unions implikationer for arbejdsmarkedet (punkt 7) samt
- informationsindsatsen (punkt 8).

⁽¹⁾ Jf. M. Falk og N. Funke: »The Stability of Money Demand in Germany and in the EMS: Impact of German Unification«, i Weltwirtschaftliches Archiv 131 (3), side 470-488.

2. Konvergenskriterierne — Fortolkning og anvendelse

2.1. Set under en økonomisk synsvinkel er etableringen af en zone med fælles mønt meningsfyldt i det øjeblik, de økonomier, der slutter sig sammen, befinder sig på samme udviklingsniveau. I princippet gælder det, at en region er desto mere egnet for indførelsen af en fælles mønt, jo mere fleksibelt og homogent den reagerer på eksogene stød. Ved sammenslutningen af økonomier, der befinder sig på samme udviklingsstade, nyder landene godt af fordelene ved en fælles mønt — det vil i hovedsagen sige flere investeringer og øget vækst og beskæftigelse. Er der derimod tale om en monetær sammenslutning af økonomier, der udviser udviklingsforskelle, kan bortfaldet af fleksible valutakurser imidlertid også vise sig at være en ulempe. De lande, som ikke formår at opfylde de reale konvergenskriterier, løber således en risiko (jf. senere) for, at de ikke kan holde trit med de øvrige økonomier og derfor i en periode taber (eksport-)markedsandele i forhold til de stærkere økonomier. Følgen vil være yderligere underbeskæftigelse i de økonomisk svagere regioner. De resulterende store forskelle i den regionale indkomstruktur vil rumme fare for sociale og politiske spændinger inden for valutazonen. For at bevare den sociale ro vil storstilede finansielle overførsler være nødvendige. Endelig vil faldet i efterspørgslen i de svagere udviklede økonomier via det grænseoverskridende handelssamkvem have den sideeffekt, at væksten i kerneøkonomierne også påvirkes i negativ retning.

Konvergenskriterier til godtgørelse af, at landet opfylder kravene for at kunne deltage i Den Monetære Union

• Prisudvikling

Den gennemsnitlige inflationstakt i medlemslandet betraget i en periode på et år før konvergensvurderingen må ikke overstige inflationstakten i de højst tre medlemslande, der har opnået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet, med mere end 1,5 procentpoint.

• Offentlige finanser

— Det offentlige budgetunderskud i procent af BNP må ikke overstige 3 %, medmindre denne procentdel er faldet væsentligt og vedvarende og har nået et niveau, der ligger tæt på referenceværdien, eller medmindre overskridelsen af referenceværdien kun er exceptionel og midlertidig, og den nævnte procentdel fortsat ligger tæt på referenceværdien.

— Bruttogælden i procent af BNP (gældskvoten) må ikke overstige 60 %, medmindre denne procentdel mindskes tilstrækkeligt og nærmer sig referenceværdien med en tilfredsstillende hastighed.

- **Valutakursudvikling**

Deltagelse i EMS-samarbejdets valutakursmekanisme (ERM) inden for de fastsatte udsvingsbånd uden alvorlige spændinger i mindst de seneste to år før konvergensvurderingen. Især må en medlemsstat inden for denne referenceperiode ikke på eget initiativ have nedskrevet den bilaterale centralkurs over for en anden medlemsstats valuta.

- **Renteudviklingen**

Medlemsstaten skal over en periode på et år før konvergensvurderingen have haft en langfristet nominal rentesats (renten på langfristede statsobligationer), som ikke overstiger den tilsvarende rentesats i de højst tre medlemsstater, der har opnået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet, med mere end 2 procentpoint.

2.2. Disse overvejelser er der taget højde for i EF-traktaten. De konvergenskriterier, der er opregnet i traktatens artikel 109 J, stk. 1, (se boks), tjener som kriterier til afgørelse af, hvilke lande der fornuftigvis kan optages i Den Monetære Union straks fra starten. Af overvejelserne i punkt 2.1 udleder ØSU, at en bred udlægning af det spillerum, som traktaten efterlader, ikke er helt uproblematisk.

2.3. Det må derfor præciseres, hvordan konvergenskriterierne konkret skal fortolkes. EF-traktatens anvendelse af formuleringer som »væsentligt og vedvarende« og »faldet væsentligt« giver en meget bred fortolkningsmargen. I den sammenhæng mener ØSU, at Rådet bør præcisere konvergenskriterierne, inden Den Monetære Union løber af stabelen. Dette vil have den fordel, at de nationale regeringer får et klart signal om, hvilke pejlemærker de skal styre efter for at opfylde konvergenskriterierne. For det andet vil det dæmme op for faren for en for bred politisk udlægning af adgangskravene. Denne fare er faktisk reel, for så vidt som Ministerrådets afgørelse om, hvilke lande der skal optages i Den Monetære Union, træffes med kvalificeret flertal (for tiden 62 stemmer ud af 87). Det indebærer, at lande, som sandsynligvis ikke selv vil kunne honorere optagelsesbetingelserne, vil skulle give deres samtykke til andre landes optagelse.

2.4. Konvergenskriterierne bør efter ØSU's mening præciseres på flere punkter. F.eks. kan det ikke entydigt udledes af traktatens tekst, om prisstabilitetskriteriet relaterer til den gennemsnitlige eller den dårligste værdi i de tre lande, der fremviser størst prisstabilitet. For at præcisere priskriteriet, foreslår ØSU, at det betragtes som opfyldt, når inflationstakten i det pågældende land ikke ligger mere end 1,5 procentpoint over de tre bedste landes gennemsnitlige inflationstakt vægget med deres bruttonationalprodukt.

2.5. Efter ØSU's opfattelse er det også nødvendigt at præcisere priskriteriet, fordi rentekriteriet relaterer hertil. Indførelsen af en valutazone i Europa skaber forventning om, at de økonomier, der deltager i Den Monetære Union, vil drage fordel af et varigt lavere gennemsnitsrenteniveau i EU. Denne forventning synes legitim, især når det betænkes, at kapitalmarkedet vil få større dybde i den fremtidige europæiske valutazone. Et vedvarende lavt renteniveau er en forudsætning for et opsving i investeringerne og dermed i beskæftigelsen i Europa. Med de deraf følgende produktivetsgevinster og den forbedrede stilling i den internationale konkurrence følger også forventningen om en større investerings- og beskæftigelsesdynamik.

2.6. Valutakurskriteriet trænger ligeledes til en afklaring. Den 2. august 1993 blev udsvingsgrænserne udvidet fra $\pm 2,25\%$ til $\pm 15\%$. Det nye brede bånd tager højde for den enorme vækst, der har været i kapitalmobiliteten i de seneste år, og dermed for den høje volatilitet på valutamarkederne. Derudover tjente justeringen af udsvingsgrænserne til at fjerne alt for snævre indikatorer på markederne, som kan fremkalde spekulative angreb. Dette dristige skridt har givet gode resultater. Det bliver tydeligt i forbindelse med den såkaldte divergensindikator, der giver information om, hvorvidt en valuta, der deltager i interventionssystemet, udvikler sig klart anderledes end de øvrige valutaer⁽¹⁾. Denne indikator viser, at udsvingene er betydeligt mindre drastiske, selv om valutakursernes volatilitet på markedet stort set er uændret. Efter udsvingsgrænsernes udvidelse, kunne mange af EMS-valutaerne hurtigt genstabiliseres inden for de gamle udsvingsgrænser.

2.6.1. Båndet på $\pm 15\%$ for tilpasning af den bilaterale centralkurs er så bredt, at valutaspekulationen har mistet sin betydning som årsag til kursudsving. Dermed får de grundlæggende faktorer igen tilsvarende større betydning i vurderingen. Det er således blevet lettere for enhver »sund« valuta at bevæge sig inden for det snævrere bånd på $\pm 2,25\%$, og en valutas evne til inden for dette snævre bånd at bevæge sig mod centralkursen kan opfattes som et kriterium på, om landet honorerer egnethedskravene for optagelse i Den Monetære Union. I forbindelse med konvergensvurderingen skulle det derfor for ØSU at se være muligt at følge denne fremgangsmåde: givet fastholdelse af det udvidede bånd på $\pm 15\%$ skulle valutakurskriteriet være opfyldt, når den bilaterale centralkurs ikke har måttet tilpasses i de sidste to år før indledningen af unionens tredje fase, og den pågældende valuta i det sidste år forud for konvergensvurderingen har ligget inden for et tilstrækkeligt smalt bånd omkring centralkursen. Til fordel for en sådan »snæver« fortolkning af de normale udsvingsgrænser taler ikke alene, at disse logisk set ligger tæt på fastkurssystemet, men også det forhold, at disse

⁽¹⁾ Se Deutsche Bundesbank, Devisenkursstatistik, maj 1995, Statistisches Beiheft zum Monatsbericht 5, side 84.

udsvingsgrænser var gældende, da Maastricht-traktaten blev undertegnet. I forbindelse med konvergensvurderingen vil det da være op til Ministerrådet at afgøre, hvad der konkret skal ligge i udtrykket »tilstrækkeligt smalt«. Efter ØSU's opfattelse bør man lægge sig fast på en værdi, der tager højde for de realøkonomiske forhold på den ene side og princippet om fastholdelse af konkurrenceneutralitet på den anden side.

2.7. Under en politisk synsvinkel ligger den største vanskelighed i at præcisere kriterierne vedrørende det offentlige underskud og statsgældskvoten. EF-traktatens formuleringer giver et stort spillerum for fortolkning.

2.7.1. Bestemmelserne vedrørende offentlige underskud i artikel 104 C indskærper, at medlemsstaterne skal undgå uforholdsmæssigt store offentlige underskud.

2.7.2. I samme artikels stk. 2 er det angivet, hvilke foranstaltninger der skal træffes i dette øjemed:

»Kommissionen overvåger udviklingen i medlemsstaternes budgetsituation og i deres offentlige gæld med henblik på at identificere alvorlige fejl. Den skal navnlig undersøge, om budgetdisciplinen overholdes på grundlag af følgende to kriterier:

- a) hvorvidt den procentdel, som det forventede eller faktiske offentlige underskud udgør af bruttonationalproduktet, overstiger en given referenceværdi, medmindre:
  - denne procentdel er faldet væsentligt og vedvarende og har nået et niveau, der ligger tæt på referenceværdien,
  - eller overskridelsen af referenceværdien kun er exceptionel og midlertidig, og nævnte procentdel fortsat ligger tæt på referenceværdien;
- b) hvorvidt den procentdel, som den offentlige gæld udgør af bruttonationalproduktet, overstiger en given referenceværdi, medmindre denne procentdel mindskes tilstrækkeligt og nærmer sig referenceværdien med en tilfredsstillende hastighed.

Referenceværdierne er fastsat i den protokol om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud, der er knyttet som bilag til denne traktat.«

2.7.3. I artikel 1 i protokol nr. 5 til traktaten er de referenceværdier, der er nævnt i traktatens artikel 104 C, stk. 2, nøje fastlagt:

- »— 3 % for den andel, som det forventede eller faktiske offentlige underskud udgør af bruttonationalproduktet i markedspriser,
- 60 % for den andel, som den offentlige gæld udgør af bruttonationalproduktet i markedspriser.«

2.7.4. Protokollens artikel 2 definerer begreberne »offentlig«, »underskud«, »investering« og »gæld«. I

artikel 3 fastsættes det, at regeringerne er ansvarlige »for underskuddet i den samlede offentlige sektor«.

2.7.5. Stk. 3-14 i artikel 104 C angiver de proceduretekniske regler for Kommissionens, Rådets og Parlamentets overvågelse af de offentlige underskud. Artikel 109 E opstiller tidsplanen for indfasningen af Den Økonomiske og Monetære Union. Artikel 104 C har med undtagelse af stk. 1, 9, 11 og 14 virkning fra og med Den Økonomiske og Monetære Unions anden fase.

2.7.6. I den sammenhæng skal Kommissionen i henhold til artikel 104 C, stk. 3, udarbejde en rapport, hvis en medlemsstat ikke opfylder de krav vedrørende offentligt underskud og/eller gældskvoten, som skal være opfyldt for overgangen til den tredje fase. Det udvalg, der oprettes i henhold til artikel 109 C, skal afgive udtalelse om Kommissionens rapport (artikel 104 C, stk. 4). Hvis Kommissionen finder, at der i en medlemsstat er tale om et uforholdsmæssigt stort underskud, skal den afgive en udtalelse herom til Rådet. I henhold til stk. 6 fastslår Rådet »med kvalificeret flertal på grundlag af en henstilling fra Kommissionen og under hensyntagen til de bemærkninger, som den pågældende medlemsstat måtte ønske at fremsætte (...) efter en generel vurdering, om der foreligger et uforholdsmæssigt stort underskud«.

2.7.7. Sammenholdes disse tekster, fremgår det, at det i afgørelsen af, hvilke lande der opfylder betingelserne for at deltage i Den Monetære Union, ikke er et ubetinget krav, at underskuddet i procent af BNP er på under 3 %. Det er således tilstrækkeligt,

- at underskuddet i procent af BNP er faldet væsentligt og vedvarende og har nået et niveau, der ligger tæt på referenceværdien,
- eller at overskridelsen af referenceværdien er exceptionel og midlertidig og underskuddet fortsat ligger tæt på referenceværdien.

2.7.8. Om faldet i underskuddet kan betragtes som »væsentligt og vedvarende«, om man er »tæt på referenceværdien«, eller om overskridelsen af referenceværdien »kun er exceptionel og midlertidig«, overlades til Rådet, som (med kvalificeret flertal, hvor medlemmernes stemmer vægtes i henhold til artikel 148, stk. 2, dog uden at den pågældende medlemsstats stemme medtælles) i henhold til artikel 104 C, stk. 6, »efter en generel vurdering« fastslår, om der foreligger et uforholdsmæssigt stort underskud.

2.7.9. Den »generelle vurdering«, der skal foretages i henhold til artikel 104 C, stk. 6, indrømmer Rådet et skøn, hvis grænser ikke er fastlagt i nogen retsakt. Rådet skal vel nok i denne sammenhæng tage hensyn til, at Maastricht-traktaten blev underskrevet den 7. februar 1992, dvs. på et tidspunkt, hvor signatarstaternes økonomiske situation afveg meget fra de økonomiske forhold, der vil råde, når Rådet træffer sin afgørelse. Derfor er

de værdier, der er angivet i protokol nr. 5, dvs. et offentligt underskud på 3 % og en offentlig gæld på 60 % af bruttonationalproduktet, ikke at opfatte som stive grænseværdier, og Rådet står med et betydeligt skønsmæssigt spillerum i sin suveræne afgørelse, der træffes med kvalificeret flertal.

2.7.10. Da traktaten blev udformet, var signatarstaterne klart bevidste om, at såvel den europæiske økonomi som verdensøkonomien og de enkelte nationale økonomier befinder sig i en stadig udviklingsproces. Disse økonomier kan være underkastet forandringer, hvis determinanter de enkelte stater ikke er herre over. Staterne bestemte derfor (godt 6 år forud for implementeringen af traktatens bestemmelser), at konvergenskriterierne ikke skulle belægges med håndfaste, stive grænseværdier; i modsat fald havde der nemlig været fare for, at de pågældende bestemmelser havde vist sig umulige at omsætte i praksis.

2.7.11. Slutfacit må være, at der atter skal fokuseres på bestemmelsernes egentlige sigte, dvs. EU-medlemsstaternes indførelse af en fælles mønt. Om projektet lykkes, afhænger i første række af, om der sikres »real konvergens« i de forskellige økonomiers resultater, og ikke så meget af kriteriernes »absolutte værdi«.

2.7.12. I lyset af ovenstående betragtninger vil ØSU gerne slå fast, at det forhold, at Rådet anlægger en fortolkning i sine afgørelser, absolut ikke er ensbetydende med, at der bør afviges fra de kriterier, der indgår i en nøje, generel vurdering, som overordnet sigter på at skabe en »stærk« valuta. ØSU vil tværtimod kraftigt understrege, at sikring af konvergens i økonomierne må være et uomgængeligt mål.

2.7.13. En tilsvarende fortolkning er påkrævet i forbindelse med underskudskriteriet. Efter ØSU's opfattelse ligger underskuddet i procent af BNP tæt på referenceværdien, hvis det maksimalt overstiger denne med 1 procentpoint. Underskuddet er reduceret væsentligt og vedvarende, når det har været faldende mindst tre år i træk. På samme måde vil der være tale om et exceptionelt og midlertidigt underskud, hvis referenceværdien kun overskrides, så længe en konjunkturafmatning står på. I princippet bør statsgældskriteriet udmøntes på en sådan måde, at resultaterne af tidligere konvergensvurderinger ikke efterfølgende skal tages op til revision. Til illustration kan der peges på Irland, som i 1995 af Ministerrådet og Kommissionen fik bekræftelse på, at det havde gjort tilstrækkelige fremskridt med hensyn til nedbringelsen af sin statsgældskvote.

2.8. De lande, der er kandidater til ØMU'en, skal føre en streng konvergenspolitik. Under alle omstændigheder vil Rådet foretage en politisk fortolkning af konvergenskriterierne, når det skal afgøres, hvilke lande der kan deltage i Den Økonomiske og Monetære Unions tredje

fase. En for snæver gruppe af lande retfærdiggør faktisk ikke de høje omkostninger, der er forbundet med indførelsen af den fælles valuta.

2.9. Det er relevant at spørge, om udvælgelsesprocessen kan siges at være optimeret, så længe det kun er monetære, budgetmæssige og gældsmæssige kriterier, der tages i betragtning. Med sigte på en udvidelse af deltagerkredsen, så den økonomisk betragtet bliver af en rimelig størrelse, er det efter ØSU's mening værd at overveje at anlægge en bredere vurdering, der inddrager yderligere relevante udvælgelseskriterier. Dette bør imidlertid først ske efter en forudgående, streng vurdering ud fra de i artikel 109 J, stk. 1, nævnte kriterier og kun involvere de lande, der allerede opfylder fire af de fem kriterier. En sådan indgangsvinkel kan retfærdiggøres, i og med at adgangskravene ensidigt retter sig efter monetære og budgetpolitiske kriterier. De udvælgelseskriterier, man finder i den videnskabelige litteratur, relaterer faktisk overvejende til realøkonomiske størrelser. Hertil kommer, at selv EF-traktaten, omend den ikke formulerer det særligt konkret, kræver inddragelse af andre kriterier. I artikel 109 J, stk. 1, nævnes således også »resultaterne af markedsintegrationen«, saldoen på og udviklingen i »betalingsbalancens løbende poster«, »udviklingen i enhedslønoms-kostningerne« samt i »andre prisindeks« som faktorer, der skal tages i betragtning.

2.10. Fordelene ved en bredere vurdering træder klart frem i Belgiens tilfælde. I henhold til Maastricht-traktatens definition af statsgældskriterierne har Belgien i øjeblikket en gæld på 133,5 % af BNP. I betragtning af, at konvergensvurderingens referenceår vil være 1997, vil det selv med de største anstrengelser ikke være muligt at nedbringe denne gæld, så den kommer tæt på traktatens krav om en gældskvote på højst 60 %. Hvad angår gældskvote, er det klart, at Belgien næppe vil kunne kvalificere sig til deltagelse i Den Monetære Union, heller ikke hvis man anvender EF-traktatens blødere formulering, der taler om, at statsgældskvoten skal »mindkes tilstrækkeligt« og nærme sig »referenceværdien med en tilfredsstillende hastighed« (artikel 104 C, stk. 2).

2.10.1. Samtidig er Belgien imidlertid et land, der udmærker sig ved et stort mål af økonomisk stabilitet. Dette er klart illustreret ved, at Belgien til fulde opfylder traktatens pris-, rente- og valutakurskriterium. Hvis man støtter sig til en vifte af realøkonomiske indikatorer, vil Belgien honorere optagelseskravene. Af disse skal nævnes et vedholdende højt overskud på betalingsbalancens løbende poster, trods den reale apreciering af den belgiske franc, den meget åbne belgiske økonomi samt det forhold, at Belgien er en relativt lille økonomi. Endelig er Belgiens erhvervsstruktur — højtudviklet servicesektor, stærk industriel sektor, lille landbrugssektor — sammenlignelig med mange andre europæiske lande. Dermed vil bytteforholdsstød give en symmetrisk effekt, så der ikke vil være brug for valutakursjusteringsinstrumentet.

2.11. En vurdering, der ensidigt retter sig mod konvergenskriterierne, fører således ikke nødvendigvis til ud-

vælgelse af lande, der er egnede til at deltage i Den Monetære Union.

3. Fastsættelse af de omregningskurser, der skal gælde ved indledningen af Den Monetære Unions tredje fase

3.1. Drøftelserne i ØSU omkring indførelsen af den fælles valuta har altid været præget af en bekymring for, at de omregningskurser, der skal lægges fast i forbindelse med indtrædelsen i Den Monetære Union, kunne blive forvredet på grund af spekulation på de internationale finans- og valutamarkeder. Faren for spekulative angreb er specielt til stede i tidsrummet, hvor Rådets afgørelse om, hvilke lande der skal deltage i det nye valutasamarbejde, ligger fast, men hvor deltagerlandenes valutaer endnu ikke er indbundet i et uigenkaldeligt fastlåst paritetssystem. EF-traktaten indeholder ingen præcise oplysninger om, til hvilke kurser overgangen til den fælles valuta skal finde sted. Artikel 109 L, stk. 4, understreger ganske vist, at overgangen til tredje fase ikke ændrer ved ecuens værdi udadtil. Håndfast fortolket betyder dette, at Den Monetære Union skal indledes med de markedskurser, der var gældende dagen før omlægningen. En sådan tilgang kan ØSU imidlertid ikke acceptere.

3.2. For at dæmme op for bekostelige konkurrenceforvridninger i den internationale handel gælder det efter ØSU's opfattelse om at sikre, at spekulationspres ikke fører til omregningskurser, der ikke er begrundet i fundamentale økonomiske forhold. Dette er så meget desto vigtigere, som erfaringerne med valutakursmekanismen i EMS har vist, at realøkonomisk funderede valutakurser er en væsentlig forudsætning for et vellykket valutasamarbejde. Hvis et land går ind i Den Monetære Union med en overvurderet valutakurs, løber det en fare for, at dets omkostningskonkurrenceevne forringes. Dette vil være så meget mere problematisk, som bortfaldet af de nationale valutaer betyder, at en overvurdering ikke længere kan udlignes gennem en tilsvarende lavere rente, når tredje fase af Den Monetære Union først er indledt. De forvridende indvirkninger på udenrigshandelsstrømmene vil være af varig art og vil kun kunne imødegås, hvis landene med overvurderede valutaer har en større produktivitet fremgang end de øvrige lande. Da en produktivitet fremgang på kort sigt imidlertid næsten altid skabes på bekostning af beskæftigelsen, vil indhentningsprocessen være særlig pinefuld og øge ledigheden i de pågældende lande. Desuden vil opbakningen bag den fælles valuta i disse medlemslande blive svækket.

3.3. En mulig løsning på dette problem kunne være at fastlægge de relevante omregningskurser ud fra de seneste mindst to års gennemsnitskurser. En forudsætning for at anvende en sådan metode vil imidlertid være, at valutakursen over dette tidsrum ikke har fjernet sig afgørende fra denne gennemsnitsværdi. Fordelen ved denne metode frem for anvendelsen af centralkurser er,

at markedet vil få afgørende indflydelse på, hvad der er den fundamentalt »rigtige« valutakurs.

3.4. Som alternativ løsning kunne man anvende en vægtning af kurserne, hvorefter markedskurserne, efterhånden som den uigenkaldelige fastlåsning af valutakurserne rykker nærmere, tildeles en kontinuerligt faldende vægt. For at undgå at opstille målskiver for markedsaktørernes spekulative angreb, ville det være hensigtsmæssigt ikke at offentliggøre de vægtningsværdier, der skulle bruges. En sådan metode ville indebære, at specielt valutakurserne kort før overgangen til Den Monetære Union ikke ville have betydning for de omregningskurser, der skal være gældende på lang sigt.

3.5. De her beskrevne modeller repræsenterer kun nogle få blandt en lang række tænkelige løsningsmuligheder. For ØSU at se er det vigtigste ikke, hvilken af disse modeller man lægger sig fast på. Det afgørende er, at de ansvarlige europæiske institutioner er bevidste om problemstillingen og forudgående ligger klar med nogle løsninger, som de kan tage i brug i tilfælde af alvorlig uro på valutamarkedene. Hidtil er der fra officielt hold ikke blevet fremlagt tilfredsstillende løsningsforslag. Det Europæiske Monetære Institut tog ikke problemet op i den studie, det forelagde i november 1995 om overgangen til den fælles valuta. Den opfattelse, der kommer til udtryk fra Kommissionens side i den førnævnte grønbog, hvorefter en streng anvendelse af konvergenskriterierne skulle være tilstrækkelig til at dæmme op for uro på finans- og valutamarkedene, er fundamentalt set rigtig. Men selv om denne forudsætning er opfyldt, kan spekulative angreb ikke helt udelukkes. Det har erfaringerne med EMS vist. Gang på gang oplever man, at selv fundamentalt »sunde« valutaer rives med i tredjelandsvalutaers devalueringsskøl vand. Herudover er det også tænkeligt, at valutaturbulenser ikke har deres udspring i EU. Mange europæiske valutaer er således også kommet under pres, hver gang dollaren rider på oprørte bølger. Det seneste eksempel er den peso-krise, der brød ud ved årsskiftet 1994/1995, og hvis dønninger tvang europæiske valutaer til at devaluere. Efter ØSU's mening bør Fællesskabet også være forberedt på sådanne eksogene stød, som kunne optræde synkront med overgangen til Den Monetære Unions tredje fase.

4. Tidspunktet for indledningen af Den Monetære Union

4.1. Datoen for indledningen af tredje fase af Den Monetære Union fremgår i praksis af den procedure, der er fastlagt i EF-traktatens artikel 109 J, stk. 4, og vil altså være den 1. januar 1999. Rådet skal senest på skæringsdatoen den 30. juni 1998 afgøre, »hvilke medlemsstater der opfylder de nødvendige betingelser for indførelse af en fælles valuta«. Ifølge traktatens bogstav skal den fælles valuta indføres selv i det til det absurde grænsende tilfælde, hvor kun én medlemsstat opfylder traktatens krav. Følger man derimod traktatens ånd, fremstår der selvsagt et noget andet billede.

4.2. Traktatens hensigt er naturligvis — som det er blevet bekræftet ved adskillige lejligheder — at skabe en »stabil« valuta, som består af summen af lige så stabile valutaer. Den fælles valutas stabilitet over tid vil være bestemt af udsigterne til en varig udvikling i deltagerlandenes økonomi — en sammenhæng, der alt for ofte tillægges underordnet betydning eller helt overses.

4.3. Af punkt 2 vil det fremgå, at traktatens formulering af adgangskriterierne i en række henseender er så elastisk, at den giver plads til et vist mål af pragmatisme, som under hensyntagen til alle foreliggende forhold kan vise sig nødvendig ved håndteringen af kriterierne. Pragmatisme må imidlertid hverken tolkes som opblødning eller fravigelse af de allerede fastlagte kriterier. Målet — at skabe en stærk og stabil valuta — skal være det vigtigste element i enhver vurdering.

4.4. Væksten i bruttonationalproduktet, som i nogle lande ligger under prognosetallene, den vanskelige styring af de offentlige finanser samt beskæftigelsesudviklingen, som er problematisk næsten overalt, er alle forhold, der giver anledning til bekymring for fremtiden. Dette har skabt tvivl i politiske kredse og erhvervslivet og måske endnu mere i offentligheden om, hvorvidt det overhovedet er realistisk at regne med, at en substantiel gruppe af lande på skæringsdatoen, den 30. juni 1998, opfylder betingelserne for at få adgangsbillet til Den Monetære Union.

4.5. Traktaten fastlægger Den Monetære Unions startdato og de tilhørende procedurer. Køreplanen er lagt fast for at blive overholdt. Denne kendsgerning bør i sig selv forjage enhver tvivl og tilskynde alle EU-lande til at gøre alt, hvad der står i deres magt for at træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at kunne opfylde de fastlagte betingelser i løbet af den korte tid, der resterer inden afgørelsetidspunktet.

4.6. Det er ikke gjort med anstrengelser, der kun sigter på at sikre sig adgang til Den Monetære Union. Der skal også gøres en indsats for at tilvejebringe forudsætningerne for en varig vækst, jf. punkt 4.2 ovenfor. Heraf behovet for politiktiltag, der sikrer en gradvis vækst, og dette uden nødindgreb, der blot har en kortlivet effekt eller, hvad værre er, kan skabe social uro. Det stiller krav om fornøden tid, i givet fald om et tidsspand, der strækker sig ud over den satte frist. Det vil da også være at foretrække — både for de pågældende lande og Den Monetære Union — at tiltrædelsen finder sted senere, men på solide præmisser, frem for at den forceres, så det går ud over den fremtidige stabilitet.

4.7. Ikke desto mindre udestår grundlæggende spørgsmål: vil den korte tid, der resterer, være tilstrækkelig til at sikre, at et substantielt antal lande kan tiltræde Den Monetære Union? Hvad skal der i øvrigt forstås ved et »substantielt antal« lande? ØSU skal her understrege, at det ikke er antallet af lande som sådant, der er relevant; vigtigere er det, at den fælles valuta etableres af en kreds af økonomier, som tilsammen repræsenterer mindst 50 % af EU's samlede BNP.

4.7.1. I den forbindelse skal der henvises til nedenstående tabel. Den viser, hvor stor en del af EU's samlede BNP de enkelte lande tegner sig for, og opererer med hypotesen om en Monetær Union, som i starten vil omfatte Tyskland, Østrig, Benelux, Østrig, Irland og Finland. Det er antaget, at UK og Danmark fastholder deres forbehold, og at Italien, Spanien, Sverige, Portugal og Grækenland ikke vil være i stand til at opfylde adgangsbetingelserne. Det fremgår klart, at tærsklen på 50 % ikke vil kunne nås, hvis Tyskland og Frankrig ikke er med, og at Den Monetære Union i dette tilfælde ikke vil kunne løbe af stabelen — den kendsgerning synes nu accepteret fra politisk hold.

Tabel 1

En hypotetisk monetær unions andel af EU's samlede BNP og dens repræsentativitet

	Absolutte tal (mia.)		Procent		I ØMU 8 (1 = ja)	Procent kumuleret	
	ECU	PPS	ECU	PPS		ECU	PPS
B	209,6	196,1	3,2	3,1	1	3,2	3,1
DK	134,8	102,3	2,1	1,6	0	3,2	3,1
D	1 879,2	1 521,5	29,1	23,8	1	32,3	26,8
GR	84,6	109,8	1,3	1,7	0	32,3	26,8
E	424,0	523,4	6,6	8,2	0	32,3	26,8
F	1 181,8	1 089,8	18,3	17,3	1	50,6	43,8
IRL	47,4	53,4	0,7	0,8	1	50,6	43,8
I	811,6	1 019,8	12,6	15,9	0	50,6	43,8
L	10,3	9,1	0,2	0,1	1	50,7	44,0
NL	303,7	272,1	4,7	4,2	1	55,4	48,2
A	180,6	154,0	2,8	2,4	1	58,2	50,6
P	81,2	117,2	1,3	1,8	0	58,2	50,6
FIN	97,3	82,6	1,5	1,3	1	59,7	51,9

	Absolutte tal (mia.)		Procent		I ØMU 8 (1 = ja)	Procent kumuleret	
	ECU	PPS	ECU	PPS		ECU	PPS
S	167,9	147,3	2,6	2,3	0	59,7	51,9
UK	852,9	1 006,6	13,2	15,7	0	59,7	51,9
EUR15+	6 466,9	6 405,0	100,0	100			

Kilde: European Economy nr. 60, 1995.

PPS = Købekraftsparitet (i faste priser og reale valutakurser).

5. Den fremtidige Europæiske Centralbanks stilling og samspillet mellem national finanspolitik og fælles pengepolitik

5.1. EF-traktaten definerer i artikel 105 (ESCB's formål og opgaver) og i artikel 107 (ECB's uafhængighed af instrukser udefra) ECB's retlige stilling og hovedopgaver. Specielt hedder det i artikel 105, stk. 1, første punktum: »Hovedformålet for ESCB er at fastholde prisstabilitet«. Medlemsstaterne begrundede prioriteringen af stabile priser med de erfaringer, der er indhøstet i de seneste årtier. Lande med lav inflationstakt fremviser således en tilsvarende lavere realrente, og dermed en højere investerings- og jobskabesdynamik. Dette tilsiger teorien da også, for kun hvis der er stabile priser, vil der ved ændringer i de relative priser ske en effektiv allokering af alle disponible ressourcer. I tider med høj inflation opstår der en forvriddning af prisstrukturen, og priserne kan ikke længere opfylde deres velfærdsfremmende styringsfunktion. Det er ikke kun varemærket, der rammes af, at inflationen udviser informationerne; også faktormarkedene påvirkes negativt af den positive korrelation mellem pris- og renteniveau og mellem pris- og lønniveau. Dette resulterer på alle markeder i en fejlallokering af ressourcer, og i sidste ende i vækststab: på varemærket, fordi producenterne ikke kan føre en efterspørgselstilpasset udbudspolitik; på kapitalmarkedet, fordi opsparingen ikke længere udlånes til de investorer, hvis projekter stiller det største afkast i udsigt; på arbejdsmarkedet, fordi lønmodtagerne ikke længere kan identificere de jobområder, hvor efterspørgslen er højest.

5.1.1. Prioriteringen af stabile priser indebærer imidlertid ikke, at ECB er fuldstændig fritaget for ansvar for den økonomiske politik. Af artikel 105, stk. 1, andet punktum, fremgår, at der ligger et sådant ansvar hos ECB, idet der står: »Uden at målsætningen om prisstabilitet berøres, støtter ESCB de generelle økonomiske politikker i Fællesskabet med henblik på at bidrage til gennemførelsen af Fællesskabets mål som fastsat i artikel 2.«

5.1.2. På baggrund af de forpligtelser, der ligger i den retlige ramme — prioritering af hensynet til stabile priser samt understøttelse af de økonomisk-politiske mål, forudsat prisstabilitetshensynet er tilgodeset —

efterlyser ØSU nogle justeringer, som letter ECB's varetagelse af dens primære opgave. Den konceptionelle udformning af Den Monetære Union kan i ØSU's øjne ikke sikre en ikke-inflationær pengeforsyning. Dette til trods for den seddeludstedende banks status, som set under en institutionel synsvinkel ikke kunne have været bedre.

5.1.3. Den vel nok største fare ligger i, at finanspolitikken kan rokke ved fastholdelsen af stabile priser. Et af de endnu uløste konceptionelle problemer omkring Den Monetære Union er, at finanspolitikken og pengepolitikken føres i forskelligt regi. Mens man med ESCB har skabt et instrument til gennemførelse af en supernational pengepolitik, vil finanspolitikken fortsat ligge i hænderne på de nationale regeringer, hvilket må hilses velkomment ud fra et subsidiaritetssynspunkt. Det fordelingspolitiske råderum, der er i finanspolitikken, bør udnyttes decentralt, så tæt som muligt på borgerne.

5.1.4. Med denne kompetenceopsplitning er der imidlertid en fare for, at der spændes ben for den stabilitetsorienterede pengepolitik, i det omfang medlemsstaterne fører en finanspolitik, der ikke tilgodeser stabilitetshensyn. I den sammenhæng er de sanktionsmekanismer, som er omhandlet i EF-traktatens artikel 104 C (overvågning af udviklingen i medlemsstaternes budgetsituation), gang på gang blevet kritiseret for at være for milde. Frem for alt kan der kun idømmes sanktioner, hvis der er et flertal på 2/3 i Rådet. Hvis et (kvalificeret) flertal af lande således er ramt af strukturelle budgetproblemer, vil det altså næppe komme til særligt vidtrækkende beslutninger. Det er derfor tilrådeligt at forsyne sanktionsmekanismerne med en automatik, der ikke kræver lange og drøje forhandlinger i Ministerrådet. Derudover er den proceduremæssige ramme for gennemførelse af sanktioner alt for tidskrævende. Hvis man holder sig strengt til proceduren i artikel 104 C, kan der nemt gå ti år, før der træffes virkningsfulde foranstaltninger.

5.1.5. ØSU bifalder en række forslag, der sigter mod en opstramning af den budgetpolitiske disciplin hos de nationale regeringer. ØSU synes således, at det ville være fornuftigt med en supplerende aftale, der årligt begrænser budgetunderskuddet til et økonomisk acceptabelt omfang og forudsætter passende bøder i tilfælde af krænkelse af de tilsvarende stabilitetskriterier. ØSU vil mene, at forslaget om uforrentet deponering af midler i ECB i tilfælde af et uforholdsmæssigt stort offentligt

underskud, hvor det pågældende beløb først tilbagebetales, når budgetsituationen atter er bragt i orden, vil have den ønskede effekt. For ikke at påføre lande, der er kommet i en kritisk budgetsituation, yderligere problemer, bør det deponerede beløb ikke indgå i beregningen af det offentlige underskud. Imidlertid bør en sådan »stabilitetspagt« efter ØSU's mening efterlade et råderum for en stabilisering af efterspørgslen i tider med recession. Dette finanspolitiske råderum til stabilisering af efterspørgslen bør udtrykkeligt begrænses til konjunkturtilbageslaget varighed.

5.1.6. En frivillig tillægsaftale blandt deltagerlandene, som holder dem fast på en sund finanspolitik, ville rumme betydelige fordele. For det første ville den øge tilliden i befolkningen til Den Monetære Union, thi med klart stærkere stabilitetskrav ville der være mindre risiko for, at den fælles mønt forfalder til en svag valuta. Derudover ville en frivillig finanspolitisk tilbageholdenhed mindske befolkningens frygt for, at den offentlige sektor i stadig større grad lægger beslag på deres indkomster. Endelig ville en stabilitetspagt også styrke den politiske union, thi ud over den monetære politik ville en del af det nationale finanspolitiske ansvarsområde indirekte blive overført til EU-planen, men vel at mærke uden at EU-budgettet af den grund forhøjes.

5.1.7. ØSU opfordrer de ansvarlige europæiske institutioner til at træffe passende foranstaltninger med henblik på en konvergent økonomisk politik. Med en mindskelse af den lånefinansierede statslige efterspørgsel følger inflationsdæmpende effekter. Endelig vil en stabilitetspagt rumme den fordel, at den offentlige sektor lægger mindre beslag på kapitalmarkederne. Resultatet vil være faldende realrenter. Derved forbedres klimaet for private investeringer, privat forbrug og i sidste ende for beskæftigelsen.

5.2. Fastholdelse af prisstabilitet, der er ECB's opgave, kan dog ikke løsrives fra de øvrige faktorer, som også bidrager til økonomisk konvergens. Opnåelse af konvergens er medlemsstaternes opgave. Det er deres ansvar at bringe de offentlige udgifter under kontrol — ikke blot investeringsudgifter, men også udgifterne til social sikring, sundhedsvæsen og sociale pensioner. Nedbringelsen af arbejdsløsheden er et af de vigtigste mål, der skal forfølges sideløbende med opretholdelsen af konkurrenceevnen. Inflationen skal holdes nede og om nødvendigt reduceres. En finanspolitik, som understøtter en stabil vækst, er af helt afgørende betydning for hele systemet.

5.2.1. På denne baggrund må det fastslås, at ECB's uafhængige politik på det monetære område og med hensyn til prisstabilitet ikke lader sig gennemføre, hvis den ikke understøttes af medlemsstaternes økonomiske og sociale politik. Denne politik er et medlemsstatsanliggende; i politikudformningen skal der tages hensyn til

forhold, som er forskellige fra land til land, og som kan føre til et »policy-mix«, hvor ikke nødvendigvis alle delelementer retter sig efter målet om økonomisk konvergens.

5.3. Opfyldelse af konvergenskravene, som under alle omstændigheder — uafhængigt af traktaten — er kriterier for en sund økonomisk politik, er derfor et grundlæggende, uomgængeligt krav, som skal tilgodeses af hver enkelt medlemsstat og af EU som helhed. Hvis dette princip accepteres, er det indlysende, at rent »nationale« politikker ikke længere kan accepteres. Der er brug for en økonomisk politik, der forfølger fælles målsætninger, som sigter på opfyldelse af betingelserne for optagelse i Den Monetære Union.

5.4. I henhold til traktaten skal ECB sikre stabile priser. Det er imidlertid endnu ikke afklaret, hvor grænsen for den højst tilladte inflationstakt i EU skal lægges. Derfor savnes der et fast holdpunkt for den budget-, løn- og pengepolitiske styring af den økonomiske udvikling. Dette skaber unødigt usikkerhed i de økonomiske aktørers forventninger.

5.4.1. Det ville være hensigtsmæssigt at fastsætte et inflationsmål på mellemlang sigt, som skal være bindende over en flerårig periode. Mod fastsættelse af et sådant årligt inflationsmål taler, at uventede, eksogene stød, såsom olieprisstigninger, forbigående kan medføre en højere inflationstakt. Hvis den kommende Europæiske Centralbank skulle holde sig til et årligt inflationsmål, kunne det medføre for store udslag i pengepolitikken, med alvorlige forvridninger på vare- og faktormarkederne til følge.

5.4.2. I de seneste år har en række lande fastlagt direkte inflationsmål. Erfaringerne hermed har været positive. Det har som regel været muligt at opnå gode resultater, hvad angår inflationstaktens nedbringelse. Efter ØSU's mening vil det være hensigtsmæssigt, at EU fastsætter et mellemfristet inflationsmål på 2 %. Mange centralbanker sigter i forvejen mod dette mål, og man ville dermed give markedet et signal om stabilitet.

5.5. EF-traktaten anviser ikke noget konkret inflationsmål, og den indeholder heller ikke nogen retningslinjer for en pengepolitisk strategi til sikring af stabile priser. En af EMI's vigtigste opgaver i ØMU's anden fase er udarbejdelsen af et forslag til den monetære politik inden udgangen af 1996. ØSU vil derfor allerede på nuværende tidspunkt tilkendegive sin holdning til dette spørgsmål.

5.5.1. Der er principielt to måder, hvorpå man kan sikre stabile priser. Enten anvender man de pengepolitiske instrumenter direkte til at styre inflationsmålet, eller man beslutter sig for at anvende et mellem mål, f.eks. pengemængden. Der er indhøstet erfaringer med begge disse strategier. Bank of England har anvendt inflationskontrol og den tyske Bundesbank regulering af penge-

forsyningen. Der er både fordele og ulemper forbundet med hver enkelt strategi.

5.5.2. For den direkte inflationsstyring gælder, at sikringen af en stabil pengeværdi går over en påvirkning af pengemarkedsrenten. Det største problem ved denne strategi er, at den nøjagtige dosering og den optimale varighed af en renteforanstaltning ikke er helt klarlagt empirisk. Der er derfor fare for, at »forkert« satte ledende renter eller variable timelags har en konjunktur-medløbende effekt. Desuden har renteniveauet forskellig indvirkning på inflationstakten, afhængigt af tidsperspektivet. På kort sigt er inflationen således negativt korreleret med renten, men på længere sigt er korrelationen positiv.

5.5.3. Det største problem med fastsættelsen af et mellem mål for væksten i pengemængden er, at der kun er en entydig sammenhæng mellem pengeudbud og inflation, hvis pengeefterspørgslen er stabil. Nyere undersøgelser i USA har vist, at denne betingelse ikke længere er opfyldt for USA's vedkommende på grund af radikale innovationer på de finansielle markeder. På den anden side har mange studier af det tyske marked vist, at selv efter Tysklands forening er pengeefterspørgslen stabil.

5.5.4. Af hensyn til beslutningstagningen på EU-plan er det vigtigt at fastslå, om den aggregerede pengeefterspørgsel er tilstrækkelig til at tilgodese stabilitetskravet. Der er foretaget utallige undersøgelser af dette spørgsmål. De foreliggende resultater tyder på, at pengeefterspørgslen er mere stabil i en valutazone med fælles mønt end i de enkelte medlemsstater⁽¹⁾. Derfor skulle anvendelsen af et målinterval for pengemængdevæksten være mulig, også inden for det nye monetære samarbejde. Det indebærer den væsentlige fordel, at finansmarkederne i mål størrelsen har et centralt holdepunkt for deres forventningsdannelse. Hvis en lang række indikatorer for de fremtidige inflationsrisici (vækst, omsætningsforventninger, udviklingen i pengemængden, rentestruktur etc.), der i øvrigt ofte fremviser selvmodsigende udviklingsforløb, inddrages i de rentepolitiske beslutninger (»looking at everything«), er det nemlig ikke længere muligt for markedet at danne sig et klart billede af, hvilke kriterier rentepolitikken retter sig efter. Den heraf følgende usikkerhed vil øge volatiliteten på de finansielle markeder og dermed forværre investeringsklimaet. Endelig indebærer anvendelsen af et mellem mål for udviklingen i pengemængden den fordel, at man kan bortvejre indtrykket af, at Fællesskabets monetære politik udelukkende sigter mod prisstabilitet. I den forbindelse skal det endnu en gang understreges, at ECB i henhold til artikel 105, stk. 1, andet punktum, skal støtte de generelle økonomiske politikker i Fællesskabet.

⁽¹⁾ Jf. M. Falk og N. Funke, loc. cit., og J.J.M. Kremers og P.D. Lane, »Economic and Monetary Integration and the Demand for Money in the EMS«, IMF Staff Papers 37, side 777-805.

5.5.5. ØSU er sig imidlertid bevidst, at anvendelsen af et pengemængdemål også kan være behæftet med problemer. På baggrund af de pågående innovationer på de finansielle markeder og de stadigt større kapitalbevægelser kan det ikke udelukkes, at der rammes ved siden af det opstillede pengemængdemål. Dette kunne stille den Europæiske Centralbank over for alvorlige problemer. Skulle den nemlig af hensyn til sit omdømme holde fast ved et for restriktivt sat pengemængdemål, ville den risikere at bremse væksten. Hvis den omvendt ikke handlede, kunne det blive tolket som stabilitetstruende af markedet. Skal der dæmmes op for sådanne problemer, er det afgørende vigtigt, at den samlede pengeefterspørgsel i Europa er mere stabil — eventuelt som følge af et relativt mindre omfang af valutasubstitution — end de enkelte EU-regioners pengeefterspørgsel. Når denne forudsætning er opfyldt, vil der være fornuft i at operere med et mål for pengemængden. ØSU opfordrer derfor EMI til at intensivere sine analyser af stabiliteten i pengeefterspørgslen i det fremtidige monetære samarbejde. Rapportens resultater bør bruges til at lægge et fundament under EMI's pengepolitiske koncept.

5.6. Valutaomlægningen bør først og fremmest gennemføres således, at princippet om konkurrenceneutralitet tilgodeses. Det gælder såvel ved fastlæggelsen af mål og strategier som ved udformningen af de pengepolitiske instrumenter. Dette indebærer med hensyn til centralbankens forsyning af banksektoren med likviditet, at alle private banker uanset størrelse skal have direkte adgang til ECB's midler. En begrænsning af ECB's aktiviteter til markedsoperationer vil stille de mindre pengeinstitutter ringere. Et af problemerne består i, at de mindre pengeinstitutter, som ikke opererer aktivt på pengemarkedet, får vanskeligheder med at placere overskydende midler i tilfælde af en for stor tildeling ved en udbudsprocedure. Dette problem opstår ikke, hvis der er mulighed for refinansiering med »standing facilities«. I så fald er det det enkelte pengeinstitut, der afgør, om det vil dække sit behov med centralbankpenge, og i givet fald hvornår. Hvis målet er en tættere styring af pengeforsyningen, må refinansiering i centralbanken imidlertid være underlagt kvoter; af hensyn til en konkurrenceneutral refinansieringspolitik bør refinansieringssatsen derfor ikke ligge væsentligt under markedsrenten.

6. Medlemsstater »Med dispensation«: økonomiske aspekter og monetært samarbejde

6.1. Indførelsen af den fælles valuta vil betyde, at EU-landene vil blive delt i to grupper bestående af henholdsvis de lande, der er i stand til at deltage i ØMU'en, og de øvrige. Det vides endnu ikke med sikkerhed, hvilke lande der vil være »dispansationslande«, og det vides heller ikke, om de to lande, der hidtil har taget forbehold (Danmark og Storbritannien), vil fastholde forbeholdet. Det er alligevel interessant at undersøge visse spørgsmål vedrørende de forskellige landegrupperes stilling og deres indbyrdes relationer.

6.2. Der er redegjort indgående for den fælles valutas fordele for de deltagende lande i rapporter og udtalelser udarbejdet af Kommissionen, Rådet, Europa-Parlamentet og ØSU samt i en lang række rapporter, taler og afhandlinger. Når der ses bort fra ØMU'ens modstandere, er der nu generel enighed om følgende aspekter:

- højere prisstabilitet i gennemsnit i alle EU-lande;
- generelt fald i transaktionsomkostningerne og udgifterne til kurssikring;
- øget prisgennemsigtighed mellem de enkelte lande;
- lavere udgifter til administration og regnskabsføring (bortset fra etableringsomkostninger);
- stimulering af vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse;
- muligheden for, at euro bliver en reservevaluta.

6.2.1. De lande, der ikke deltager i ØMU'en, kan ikke nyde godt af disse fordele og vil dermed blive stillet ringere end de deltagende lande. Der er således en reel fare for et »Europa med to hastigheder«. Ikke-deltagelse i ØMU'en skal altså udgøre en »overgangsperiode«, således som Kommissionen har påpeget⁽¹⁾. Jo kortere denne periode bliver, jo mere begrænsede vil konsekvenserne være. ØSU kan kun være enig i dette synspunkt. Hvis dispensationslandene indirekte »tvinges« til hurtigst muligt at tilslutte sig ØMU'en, vil dette uden tvivl være en tilskyndelse til at sanere den nationale økonomi. ØSU advarer dog mod alt for letkøbte og forenkede ræsonnementer: den økonomiske situation i adskillige lande tyder ikke på afgørende fremgang på kort sigt, og økonomisk sanering er en ubestridelig nødvendighed, helt uafhængigt af tiltrædelsen til ØMU'en.

6.3. Det indre marked har gjort fremskridt, og EU-institutionerne har gjort, hvad der står i deres magt for at fremme væksten. Alligevel står det stadig tilbage at løse problemerne med hensyn til beskæftigelsen og forbedringen af konkurrenceevnen. Konjunkturudviklingen og fremtidsudsigterne for Europa indbyder ikke til optimisme med hensyn til en forhøjelse af strukturfondsmidlerne eller en videreførelse af støttepolitikkerne generelt. På den baggrund må det forventes, at den ofte foreholdte »solidaritet« ikke kan skabes gennem en politik baseret på yderligere støtte. De enkelte

lande må derfor udøve øget »selvdisciplin« og i højere grad end tidligere »stå på egne ben«.

6.4. Udvidelsen af EU med de lande, der allerede har ansøgt om optagelse, eller som vil gøre det — og hvoraf adskillige sandsynligvis ikke vil være i stand til straks at deltage i ØMU'en — er et andet alvorligt problem. Hvis dispensationslandene endnu ikke er blevet medlem af ØMU'en ved optagelsen af de nye medlemslande — som heller ikke deltager — vil disse lande tilsammen udgøre en stor gruppe, der står uden for ØMU'en. Der vil i så fald ikke længere være tale om et Europa med to hastigheder, men om to forskellige grupper af EU-lande, for hvem begrebet »Europa« ikke har samme betydning. Det frembyder politiske faremomenter, som vil overgå de i sig selv alvorlige økonomiske risici.

6.5. Ud over ulemperne skal der peges på nogle fordele for dispensationslandene. De vil kunne drage nytte af erfaringerne fra de kernelande, der er med fra starten. Selv om ØMU'en forberedes meget omhyggeligt, vil indførelsen af den nye valuta og ECB's gennemførelse af den fælles monetære politik ikke være helt uden problemer. Det kan oven i købet vise sig at være en fordel at have længere tid til at opfylde konvergenskriterierne. En for hastig tilnærmelse til Maastricht-traktatens mål uden hensyn til de særlige strukturelle forhold i det pågældende land kan føre til et fald i efterspørgslen, med negative konsekvenser for arbejdsmarkedet⁽²⁾; ved en gradvis nedbringelse af de strukturelle budgetunderskud vil disse negative konsekvenser være langt mindre sandsynlige. En gradvis nedbringelse af de strukturelle budgetunderskud og den dermed følgende reduktion af den offentlige gældskvotestørrelse kan tænkes at føre til en nedsættelse af den risikopræmie, der indgår i renten. Indtjeningsevnen vil desuden påvirkes i gunstig retning af forventningerne om lavere inflation. Den deraf følgende vækstimpuls vil sandsynligvis på kort sigt rigeligt opveje den nedgang i efterspørgslen, som følger med genopretningspolitikken. Endelig kan de ikke-deltagende lande stadig gribe til valutakursjusteringer, hvilket kan være en fordel i tilfælde af forskelle i produktivitetsudvikling.

6.6. Dispensationslandenes særlige situation stiller krav om, at de monetære relationer mellem de to grupper af medlemsstater reguleres. Der er primært tre

⁽¹⁾ Foreløbig rapport til Det Europæiske Råd om valutakursforbindelserne mellem de medlemsstater, der deltager i tredje fase af ØMU, og de andre medlemsstater; 28. november 1995.

⁽²⁾ En undersøgelse fra »National Institute for Economic and Social Research« viser, at det kunne resultere i et midlertidigt tab af ca. ½ million arbejdspladser, hvis budgetunderskuddene i EU i perioden frem til 1999 blev nedbragt til de 3 %, der kræves i Maastricht-traktaten. Hvis gældskriteriet skal opfyldes inden år 2002, kan det indebære tab af yderligere ca. 1 million arbejdspladser. Grækenland ville lide det største tab, nemlig 450 000 arbejdspladser. Jf. Barell, J. Morgan og N. Pain: »The Employment Effects of the Maastricht Fiscal Criteria«, National Institute for Economic and Social Research, Discussion Paper 81.

forudsætninger, som skal være opfyldt i en sådan ordning: det indre marked skal fortsat kunne fungere gnidningsløst, kursforholdet mellem den nationale og den fælles valuta skal være så stabilt som muligt, og ordningen skal lette de ikke-deltagende landes overgang til den fælles valuta på mellemlang sigt.

6.7. ØSU går ind for en valutakursmekanisme, der ligesom EMS'en binder de ikke-deltagende landes valutaer til den fælles valuta. Det forudsættes, at dispensationslandene fører en streng anti-inflationspolitik og en veldisciplineret finanspolitik. Kun under denne forudsætning bør den fremtidige ECB om nødvendigt og i samarbejde med dispensationslandenes centralbanker intervenere på markedet for at støtte kurspariteterne. I takt med at dispensationslandene kan notere fremskridt i konvergenstillene, bør deres valutaer have ret til at indtræde i et gradvist snævrere bånd omkring EU-valutaens centralkurs. Med henblik på senere at kunne indtræde i Den Monetære Union vil det være i dispensationslandenes egen interesse at opfylde valutakurskriteriet i den form, der er beskrevet i punkt 2.6.1. Fordelen ved en sådan fleksibel fremgangsmåde er efter ØSU's mening, at man gennem indsnævringen af båndene på markedet kan teste, om en valuta er stærk nok til at deltage i Den Monetære Union.

6.8. En sådan aftale vil ikke være uden risiko for den fælles valuta. Som nævnt i punkt 4.4 kan en stærk fælles valuta gøre det nødvendigt at intervenere på valutamarkedet for at støtte de svage valutaer. Den deraf følgende udvidelse af pengemængden i ØMU'en kan medføre et inflationspres. Derfor bør en aftale mellem ØMU'en og dispensationslandene omfatte muligheden for at devaluere centralkurserne.

7. Den sociale dialog og implikationerne for arbejdsmarkedet i Den Monetære Union

7.1. Formålet med oprettelsen af Den Monetære Union er at styrke det indre marked. Dette er særlig vigtigt i lyset af de seneste års svage vækst- og beskæftigelsesudvikling i EU. Stigningen i den strukturelle ledighed er et af de alvorligste sociale problemer i Europa. Siden 1980 har udviklingen i EU's beskæftigelse haltet langt bag efter de øvrige industrilande, som EU normalt sammenligner sig med. I årene 1980-1994 var stigningen i beskæftigelsen i Europa gennemsnitligt 1,25-0,85 procentpoint lavere end i USA og Japan, og afstanden synes at vokse. Her skal det tages i betragtning, at beskæftigelsesvæksten i Japan blev kraftigt bremset af den strukturkrise, der satte ind i 1990. EU's gennemsnitlige ledighed i 1994 var 11,5 % og dermed lå 5,4 procentpoint over ledigheden i USA og 8,4 % over ledigheden i Japan. Der er ikke udsigt til en hurtig bedring i

beskæftigelsessituationen. Ifølge en arbejdsmarkedsundersøgelse fra OECD⁽¹⁾ er stigningen i beskæftigelsen lavere i EU end i USA og Japan såvel inden for erhvervsservice som inden for højteknologisk produktion (computere, rumteknologi, genteknologi etc.). På baggrund af disse udviklingstendenser må alle politisk og samfundsmæssigt ansvarlige parter satse på at opnå de beskæftigelsesmæssige forbedringer, der forventes af Den Monetære Union.

7.2. Den stigende arbejdsløshed må ifølge Kommissionens hvidbog og ovennævnte arbejdsmarkedsundersøgelse fra OECD først og fremmest tilskrives det stigende skatte- og afgiftstryk på arbejdsindkomsterne og den afdæmpede vækst i investeringer og innovation. Selvom det ikke er empirisk påvist, at stigende lønomkostninger har en negativ indvirkning på beskæftigelsesudviklingen, således som det ofte postuleres, kan det i en tid med stigende kapitalmobilitet ikke afvises, at arbejdskraftomkostningerne (især når de forværres af valutakursudsving, som ikke er begrundet i realøkonomiske forhold) er en faktor af stadig større betydning i den internationale konkurrence. På den anden side er der ingen tvivl om, at på mellemlang og lang sigt kan en tilstrækkelig beskæftigelsesfremgang kun sikres gennem en høj innovations- og investeringsaktivitet. Desværre ligger industriens faste bruttoinvesteringer i EU under niveauet i de lande, som EU konkurrerer med på verdensmarkedet. Mens disse investeringer i perioden 1980-1994 gennemsnitligt steg med 3,3 % i USA og med 5,6 % i Japan, steg de i EU med kun 2,0 %. Der er således fare for, at Europa bliver koblet af vækstudviklingen i resten af verden.

7.2.1. Svaret på den aktuelle vækstafmatning og de voksende ledighedstal kan efter ØSU's opfattelse ikke være at udsætte starten på Den Monetære Union, men derimod at iværksætte en politik, der forener hensynene til budgetdisciplin, økonomisk vækst og beskæftigelse, med afsæt i oplæggene i hvidbogen om »Vækst, beskæftigelse, konkurrenceevne — Udfordringer og veje ind i det 21. Århundrede«. ØMU'en bør ikke gennemføres som et blot og bart stabilitetsprojekt løsrivet fra de makroøkonomiske sammenhænge. Lige så nødvendig som etableringen af en stabilitetszone er skabelsen af fremtidssikrede arbejdspladser og bekæmpelsen af ledigheden.

7.3. I betragtning af de alvorlige arbejdsmarkedsproblemer i EU skal ØSU endnu en gang henvise til de retningslinjer for en strukturel reform af arbejdsmarke-

(1) Jf. OECD: The OECD Jobs Study. Facts, Analysis, Strategies. Paris 1994, side 19 ff.

det, der blev vedtaget af Det Europæiske Råd i Essen i 1994. Der er tale om at:

- forbedre arbejdsstyrkens chancer for at få beskæftigelse gennem fremme af investeringer i erhvervsud-dannelse;
- øge vækstens evne til at skabe job (beskæftigelsesintensiteten);
- reducere de ikke-lønæssige arbejdskraftomkostninger;
- styrke arbejdsmarkedspolitikken effektivitet;
- styrke foranstaltningerne over for grupper, der er særlig ramt af ledigheden.

7.3.1. I konklusionerne fra topmødet i Essen opfordres medlemsstaterne til at fremlægge programmer til gennemførelse af disse foranstaltninger. ØSU beklager, at kun få lande indtil nu har fulgt denne opfordring. Det påpeger, at EU bør påse, at de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger iværksættes. Efter ØSU's opfattelse skulle det ligesom på det finanspolitiske område være muligt at indgå en særlig aftale, som forpligter medlemsstaterne til at betale en »beskæftigelsesbid« i tilfælde af manglende gennemførelse af fælles arbejdsmarkedsininitiativer.

7.4. Ud over de i punkt 7.3 nævnte løsninger er der andre muligheder for beskæftigelsesinitiativer på EU-plan. Efter ØSU's opfattelse bør det f.eks. overvejes, om strukturelle omlægninger af skattesystemet og bidragsordningerne ville kunne bidrage til opnåelse af fuld beskæftigelse.

7.5. Indførelsen af Den Monetære Union i Europa vil også ændre lønpolitikken. ØSU påpeger, at de frie overenskomstforhandlinger mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, der praktiseres med gode resultater i mange medlemsstater, fortsat skal være et vitalt element i europæisk økonomi. Den stigende integration af arbejdsmarkederne, der følger med Den Monetære Union, gør det desuden nødvendigt at traktatfæste retten til at danne fagforeninger på tværs af grænserne.

7.6. Indførelsen af den fælles mønt indebærer, at lande, der deltager i Den Monetære Union, ikke længere kan benytte sig af valutakursjusteringer som middel til at foretage en tilpasning til strukturbetingede forvridninger eller eksogene stød. Uden muligheden for at devaluere lægges byrderne ved strukturtilpasningen i første række over på lønningerne og priserne. Et nyligt eksempel i Europa er Finland. Efter åbningen af Østeuropa og Sovjetunionens omdannelse til Statssamfundet af Uafhængige Stater (SNG) faldt Finlands eksport med ca. 20%. Hvis man ikke under indtryk af disse begivenheder havde nedskrevet den finske mark drastisk, havde den finske eksportindustri næppe kunnet tilpasse sig til de nye rammevilkår.

7.6.1. Eksogene stød vil, givet en forværret lønkonkurrenceevne, have dramatiske følger for vækst og

beskæftigelse. Herudover vil et øget mål af arbejdskraftmobilitet i og mellem EU-landene være nødvendigt. Med henblik på fremme af arbejdskraftens mobilitet slår ØSU til lyd for finansiel støtte til tiltag, som øger incitamentet til at søge job i et andet EU-land, f.eks. sprogkurser. Det skal også bemærkes, at tegning af tillægspensionsforsikring i udenlandske virksomheder gang på gang har vist sig at være en hindring for mobilitet. En i det mindste delvis harmonisering af pensionsaftaler i EU-regi er derfor ønskelig. Mobilitet må på den anden side naturligvis heller ikke forårsage strukturproblemer på arbejdsmarkederne.

7.7. Den nye epoke, der nu indledes, er en god anledning til at reformere den økonomisk-politiske beslutningsproces. I særdeleshed ønsker ØSU at blive inddraget mere direkte i fastlæggelsen af de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, som en gang om året vedtages af Rådet af økonomi- og finansministre. Dette forekommer rimeligt i betragtning af, at der skal fastsættes et grundlæggende regelsæt, som skal danne rammen om den fremtidige europæiske lønpolitik. ØSU er overbevist om, at det som repræsentant for et spektrum af interessegrupper kan yde et nyttigt bidrag til løsningen af fundamentale politiske spørgsmål i den fremtidige monetære enhed, EU vil udgøre. I den forbindelse henvises udtrykkeligt til de krav, som ØSU har fremsat i sin udtalelse af 26. april 1995 om »Regeringskonferencen i 1996 — Det Økonomiske og Sociale Udvalgs rolle«.

8. Informationsformidlingsindsatsen

8.1. De bekymringer, som de praktiske sider af indførelsen af den fælles mønt giver anledning til, kan kun bortvejres gennem en effektiv informationsformidling, der tager afsæt i tidligere erfaringer. Indtil nu er det imidlertid kun få medlemsstater, der har afsat et budget til formidling af information om den forestående omstilling til euroen. Objektivitet, klarhed, gennemskuelighed, psykologi og orientering må være kerneordene i denne sammenhæng.

8.1.1. Fra 1. januar 2002 vil eurosedler og -mønter blive sat i omløb jævnsides med de eksisterende sedler og mønter. Den endelige overgang til euro vil da ske inden for 6 måneder. En afgørende forudsætning for, at denne omstilling kan ske planmæssigt, er, at befolkningen forudgående tilgodeses med de nødvendige oplysninger.

8.2. De hidtidige erfaringer må inddrages

8.2.1. Frankrigs erfaringer med overgangen fra »franc germinal« til den nye »franc Pinay« er lærerige. Den 1. januar 1960 fandt omlægningen sted fra den gamle franc til den nye franc, hvor en ny franc omregnet

svarede til 100 gamle franc. Selv nu, 35 år efter omlægningen, er der stadig mange franskmænd der regner i gamle franc, ja det forekommer endog stadig i medierne. Det skal bemærkes, at der i året 1959 ikke blev truffet nogen specielle foranstaltninger med henblik på forudgående informering om omstillingen. I 1960, dvs. året hvor omlægningen pågik, blev det anbefalet de handlende ved siden af prisen i nye franc at angive den tilsvarende pris i gamle franc. I 1961 blev prisskiltning i nye franc gjort lovpligtig, medens pligten til at angive modværdien i gamle franc bortfaldt.

8.2.1.1. Det konstateres, at befolkningen ikke forudgående blev forberedt på denne omlægning. Der var således ikke tilrettelagt nogen forudgående informationsindsats. Forud for den 1. januar 1960 var der ikke nogen særlig information i omløb, som kunne orientere forbrugeren om den forestående omlægning og dens konsekvenser. Her må man imidlertid huske på, at den mediebaseerede informationsformidling ikke var særlig udviklet på daværende tidspunkt, og at der ikke påhvilede bankerne, de offentlige forvaltninger og undervisningsvæsenet nogen pligt til at videreformidle et klart budskab til befolkningen forud for møntreformen. Set i bakspejlet synes de meget få foranstaltninger, der blev sat i værk for at vænne folk til tanken om denne møntreform, snarere at have opfordret til at tage det stille og roligt end at formidle en effektiv information. At omstillingen fra gamle til nye franc var en ukompliceret proces har også virket fremmende på passiviteten. Det kan konstateres, at forbrugeren, når han står over for en kompliceret omregningsatts, meget hurtigt etablerer sin egen omregningsskala ud fra nogle få forankringspunkter i den ny valuta. Når omregningsattsen er simpel (in casu bortkastning af to nuller), gælder det modsætningsvis, at forbrugeren ikke gør sig anstrengelser for at vænne sig til den nye værdi, specielt ikke når det gælder beløb af størrelsesordener, som han normalt ikke kommer ud for.

8.2.1.2. Når den franske regering ikke fandt det nødvendigt med en yderligere efterfølgende oplysningsindsats skyldes det utvivlsomt, at omregningen var så nem at foretage. Set i bakspejlet forekommer det, at der netop af den grund havde været behov for ledsageforanstaltninger.

- **Visuelle budskaber**

Reklameplakater, forretningernes udstillingsvinduer, aviser og oplysningspjecer kunne have tjent som effektive informative medier.

- **Information via radio**

I 1960 havde ikke ret mange husstande fjernsyn, hvorfor radioen ville have været det oplagte medie til at formidle mere information om ændringen.

- **Oplysning i skolerne**

Børn og unge kunne af deres lærere være bevidstgjorte om omlægningen og kunne herved have videreformidlet budskabet i hjemmet netop i en epoke, hvor familien var mere sammentømret end i dag.

- **Oplysningskampagne med de økonomiske aktører som formidlende instanser**

Arbejdsgivere, bankfolk, den offentlige administration ... kunne i højere grad have været ansporet til at deltage i formidlingen af budskabet.

8.2.2. De britiske og irske erfaringer med overgangen til decimalsystemet viser et helt andet billede.

8.2.2.1. Overgangen til decimalsystemet i Storbritannien i 1971 skete på 5 dage. Perioden, hvor begge møntværdier havde status som lovligt betalingsmiddel, var kun på 5 dage. Når denne operation lykkedes så godt, skyldes det, at der i fire år forud for omlægningen blev sat massivt ind med oplysning, undervisning og vejledning.

8.2.2.2. I Irland skete overgangen til decimalsystemet synkront og er et skoleeksempel på en vellykket oplysningskampagne. Der blev gennemført en intensiv oplysningsindsats for at sikre, at offentligheden var velforberedt på overgangen til decimalmønten.

8.2.2.3. I 1971 blev en »folkepjece om decimalmøntsystemet« omdelt gratis til alle husstande i landet. Pjecen gav i kortfattet form elementær vejledning i, hvordan man skulle bruge decimalmøntenheden i de daglige indkøb. Den gav oplysning om de nye mønter, om hvordan man skrev og udtrykte beløbene i decimalmøntenheden, om brug af check og pengesedler og om dobbelt prisskiltning. Den indeholdt også en omregningstabel for priserne på gængse varer. I reklameindsatsen rettet til befolkningen blev der gjort brug af presse, radio og fjernsyn, ligesom busser blev brugt som reklamemedier; desuden var der reklameplakater i gaderne overalt i landet. Der var to overordnede mål med denne kampagne: for det første henlede den befolkningens opmærksomhed på, at man skulle læse »folkepjece om decimalmøntsystemet«, for det andet rummede den i en meget enkel form en folkelig oplysning, der havde til formål at forberede befolkningen på den forestående ændring.

8.2.2.4. Radio- og fjernsynsprogrammerne bestod i:

— et antal indslag i radio og fjernsyn med deltagelse af en minister, som gav oplysninger samt råd og vejledning om de forskellige sider af det nye system,

- en række korte vejledningsprogrammer produceret af RTE og transmitteret via radio i januar 1971 samt
- en serie på tre korte vejledende programmer produceret af RTE og transmitteret i fjernsynet. Disse fjernsynsprogrammer blev genudsendt flere gange i de sidste 3 uger forud for overgangen til decimalmøntenheden.

8.2.2.5. En særlig indsats blev rettet mod ældre og handicappede. Repræsentanter for kvindeorganisationer, diskussionsklubber mv. modtog orientering af udsendte fra regeringen. Herved kunne de på deres side videreformidle elementære oplysninger om de forestående ændringer til deres forskellige foreninger over hele landet.

8.2.3. En gennemgang af de indhøstede erfaringer viser, at der er behov for at køre en storstilet oplysningskampagne, der er specielt skræddersyet til europromatikken, for at sikre, at befolkningerne er velforberedte på møntskiftet. Kampagnen bør også følges op med ledsagetiltag for en begrænset periode.

8.3. En vellykket omlægning forudsætter, at oplysningsforanstaltningerne sætter borgerne (bankfolk, administrationer, arbejdsgivere, arbejdstagere, forbrugere, pædagoger, kernefamilien ...) i brændpunktet, intensiveres over tid og sikrer en kaskadeeffekt i relationerne mellem de forskellige brugere af penge.

8.3.1. Der skal ske en generel afklaring af konsekvenserne af euroens indførelse. Man skal i første række fjerne enhver tvivl, som borgerne måtte nære med hensyn til et eventuelt tab af »national identitet« og afgivelse af suverænitet samt øget arbejdsløshed, prisforhøjelser ... Der skal altså formidles enkle og praktiske oplysninger i modsætning til den information, der blevet givet under folkeafstemningerne om Maastricht-traktaten.

8.3.2. Undersøgelser viser, at borgerne i det store og hele stiller sig ganske positivt til indførelsen af den fælles valuta, men uden undtagelse efterlyser informationer. Det fremgik af de rundbordssamtaler, Kommissionen organiserede den 22. til 24. januar 1996, at ældre, husmødre og bevægelseshæmmede er de befolkningsgrupper, som vanskeligst lader sig overbevise om, at det er vigtigt at indføre euroen og nødvendigt at bruge den. Disse grupper benytter udelukkende penge som et betalingsmiddel og har kun sjældent behov for at veksle til fremmed valuta i modsætning til f.eks. mange erhvervsdrivende. Alt afhænger faktisk af den enkeltes berøringsflade med de finansielle kredsløb.

8.3.3. Hvor hurtigt borgerne vil kunne tilpasse sig det nye system, afhænger af, hvor let eller vanskelig omregningen fra national valuta til euro er. For at omregne f.eks. franske franc til euro skal der formodentlig divideres med 7. Det er altså et regnestykke, som svarer nogenlunde til omregningen fra belgiske til franske franc. Erfaringerne viser, at franskmænd, der har boet mange år i Belgien, bliver ved med at omregne til den valuta, de er vokset op med. Da omregningen fra franske franc til euro forventes også at være enkel, er der risiko for, at man løber ind i det før omtalte passivitetsproblem. For hvert land vil omlægningen have sin egen karakter, og den kan være mere kompliceret end ovenstående.

8.4. Tilgangen vil variere alt efter, hvor hyppigt en given købstransaktion foretages. Der må skelnes mellem tre former for køb: meget hyppige køb i hverdagen (fødevarer, aviser, benzin ...), meget sjældne køb (bil, hus ... og en mellemkategori (beklædning, indretningsgenstande, husholdningsapparater ...).

8.4.1. Ved hverdagskøb og meget sjældne køb vil omlægningen til euro ikke volde større problemer. Ved førstnævnte vil husmoderens indkøbsvaner (køb af de samme produkter gang på gang) bevirke, at hun hurtigt mestrer den nye værdiskala, eftersom hun ikke vil skulle ændre sit forbrugsmønster.

8.4.2. Ved sidstnævnte købes et givet produkt så sjældent, at forbrugeren hverken bygger på vaner eller en referenceramme, når han planlægger købet. I den forbindelse vil brugen af den nye valuta ikke medføre de helt store problemer. Forbrugeren vil først lægge sig fast på dette eller hint produkt efter at have foretaget en undersøgelse på købstidspunktet, og dermed i den valuta, der er gyldigt betalingsmiddel på købstidspunktet.

8.4.3. Når det gælder mellemkategorien af køb, vil forbrugeren i højere grad tendere til at foretage en omregning for at kunne støtte sig på den kendte værdiskala og hidtidige forbrugerfaringer og for bedre at kunne sammenligne priserne og udnytte fordelene ved konkurrencen.

8.4.4. Informationsindsatsen under omlægningen til euroen skal altså tage særligt hensyn til dette aspekt ved at bygge bro over det relativt lange tidsrum mellem køb af mellemkategorien, idet priserne på disse produkter synliggøres på en let forståelig måde. Dermed vil forbrugers referenceramme ikke dannes på grundlag af faktiske køb, men på grundlag af den bevidsthed, han får om prisniveauet for disse produkter. I alle de tilfælde, der er omtalt ovenfor, skal der gennemføres en kontrol for at undgå hemmelige prisstigninger, da konkurrencen muligvis ikke i sig selv vil være tilstrækkelig til at hindre sådanne stigninger.

8.5. Hvis den langsigtede, forberedende informationsindsats skal være effektiv, bør den begynde allerede nu og senest i år 2000. Valget af denne dato har stor psykologisk betydning: årtusindeskifte — valutaskifte. For at informationsindsatsen kan få den rigtige plads i den tidsplan, der er fastlagt i traktaten, bør den indledes massivt et år efter Den Monetære Unions faktiske lancering (indførelse af euroen, uigenkaldeligt fastsatte vekselkurser) den 1. januar 1999.

8.5.1. Denne frist ville give bankerne og administrationerne den fornødne tid til at tilpasse deres drift til den nye mønt. Den tillægsbyrde, en informationspligt indebærer, skulle derfor være økonomisk acceptabel.

8.5.2. Den forberedende informationsindsats bør opføre pr. 31. december 2001, dvs. dagen før euroen bringes i omløb, hvorefter ledsageforanstaltningerne tager over.

Tidsplan for informationsindsatsen

← ..... kun national valuta ..... →	← ..... euro + national valuta ..... →	← ..... kun euro ..... →
..... 1. 1. 2000 ..... →	..... 1. 1. 2002 ..... →	..... 1. 7. 2002 ..... →
← ..... forberedende informationsindsats ..... →	← ..... ledsageforanstaltninger ..... →	

8.5.3. Den forberedende informationsindsats skal ske via de fornævnte formidlende instanser og integreres i bestemte scenarier, som bør forudses.

8.6. Forberedelse via de formidlende instanser

8.6.1. Informationsindsatsen skal formidles på det decentrale plan, der er bedst egnet til at kommunikere effektivt med de økonomiske aktører og borgerne. Den skal tilpasses brugernes specifikke behov (forbrugere, skatteydere, lønmodtagere, arbejdsløse, modtagere af overførselsindkomster, vælgere, små erhvervsdrivende, handlende osv.). Det forekommer af største betydning, at de formidlende instanser ikke inddrages isoleret, men at man i stedet sikrer en optimal udnyttelse af deres indbyrdes relationer, så man kan forstærke virkningen af informationsindsatsen ved at skabe en »kaskadeeffekt«.

8.6.2. Administrationen skal således informere bankmanden, der igen informerer kunden, som derefter informerer ...

a) Administrationer

Alle meddelelser eller blanketter til udfyldning, som den nationale administration udsender, og som indeholder beløbsangivelser, bør gøre læseren opmærksom på omlægningen. Begrebet »administration« skal i den forbindelse også omfatte de sociale myndigheder, der ofte spørges til råds, postvæsenet, skattemyndighederne, politiet, domstolene, handelsskammerne og de lokale myndigheder.

b) Arbejdsgivere og arbejdstagere

Hver enkelt virksomhed bør bidrage til personalets skoling, både med egne midler og med støtte udefra, det være sig fra staten eller EU. Arbejdstagerorganisationerne kan yde en effektiv informationsindsats via deres uddannelsesprogrammer.

c) Medarbejdere i detailhandelen

Disse medarbejdere fortjener særlig opmærksomhed. Køberne henvender sig i vidt omfang til kassepersonalet for at få prisoplysninger. Man må sikre en intensiv, forudgående information af dette personale.

d) Bankfolk

Kreditinstitutternes personale skal have en mere indgående skoling, da de ansatte ikke blot skal sætte sig ind i det nye system af hensyn til deres arbejde, men også og især for at kunne informere kunderne.

e) Pædagoger

Der skal ydes en særlig indsats i skolerne, navnlig over for de yngste, som endnu ikke omgås penge, og for hvem euroen vil være den første og »rigtige« nationale valuta. For de ældre elever skal læreren tilpasse eksemplerne og øge mængden af dem. Regneøvelser, hvor der opereres med varepriser, skal udtrykkes i euro.

En oplysningskampagne i skoler, gymnasier o.lign. bør generelt organiseres via EU-støttede programmer (f.eks. LEONARDO). Med EU-støtte kunne man også tilskynde skolerne til at kræve, at interne økonomiske transaktioner (betaling for fotokopier,

undervisningsmaterialer, mad og drikke samt lejlighedsvis salgsaktioner til finansiering af en skolerejse eller en udflugt) skal foregå i euro. Samme type EU-støtte kunne opmuntre til udskrivning af en europæisk pris for det bedste forslag til information om overgangen til euro. Kun skolerne skulle kunne deltage i konkurrencen, og vinderen skulle modtage en præmie.

f) Forbrugerorganisationer

Disse kan fungere som et effektivt mellemlid mellem de offentlige myndigheder og forbrugerne med henblik på at udbrede enkle og letforståelige informationer. Jo tættere informationen er på forbrugeren, og jo bedre den er tilpasset hans hverdag, desto mere direkte berørt vil forbrugeren føle sig. Alle forbrugerorganisationernes publikationer og tv-udsendelser bør jævnligt tage valutaomlægningen op til behandling.

g) Rejsebureauer

Da indførelsen af euroen vil indebære, at veksling mellem de deltagende landes hidtidige valutaer bortfalder, bør rejsebureauerne tilskyndes til at oplyse turisterne om de fordele, de har af euroen i deres hverdag.

h) Medier

Jacques Delors, tidligere formand for Kommissionen, gav under den franske folkeafstemning om Maastricht-traktaten udtryk for, at informations- og PR-indsatsen i forbindelse med den nye traktat ikke burde være et rent EF-anliggende. Modstanderne af den nye traktat havde derfor ikke svært ved at fremføre ofte usande argumenter for at undergrave Kommissionens indsats på området.

Også her må man tage ved lære af de indhøstede erfaringer. Det er nødvendigt, at Kommissionen investerer både kræfter og penge i informationsformidlingen i forbindelse med overgangen til den nye mønt, selv om det ideelle informationsniveau nødvendigvis må være så tæt på borgeren som muligt. Kommissionens indsats kan antage forskellige former: vedtagelse af ansporende meddelelser, tekster, der er bindende for medlemsstaterne, målrettede finansieringsprogrammer, ... Behovet for en kommissionsindsats på området skyldes ikke, at

medlemsstaterne fralægger sig ansvaret, men at kun Kommissionen er i stand til at sikre den fornødne koordination.

Hvorvidt omlægningen til euro bliver en succes, afhænger af en informationsindsats, som skal samordnes medlemsstaterne imellem. Denne koordinering indbefatter et krav om, at ensartede informationer formidles samtidig, ikke alene i de forskellige lande, der skal deltage i den fælles valuta, men også i dispensationslandene.

Kommissionen bør derfor planlægge incitamenter til både den skrevne og den audiovisuelle presse. Kommissionen kunne overveje at foreslå en national foranstaltning med henblik på at tilskynde den skrevne presse til at bringe en »countdown« indtil omlægningsdatoen. Man kunne også tilskynde producenterne af TV-spil til at udtrykke gevinsterne i euro.

Tilsvarende bør telekøbsindslag anføre prisen i begge valutaer og derefter meget hurtigt gå bort fra at anføre den nationale valuta og nøjes med prisangivelsen i euro.

Endelig bør der opfordres til, at priserne i forbindelse med alle former for reklamer (tv, plakater, radio, aviser) anføres i euro.

8.6.3. Det Økonomiske og Sociale Udvalg kan være en glimrende kanal til formidling af et sådant program til fremme af euroens indførelse, som Kommissionen netop har lanceret.

8.7. Forberedelse i form af dobbelt beløbsangivelse

8.7.1. Dobbelt beløbsangivelse, der synes at være én af betingelserne for at tilvænne forbrugerne, kan have en skodende funktion. For at tage hensyn til de særlige forhold på de nationale markeder bør reguleringen ske i nationalt regi i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Dobbelt beløbsangivelse bør anvendes i alle almindelige situationer, hvor der foretages pengetransaktioner.

8.7.2. Dobbelt skiltning af salgspriser vil sige, at hver gang en pris udtrykkes i den nationale valuta, skal modværdien i euro angives ved siden af. Denne foranstaltning vil indebære, at der på samme prisskilt for hvert produkt skal angives 4 værdier. Direktivet, der kræver, at både prisen pr. solgt enhed og prisen pr. måleenhed anføres, træder jo i kraft i 1997. Dette vil volde problemer, hvad angår såvel læseligheden som den praktiske gennemførelse.

8.7.2.1. I Frankrig, hvor man siden den 1. september 1985 har skullet angive priserne pr. salgsenhed og pr. måleenhed for præemballerede produkter, der sælges i

forretninger på over 120 m², viser erfaringerne, at de franske forbrugere uden vanskeligheder har vænnet sig til at læse to priser. Den omstændighed, at der forekommer flere priser på et skilt, synes ikke at genere forbrugerne, hvortil kommer, at kravet om angivelse i to valutaer kun vil gælde i 2½ år.

8.7.2.2. Personer og værktøjer, der operer med tal i form af salgspriser, skal henholdsvis uddannes og omstilles. Som allerede nævnt skal kassepersonalet på forhånd skoles, så det bliver i stand til at besvare de forskellige spørgsmål, kunderne givet vil stille. Kasseapparaterne skal omstilles, så de på bonen kan angive begge priser, i det mindste for totalens vedkommende. For at undgå, at kasseapparaterne skal omstilles flere gange, kunne man allerede på det tidspunkt, hvor den dobbelte prisskiltning træder i kraft, tillade, at kassebonen anfører alle priserne i euro, men totalsummen i begge valutaer. Indtil euroen bringes i omløb pr. 1. januar 2002, vil forbrugerne således i praksis skulle betale beløbet, der angives i både national valuta og euro, med den nationale valuta. Denne fremgangsmåde udmærker sig ved, at man ikke vil skulle foretage endnu en større omstilling af kasseapparaterne, når perioden med dobbelt prisskiltning ophører, dvs. den 30. juni 2002. Det vil være tilstrækkeligt at annullere den operation, der består i at beregne og angive totalen i den nationale valuta, hvorefter totalen kun angives i euro.

8.7.3. For at forbrugeren kan vænne sig til priserne, der er omregnet til euro, er det påkrævet, at han kan se forholdet mellem det, han tjener, og det, han giver ud. Hans købekraft ændres ikke som følge af euroens indførelse, men det skal han kunne forvisse sig om. Der bør derfor vedtages en bindende EU-akt, som kræver, at lønsedlerne angiver lønnen i både national valuta og euro fra det øjeblik, hvor den dobbelte prisskiltning i forretningerne træder i kraft.

8.7.4. Man må være særlig opmærksom på dobbeltangivelse i forbindelse med bankydelse:

- kontoopgørelser, hvor debet- og kreditbeløbene skal angives i begge valutaer,
- checks, som ganske vist fortsat skal udtrykkes i national valuta, kunne på bagsiden have en omregningstabel,
- lånedokumenter, hvor beløbene skal angives i begge valutaer,
- dokumenter i tilknytning til værdipapirer, som bør anføre beløbene i begge valutaer,
- seddelautomater, som skal omstilles, så de kan

udstede boner på det hævede beløb og modværdien i euro.

8.7.5. Fra den 1. januar 2002 skal seddelautomaterne være omstillet, så de kun distribuerer euroer, og bonen skal angive modværdien i national valuta indtil den 30. juni 2002. Forbrugere, der måtte ønske at hæve kontanter i den nationale valuta, vil skulle henvende sig i banken. Fra den 1. september 2002 vil kontantautomaterne kun kunne udstede boner, der lyder på det hævede eurobeløb.

8.7.6 Dobbeltangivelse på alle dokumenter fra offentlige myndigheder i bred forstand (jf. ovenfor). På alle former for papirer o.lign. fra skatte- og finansforvaltningen (selvangivelser, stempelmærker, bøder...) samt socialforvaltningen skal modværdien i euro anføres.

8.7.7. Konsekvenserne af dobbelt beløbsangivelse kan opdeles i to kategorier: tekniske og økonomiske.

8.7.7.1. Dobbelt beløbsangivelse kræver for det første, at talrige apparater omstilles: kasseapparater, seddelautomater ... Dette forudsætter, at der udvikles nyt programmel. I betragtning af, hvor hurtigt programmet forældes, vil programmet, udviklet i 1996 stort set være forældet i år 2002. Det må derfor vurderes, hvornår tidspunktet er inde til at indføre det nye programmel, som er tilpasset de nye forhold og krav, der følger af euroens indførelse.

8.7.7.2. Omkostningerne ved gennemførelsen af den dobbelte beløbsangivelse må ikke ignoreres. Der er tale om udgifter til køb og udvikling af programmel, uddannelse af personale, tab som følge af omregningsfejl (decimalproblemet). For at tilskynde de økonomiske aktører til at træffe de fornødne foranstaltninger med henblik på den dobbelte beløbsangivelse, kunne de offentlige myndigheder indføre skattefradrag for tekniske investeringer, der er nødvendige som følge af omlægningen. Overvæltning af omlægningsomkostningerne på forbrugerne skal begrænses mest muligt.

8.8. De forberedende foranstaltninger, der er nævnt tidligere, skal pr. 1. januar 2002, hvor omlægningen sker, erstattes af kortsigtede ledsageforanstaltninger for en periode på højst seks måneder.

8.8.1. Ledsageforanstaltningerne falder altså sammen med, at euroen for alvor bringes i omløb den 1. januar 2002, og med, at den nationale valuta udgår senest den 1. juli samme år. Den vigtigste ændring i denne »ledsageperiode« vil bestå i »at vende den dobbelte prisskiltning om«. I forberedelsesperioden skal eurobeløbet således supplere prisen i den nationale valuta. I forbindelse med ledsageforanstaltningerne vil euroangivelsen være den primære, mens modværdien i national

valuta kun tjener som støtte. Da ledsageforanstaltningerne er en opfølgning af de forberedende foranstaltninger, vil de vedrøre de samme elementer.

8.8.2. Fra den 1. januar 2002 skal lønningerne udbetales i euro, men lønsedlerne vil som en støtte også anføre lønsummen i national valuta. Det vil være obligatorisk at udbetale spillegevinster i euro.

8.8.3. Hvad angår bankydelse, vil der i pengeautomaterne kun kunne hæves euroer. Checks skal udtrykkes i euro, men man kunne bibeholde en omregningstabel for »runde« beløb på bagsiden af checken.

9. Resumé

9.1. ØSU støtter planerne om en Monetær Union i Europa som et væsentligt bidrag til opbygningen af et Europa, der er tættere på borgerne, mere respekteret på internationalt plan og bedre rustet til at skabe arbejdspladser og velstand.

9.2. Af hensyn til gennemsigtigheden i udvælgelsesproceduren skal konvergenskriterierne anvendes entydigt.

9.3. Rådet skal foretage en politisk evaluering af medlemsstaternes resultater for at vurdere, om de kan deltage i ØMU'ens tredje fase. De høje omkostninger, der er forbundet med indførelsen af den nye valuta, kan ikke retfærdiggøres, hvis kun få lande deltager.

9.4. ØSU går ind for, at lande, som kun mangler at opfylde ét ud af de fem kriterier, underkastes en ny vurdering på grundlag af reale konvergenskriterier.

9.5. Omregningskurserne bør fastsættes således, at spekulative forvriddinger i forbindelse med overgangen til Den Monetære Union ikke sætter sig varige spor.

9.6. Det vil generelt give bagslag, hvis der bliver mulighed for at sanktionere afvigelser fra konvergenskriterierne med bod, i det omfang de pågældende afvigelser skyldes omstændigheder, som ligger uden for regeringernes indflydelse.

9.7. Hvad angår dispensationslandene, påpeger ØSU, at det vil få negative konsekvenser for Europa, hvis disse lande står uden for ØMU'en i længere tid, specielt når EU udvides med nye medlemslande.

9.8. ØSU går ind for offentliggørelsen af et mål for inflationen i den kommende valutazone. Et »mellemmål« for udviklingen i pengemængden bør være det centrale element i ESCB's pengepolitik. ØSU opfordrer til, at der

med henblik på en mere effektiv styring af pengepolitikken indføres et krav om, at der for indlån i private banker deponeres en mindstereserve, der forrentes til en sats tæt på markedsrenten.

9.9. ØSU slår til lyd for, at der bør fastlægges en ramme for de monetære forbindelser mellem den kreds af kernelande, der indfører den fælles valuta straks ved starten af den tredje fase, og de øvrige EU-lande. Det skal sikre et fortsat velfungerende indre marked og et stabilt kursforhold mellem den fælles valuta og de nationale valutaer samt gøre det lettere for dispensationslandene at indføre den fælles valuta på et senere tidspunkt.

9.10. Med henblik herpå støtter ØSU indførelsen af en valutakursmekanisme efter EMS-modellen, hvor den fælles valuta skal fungere som anker.

9.11. I betragtning af den høje strukturledighed ønsker ØSU, at målet om fuld beskæftigelse prioriteres højere i EU's økonomiske politik.

9.12. ØSU minder medlemsstaternes regeringer om de retningslinjer for en strukturreform på arbejdsmarkedet, som blev vedtaget på topmødet i Essen. ØSU beklager, at der hidtil kun er få medlemsstater, som har fremlagt programmer til implementering af de pågældende foranstaltninger.

9.13. ØSU understreger, at de frie overenskomstforhandlinger mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, som man har udmærkede erfaringer med i talrige lande, bør fastholdes som et fundamentalt element i europæisk økonomi.

9.14. Indførelsen af euro vil kræve en række ledsageforanstaltninger for at forberede erhvervslivets aktører og den brede befolkning på valutaomlægningen. De forberedende foranstaltninger og ligeledes de egentlige ledsageforanstaltninger, der skal gennemføres, når euroen for alvor er bragt i omløb, skal differentieres efter målgruppe. ØSU mener, at man bør tage ved lære af erfaringerne i Frankrig (den nye franc), Storbritannien og Irland (decimalsystemet), så borgerne kan forberedes på omlægningen i god tid forinden.

9.15. En optimal omlægning kræver ikke mindst, at der lanceres oplysningsprogrammer. De offentlige myndigheder, arbejdsgivere, arbejdstagere, detailhandelens personale, bankfolk, forbrugerorganisationer og ... Det Økonomiske og Sociale Udvalg har hver deres særlige rolle at spille i denne informationsindsats. Medierne vil selvsagt indtage en nøgleposition, og de bør tilskyndes til at offentliggøre en »countdown« til gavn for den brede befolkning.

9.16. Beløbsangivelse i begge valutaer på prisskilte, lønsedler og skatteopgørelser (national valuta/euro indtil den 1. januar 2002 og euro/national valuta efter denne

dag) vil — forudsat der tages skyldigt hensyn til de specifikke forhold på enkeltlandenes hjemmemarkeder

— være til stor hjælp for forbrugerne og bidrage til, at folk ikke kommer i vildrede.

Bruxelles, den 26. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte for udtalelsen:

BAEZA SANJUAN, BAGLIANO, BARROW, BASTIAN, BELABED, BENTO GONÇALVES, BERNABEI, BETELU BAZO, de BIGAULT du GRANRUT, BLESER, BØGH, BOISSERÉE, BOUSSAT, BREDIMA-SAVOPOULOU, BRIESCH, BUNDGAARD, BURANI, van den BURG, BURKHARD, BYRNE, Vasco CAL, CARROZZA, CASSINA, CAVALEIRO BRANDÃO, CHEVALIER, CHRISTIE, COLOMBO, DANTIN, von der DECKEN, DELAPINA, de NORRE, van DIJK, DRIJFHOUT-ZWEIJTZER, ENGELN-KEFER, FERNÁNDEZ, FOLIAS, FORGAS I CABRERA, FRERICHS, GAFO FERNÁNDEZ, GAUDER, GEUENICH, GIACOMELLI, GIESECKE, GIRON, GOTTERO, GRUSELIN, HAMRO-DROTZ, HAUSMANN, JENKINS, KALLIO, KANNISTO, KAZAZIS, KIEMAN, KIENLE, KONITZER, KONTIO, KORYFIDIS, KRITZ, LAUR, LEHNHOFF, LEMMETTY, LERIOS, LINSSEN, LIVERANI, LÖW, MADDOCKS, MALOSSE, MARGALEF i MASIÀ, MASUCCI, MATTEOLI, MAYAYO BELLO, MEGHEN, MENGOZZI, MERTEN, MORELAND, MUÑIZ GUARDADO, NIELSEN B., NIELSEN L., NILSSON, OLSSON, OSEMAT, PANERO FLOREZ, PAPAMICHAIL, PARDON, PELLARINI, PETERSEN, PIETTE, POMPEN, QUEVEDO ROJO, RAMAEKERS, REGALDO, REGNELL, REUNA, RODRÍGUEZ DE AZERO, RODRÍGUEZ GARCÍA CARO, ROSSITO, RUPP, SARALEHTO, SCHMITZ, von SCHWERIN, SEPI, SIGMUND, SIRKENEN, SKLAVOUNOS, SKOUBY, SOLARI, STECHER NAVARRA, STOKKERS, STRASSER, STRÖM, STÖLLNBERGER, TWIST, TÜCHLER, VERHAEGHE, VEVER, VINAY, VOGLER, WHITWORTH, ZÖHRER.

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte imod udtalelsen:

ASPINALL, BEALE, BROOKES, ETTY, LITTLE, MORGAN, PELLETIER, WALKER.

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte hverken for eller imod udtalelsen:

BORDES-PAGES, CHAGAS, KARGAARD, LEVITT, LYONS, LÖNNBERG, MOBBS, NYBERG, OLAUSON, PÉ, WESTERLUND.

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens ændrede forslag til Rådets forordning (EF) om fastlæggelse af tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne«

(97/C 30/22)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 25. september 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 43 og 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

ØSU besluttede at overdrage det forberedende arbejde til Nikolaos Leros som hovedordfører.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 80 stemmer for og 1 stemme imod, følgende udtalelse.

1. Baggrunden for Kommissionens forslag

Den 6. december 1995 fremlagde Kommissionen et ændret forslag til kodificering som følge af de ændringer, der er foretaget af forordning (EØF) nr. 3094/86 efter forelæggelsen af det oprindelige forslag til kodificering.

I betragtning af at forordning (EØF) nr. 3094/86 i mellemtiden er blevet ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 3071/95 af 22. december 1995 har Kommissio-

nen — i henhold til artikel 189 A, stk. 2 i EF-traktaten — besluttet at forelægge et nyt ændret forslag til kodificering af ovennævnte forordning.

2. Konklusion

Eftersom forordning (EØF) nr. 3094/86 flere gange er blevet ændret væsentligt, finder ØSU det nødvendigt at kodificere denne forordning for at gøre den klar og rationel. ØSU godkender derfor Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens rapport om gennemførelsen af direktiv 90/88/EØF og Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 87/102/EØF, som ændret ved direktiv 90/88/EØF, om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit«⁽¹⁾

(97/C 30/23)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 31. maj 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ovennævnte rapport og forslag.

Det forberedende arbejde henvises til ØSU's Sektion for Miljø-, Sundheds- og Forbrugerspørgsmål, som udpegede Umberto Burani til ordfører og Francisco Ceballo Herrero og Roy Sanderson til medordførere. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 26. september 1996, med 94 stemmer for, 10 imod og 5 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. I sit første direktiv om forbrugerkredit, 87/102/EØF⁽²⁾, udskød Rådet beslutningen om fastlæggelse af en ensartet metode til beregning af »de årlige omkostninger i procent« (ÅOP) til en efterfølgende undersøgelse. Hensigten med en ensartet beregningsmetode var at give alle forbrugerne mulighed for at sammenligne kreditomkostningerne i de forskellige EU-lande. Den pågældende undersøgelse blev omsat i et nyt direktiv, 90/88/EØF, som blev vedtaget af Rådet den 22. februar 1990⁽³⁾, indeholdende regler for beregningsmetode af ÅOP samt for, hvilke kreditomkostningselementer der skulle indgå i selve beregningen.

Efter Rådets anmodning afgav ØSU en udtalelse⁽⁴⁾, der var overvejende positiv over for dette initiativ, men som indeholdt visse anbefalinger, der kun delvist blev taget til efterretning.

1.2. I det foreliggende direktiv pålægges Kommissionen [artikel 1a, stk. 5, litra b)] inden den 31. december 1995 at forelægge Rådet »en rapport ledsaget af et forslag«, som gør det muligt uigenkaldeligt at anvende en enkelt matematisk formel for beregning af ÅOP, og som skal være gældende i alle EU-landene og i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS), dvs. Island, Liechtenstein og Norge. Direktiv 90/88/EØF er derfor også indarbejdet i Aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (se kommissionsdokumentet, Indledning og resumé, pkt. 5 og 8, s. 1 og 2).

1.3. Det forelagte direktivforslag er, om end med nogen forsinkelse pga. forskellige omstændigheder, svaret på den opgave, Kommissionen blev stillet. Overordnet set overtager direktivforslaget den allerede vedtagne beregningsmetode i stort set uændret form. Det indfører det princip, at alle medlemsstater skal anvende den

beregningsmetode, der figurerer i direktivet fra 1990, og det indfører et krav om at anvende et »EU«-symbol for ÅOP. Samtidig foretages der visse sproglige ændringer i den engelske og græske udgave (benævnelsen af »de årlige omkostninger i procent«).

2. Generelle bemærkninger

2.1. Det foreliggende direktivforslag er den logiske og forventede opfølgning af det hidtidige arbejde. ØSU giver derfor sin støtte til Kommissionen og samarbejder med den om at sikre en stadig bedre forbrugerbeskyttelse.

2.2. For at undgå misforståelser vil det dog være hensigtsmæssigt at præcisere rækkevidden af og begrænsningerne i de foretagne valg. Havde det kun drejet sig om at gøre det muligt at foretage en sammenligning mellem ÅOP inden for de enkelte landes grænser, ville det have været tilstrækkeligt at pålægge landene at vedtage hver sin ensartede beregningsmetode, men hensigten med direktivet er imidlertid at skabe grundlag for en sammenligning mellem alle EØS-landene.

2.3. Dette mål er kun blevet nået delvist. En »perfekt« sammenligning mellem forskellige lande ville kun være mulig, hvis det ud over at harmonisere beregningsmetoden også havde været muligt at give en ensartet definition af de elementer, der indgår i beregningen af ÅOP. Disse elementer og definitionen heraf er derimod uensartede landene imellem⁽⁵⁾, eftersom der fortsat er forskelle i sædvane, handelspraksis, handelslovgivning og beskatningsregler. Kommissionen har erkendt⁽⁶⁾, at det under hensyntagen til proportionalitets- og subsidiaritetsprincipperne ikke er muligt at harmonisere disse definitioner (og slet ikke disse elementer, tilføjer ØSU). Det er imidlertid nødvendigt at indse, at det uden en

(1) EFT nr. C 235 af 13. 8. 1996, s. 8.

(2) EFT nr. L 42 af 12. 2. 1987.

(3) EFT nr. L 61 af 10. 3. 1990.

(4) EFT nr. C 337 af 31. 12. 1988.

(5) Se i denne forbindelse den undersøgelse, der er blevet foretaget på Kommissionens vegne, og som citeres flere gange i rapporten, samt selve rapporten og tabellen i pkt. 97-111.

(6) Se rapporten, pkt. 10.

harmonisering bliver vanskeligt at foretage en »grænseoverskridende« sammenligning af de forskellige kredittilbud.

2.4. På den anden side forholder det sig stadigvæk sådan, at forbrugerkredit i alt væsentligt ydes af et lands kreditinstitutter til befolkningen i det pågældende land. Årsagerne hertil er velkendte, nemlig behov for kendskab til kunden, lovgivningsforskelle, problemer med at inddrive fordringer i et fremmed land. Den såkaldte »grænseoverskridende kreditgivning« anvendes kun i et vist omfang i visse grænseområder.

2.5. Denne situation vil uvægerligt ændre sig med indførelsen af den fælles mønt, men kun for de lande, der deltager i møntunionen. »Euro-landene« vil for disse landes forbrugere udgøre et egentligt enhedsmarked på forbrugerkreditområdet. De øvrige lande vil ikke mærke nogen forandring.

2.6. Hvad angår dannelsen af et reelt enhedsmarked for forbrugerkredit, kunne dette direktiv være et skridt i retningen af den endelige gennemførelse af det indre marked.

2.7. Kommissionen bekræfter, at anvendelsen af en ensartet metode til beregning af ÅOP fremmer »det indre markeds oprettelse og funktion« og »sikrer forbrugere et højt beskyttelsesniveau«⁽¹⁾. Kommissionen burde derfor i »betragtningerne« tilføje den logiske, men endnu ikke klart formulerede konsekvens, nemlig at indførelsen af den ensartede metode vil gøre det muligt for forbrugerne at optage forbrugerkredit inden for rammerne af den frie udveksling af tjenesteydelser.

2.8. I betragtning af, hvad der er sagt i punkt 2.3, 2.4 og 2.5, men også under hensyntagen til den i punkt 2.7 omtalte beslutning, mener ØSU, at Kommissionen, de nationale myndigheder og de finansielle institutioner har en klar pligt til at advare forbrugerne mod at foretage valg på et for spinkelt grundlag. En procentsats, der tilbydes i et andet land, og som tilsyneladende er favorabel, er ikke nødvendigvis mere fordelagtig i forhold til procentsatsen i hjemlandet. Uden at komme ind på, hvad der indgår i beregningen af ÅOP, er en given rentesats knyttet til en speciel valuta og afspejler generelt det pågældende lands økonomiske situation og pengepolitik. Rentesatsen kan derfor variere mere eller mindre hyppigt og ikke altid til fordel for forbrugeren. Valutakurserne kan ligeledes variere med virkninger til følge, som forbrugeren hverken kan forudse eller imødegå ved kontraktens indgåelse. Forbrugeren skal informeres om den risiko, han løber, når han optager lån i fremmed valuta.

2.9. En anden ting, der ligeledes kræver en kommentar, er indførelsen af et symbol (ikke »logo« som det af og til kaldes i rapporten — symbol og logo er ikke

synonymer). Dette symbol skal efter hensigten anvendes, hver gang ÅOP anføres. Uden at komme ind på de rent grafiske vanskeligheder, dette vil give ved udarbejdelse af informationsmateriale og kreditaftaler, er det spørgsmålet, om den almindelige forbruger i virkeligheden vil kunne forstå betydningen af et sådant symbol. Heller ikke i dette tilfælde er det en selvfølge, at de løsninger, som eksperterne foretrækker, uden videre accepteres af befolkningen, især ikke hvis det kræver store anstrengelser at forstå dem. Indførelse af et sådant symbol vil medføre betydelige udgifter. (En europæisk storbank har beregnet omkostningerne ved at bruge symbolet til at ligge omkring 6-7 mio. ecu.) Og for at symbolet kan blive lille nok til, at det kan bruges i kontrakter, vil kransen af stjerner omkring procenttegnet smelte sammen til en cirkel. Formålet, nemlig at bruge et enkelt, genkendeligt symbol, går derfor tabt.

2.10. Der er imidlertid et endnu vægtigere argument mod at anvende et symbol, og det er muligheden for misbrug og ukorrekt anvendelse. Et EU-symbol vil altid give et dokument et vist officielt præg. Hvis man tænker på det store antal af kreditgivere, der findes på markedet, såvel med som uden autorisation, underlagt kontrol eller ej, er det let at forstå, at anvendelsen af et symbol kunne åbne mulighed for alle mulige former for misbrug. Det ville være for let at snyde forbrugeren og forlede ham til at tro, at de i et givent dokument omtalte ÅOP har fået en form for officiel godkendelse. ØSU⁽²⁾ fraråder anvendelsen af et EU-symbol, der snarere end at bidrage til større klarhed og bedre forbrugervejledning vil føre til vildledning og misforståelser.

2.11. Alt taget i betragtning medfører direktivforslaget ikke væsentlige ændringer af den nuværende situation. Der er imidlertid tre bestemmelser, der kræver særlig opmærksomhed pga. deres praktiske konsekvenser:

- bortfald af den nuværende mulighed for at anvende en anden matematisk formel til beregning af ÅOP, som Finland, Frankrig og Tyskland har benyttet sig af;
- forpligtelse til at basere beregningerne på et kalenderår (med 365 eller 366 dage) i stedet for et fiktivt år med 360 dage;
- krav om at anføre ÅOP med en nøjagtighed på mindst to decimaler, hvilket endnu ikke er blevet gennemført af alle landene og desuden heller ikke har været krævet tidligere.

2.12. Som det vil fremgå af bemærkningerne til de enkelte artikler, kan disse bestemmelser føre til et højere omkostningsniveau i de fleste af landene som følge af behovet for at ændre edb-programmerne, inden direktivet træder i kraft den 1. januar 1997. Disse edb-programmer vil så efterfølgende skulle ændres

⁽¹⁾ Direktivforslaget, 1. betragtning.

⁽²⁾ Under forbehold af plenarforsamlingens godkendelse.

endnu en gang, når den fælles mønt indføres to år senere. ØSU mener, at det muligvis ville være mere hensigtsmæssigt at lade direktivet, eller i hvert fald den del, der vedrører beregningsmetoden, træde i kraft den 1. januar 1999. På den måde ville edb-programmerne kunne ændres i én arbejdsdag. Dermed ville man opnå en betydelig besparelse, hvilket burde komme forbrugeren til gode i den sidste ende.

3. Bemærkninger til de enkelte artikler i direktivforslaget

3.1. Artikel 1

3.1.1. Som sagt i de »generelle bemærkninger« (punkt 2.11 og 2.12) fraråder ØSU på det kraftigste, at der indføres et officielt — eller tilsyneladende officielt symbol — i alle de tilfælde, heriblandt det her omtalte, der vedrører transaktioner mellem privatpersoner, da det ville kunne vildlede forbrugeren. Desuden ville en sådan nyskabelse kunne danne præcedens for en alt for udstrakt anvendelse af EU-symbolet, således at det ville optræde, hver gang der i en kontrakt blev henvist til en EU-bestemmelse. Situationen ville dermed blive uigennemtsigtig for forbrugeren og ukontrollabel for myndighederne.

3.1.2. Dertil kommer det vanskelige spørgsmål om, hvorvidt brugen af et EU-symbol (de tolv stjerner) er tilladt i lande, der ikke er medlem af EU, dvs. i EØS-landene (se det foregående punkt 1.2), der jo også skal overholde bestemmelserne i det foreliggende direktiv.

3.2. Artikel 4

3.2.1. I medfør af denne artikel bortfalder den mulighed, som de finansielle institutioner hidtil har haft for at anvende en anden end den i direktivet foreskrevne ÅOP-beregningsmetode, hvis den pågældende metode havde været i brug i landet før den 1. marts 1990. P.t. benyttes denne undtagelsesregel af Finland, Frankrig og Tyskland. Selv om denne undtagelse kun skulle gælde indtil den 31. december 1995, forbliver den rent faktisk i kraft, så længe det direktiv, der er forudset i artikel 1 a), stk. 5, litra c), i det ændrede direktiv 87/102/EØF, ikke er vedtaget.

3.2.2. Hvad angår udgifterne til edb-programændringerne, har Kommissionen bemærket (se rapporten, pkt. 15), at »produktionsomkostninger for software-selskaber og finansielle institutioner vil blive nedsat på grund af besparelser hidrørende fra den størrelsesorden, der vil blive tale om ved anvendelsen af en eneste formel på hele det indre marked«. Det er imidlertid forkert at anskue problemet ud fra denne synsvinkel, idet de finansielle institutioner i »undtagelseslandene«, når alt kommer til alt, vil blive stillet over for at skulle afholde nogle udgifter, som de øvrige landes institutioner allerede har afholdt. Dette er i øvrigt en vigtig iagttagelse i relation til nedenstående bemærkninger om direktivets øvrige ændringsforslag (se pkt. 3.3) og ikrafttrædelsesdato (se pkt. 3.4).

3.3. Artikel 7

3.3.1. I sin nuværende form medfører denne artikel blot, at det tidligere bilag I til direktiv 87/102/EØF erstattes med et nyt bilag, der medfører enkelte tilsyneladende mindre ændringer af den tidligere udgave. Disse ændringer vedrører:

— metode til beregning af årets længde, der fremover skal være et kalenderår (med 365 eller 366 dage) og ikke 360 dage, som tilfældet p.t. er i visse lande⁽¹⁾;

— resultatet af beregningen skal udtrykkes med en nøjagtighed på to decimaler (tidligere var det tilladt at afrunde den første decimal).

3.3.2. Mens ophævelsen af undtagelsesordningen i direktivforslagets artikel 4 kun berører de allerede nævnte stater (Finland, Frankrig og Tyskland), som nu skal erstatte deres hidtil anvendte beregningsmetoder med EF-metoden, vil forslaget om en ændring af beregningsgrundlaget fra de 360, der anvendes i flere stater, til 365/366 dage tillige berøre stater, der allerede nu anvender EF-metoden, som fremover vil være obligatorisk overalt i EU. Hovedparten af medlemsstaterne skulle følgelig ændre deres beregningsmetoder og/eller beregningsgrundlag helt eller delvist. Det gælder især, hvis bestemmelsen skal forstås således, at beregningen skal foretages på grundlag af det faktiske antal dage i måneden. I så tilfælde skulle der nemlig i hele Europa indføres beregningsgrundlag, der hidtil kun har været anvendt af 3 medlemsstater, der repræsenterer ca. en tredjedel af EU's befolkning.

3.3.3. En dagstro beregning ville volde store vanskeligheder, fordi man ikke længere — som det nu er tilfældet i hovedparten af de berørte lande — ville kunne basere beregningerne på standardværdier (f.eks. 365 dage: $12 = 30,41666$ dage pr. måned), men derimod skulle regne med de faktiske værdier; det vil sige, at man ved den månedlige beregning skulle lægge 31 dage til grund i januar og 28 eller 29 dage i februar. Dermed ville den effektive rentesats blive afhængig af datoen for lånets udbetaling og ændre sig alt efter månedens længde, selv om den nominelle rentesats ville være den samme. For forbrugeren på det indre marked ville dette forhold modvirke målet, eftersom de forskellige udbyderes renteanvisninger måske ikke længere ville være sammenlignelige. ØSU henstiller derfor, at direktivet præciseres, så kreditinstitutterne får mulighed for at lægge standardværdier til grund ved anvendelsen af den fælles beregningsmetode. Man bør desuden undlade at tage højde for skudåret, der ifølge Kommissionen giver så lille en difference, at den selv ved afrunding til to decimaler ikke vil blive bemærket.

3.3.4. Den praktiske virkning af at beregne de årlige procentvise omkostninger med to decimaler bliver nega-

⁽¹⁾ Tyskland, Finland, Sverige, Liechtenstein, Norge. Se rapporten, pkt. 124-128 samt skema i pkt. 124.

tiv for forbrugerne. Kravet vil betyde, at pengeinstitutterne ikke længere kan udsende de forud opstillede oversigter, som almindeligvis bruges til annonceringsformål. Disse oversigter giver oplysninger om udlånsrenten, som forbrugerne ser på for at sammenligne de forskellige låneomkostninger, inden de beder det valgte pengeinstitut om et skræddersyet lån.

3.3.5. I betragtning af, at 360-dages året i dag kun anvendes i et fåtal af landene, og at man i praksis i vid udstrækning allerede har indført reglen om to decimaler, synes udgifternes størrelse i sig selv at tale imod en ændring af de systemer, der ikke allerede er harmoniseret i henhold til bilag II. ØSU stiller spørgsmålet, om de beskedne praktiske resultater, denne harmonisering vil medføre, og de fordele, forbrugerne derved vil kunne opnå, nu også dybest set står i forhold til udgifterne.

3.4. Artikel 9

3.4.1. Denne artikel fastsætter direktivets ikrafttrædelsesdato til den 1. januar 1997. Kommissionen har

skønnet, at det var muligt at sætte en så kort frist, sandsynligvis ud fra en betragtning om, at det ikke vil være særlig vanskeligt at få vedtaget disse forslag, der ganske rigtigt enten er af begrænset praktisk betydning (mindre ændring af beregningsmetoderne) eller blot er opfyldelsen af et tidligere fastsat krav (bortfald af muligheden for at anvende andre metoder).

3.4.2. For ØSU at se er det dog spørgsmålet, om det i betragtning af størrelsen af udgifterne til de programændringer (se foregående pkt. 3.2.2 og 3.2.3), som skal ske i to omgange (se pkt. 2.14), ikke var værd at udsætte direktivets ikrafttrædelsesdato til den 1. januar 1999.

Inden denne dato skal de medlemsstater, der allerede anvender den metode til beregning af ÅOP, der er beskrevet i direktiv 88/90/EØF fra 1990, ændre deres beregning. Af samme grunde foreslås det, at de medlemsstater, der har anvendt undtagelsesordningen i artikel 1 a, stk. 5, litra a), i det ændrede direktiv 87/102/EØF, også får en frist indtil datoen for overgangen til den fælles mønt til at vedtage den metode for beregning af ÅOP, der er fastsat i direktivet.

Bruxelles, den 26. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Forkastede ændringsforslag

Følgende ændringsforslag blev forkastet under forhandlingerne, men opnåede mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 2.9

Teksten efter 3. punktum (»Heller ikke i dette tilfælde ... går derfor tabt«) erstattes af følgende:

»Det er derfor altafgørende, at forbrugeren er velinformeret om dets betydning. Gennem informationskampagner skal forbrugeren gøres opmærksom på, at symbolet ikke betyder en anbefaling fra EU-myndighederne af et bestemt kredittilbud, men blot er et EU-symbol for en term, der refererer til en ensartet metode til beregning af de årlige omkostninger i procent.«

Begrundelse

Selv om faren for at forvirre forbrugeren ikke kan udelukkes, som ordføreren bemærker, går han for langt, når han helt og aldeles forkaster anvendelsen af symbolet. Gennem informationskampagner kunne det forebygges, at symbolet misfortolkes. Da antallet af tilfælde af kredittagning i en anden medlemsstat vil stige, især efter indførelsen af euroen, bør forbrugeren informeres på en enkel måde om den ensartede metode til beregning af de årlige omkostninger i procent. Eftersom der ikke kunne opnås enighed om et ensartet sprogligt udtryk, må indførelsen af et symbol anses for den næstbedste løsning.

Afstemningsresultat

34 stemmer for, 47 stemmer imod, 21 stemmer hverken for eller imod.

Punkt 2.10

Punktet udgår.

Begrundelse

Se ændringsforslag nr. 4.

Afstemningsresultat

34 stemmer for, 47 stemmer imod, 21 stemmer hverken for eller imod.

Punkt 2.12

Punktet udgår.

Begrundelse

Betydningen af ikrafttrædelsen af en ensartet metode til beregning af de årlige omkostninger i procent pr. 1. januar 1997 opvejer langt de relativt beskedne ekstra omkostninger, der er forbundet med en separat tilpasning af edb-programmerne ved indførelsen af euroen to år senere. Det er simpelthen ikke sandt, at den foreslåede udsættelse vil indebære betydelige besparelser. De ekstra omkostninger bør vurderes i forhold til summen af de årlige kreditter. Det ville endvidere ikke være fornuftigt at indføre euroen på samme tidspunkt, som direktivet om forbrugerkredit gennemføres. Bankerne vil allerede være overbebyrdede med det arbejde, som indførelsen af euroen medfører, hvilket gøres klart i ØSU's udmærkede udtalelse om dette spørgsmål. Desuden er det overhovedet ikke klart, hvilke medlemsstater der rent faktisk går over til den fælles mønt. For de medlemsstater, der ikke deltager pr. 1. januar 1999, vil der ikke blive nogen ekstra omkostninger. Endelig vil den foreslåede udsættelse danne et farligt præcedens for fastsættelsen af datoer for gennemførelsen af direktiver, eftersom de fleste foranstaltninger vil indebære visse omkostninger.

Afstemningsresultat

37 stemmer for, 62 stemmer imod, 12 stemmer hverken for eller imod.

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 89/647/EØF om solvensnøgletal for kreditinstitutter«

(97/C 30/24)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 11. april 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Industri, Handel, Håndværk og Tjenesteydelser, som udpegede Robert Pelletier til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 17. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 26. september 1996, med 87 stemmer for, 13 imod og 1 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

Formålet med forslaget er at ændre direktivet om solvensnøgletal for kreditinstitutter.

To artikler ændres.

1.1. Artikel 6, stk. 1, litra c), nr. 1

1.1.1. Det drejer sig om muligheden for at sidestille værdipapirer, der er sikret ved pant i fast ejendom, med de pantsikrede lån, der er omhandlet i direktivets artikel 6 og 11, for så vidt angår risikovægtningen.

1.1.2. For øjeblikket vægtes risikoen ved disse værdipapirer med 100 %. Artiklen foreslås ændret med henblik på at give de kompetente myndigheder mulighed for at vægte dem med 50 %, hvis de anser risikoen for at være den samme som for de underliggende pantsikrede lån.

1.2. Artikel 11, stk. 4

1.2.1. Den hidtidige mulighed for at vægte visse pantsikrede lån med 50 % i stedet for 100 %, som kun gælder for fire medlemsstater (Danmark, Tyskland, Grækenland og Østrig) og egentlig udløb den 1. januar 1996, skal med ændringen af denne bestemmelse udvides til at gælde for alle medlemsstater indtil den 1. januar 2001.

1.2.2. Disse lån skal være fuldt og helt sikret ved pant i kontorejendomme og forretningsejendomme med blandet anvendelse, der er beliggende på medlemsstaternes område. Lånebeløbet må ikke overstige 60 % af værdien af den pågældende ejendom, beregnet efter strenge evalueringskriterier, som er fastlagt ved love eller administrative bestemmelser.

1.2.3. Endvidere skal ejendommen være udnyttet af ejeren eller udlejet af denne. I sidstnævnte tilfælde skal

lejen mindst svare til det niveau, der blev forudsat under vurderingen af den pågældende ejendom.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Lån til erhvervmæssige formål, som er sikret ved pant i fast ejendom, spiller en stor rolle i europæisk økonomi. Ydelse af pantsikrede lån til erhvervmæssige formål, nedbringelse af låntagernes låneomkostninger og lempeligere genfinansieringsvilkår for kreditinstitutterne er væsentlige faktorer, når det gælder om at sikre konsistens i det økonomiske opsving i Europa. Alle låneomkostninger vil i sidste instans blive væltet over på forbrugerpriserne. Ethvert tiltag, der kan bidrage til nedbringe dem, må derfor hilses velkommen.

2.2. Undersøgelser har i øvrigt vist, at lån til erhvervmæssige formål, som er sikret ved pant i fast ejendom, ikke er behæftet med ekstraordinært store risici, og at tab ved lån til erhvervmæssige formål, der er sikret ved pant i fast ejendom, ikke er væsentligt større end tab på lån, der er sikret ved pant i fast ejendom til beboelsesformål, hvorfor de bør indgå i samme risikogruppe.

2.3. Denne bemærkning er ikke i modstrid med det forhold, at priserne på fast ejendom i de seneste år er faldet kraftigt, hvilket også har været tilfældet med værdien af de tilsvarende bankaktiver, således som det bl.a. påpeges i Den Internationale Betalingsbanks årsberetning. Markedet for fast ejendom som helhed, herunder visse bankers meget dristige långivning, må imidlertid ikke forveksles med de lån, der er omfattet af direktivet, og som er usædvanligt sikre, således som det er understreget i punkt 1.2.

2.3.1. Det kan eksempelvis nævnes, at usolgte og ubesatte kontorejendomme, der er kilde til mange af de europæiske bankers problemer, ikke ville kunne nyde godt af den foreslåede lempelse af risikovægtningen i kraft af bestemmelserne i direktivforslagets artikel 1.

2.3.2. Sund forretningssskik tilsiger, at en bank, hvis statusopgørelse omfatter risikobetonede lån, skal sikre lånene og foretage en egenkapitaldækning af risikoen på mindst 100 %.

2.4. I forbindelse med virksomhedskonkurser viser erfaringerne, at fast ejendom taber mindst i værdi, når aktiverne likvideres, fordi fast ejendom i modsætning til materiel nemt kan genanvendes.

2.5. I forslaget til direktiv bibeholdes det generelle princip i artikel 6, stk. 1, i direktivet af 19. december 1989 om solvensnøgletal, som gælder for alle former for vægtning, og ifølge hvilket de kompetente myndigheder kan anvende en højere vægtning, hvis de skønner det hensigtsmæssigt.

2.6. Denne mulighed indebærer risiko for omvendt konkurrenceforvridning mellem medlemsstaterne, idet de kompetente myndigheder indtil den 1. januar 2001 kan fastsætte en højere risikovægtning end de i direktivet tilladte 50 % for lån, der indrømmes på deres eget område.

2.7. I modstrid med det grundlæggende princip om et enhedsmarked for lånetransaktioner i EU risikerer man, at der udvikler sig forskellige niveauer for sikring ved pant i fast ejendom, idet nogle medlemsstater kan acceptere en 50 %-vægtning, mens andre medlemsstater vil kræve en strengere vægtning, der kan være på helt op til 100 %. Denne forskelsbehandling må på mellemlang sigt være så meget desto mere fatal, som den fælles mønt må forventes at skabe et enhedsmarked for fast ejendom.

2.8. Kommissionen er sig denne risiko bevidst og forsøger at begrænse den, idet den i sidste afsnit i forslagets artikel 1 fastsætter, at

»de kompetente myndigheder i en medlemsstat, som anvender en højere risikovægtning på sit område, kan tillade, at 50 %-vægtningen gælder for denne type lån på de medlemsstaters område, som tillader 50 %-vægtningen«.

2.9. Det er således indlysende, at et kreditinstitut i et land, der opererer med en risikovægtning på 50 %, ikke vil kunne gå ind og konkurrere på hjemmemarkedet for kreditinstitutter fra lande, der har en højere risikovægt-

ning. Til gengæld vil det kreditinstitut, der nyder godt af gunstige vilkår for sine nationale lånetransaktioner med pant i fast ejendom, have en højere indtjeningskapacitet end sine EU-konkurrenter og dermed også en bedre konkurrenceevne.

2.10. Der er tale om en reel risiko for konkurrenceforvridning, fordi den krise på ejendomsmarkedet, som flere EU-lande har oplevet (til tider i markant grad, hvad angår bankrisiciene), har bevirket, at tilsynsmyndighederne i de fleste medlemsstater kræver en maksimal risikodækning, dvs. 100 %.

2.11. Man kan håbe, at det foreslåede direktiv vil medføre en harmonisering af tilsynsmyndighedernes praksis, så man undgår en omvendt forvridning. Men det er og bliver en antagelse; der er ingen vished.

2.12. Trods denne betænkelighed må ØSU — nu hvor lån, der er sikret ved pant i fast ejendom, tilfældigvis er kommet under luppen — konstatere, at det grundlæggende direktiv af 18. december 1989 om solvensnøgletal giver de nationale tilsynsmyndigheder mulighed for at afvige fra direktivet på et område, som vejer meget tungt i bankernes rentabilitet, og at Domstolens retspraksis går i samme retning.

2.13. ØSU bifalder Kommissionens forslag, der sigter mod at tillade, at værdipapirer, som er sikret ved pant i fast erhvervsejendom, risikovægtes med 50 %. ØSU ønsker dog at gøre Kommissionen og Rådet opmærksom på, at det vil være hensigtsmæssigt i fremtiden at harmonisere bestemmelserne om kreditinstitutters risikodækning, så man undgår konkurrenceforvridninger, herunder tilfælde, hvor medlemsstaterne selv er årsag til forvridningen.

2.14. Nærværende direktivforslag skal ses som et skridt i den rigtige retning. ØSU ønsker, at Kommissionen fortsætter sine bestræbelser på at harmonisere risikodækningen under hensyntagen til især markedernes udsving og ustabile karakter.

3. Særlig bemærkning

3.1. I artikel 1, som ændrer artikel 6, stk. 1, litra c), nr. 1, ii), bør der efter »formueforvalter« indføres »eller tilsvarende«, thi i visse lande findes begrebet »formueforvalter« ikke.

Bruxelles, den 26. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag blev forkastet under forhandlingerne, men opnåede mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 1.1.2

Efter »100 %« tilføjes følgende:

»som henstillet i Basel-aftalen af forsigtighedshensyn«.

Afstemningsresultat

29 stemmer for, 60 stemmer imod, 17 stemmer hverken for eller imod.

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om overgangsbestemmelser til forordning (EF) nr. 1626/94 om tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne i Middelhavet«⁽¹⁾

(97/C 30/25)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 3. juni 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 43 og 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Jesús Muñoz Guardado til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 18. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 68 stemmer for, 8 imod og 10 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Ved forordning (EØF) nr. 1626/94, der blev vedtaget den 27. juni 1994, blev der fastsat tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne i Middelhavet. Der blev bl.a. fastsat mindstemål for visse arter samt mindstemaskestørrelser for de anvendte redskaber.

1.2. For at løse nogle af de specifikke problemer, som italienske fiskere har i Adriaterhavet, foreslår Kommissionen med nærværende forslag at indføre midlertidige undtagelser fra bestemmelserne i ovennævnte forordning og give tilladelse til fiskeri efter fisk, som ikke opfylder mindstemålene.

1.3. Kommissionen forudser endvidere at udvide undtagelsesbestemmelserne for fiskeyngel i dette forslag til også at omfatte andre områder i EU.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU erkender, at de tilpasninger af forordning (EF) nr. 1626/94, som nu foreslås, ikke udgør nogen undtagelse, eftersom det nævnte dokument allerede forudså andre undtagelser.

2.2. ØSU mærker sig ligeledes, at Kommissionens forslag ikke helt imødekommer det krav, de italienske organisationer oprindeligt fremsatte, samt det forhold, at der er tale om en midlertidig undtagelse.

2.3. ØSU minder om, at ØSU i sine udtalelser om bevarelse og forvaltning af fiskeressourcerne i modsætning til det foreliggende forslag fra Kommissionen har givet udtryk for sin bekymring over fiskeressourcernes tilbagegang i dette område og påpeget nødvendigheden af, at der hurtigt iværksættes foranstaltninger

⁽¹⁾ EFT nr. C 176 af 19. 6. 1996, s. 14.

til at rette op på situationen. Europa-Parlamentet og Kommissionen selv har udtrykt en lignende bekymring.

2.4. ØSU understreger endvidere, at de oplysninger, som Kommissionen ligger inde med, og som er blevet bekræftet af undersøgelser foretaget af internationale organisationer — såsom FAO — viser, at der drives rovdrift på ressourcerne i Middelhavet, og at det er bydende nødvendigt at få omstruktureret fiskerisektoren.

2.5. Disse forhold styrker ØSU's overbevisning om, at det er nødvendigt gradvis at ændre fangstmønstrene og visse fiskerimetoder i Middelhavet, især dem, der går mest ud over fiskeynglen. Hvis der ikke tages disse skridt, kan det blive umuligt at sikre en rationel udnyttelse af fiskeressourcerne på et bæredygtigt grundlag.

2.6. De foranstaltninger, der foreslås i forordningsforslaget, skaber — selv om de er tidsmæssigt begrænsede — en alvorlig præcedens, som kan komme til at gå på tværs af de bestræbelser, der udfoldes for at få udformet en politik for bevarelse af fiskeressourcerne i Middelhavet.

2.6.1. Dertil kommer, at en eventuel udvidelse af den nuværende undtagelse vedrørende fiskeyngel til også at omfatte andre områder indebærer alvorlige konsekven-

ser og kan sætte de bestræbelser, der hidtil er udfoldet i EU for at mindste dødeligheden som følge af fiskeri efter fiskeyngel, over styr.

2.7. Af ovennævnte grunde kan ØSU ikke godkende de foranstaltninger, der foreslås i forordningsforslaget. ØSU er imidlertid klar over de sociale og økonomiske følger, vedtagelsen af de tekniske foranstaltninger i forordning (EF) nr. 1626/94 har haft i det pågældende område i Italien, og opfordrer Kommissionen til at anvende de eksisterende strukturinstrumenter til at afbøde de negative konsekvenser og imødekomme de berettigede krav, fiskerne i dette område har fremsat.

2.8. ØSU foreslår ligeledes en forstærket informationsindsats både over for erhvervet og forbrugerne generelt for så vidt angår de mindste tilladte størrelser og konsum af fiskeyngel, såvel som over kontrolforanstaltninger generelt og i den henseende navnlig landinger ved EU's grænser. ØSU anmoder Kommissionen om at lægge pres på de tredjelande, som udnytter de samme ressourcer i Middelhavet, og få dem til at gøre en lignende indsats for at sikre en rationel udnyttelse af fiskeressourcerne og fremtidssikre fiskeriaktiviteterne i dette område.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om det første flerårige program til støtte for turismen i Europa (1997-2000) PHILOXENIA«⁽¹⁾

(97/C 30/26)

Rådet besluttede den 24. juni 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Regionaludvikling og Fysisk Planlægning, som udpegede Georgios Sklavounos til ordfører og Giacomo Regaldo til medordførere. Sektionen vedtog sin udtalelse den 17. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 26. september 1996, med 84 stemmer for, 5 imod og 6 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning og historisk baggrund

1.1. Første gang, ØSU tog spørgsmålet om turisme op, var i 1989. I en initiativudtalelse om turisme og regionaludvikling⁽²⁾ beklagede ØSU, at en så stor erhvervssektor, som skabte velstand og arbejdspladser, ikke var omfattet af en EF-støttepolitik. ØSU bemærkede sågar, at mange af medlemsstaterne negligerede sektoren og ikke havde fundet det på sin plads at oprette et særligt ministerium for den.

1.2. Kommissionen offentliggjorte sine første overvejelser over EF-foranstaltninger til fremme af turismen i løbet af 1980'erne. Rådet besluttede derpå at udråbe 1990 til Det Europæiske År for Turisme, en symbolsk gestus, som gjorde medlemsstaterne og de europæiske borgere opmærksomme på turismens økonomiske dimension og på betydningen af at igangsætte en samordnet aktion til udvikling af turismen.

1.3. I 1992 offentliggjorde Kommissionen en treårig handlingsplan, som ØSU godkendte, fordi den på trods af dens mangler var et lovende første skridt⁽³⁾.

1.4. I de efterfølgende år og især under forberedelserne til Edinburgh-konferencen, der førte til Maastricht-traktaten, opfordrede ØSU og Europa-Parlamentet ved forskellige lejligheder Kommissionen og Rådet til at koordinere de foreslåede foranstaltninger bedre og skabe en sammenhængende ramme for en europæisk turistpolitik⁽⁴⁾.

1.5. De umiddelbare resultater levede ikke op til forventningerne, for selv om den ændrede traktat for første gang anerkendte muligheden for at iværksætte foranstaltninger på turistområdet, veg man uden om

spørgsmålet om at skrive en sådan politik ind i traktaten med eget retsgrundlag. Spørgsmålet blev således udsat til regeringskonferencen i 1996.

1.6. Det næste skridt var offentliggørelsen af Kommissionens grønbog om turisme⁽⁵⁾. Grønbogens sigte var at sondere terrænet hos de berørte aktører (folk inden for turisterhvervet, forbrugere, miljøbevægelser osv.) for at finde frem til, hvad der vil være en ønskelig fremtid for sektoren på europæisk plan, lige fra opretholdelse af status quo til den maksimale løsningsmulighed nr. 4, nemlig indføje af et kapitel om turisme i EU-traktaten. Et flertal i ØSU bakkede op om løsningsmulighed nr. 4 ud fra den begrundelse, at Europa er i stand til at bibringe turismen en merværdi ud over, hvad der fremmes og praktiseres i de forskellige medlemsstater.

1.7. Efter at have vurderet resultaterne af handlingsplanen⁽⁶⁾ og reaktionerne på grønbogen fremlægger Kommissionen nu på forslag af kommissionsmedlem PAPOUTSIS PHILOXENIA-programmet.

1.8. Den administrative enhed for turisme i GD XXIII blev først oprettet i 1989. Det skal nævnes, at turisme tidligere henhørte under GD VII, transport.

1.9. Pr. definition er turisme et spørgsmål af horisontal karakter, og følgelig vedtog ikke blot GD XXIII, men ligeledes andre generaldirektorer foranstaltninger før i tiden og vedbliver med at vedtage foranstaltninger i dag, som direkte eller indirekte har indflydelse på turistsektoren. Der er tale om følgende generaldirektorer: GD IV, konkurrence, GD V, beskæftigelse, arbejdsmarkedsrelationer og sociale anliggender, GD X, AV-sektoren, information, kommunikation og kultur, GD XI, miljø, GD XVI, regionalpolitik, GD XXI, told og indirekte beskatning og GD XXIV, forbrugerpolitik.

⁽¹⁾ EFT nr. C 222 af 31. 7. 1996, s. 9.

⁽²⁾ EFT nr. C 332 af 31. 12. 1990.

⁽³⁾ EFT nr. C 49 af 24. 2. 1992.

⁽⁴⁾ EFT nr. C 393 af 24. 12. 1994.

⁽⁵⁾ EFT nr. C 301 af 13. 11. 1995.

⁽⁶⁾ Price Waterhouse Study for the European Commission.

1.10. Følgelig blev de fleste fællesskabsforanstaltninger, bortset fra naturligvis GD XXIII's, vedtaget på grundlag af forskellige prioriteter og ud fra andre synsvinkler end turismens.

1.11. Det skal dog fremhæves, at ovennævnte ikke gælder for perioden fra 1995 og frem, hvor GD XXIII, turisme, bestræbte sig på at sikre en bedre koordinering af de fællesskabsforanstaltninger, der indvirker på turismen, naturligvis inden for rammerne af dets uformelle og begrænsede koordineringsbeføjelser. Takket være handlingsplanen for 1993/1994 konstaterede man et behov for at styrke den horisontale tilgang til turismen og undgå overlapninger. I dag er det påkrævet med en videreudvikling af de interne fællesskabsmekanismer til koordinering og maksimering af de forventede resultater. Dette må primært være GD XXIII's rolle og ansvar.

2. Turismens betydning for den europæiske økonomi

2.1. ØSU har gentagne gange understreget den betydning, det tillægger turismen. Det griber denne lejlighed til at påpege, at det anser turistsektoren for at være af væsentlig betydning for den europæiske økonomi af en række årsager, især følgende:

- turistindustrien forventes at blive den største industri i verden i år 2010 med internationale ankomster⁽¹⁾ på 700-750 mio.,
- Europa forventes at vedblive med at være den væsentligste destination for turiststrømmen i verden (selv om Europas relative andel i verdensturismen er faldende),
- dette gør turismen til den største jobskabende faktor; turismen har derfor direkte og indirekte følger for regionaludviklingen og udviklingen i andre sektorer.

2.2. Turismens betydning for den europæiske økonomi kan kort beskrives med følgende tal: turismen tegner sig i dag for hver ottende arbejdsplads i Europa, idet den beskæftiger over 9 mio. arbejdstagere. Endvidere repræsenterer den 13,4 % af EU's BNP⁽²⁾.

2.3. Som det erkendes i begrundelsen til programmet PHILOXENIA (KOM(96) 168) berettiger indtagelsen af førstepladsen på verdensmarkedet for turisme ikke til at udvise efterladenhed. I de sidste 20 år er Europas markedsandel støt og roligt blevet udhulet (med

ca. 10 %), mens der er sket en parallel stigning i destinationer i Sydøstasien, Nordafrika og Sydamerika. EU kan naturligvis ikke forholde sig passiv over for denne udvikling.

2.4. I forsøget på at fastholde en vigtig stilling på verdensmarkedet for turisme bør man ikke udelukkende være koncentreret om statistiske mål. Europa må fastholde sin førende stilling inden for høj-standard turisme og tilbyde produkter af høj kvalitet og alternative former for turisme, der indebærer udveksling. Bortset fra at slå på sine naturlige ressourcer og de kulturelle værdier må Europa udforme og fastholde en slagkraftig politik baseret på kvalitetsprodukter og -tjenesteydelser samt fremhæve den europæiske identitet og de nuværende tendenser i Europa. Udover museumsrelaterede, historiske, kulturelle og naturlige aspekter af markedet kan og må der i den europæiske markedsføring tilbydes produkter, som til stadighed fornyer interessen og skaber efterspørgsel.

2.5. I forbindelse med formuleringen og gennemførelsen af en sådan strategi er der behov for en høj grad af samarbejde og koordinering på alle niveauer — såvel på lokalt, regionalt, nationalt som på EU-niveau. Der bør foregå et samarbejde og en samordning mellem de fælles ansvarlige organer i den offentlige sektor og mellem den offentlige og den private sektor.

2.6. Der er behov for forskning i efterspørgslen på verdensplan, og hvordan den dannes, i den verdensomspændende konkurrence og i udviklingen på det interne marked.

3. Nuværende udvikling og problemer

3.1. Udviklingen i den europæiske turisme fra den gang, der kun var en enkelt turist/rejsende (sidst i det 19. århundrede og i begyndelsen af det 20. århundrede), til i dag med masseturisme eller den såkaldte »turistindustri«, hænger uløseligt sammen med udviklingen i det europæiske samfund og den europæiske økonomi, der betinger den, og som nu om dage i høj grad indvirker på den.

3.2. Udover de mange positive følger i henseende til økonomisk udvikling er den moderne masseturisme kendetegnet ved følgende forhold:

- fra at være et privilegium for en økonomisk og social elite, kommer turismen nu et bredere befolkningslag til gode, ja der er faktisk tale om masseforbrug,
- turistferier er blevet indført som et grundlæggende behov på alle niveauer (i henseende til indkomst, uddannelse og klasse), i det europæiske samfund,
- der er blevet dannet kæmpeforetagender, som påtager sig at imødekomme ovennævnte behov via skabelse af turismeprodukter og rejsefaciliteter,
- massetransport, masseudbud af rekreative aktiviteter, masseindkvartering og masseforplejning, dvs. standardarrangementer omfattende næsten alle aspekter,

⁽¹⁾ Verdensturismeorganisationen (WTO) International Tourism Overview Highlights 1995, Madrid 1996.

⁽²⁾ The Economist 29. juli-4. august 1995.

- turistprodukterne og serviceydelseerne er både i henseende til kvalitet og i den måde, hvorpå de præsenteres og forbruges, blevet tilpasset de behov, masseturismen har skabt,
- det stadigt større udbud af lavpristransport og serviceydelser betyder ikke nødvendigvis, at slutproduktet sælges til en lav pris.

3.3. Der optræder følgende konsekvenser:

- i miljømæssig henseende (for stor koncentration af indkvarteringssteder i små og særligt naturskønne områder, en for stor koncentration af turister i særdeles små områder og i visse perioder af året med en betydelig belastning af jordbunden og undergrunden til følge),
- i social henseende (i en række regioner, som specialiserer sig i masseturisme og sæsonpræget turisme, er der opstået en række alvorlige sociale problemer: problemer i lokale samfund, som modtager turister, og problemer mellem turister og disse lokalsamfund),
- i kulturel henseende (turismens massive omfang og form skaber alvorlige kulturelle problemer i mange regioner).

3.4. Særlige konsekvenser af masseturismen

3.4.1. Den ensidige specialisering i turisme og økonomiens sæsonprægede karakter i adskillige regioner har en destabiliserende indvirkning på det sociale mønster.

3.4.2. I højsæsonen paralyseres det sociale liv af hensyn til økonomien, mens det kulturelle liv omdannes til et produkt, som besøgende kan benytte sig af.

3.4.3. Relationerne mellem turister og lokalsamfundet er utilstrækkelige. Som følge af ovennævnte standardarrangementer for turisten som kunde og som forbruger lægges der større vægt på udbytte end på menneskelig kontakt og kommunikation reduceres til et minimum.

3.4.4. Tendensen henimod et oligopol inden for marketing og varetagelse af den europæiske turisme tenderer mod at skabe alvorlige sammenstød og interessekonflikter i den europæiske turistsektor.

3.4.5. Gigantforetagender inden for turisme har flyttet omdrejningspunktet for deres forretningsinteresse fra udbud af turistprodukter og serviceydelser til givtig investering af den kapital, som de får ind ved i stor stil at forhåndssælge forudbetalte pakkerejser.

3.4.6. Turistindustriens kapital og indtjening overføres til det finansielle system.

3.4.7. Der er sket en hurtig »turistmæssig degradering« af hele områder, som har haft negative følger for de lokale samfund og økonomier. Resultatet er en geografisk set for stor koncentration af indkvarteringssteder, for mange turister og ødelæggelse af de naturlige og kulturelle ressourcer, som udgjorde det oprindelige grundlag for udvikling af turismen.

3.4.8. Turiststrømmen er sæsonmæssig koncentreret i de fleste områder af Europa, hvilket fører til sæsonbetonet beskæftigelse, både hvad angår arbejdsstyrken, og hvad angår den investerede kapital.

4. Den europæiske turismes grundlæggende behov i dag

4.1. Den europæiske turismes grundlæggende behov i dag kan indeles således:

- gennemsnitskundens behov (borgeren som individ, som arbejdstager og som forbruger, i henseende til det nuværende og fremtidige efterspørgselsbehov),
- behovene hos ejere eller bestyrere af indkvarteringsfaciliteter (hovedsagelig små og mellemstore virksomheder),
- behovene hos rejsearrangørerne, som er hovedaktørerne i den europæiske turistindustri,
- behovene hos dem, der er beskæftiget inden for turistsektoren,
- behovene i samfundet generelt, især på turistdestinationer.

4.2. Kundernes behov

- behov for pålidelige reklamer og oplysninger,
- behov for sikkerhed under transport og under hele opholdet (beskyttelse mod mulige trusler),
- behov for billigere takster på det indre marked, uden at det går ud over tjenesteydelsernes kvalitet,
- behov for, at markedsprisen svarer til kvaliteten af de tjenesteydelser, der udbydes,
- behov for at undgå risiciene ved, at et fåtal kontrollerer markedet,
- behov for en direkte, effektiv og finansielt set objektiv indsats i tilfælde af ulykke og sygdom, både for den interne og den eksterne turisme.

Både med hensyn til turistens problemer som forbruger og med hensyn til problemer vedrørende ulykker og

sundhed holder ØSU fast ved de synspunkter, det har givet udtryk for i tidligere udtalelser.

4.3. *Behovene hos indehavere og bestyrere af indkvarteringsfaciliteter*

- Disse leverandører anmoder om fair behandling ved fastsættelsen af deres priser som forholdsregel mod rejsearrangørers misbrug af dominerende stilling,
- de har behov for mæglingsprocedurer og -institutioner til at løse stridigheder om priser og rimelige betalingsbetingelser,
- de har behov for særlige lånemuligheder for deres iværksætterbehov inden for det europæiske banksystem og EU's strukturfonde,
- de har behov for en mere direkte kontakt med forbrugerne, for information og for yderligere uddannelse inden for informationsområdet og de nye teknologier,
- der er et behov for, at de lokale og regionale myndigheder, medlemsstaterne og EU deltager i reklamefremstød, i miljøbeskyttelsen og i en forbedring af infrastrukturene,
- der er et behov for at løse turismens sæsonbetonede karakter og de problemer, som dette rejser for et stort antal virksomheder i turistsektoren,
- endvidere behov for managementuddannelse og -op-læring.

Løsning af ovennævnte problemer forudsætter accept af nærhedsprincippet og EU-inddragelse.

4.4. *Rejsearrangørernes behov*

Rejsearrangørerne indtager det standpunkt, at sikring af de grundlæggende infrastrukturer såsom lufthavne, telekommunikation, vandforsyning og kloakeringsanlæg samt et sociopolitisk klima, der er fredeligt og imødekommende over for turisme, er væsentlige forudsætninger, for at de kan planlægge og udbyde produkter og serviceydelser.

Europæiske og verdensomspændende reklamefremstød hilses uden tvivl velkommen blandt rejsearrangørerne.

4.5. *Behovene hos dem, som er beskæftiget med turisme*

4.5.1. De ansatte i turistsektoren udgør ikke en homogen kategori i henseende til indkomst, faglige kvalifikationer eller deres stilling i henseende til lovgivning og regelsæt. Dette skyldes delvis de store forskelle i de aktiviteter, de varetager, og dels det store antal

virksomheder, som bidrager til samme endelige »turistprodukt«.

4.5.2. Det, som disse arbejdstagere imidlertid har til fælles, er en høj andel af atypiske og sæsonbetingede jobs og et miljø med relativ deregulering i henseende til arbejdsvilkår.

4.5.3. Den stigning i beskæftigelsen, som burde blive resultatet af en passende strategi for turismeudvikling, må følges op af en kvalitativ forbedring af arbejdskraftens færdigheder. Der bliver behov for foranstaltninger til:

- at fremme uddannelse, kunnen og inddragelse samt gensidig anerkendelse af kvalifikationer og diplomer,
- at opstille en lovramme for samtlige arbejdstagere, også dem, som har atypiske jobs,
- at sørge for overholdelse af minimumsrettighederne i Charteret over grundlæggende rettigheder for arbejdstagere i EU, specielt med hensyn til arbejdstid, sundhed, sikkerhed på arbejdspladsen og arbejdsvilkår, som skal være nedfældet i en kontrakt,
- at overholde ILO-konventionerne, især konvention 172, i alle tilfælde.

4.5.4. Disse foranstaltninger vil medvirke til at højne turismeservicens kvalitet, at sikre vertikal og horisontal mobilitet for dem, der er beskæftiget inden for turisme, samt via konsensus at løse turisme-SMV'ers fleksibilitetsproblemer.

4.6. *Samfundets behov generelt*

4.6.1. I grel modsætning til en velafbalanceret regional og økonomisk udvikling har den anarkiske udvikling af masseturistaktiviteter i mange regioner i Europa, især i Sydeuropa, skabt en række problemer og behov, som må undersøges nærmere og tages effektivt hånd om. Mange turistcentre er blevet til ukontrollerede områder med rekreative aktiviteter i stor stil, hvilket skaber problemer for lokalsamfundet. I mange turistområder er turismen frem for at bidrage til kontakt, venskab og forståelse mellem befolkninger og kulturer blevet en faktor, der fremkalder fremmedhad, konflikter og åbne sammenstød.

4.6.2. Lokalsamfundene i turistområder må forberedes og informeres. Massemedierne, som har til opgave at kommunikere med og informere lokalsamfund i turistområder, har brug for en særlig form for information for at forebygge negative konsekvenser. Kulturelle

kontakter og udvekslinger mellem turisternes hjemsted og destinationsområder i lavsæsonen er nødvendige for at give relationerne og udvekslingerne en anden karakter og kvalitet, som ikke udelukkende er nyttebestemte. Udnyttelse af lavsæsonen i social, økonomisk og kulturel henseende er et problem, som kræver uddannelse og videreuddannelse i mange regioner, især i Sydeuropa.

5. De væsentligste mangler i den hidtidige indsats

5.1. De foranstaltninger, der er taget til fremme af turismen til og med 1995, er karakteriseret ved:

- mangel på sammenhæng,
- mangel på koordinering mellem de ansvarlige organer,
- mangel på strategi,
- mangel på forskning og planlægning,
- mangel på procedurer til vurdering af resultater,
- svaghed i forebyggelse og/eller udbedring af turismens negative konsekvenser,
- mangel på procedurer og metoder for dialog på området for turisme,
- mangel på harmonisering (f.eks. på momsområdet).

6. PHILOXENIA

6.1. Det foreslåede fireårige program til støtte for turismen i Europa (PHILOXENIA), som løber fra første januar 1997, har som hovedmålsætning at fremme europæisk turismes kvalitet og konkurrenceevne for at bidrage til den generelle vækst i den europæiske økonomi og til jobskabelse.

6.2. Til opnåelse af denne strategiske målsætning har programmet fire specifikke målsætninger:

- forbedring af kendskabet til turisme,
- forbedring af det juridiske og økonomiske klima for turismen,
- forbedring af kvaliteten af de udbudte serviceydelser og produkter,
- forøgelse af antallet af turister fra tredjelande.

6.3. Det foreslås at lade programmet være åbent for deltagelse af de associerede lande i Central- og Østeuropa i overensstemmelse med samarbejdsprotokollerne for disse landes deltagelse i Fællesskabets programmer.

Programmet vil ligeledes være åbent for deltagelse af Cypern og Malta efter de regler, som gælder for de EFTA-lande, der er part i EØS-aftalen, og efter procedurer, der skal aftales med disse lande.

6.4. I henhold til programmet skal Kommissionen i en rapport til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget gøre rede for de væsentligste af de foranstaltninger, som vedrører turisme (artikel 7).

6.5. I henhold til artikel 8 i forslaget foretages der en regelmæssig evaluering af resultaterne af programmet, og på grundlag af denne evaluering udarbejdes en foreløbig rapport senest tre år efter programmets begyndelse og en endelig rapport senest tolv måneder efter programmets udløb.

7. Generelle bemærkninger

7.1. Hvad angår programmets målsætninger bemærker ØSU følgende:

- de målsætninger, programmer opstiller, svarer til den europæiske turismes væsentligste grundlæggende behov,
- de falder inden for de rammer, som de midler, der er afsat til gennemførelsen af programmet, sætter.

7.2. Både forslagene om informering af de ansvarlige, berørte organer og forslagene om en trinvis og endelig evaluering af programmet ligger på linje med de synspunkter, ØSU allerede har givet udtryk for om demokratisk deltagelse, transparens og effektivitet i forbindelse med fællesskabsforanstaltninger.

7.3. ØSU mener, at alle de middelhavslande, som omfattes af beslutningerne fra Euromed-regeringskonferencen i Barcelona (1995), og ikke blot Cypern og Malta, bør deltage i PHILOXENIA-programmet for at udvikle de bedst mulige turistsynergier i hele Middelhavsområdet. Naturligvis bør der trækkes på forskellige budgetmuligheder (f.eks. dem, der specifikt er omtalt i Barcelona-beslutningerne), så PHILOXENIA-programmets knappe ressourcer ikke beskæres yderligere.

7.4. De foreslåede foranstaltninger er i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet. Endvidere definerer de korrekt de behov og interesser, europæisk turisme som helhed har. Desuden er programmet passende struktureret og kombinerer med held strategiske målsætninger med mellemliggende og umiddelbare mål og foranstaltninger.

7.5. Imidlertid berører PHILOXENIA ikke det særligt vigtige behov for en ekstern europæisk turismepolitik. Formuleringen af en sådan politik kunne kort omhandle

væsentlige spørgsmål i økonomisk, social, politisk, etisk og kulturel henseende.

7.6. Især problemerne omkring organiseret »sex-turisme« og alle former for misbrug og udnyttelse af børn, i Europa og andetsteds, er noget, som ØSU ser på med stor bekymring. Udformning og iværksættelse af tiltag til bekæmpelse af disse fænomener er en vigtig hastesag⁽¹⁾.

Sex-turisme har også følger for Europas image udadtil og for dets forbindelser med andre lande såsom lande i Nordafrika, Stillehavsområdet og Latinamerika. Desuden trues de traditionelle former for turisme af kundernes negative reaktion på sex-turisme.

7.7. Budget

ØSU mener, at der i lyset af de behov europæisk turisme har, er brug for en langt mere opmuntrende og generøs indsats fra Kommissionens og EU's side. Programmets målsætninger er rigtigt prioriteret, men begrænset af de utilstrækkelige midler, der er afsat til programmet. Det første flerårige program til støtte for turismen i Europa bør råde over så mange ressourcer, at det kan omfatte foranstaltninger til fremme, støtte og udvikling, ikke blot for at tiltrække turister fra tredjelande, men også for at sætte skub i den interne turisme i Europa og i alternative former og kategorier af turisme, som kan bruges til:

- at udvide turistsæsonen,
- at løse turismens sæsonmæssige karakter,
- at øge beskæftigelsen,
- at tilbyde serviceydelser af høj kvalitet.

8. Særlige bemærkninger til de foreslåede målsætninger og aktioner

8.1. Mål A: forbedring af kendskabet til europæisk turisme

ØSU mener, at mål A må topprioriteres, hvis der skal gennemføres en alvorlig undersøgelse af de problemer, som den europæiske turisme står over for, samt formuleres og ske en udbygning af en effektiv politik for turismeudvikling. Desuden vil en vurdering af effektiviteten af den direkte og indirekte bistand til turisme kun forblive tom snak, hvis mål A ikke søges nået i så fuldt omfang og så metodisk, som tilfældet bør være.

⁽¹⁾ EFT nr. C 153 af 28. 5. 1996.

8.1.1. Mål A1: udarbejdelse af turisme-relateret information

ØSU finder det absolut påkrævet at forbedre adgangen til de statistiske data samt disses brugervenlighed. Hvad selve foranstaltningerne angår, tilslutter ØSU sig både nytten af at etablere et europæisk statistisk system for turisme og behovet for at gennemføre enquêtes, undersøgelser og analyser. Imidlertid skal det påpeges, at de, som har ansvaret for sektoren, må være med til at prioritere behovene samt fastlægge undersøgelsesprogrammernes prioriteter.

8.1.2. Mål A2: indsamling af oplysninger på turismeområdet fra andre kilder

Indsamling af oplysninger om turisme fra andre kilder er nyttig og vil dække de praktiske, teoretiske og forskningsmæssige behov i både turismeindustrien og hos de politiske beslutningstagere. Den foreslåede aktion, etablering af et europæisk forsknings- og informationsnetværk, kan ØSU godkende, hvad netværkets nytte angår. Imidlertid er selve driften og kommunikationen med turismeindustrien nogle spørgsmål, som forudsætter en nærmere belysning, en dialog og en nøje opmærksomhed. ØSU vurderer tillige, at den foreslåede aktion under Mål A2 supplerer tiltagene under Mål A1; i den forstand dækker PHILOXENIA, i det mindste hvad metode og indfaldsvinkel angår, hele spektret af behovene inden for turismeindustrien, det være sig i henseende til forskning, undersøgelser og dokumentation. Naturligvis står det alvorlige spørgsmål om, hvorledes målene skal nås, og hvilke forbindelser der skal findes mellem netværket og dem, der er ansat i turistindustrien, fortsat åbent. Problemerne omkring adgangen til netværkets data samt transmission og formidling af information fra netværket er ligeledes uløste spørgsmål.

8.1.3. Mål A3: lettelse af evalueringen af fællesskabsforanstaltninger med indvirkning på turismen

ØSU tilslutter sig det foreslåede Mål A3, men skal dog påpege, at man ikke finder, at den foreslåede aktion svarer til de behov, som er beskrevet under dette mål.

8.1.3.1. PHILOXENIA-programmet er helt sikkert ikke det eneste instrument i den europæiske politik for turisme. Den europæiske turistindustri støttes af EU via en lang række foranstaltninger med en direkte eller indirekte indflydelse på turismen. Kommissionens beretning til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om fælles aktioner

med indvirkning på turismen (KOM(96) 29 endelig udg. af 5. februar 1996) indeholder en meget omfattende beskrivelse af:

- de direkte fælles foranstaltninger, som indvirker på turismen,
- de særlige fælles aktioner til støtte for europæisk turisme og de øvrige fælles aktioner, som virker ind på turismen.

8.1.3.2. Turistforanstaltningerne finansieres hovedsageligt af strukturfonden og det skal de efter planen blive ved med at gøre i perioden 1994-1999. På trods af, at fondenes bevillinger til turisme blev »defineret« i EF-støtterammerne eller de samlede programmeringsdokumenter (der blev udarbejdet efter aftale mellem de enkelte medlemsstater og Kommissionen), er det for øjeblikket vanskeligt at afgøre, hvor støtten går hen, til nøjagtig hvilke sektorer og på basis af hvilke kriterier.

8.1.3.3. Det er klart, at turistindustrien ligeledes får støtte fra Samhørighedsfonden til forbedring af transportinfrastrukturen og miljøbeskyttelse i Spanien, Portugal, Irland og Grækenland.

8.1.3.4. Endvidere anses de interventioner, som Den Europæiske Fond for Regionaludvikling foretager, for at udgøre den vigtigste kilde til bevilling af strukturmidler til udvikling af turismen (KOM(96) 29 endelig udg., side 80). Bevillingerne fra EFRU er fordelt på infrastrukturarbejde, udvikling af regionernes egne ressourcer og erhvervsinvesteringer.

8.1.3.5. Foranstaltninger, der vedrører de såkaldte turistressourcer, den arkitektoniske og kulturelle arv, det naturlige og det menneskeskabte miljø, eller foranstaltninger, som vedrører de menneskelige ressourcer, har helt sikkert en indvirkning på turismen. Forsknings- og udviklingsforanstaltningerne anses også for at være vigtige for turismen.

8.1.3.6. Det er en indlysende kendsgerning, at turismen i EU indirekte støttes af mange foranstaltninger (ligesom alle de øvrige sektorer og brancher i den europæiske økonomi). En undersøgelse af disse foranstaltninger (foranstaltninger, som indirekte støtter turismen, eller andre tiltag, som direkte støtter turismen) fører til den ubehagelige konklusion, at vi for øjeblikket ikke ved, hvilke eller hvor mange former for støtte der gives til turismen på europæisk plan, med hvilke prioriteter, hvor bredt et samarbejde der tilstræbes og inden for hvilken strategi.

8.1.3.7. ØSU mener, at man klart må skelne mellem den direkte og indirekte støtte til turistsektoren og hvis muligt opdelt efter branche.

8.1.3.8. Udtrykket turistindustri og støtte til turistindustrien er temmelig generelt og gør det ikke muligt at foretage den nødvendige vurdering af behov, støtte og resultater opdelt efter branche. Rådet for fysisk planlægning (Leipzig, den 21. september 1994) foreslog eksempelvis, at man udarbejdede en europæisk perspektivplan for fysisk planlægning (ESDP). I erkendelse af, hvor stor betydning et sådant mål har for formuleringen af en europæisk strategi for turisme og turistpolitik på europæisk plan, kan vi helt sikkert nå frem til følgende konklusion:

- indsamling, evaluering og formidling af oplysninger om turisme på europæisk plan er særdeles vigtige,
- fastsættelse af prioriteter for foranstaltninger og sikring af sammenhæng, samordning og samarbejde i forbindelse med disse foranstaltninger bør være en topprioriteret opgave for GD XXIII.

8.1.3.9. Det er følgelig vigtigt at iværksætte nogle mere grundlæggende og mere effektive foranstaltninger for at fremme og evaluere fællesskabsforanstaltninger med indvirkninger på turismen; sådanne foranstaltninger foreslås i PHILOXENIA-programmet. Det er nødvendigt, at andre GD'er i deres tiltag inden for turisme tager hensyn til de principper, prioriteter og målsætninger, der er opstillet inden for GD XXIII's aktionsfelt. Nye politikker inden for kommunikation, strukturfonde og miljø f.eks. bør rumme et særligt kapitel om indvirkningen på turismen (således som tilfældet var i det nye miljøhandlingsprogram). Ligeledes bør det ansvarlige generaldirektorat umiddelbart kunne oplyse om enhver foranstaltning, som direkte vedrører turisme.

8.1.3.10. Hvad angår den foreslåede aktion under målsætning A3, mener ØSU, at den foreslåede mekanisme ville blive mere nyttig:

- hvis den fik en mere økonomisk end juridisk karakter,
- hvis den kunne fungere som en mekanisme for synergi, harmonisering og koordinering mellem GD XXIII og andre generaldirektorater, hvis aktiviteter vedrører turisme,
- hvis den kunne overvåge og vurdere, i hvilket omfang synergieffekten og de kombinerede resultater af de forskellige foranstaltninger opfylder de strategiske mål for EU's politik for turisme.

8.2. *Mål B og B1: forbedring af det juridiske og finansielle klima for turismen og styrkelse af samarbejde med medlemsstaterne, erhvervslivet og andre berørte parter*

8.2.1. ØSU bemærker, at målsætningerne B og B1 er særligt vigtige og tager fat på meget alvorlige problemer i sektoren. De foreslåede foranstaltninger er ikke egentlige

foranstaltninger, men de er meget seriøst udformet som tematiske enheder.

8.2.2. Det rådgivende udvalgs rolle og aktionsfelt må revideres med henblik på at gøre det til et organ, som deltager aktivt i udformningen af den europæiske politik for turisme og i overvågningen og vurderingen af denne politik.

8.2.3. Der må tages direkte fat på finansieringssituationen for SMV'erne i den europæiske turistsektor, og problemet med sektorens forbindelser til det europæiske banksystem må løses institutionelt. Ligeledes må man i forbindelse med støtten til SMV'erne i den europæiske turistsektor via de forskellige fællesskabsfonde tage hensyn til sektorens særlige behov og opfatte den som en specifik kategori.

8.2.4. PHILOXENIA-programmet bør lægge mere vægt på behovet for dialog, bilæggelse af tvister, forligelse af interesser og voldgift. Bortset fra uformel tilrettelæggelse af regelmæssige møder og rundborde diskussioner (som foreslået i programmet) har den europæiske turistindustri efter ØSU's mening behov for styrkelse, rationalisering og evt. iværksættelse af midler til en dialog mellem samtlige berørte parter, især for at forebygge vanskeligheder og om nødvendigt bilægge tvister.

8.2.5. De juridiske rammer og det finansielle klima for turismen må tages op til fornyet overvejelse; målet må være at søge en harmonisering blandt medlemsstaterne samt styrkelse og fremme af de bedste fremgangsmåder. Samarbejdet mellem medlemsstaterne må fremmes med alle midler og på ethvert niveau: lige fra forbrugerbeskyttelse, sikker transport, venlig turistservice inden for de forskellige transportformer, på stationer, i lufthavne og fra politiets side, til og med den strategi, der skal anvendes for at løse de betydelige problemer turismen står over for, såsom dens sæsonbetonede karakter, miljøforurening, finansiering af SMV og konkurrenceevnen.

8.3. *Mål C: forbedring af kvaliteten i europæisk turistmeindustri*

8.3.1. Med programmets målsætning C forsøger man at tage fat på to væsentlige spørgsmål i den europæiske turistmeindustri:

- spørgsmålet om bæredygtig udvikling,
- fjernelse af hindringer for turismens udvikling. (Dette kapitels titel er dårligt valgt, da den ikke svarer til indholdet.)

8.3.2. ØSU bifalder naturligvis målet om at fremme en bæredygtig udvikling af turismen. Det er imidlertid fortsat et åbent spørgsmål, hvorledes en sådan politik bør udformes og implementeres. For det første er det

nødvendigt at anlægge et kritisk syn på den etablerede, fremherskende model for udvikling af turisme, som næppe eller kun sjældent kan forliges med ideen om en bæredygtig udvikling.

8.3.3. Der må udformes en mere generel strategi, der kan danne grundlag for tilrettelæggelsen af turismen og udbuddet af »bæredygtige produkter«.

8.3.4. Spørgsmål såsom det europæiske initiativ til en perspektivplan for fysisk planlægning, transport, telekommunikation, masseturisme og særlige former og kategorier af turisme må løses med henblik på sikring af en bæredygtig udvikling.

8.3.5. Endvidere kan en bæredygtig udvikling ikke skabes blot via indgreb fra det offentliges eller turistsektorens side alene. En bæredygtig udvikling inden for turisme kræver både i teorien og i praksis, at hele samfundet inddrages. Der er behov for en europæisk kampagne, hvor problemet angribes på akademisk og massemedieplan og i henseende til tilrettelæggelse af arbejde og fritid, samt til kulturen i dagligdagen. Det er vigtigt, at der er en direkte og indgående sammenhæng mellem kultur og turisme og mellem kulturelle foranstaltninger og turisme på lokalt, nationalt, regionalt og europæisk plan.

8.4. *C2: fjernelse af hindringer for turismens udvikling*

8.4.1. Udvikling af alternative, specialiserede former for turisme er afgjort et middel, som kan bidrage til turismeindustriens vækst. Men det må ikke overses, at en europæisk valuta vil fjerne en lang række hindringer for den europæiske turisme.

8.4.2. ØSU finder det nyttigt at tilskynde til nye former for turisme. F.eks. kan uddannelsesorienteret turisme bidrage til at skabe en bæredygtig udvikling af turismen både inden for Europa samt den udefra kommende turisme. Agro-turisme er nu en anerkendt aktivitet. Samme incitament bør tildeles turisme med tilknytning til fiskeri og sejlads på floder, søer og omkring mindre fiskeriområder.

8.4.3. Ud over at fungere året rundt — men dog i mindre omfang i uddannelsesinstitutionernes ferieperioder — er konference- og videnskabsorienteret turisme en af de mest givtige og jobskabende sektorer inden for turismeindustrien.

8.4.4. Turisme for ældre, hvad enten den kædes sammen med terapeutisk orienteret turisme eller ej,

kunne udgøre en løsning på problemet med turismens sæsonprægede karakter samt de ældres problemer såsom udelukkelse, isolering og behovet for adspredelse. I de enkelte lande bør de handicappedes særlige behov også komme til deres ret.

8.4.5. Religiøst orienteret turisme kan udvikles på mange niveauer og vil kunne åbne et marked, der hidtil ikke har fået megen opmærksomhed (f.eks. ruter i Paulus' eller Luthers fodspor, eller ruter mellem forskellige munkeklostre osv.).

8.4.6. Det ville være nyttigt at støtte lokale initiativer på den måde, der foreslås i programforslaget, for at fastslå, hvilke problemkategorier der kan tages fat på lokalt, og hvilke der kræver en regional, national, international eller paneuropæisk indsats.

8.4.7. Det er imidlertid klart, at problemerne inden for turismen under de enkelte foreslåede områder er af et sådant omfang, at de foreslåede foranstaltninger kun kan anvise visse klare løsningsmuligheder eller måder at gribe problemerne an på, men der gives ikke en samlet løsning på problemstillingen.

8.5. Mål D: markedsføring af Europa som turistmål

8.5.1. Hvad målsætning D angår, understreger ØSU, at en forøgelse af antallet af besøgende fra tredjelande vil være resultatet af alle de forudgående foranstaltninger og ikke kun af markedsføringen.

8.5.2. Skabelse af efterspørgsel efter produkter som kun Europa kan tilbyde, og især en bæredygtig efterspørgsel efter disse produkter, kan i høj grad bidrage til at få opfyldt målet om en bæredygtig udvikling. F.eks. kan samarbejdet mellem europæiske universiteter eller undervisningsministerier med henblik på fastsættelse af europæiske standarder for anerkendte fag på gymnasie- eller universitetsniveau skabe en permanent strøm af besøgende. Studier i europæisk historie, europæisk kunst eller arkæologi kan ikke gennemføres uden et studieophold på et europæisk universitet.

8.5.3. EU's kontorer rundt om i verden kunne udbygges med et personale med ansvar for turismerelaterede spørgsmål. De forskellige centre i EU's medlemsstater til fremme af national kultur og sprog, såsom British Council, Goethe-Institutet osv., som nu findes i hele

verden, kunne arbejde sammen og udvikles yderligere til gavn for den europæiske turisme.

8.5.4. Af de tyve vigtigste byer i verden, som tilbyder konferenceturisme, ligger atten i Europa. Dette betyder, at Europa kan imødekomme de forskellige efterspørgselsbehov, som turister har, og ikke blot dem, der er af historisk og kulturel karakter.

8.5.5. Af hensyn til markedsføringen af Europa må man undersøge, hvorledes man kan sikre effektivitet på mellemlang sigt. Valget af målgrupper fra et europæisk synspunkt må være forskelligt, alt efter om der er tale om nationale turistorganisationers eller rejsearrangørers markedsføring.

8.5.6. Samarbejde mellem nationale turistorganisationer kan give fortrinlige resultater. F.eks. kunne Alperne fremmes som region via et internationalt samarbejde. Det samme gælder for Middelhavet og det nordiske område.

8.5.7. I stedet for blot at øge en turist-kunde-kreds kan en fuld inddragelse af europæere, som lever rundt om i verden, blive en permanent måde at markedsføre Europa på.

9. Konklusioner

9.1. Trods Europa-Kommissionens bestræbelser på at indkredse og analysere de forskellige problemer og trods de gennemførte forbedringer i henseende til harmonisering af statistiske oplysninger findes der stadig ikke nogen specifik, institutionaliseret europæisk turismepolitik.

9.2. PHILOXENIA-programmet tager sigte på at rette op på en væsentlig mangel. Det indfører en række tidligere tiltag i en sammenhængende struktur med et klart defineret slutmål: hvorledes kan man forbedre de økonomiske resultater i turismesektoren uden at ødelægge vort naturlige miljø eller menneskelivets kvalitet.

9.3. Med dette program går EU ind i en historisk fase med udformning og implementering af en sammenhængende politik for turisme. ØSU betragter PHILOXENIA-programmet som et første lille, men afgørende skridt ind i fremtiden, og er af den opfattelse, at forberedelsen af et PHILOXENIA-2-program ville udgøre en væsentlig forpligtelse fra Kommissionens side over for det europæiske turisthverv.

Bruxelles, den 26. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforlag blev forkastet under forhandlingerne, men opnåede mindst en fjerde del af de afgivne stemmer:

Punkt 7.6

Sidst tilføjes følgende:

»I denne forbindelse opfordrer ØSU Kommissionen til at igangsætte en undersøgelse af børnearbejde i Pakistan; der er allerede indledt en procedure i henhold til artikel 9 og 10 i EF-forordning nr. 3281/84 ud fra indgåede anklager.«

Begrundelse

Indlysende.

Afstemmingsresultat

30 stemmer for, 39 stemmer imod, 19 stemmer hverken for eller imod.

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om søgsmål med nedlæggelse af påstand om forbud inden for området beskyttelse af forbrugernes interesser«⁽¹⁾

(97/C 30/27)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 28. marts 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Miljø-, Sundheds- og Forbrugerspørgsmål, som udpegede Roger Ramaekers til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. juli 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 93 stemmer for, 4 imod og 10 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Forslaget konkretiserer målsætningerne i Kommissionens grønne bog om forbrugernes klage muligheder og imødekommer de ønsker, ØSU har givet udtryk for.

ØSU beklagede i sin udtalelse⁽²⁾ om grønbogen⁽³⁾, at »Kommissionen ikke har peget på nogen konkrete foranstaltninger inden for dens kompetenceområder, navnlig i lyset af de nye muligheder i traktatens artikel 129 A «.

⁽¹⁾ EFT nr. C 107 af 13. 4. 1996, s. 3.

⁽²⁾ EFT nr. C 295 af 22. 10. 1994.

⁽³⁾ KOM(93) 576 endelig udg. af 18. 5. 1994.

1.2. Dette forslag til direktiv, som Kommissionen betragter som en »prioriteret aktion«, drejer sig om koordinering af de nationale bestemmelser om søgsmål med nedlæggelse af påstand om forbud, som kan indledes mod visse former for ulovlig praksis, samt om gensidig anerkendelse af de organer eller organisationer, der kan indlede sådanne søgsmål. Det understreges, at også faglige organisationer ifølge forslaget kan få denne ret.

1.3. Søgsmål med nedlæggelse af påstand om forbud findes i dag i de fleste medlemsstater, men effektiviteten heraf svækkes, hver gang en ulovlig handelspraksis har sin oprindelse i et andet land end det land, hvor konsekvenserne af denne praksis mærkes.

1.4. Direktivets anvendelsesområde er begrænset til

den praksis, som følger af de nationale love, der er harmoniseret i henhold til EU-direktiverne.

1.5. Princippet om gensidig anerkendelse indebærer, at et godkendt organ (dvs. en person, som har interesse i at indlede søgsmål) i en medlemsstat A enten kan henvende sig direkte til domstolen i medlemsstat B eller kan bemyndige et godkendt organ i medlemsstat B til at indlede et søgsmål med nedlæggelse af påstand om forbud.

1.6. Direktivet fastsætter minimumsbestemmelser. Det er således muligt at fastholde gunstigere bestemmelser.

1.7. Retsgrundlaget for direktivet er artikel 100 A.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU bifalder Kommissionens forslag, som falder i tråd med de ønsker, ØSU fremsatte i sin udtalelse om grønbogen om forbrugernes klagemuligheder:

»ØSU mener, at Kommissionen snarest burde fremlægge forslag på følgende områder:

- a) fastlæggelse af fælles principper og procedurebestemmelser for en ensartet bilæggelse af grænseoverskridende forbrugertvister og søgsmål med påstand om ophør;
- b) fastlæggelse på fællesskabsplan af nogle grundlæggende retningslinjer for en harmoniseret varetagelse af kollektive interesser og fælles forelæggelse af sager vedrørende forbrugertvister.«

2.2. Forslaget kan bidrage til at styrke borgernes tillid til det indre marked ved at etablere et system, der muliggør sagsanlæg mod ulovlig handelspraksis på tværs af grænserne.

2.3. Da en ret kun kan siges at eksistere, hvis den kan udøves, er direktivet udtryk for anerkendelse af en af de grundlæggende borgerrettigheder, nemlig retten til at indlede søgsmål.

2.4. Som nævnt i punkt 2.1 bad ØSU Kommissionen om at træffe mere vidtgående foranstaltninger end det foreliggende forslag, der kun kan betragtes som det første skridt ad vejen til en forbedring af forbrugernes klageadgang.

Forslaget skal først og fremmest give domstolen mulighed for at nedlægge forbud mod enhver overtrædelsehandling. Det bør også overvejes, om det skal være muligt at rejse erstatningssager for at øge effektiviteten af det første skridt.

ØSU tager dog forslagene i Kommissionens meddelelse om »Handlingsplan for forbrugernes klagemuligheder og bilæggelse af tvister på forbrugerområdet inden for det indre marked« (KOM(96) 13 endelig udg.) til efterretning. ØSU ønsker at blive hørt om denne meddelelse.

2.5. ØSU fremlægger i det følgende en række bemærkninger og kritiske kommentarer til det foreliggende direktivforslag.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Retsgrundlag

Retsgrundlaget er EF-traktatens artikel 100 A om gennemførelsen af det indre marked.

Da forslaget sigter på at øge forbrugerbeskyttelsen, forekommer artikel 129 A også at være et passende grundlag.

3.2. Artikel 1

Søgsmål med nedlæggelse af påstand om forbud kan kun indledes, når der er tale om en handling, der er i modstrid med bestemmelserne i de direktiver, der er nævnt i bilaget.

Anvendelsesområdet er meget begrænset, eftersom mange direktiver, som ikke er nævnt i bilaget, helt eller delvist vedrører forbrugerbeskyttelse, f.eks. direktivet om produktsikkerhed eller bank- og forsikringsdirektiverne.

Forudsætningen for at indlede søgsmål bør være, at der foreligger en overtrædelse af de bestemmelser i EF-retten, som er omsat til national ret, og som direkte eller indirekte har til formål at beskytte forbrugerne. Endvidere bør det være en forudsætning, at overtrædelsen effektivt kan sanktioneres gennem et søgsmål. Det påhviler den nationale domstol, i påkommende tilfælde EF-Domstolen, at afgøre, om den omstridte bestemmelse beskytter forbrugerne eller ej.

3.3. Artikel 4

Princippet om gensidig anerkendelse kan begrænses af medlemsstaterne, som har mulighed for at pålægge en godkendt organisation fra medlemsland A at indbringe sagen for domstolen gennem en godkendt organisation fra medlemsland B. Denne begrænsning er kritisabel. Princippet om gensidig anerkendelse mister sin virkning, hvis dette mellemlid gøres obligatorisk. Et sådant påbud vil for øvrigt indebære en væsentlig forlængelse af fristen for indledning af søgsmål, og det er jo netop dette problem, Kommissionen vil til livs.

3.4. Artikel 5

Medlemsstaterne kan indføre bestemmelser om, at den part, som der skal indledes søgsmål mod, i forvejen underrettes herom af den godkendte organisation. ØSU støtter denne bestemmelse, forudsat at fremgangsmåden

ikke får opsættende virkning, men kan bidrage til, at den anfægtede handling hurtigt bringes til ophør.

3.5. Artikel 6

ØSU ønsker også at få forelagt den heri nævnte rapport om direktivets anvendelse.

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets beslutning nr. 1254/96/EF om opstilling af et sæt retningslinjer for transeuropæiske net på energiområdet«

(97/C 30/28)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 25. september 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 129 D, stk. 1, at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Energi, Kernekraft og Forskning, som udpegede Bernardo Hernández Bataller til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 13. september 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 338. plenarforsamling af 25. og 26. september 1996, mødet den 25. september 1996, med 100 stemmer for, 1 imod og 8 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Generelle bemærkninger

1.1. ØSU udtrykker tilfredshed med forslaget, som opdaterer de første retningslinjer for projekter, der skal omfattes af de transeuropæiske energinet. Som ØSU i sin tid påpegede, har nettene to formål, nemlig at give stødet til samt udgøre ryggraden i det indre energimarked og at bidrage til at styrke energisamhørigheden i EU's rand- og fjerntbeliggende områder.

1.2. ØSU er særligt tilfreds med, at ikke blot projekter i de tre nye medlemsstater medtages, men også at disse net er integreret i EU's nye tilgang til den eksterne energipolitik, dvs. over for de østeuropæiske lande og især det nye euro-mediterrane samarbejde.

1.3. Dog er der tre forhold, som kan begrænse forslagens succes.

1.3.1. For det første manglen på midler til at gennemføre forberedende projektstudier samt usikkerhedsfaktorer i energisektoren, især i naturgasspørgsmålet, som kan opstå under diskussionerne om direktivet om det indre marked for denne energikilde.

1.3.2. For det andet det forhold, at der ikke lægges nok vægt på projekter med sigte på rand- og fjerntbeliggende områder. Disse områder vies minimal opmærksomhed og vil derfor måske ikke opnå de gevinster, som bliver en følge af forbedrede leverancer til andre områder. ØSU henstiller atter, at projekter af særlig betydning for disse områder om nødvendigt opnår delfinansiering fra strukturfondene.

1.3.3. For det tredje ses der ikke nok på projekternes miljøforenelighed. Bilagets bemærkning om, at »denne beslutning ikke foregriber vurderingen af projekternes miljøpåvirkning« er utilstrækkelig og burde have været medtaget som en særlig artikel i beslutningen.

2. Særlige bemærkninger

2.1. Der bør tilføjes en ny betragtning med følgende ordlyd:

»I den næste revision af denne liste skal der tages særligt hensyn til de specifikke behov i EU's rand-

og fjerntbeliggende områder, så der sørges for tilfredsstillende vilkår for forsyningssikkerheden samt for spredning i energiforsyningskilderne.«

2.2. Der bør tilføjes en ny artikel 1 a) med følgende ordlyd:

»Denne beslutning foregriber ikke det nødvendige i en positiv vurdering af hvert enkelt projekts miljøpåvirkning, førend projektet kan anses for definitivt.«

Bruxelles, den 25. september 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg
